

**TOKAT VE DİVRİĞİ KAYNAKLI ÇÖNKLER
ÜZERİNDE BİR TETKİK**

Nuran BAYGÜL

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

89565

**LİSANSÜSTÜ EĞİTİM - ÖĞRETİM SINAV
YÖNETMELİĞİNİN TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ANABİLİM DALI HALK EDEBİYATI BİLİM DALI
İÇİN ÖNGÖRDÜĞÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
OLARAK HAZIRLANMIŞTIR**

**TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA**

SİVAS — 1999

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**İşbu çalışma, Jürimiz tarafından Türk Dili Edebiyatı Anabilim Dalı/Halk Bilimi
Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.**

Başkan.....Prof. Dr.Nâzım H. POLAT

**Üye.....Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA
(Danışman)**

Üye.....Doç. Dr. Mehmet ARSLAN

ONAY , :

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../19

ÖNSÖZ

Cönkler, geçmişten geleceğe köprü yaparak, edebiyat ürünlerini muhafaza eden kültür hazineleridir. Ne yazık ki, bu hazineler yıllarca gün ışığına çıkarılamamış, üzerinde tetkikler yapılamamış ve yazılı eserlerimiz arasına katılamamıştır.

Günlük hayatımızın bir parçası olan halk edebiyatımız yıllarca hor görülmüş, onların bir parçasını oluşturan cönkleri de tanımak mümkün olmamıştır. İşte cönkleri tanıtmak gibi zor bir görevi üstlenen değerli bilim adamlarından birisi de yüksek lisans tezimi seçmemde bana vesile olan, özellikle Türkiye'de cönkler üzerine incelemeler yapan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'dır.

Cönklerin amaçları, günışığına çıkmamış şiirlerin ve şairlerin araştırılarak literatüre kazandırılması, edebiyat alanında karşılaştırmalar yapabilme imkânının sağlanmasıdır. Ben de bu amaca yönelik olarak Kutlu ÖZEN Hocamızın kütüphanesinde mevcut olan Tokat ve Sivas- Divriği yörelerine ait 9, 10, 11 ve 12 nolu cönkler üzerinde çalışmaya karar verdim. Üzerinde çalışma yaptığım cönklerin tümü 510 S. ibaret olup içerisinde 371 tane şiir vardır. Bunlardan 334'ünün söyleyeni bilinmesine rağmen, kalan 37 tanesinin söyleyeni belli değildir, yani anonimdir. İçerisinde Sofra ve Çırac İçin Gerekli Olacak Dualar, Elifnameler, Düvazımlar, Maniler, Evlilerin Halleri, Redif Destanı, Geyik Destanı, Şarkı Defteri başlıklı şiirler bulunmaktadır.

Belirtilen tarihlerden cönklerin 1802-1928 yılları arasında tutulduğunu anlıyoruz. Çalışmalarımızda öncelikle şiirler Arapça'dan Lâtin alfabesine aktarıldı. Okunamayacak kısımlarla anlamı çıkarılamayan kısımlar boş bırakıldı. Şiirler iki şekilde düzenlendi. Önce şairlerin isimlerine göre tasnif edildi. Sonra şiirler ayaklarına göre alfabetik olarak dizildi. Her şiire bir numara verildi ve numaralar şiirlerin üst kısmında gösterildi. Şiirlerin sahiplerinin kolayca bulunabilmesi için, cönklerde adları belirtilen çoğu şairlerin mahlasları, her şiirin üst kısmına yazıldı. Şiirlerin sol kısımdaki numaralarla sağ alt köşesindeki numaralar, cönklerin sayfa numaralarını göstermektedir. Maniler ve mahlassız şiirler de yine ayaklarına

göre alfabetik olarak tasnif edildi. Cönklerdeki şiirlerde geçen mahalli kelimeler,deyimler ile Alevi-Bektaşî Edebiyatı'na ait tabirlerin çok belirgin olanların anlamlarını içeren bir sözlük hazırlandı. Ayrıca özel isimlerden bazıları, geçtikleri sayfalar ile birlikte dizin bölümünde gösterildi.

Şiirlerimizin çoğu hece ölçüsü ile yazılmıştır. Aruz ölçüsü ile yazılmış şiirler de mevcuttur. Aruz ölçüsüyle yazılmış şiirlerin ölçüleri üst kısımlarında gösterilmiştir. Cönklerin genelinde ölçü birliği vardır. Cönkler çeşitli yazı karakterlerinden oluşmuştur. Bazen eksik kelimeler tamamlanmış bazen bozuk metinler ,dizelerin bütünü ve hece sayıları gözönünde bulundurularak metin tamirine gidilmiştir. Bazen de uzun heceler kısaltılmıştır.

Örnek : Ahı zar âh-ı zâr,

Irıza Rıza,

Azirail Azrail,

Sevlemek söylemek,

Lutf u kerem lutf u kerem,

Vaten vatan,

gibi mahalli söyleyişten gelen ağız özellikleri düzeltme yoluna gidilmiştir.

9. Cönk

1320 (1904) yılında Tokat'ın Abdülfettah Mahallesi'nde oturan Deli Mehmet Oğulları'ndan Mustafa Oğlu Hasan Emirî Ahmet tarafından tutulmuştur. Bu cönk daha sonra Divriği'nin Höbek Köyü'ndeki Yakup Aslan tarafından 11x16 cm. Boyutlarındaki bir deftere aktarılmıştır. Cöngün tamamı 270 S. olup 146 şiirden ibarettir. 54 aşığın 120 şiiri mevcuttur. Söyleyeni belli olmayan 11 şiirden 15 S.mani yani anonimdir. Diğer yazılar ise söyleyeni yani âşığı belli olmamasına rağmen hangi tarihlerde ve bazen de nerede yaşadığı belirtilmiştir.

Örneğin

S. 53-56 arasında "Redif Destanı" başlıklı şiirin" 1324'te (1908) Tokat'ın başına gelen felâketi beyân eder. İbaresiyile olayın Tokat'ta ve 1324 yılında yaşandığını anlıyoruz.

Yine : "Yaşa Sultan Hamid binler yaşa

Tokat'a ihsân ettin, sen çok yaşa"

Dizeleri Tokat'ta geçen bir sel felâketini ve bu olayın Sultan Hamid devrinde yaşandığını belirtmesi açısından önemlidir.

S.222-223 arasında yine söyleyeni bilinmeyen "1330 (1914)" I. Dünya Savaşı'nın başladığı, bizim için büyük bir yara olan savaşın halk üzerindeki etkisinin anlatılması açısından çok önemlidir.

Sene 1330'da, devlet düğünü oldu

Sahipler sahibi, çar' sende kaldı

Bunca mahsulâtlar mahvoldu kaldı

Sahipler sahibi, çar sende kaldı"

Dörtlüğünden şiirin ne zaman yazıldığını anlıyoruz.

S. 144-147 arasında "242 (1826) senesi yaranı Fatma efradından olup Gümüşhacıköy kazasının Çavuş kar'iyesinin Aydın Oğulları'dan Ali Oğlu 218 (1802) tevellüdü Hamza'nın yadigar hatırasıdır. "İbaresiyile, şiirin hangi tarihte ve kim tarafından tutulduğunu beyân eder. Yine bu şiirin de kim tarafından söylendiği belli değildir.

Cöngümüzün 4-31 S. arası anonimdir. Bu sayfalarda henüz çoğu bugüne kadar duyulmamış maniler yer alır. Manilerin içerisinde 6., 11., 12., 14., sayfalarda "Şarkı Defteri" başlığıyla "Sorulu cevaplı" maniler bulunur. S. 3,32, 33, 132, 133 te söyleyeni bilinmeyen beş adet şiir bulunmaktadır. S. 130-132, 135-137 arasında yine mahlassız iki adet Düvazîmam, S.149-246 arasında "Geyik Destanı" mevcuttur.

Âşığı bilinen şiirlerdeki, bazı tarih ve tutan kişiler bilinmektedir. Bunlar :

Âşık Hüseyin'in S 150'de "Hubiyar'lı Âşık Hasan Dede'nin Yadigârı" ibaresinden şiirin kim tarafından tutulduğu belirtilmektedir.

Yine Âşık Hüseyin'in S. 264-269'da "Hubiyar Tekkesi'nden Şah İsmail mahdumu Bektaş Efendi 12 Kanunisani 1241 (1825) senesi tarihinde kar'iyemizde Ali Ağa'nın hânesine vürudundan yadigâr olarak söylemiş oldukları iki adet Düvaz İmam bunlardır. Notu şiirin yazılış tarihi ve kimin tarafından tutulduğuna kaynaktır.

S. 125-126'da Sefil Ahmed'in "1241 (1825) senesi Hak Derviş Yadigârı" başlığından şiirin 1825 yılında Hak Derviş tarafından tutulduğunu beyân eder.

S. 48'de Sefil Hasan'ın "242 senesi (1826) Hubiyar Tekkesi'nin oğlu Yâr Hasan Ağa'nın yadigârıdır." yazısı, yine tarih ve tutan kişiyi açıklar.

S. 113-114'te Sefil Tûrabî'nin "1241 (1825) tarihinde Yağlı Dereli Ali Âkif yadigârı " başlığı, şiirin 1825 yılında Yağlı Dereli Ali Âkif adı verilen kişi tarafından tutulduğunu izah eder.

S. 160-161'de Şah Hatayî'nin söylediği Düvazİmam'ı "Tokat'ın Almus nahiyesine bağlı Kapucu Köyü'nden Garipoğulları'ndan Âşık Cuma hatırasıdır." yazısıyla nerede ve kim tarafından tutulduğu anlaşılır.

Yine Şah Hatayî'nin bir şiirinin tarihini: "Âhır-ı tarihi 342(1926) senesi Kanunisani" ibaresinden anlıyoruz.

Ayrıca Âşık Sürurî'nin S 252-262 arasında, toplumda dul erkek ve kadının yaşadıkları zorlukları, bir, iki, üç ve dört eşli erkeklerin hâllerini beyân eden şiirleri bulunmaktadır.

S. 156-157'de Derviş Ali'nin "Sorulu-Cevaplı" adı verilen bir şiiri yer alır.

S. 237' Can Hatayî'nin "Sofra Duâsı", S. 243-244'te "Çırac İçin Lâzım Olacak Duâlar" başlıklı yazısı mevcuttur.

S.23-27 arasında "Âşık Garib'in Şarkıları"başlıklı bir şiiri yer ve Bezirgan,

Validesi, Hemşiresi, Senem ve Garib'in karşılıklı atışmaları görülür.

9. Cönkte şiiri yer alan âşıklar şunlardır

Abdal, Abdal Dede, Aşkî, Âşık Hasan, Âşık Garib, Azizî, Budala, Can Hatayî, Dehmen, Deli Boran, Dertli Kerem, Dedemoğlu, Deruni Baba, Derviş Ahmed, Derviş Musa, Derviş Ali, Em'rullah, Fuzulî, Hatayî, Hüseyin, Hüseyin Abdal, Kul Himmet, Kul Himmet Üstad, Karacaoğlu, Kaygusuz, Kul Yusuf, Miratî Baba, Nihanî Baba, Noksanî, Nutkî, Pir Sultan Abdal, Sefil Ahmed, Sefil Ali, Sefil Mehmed, Seyyid, Sefil Hasan, Sefil Öksüz, Sefilî, Sefil Tûrabî, Sürûrî, Sadıkî, Sıtkî, Sultan Muhammed, Şah Hatayî, Teslim Abdal, Velî, Viranî, Nesimî, Sefil Kul Himmet, Sultan Şah Hatayî, Seyyit Nesimî, Öksüz Kul Himmet.

10. Cönk

Adı geçen cönk 13x16 boyutlarında olup 108 sayfadır. Divriği yöresinde tutulmuştur ve cöngün orijinali Divriği Anzağar köylü Garip Tuncer'de bulunmaktadır. Cönkte 44 aşığa ait 87, söyleyeni bilinmeyen 10, toplam 97 şiir mevcuttur.

S. 23-28 arasında Hasretî'nin "Mir'at-ı Mir'açnamesi", S. 91-92'de Kul Fakir'in "Elifnâme"si, S.304'te Şah Hatayî'nin "Kurban Tekbiri", S. 16-23 arasında Kul Mustafa'nın Cem Töreni"ni anlatan şiiri yer alır.

Şiirlerden üç tanesinin âşığı belli değildir ve türü Düvaz İmam'dır.

10. Cönkte şiiri yer alan âşıklar şunlardır

Âşıkî, Ârifioğlu, Abdal, Budala ismail, Derviş Süleyman, Dertli, Dedemoğlu, Esirî, Eşrefioğlu, Fedayî, Gevherî, Can Hatayî, Hasretî, Hatayî, Hüseyinî, Kusurî, Kul Sıtkî, Kul Mustafa, Kul Himmet Üstad, Kul Fakir, Kemter, Noksanî, Pir Sultan Abdal, Sultan Muhammed, Sofioğlu, Sefil Öksüz, Sefilî, Sadıkî, Şîrî, Tûrabî, Teslimioğlu, Teslim Abdal, Velî, Viran, Viran Abdal, Pir Sultan, Sultan Hatayî, Nesimî, Derviş Ali, Derviş Pir Hatayî, Kul Himmet.

11. Cönk

Adı geçen cönk 11x17 cm. boyutlarında olup 22 sayfadan oluşmuştur. Divriği yöresinde tutulmuş olup orijinali Divriği'nin Anzağar köyündeki Garip Tuncer'de bulunmaktadır. Cöngün ilk ve son sayfaları kopmuştur. Cönkte 10 âşığa ait 19 şiir mevcuttur.

11. Cönkte şiiri yer alan âşıklar şunlardır

Dertli, Derviş Ali, Feyzî, Hatayî, Kul Himmet, Kuddusî, Kul Hüseyin, Şah Hatayî, Teslim Abdal, Türabî

12. Cönk

Adı geçen cönk 9x23 cm boyutlarında olup 110 S. ibarettir. 1326 (1910) yılında, Divriği'nin Venk köyünde tutulmuştur. Cöngün orijinali Divriği'nin Mursal köyündeki Kalaycı Kanber'de bulunmaktadır. Cönkte 51 âşığa ait 110 şiir mevcuttur.

Cöngümüzün 1.S "Bismillahirrahmanirrahim" ile başlamakta ve "Mim silsileyi muhattara-i Hacı Bektaşî Velî Esseyid Ahmet Celâlettin Efendi'mizin Der Aliyye'ye teşrifinde Hasan Fehmi tarafından taktim olunan methiyedir." ibaresi, Hacı Bektaşî Veli'nin Osmanlı Padişahı'nın huzuruna çıktığında Hasan Fehmi Efendi tarafından okunan methiyeden, Anadolu erenleriyle devlet yöneticileri arasındaki bağın güçlülüğünü anlamamız bakımından önemlidir. Methiyeyi Kusuî yazmıştır. Çünkü Âşık'ta o mecliste bulunmaktadır. Bu düşüncelere şu dörtlükten dolayı ulaşıyoruz.

"Ne ikbâldir ki millet nâil oldu lûtf-ı ihsâna

Şeref-i şerif sürmüş pâ-yı taht-ı mülk-i Osman'a

Saadettir ki vasıl olmuşuz bir pîr-i pirana

Zihî devlet KUSURÎ dahil oldu bezm-i Sultana"

S. 104'te Mürsel mevkiinde Haliloğlu Hasan Paşa'nın nutkunu "1344 (1928) yılında Yunus Oğlu Selman Hatayî" ibaresiyle yazan kişiyi ve yazıldığı tarihi, Mürsel mevkiinde yaşanan çetin bir kış ve halkın çektiği zorluklar anlatılır.

S. 97-98'de Pir Sultan Abdal'ın, "4 Teşrin 1246 (1830)" yılında söylediği bir şiirin başındaki ibareden tutulduğu yılı anlıyoruz.

12. Cönkte şiiri yer alan âşıklar şunlardır

Âşık Ali, Âşık Hüseyin, Âşık Velî, Bosnevî, Can Hatayî, Deli Boran, Dertli, Derviş Bî-Kesem, Dertli Kemter, Esirî, Feyzî, Fuzulî, Geda Müslim, Gevherî, Hasan Dede, Hasretî, Haliloğlu Hasan Paşa, Hatayî, Hüseyin, İsmail, Kalender, Karacoğlu, Kemterî, Kul Himmet Üstâd, Kul Safî, Kul Velî, Kusurî, Meddahî, Mısrî, Mücrimî, Nesimi, Noksanî, Pir Muhammed, Pir Sultan Abdal, Sadıkî, Seyfî, Sırrî, Sinanî, Sultan Hatayî, Sefilî, Şah Hatayî, Şîrî, Şem'î, Teslim Abdal, Türebî, Viranî, Viran Abdal, Seyyid Seyfî, Şehidî, Yümnî, Zekâyî.

Cönklerimizdeki bilgiler halkımızın cönklere ne kadar önem verdiğinin göstergesidir. Bu bilgilerin cönklerde yer alması, çeşitli bilim dallarına zamanı geldiğinde kaynaklık yapabilir. Türk kültürüne bir damla katacağımızı düşünerek başladığımız bu çalışmada, büyük yardımlarını gördüğüm danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA'ya, özel kütüphânelerinden yararlanmamıza fırsat veren Sayın Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT'a, Yrd. Dr. Burhan PAÇACIOĞLU'na, 9 Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Başkanı Sayın Dr. Mehmet YARDIMCI'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÖZET

Yüksek Lisans tezimi cönk çözümlemelerinden aldım. 9, 10, 11, 12 numaralı cönkler, Kutlu ÖZEN Hocamızın kütüphanesine aittir.

Cönklerin tamamı 510 sayfadır ve içerisinde 371 şiir vardır. 336 şiirin söyleyeni bellidir, 35 şiir anonimdir. Cönkler, Tokat ve Sivas-Divriği yörelerine aittir.

Şiirler 1802-1928 yılları arasında tutulmuştur. İçerisinde Düvazımam, Redif Destanı, Geyik Destanı, Dualar,maniler, Evlilerin Halleri başlıklı yazılar bulunmaktadır.

Şiirler önce Arapça'dan Türkçe'ye çevrildi. Sonra mahlası belli olanlar ve olmayanlar olarak ikiye ayrıldı. Mahlası belli şiirler kendi aralarında tasnif edildi. Sonra ayaklarına göre sıralandı. Anonim olanlar da önce konularına sonra ayaklarına göre alfabetik olarak tasnif edildi.

Şiirlerin her birine bir numara verildi. Sayfanın sol tarafındaki numaralar, cönklerin sayısını,sağ alt köşesindeki numaralar sayfalarını göstermektedir.

Şiirler hece ölçüsüyle yazılmıştır. Aruz ölçüsüyle yazılmış çok az şiir mevcuttur.

Şiirlerin okunamayan kısımları boş bırakıldı...İmlaları bozuk olan kelimeler düzeltildi. Dizelerdeki fazla heceler çıkarılıp,ölçüye uyduruldu.

Şiir incelemelerinden sonra sözlük ve dizin çalışmasına geçildi.

SUMMARY

I have staded my post graduate. My topic is " 9 th, 10 th, 11 th sad 12 th junks." This topic had taken from Mr. Kutlu ÖZEN's library.

Junks includes 510 pages and 371 poeems. 336 poems poets are determined. 35 poem belongs to anonim. They belong to Sivas-Divriği and Tokat.

The poems were written between 1802 and 1928 years. These poems are composed of "Redif Destanı, Geyik Destanı, Dualar, Dûvazımam'lar, Evlilerin Halleri, koşma, nefes...etc.

We translated these poems from Arabian language to Turkish. Then we classified the poems as pseudonym and not pseudonym. We listed the poems. Which they are pseudonym according to poets names. If the poet have more than are poem, we listed according to their rhyme.

Every poem have a number. The pages which are left have junk's numbers.

The pages which are right have page's numbers. If we can't read the poems we wrote nothing.

Extra syllables were taken then they adapted to the lines.

We did dictionary and index working at last.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Önsöz	I
Özet.....	VIII
İçindekiler	X
Giriş.....	XXXIV
Kısaltmalar	LVII

A. MAHLASI BELLİ ŞİİRLER

ABDAL

1. Cemâlim sana pir mürvet-kânı	1
---------------------------------------	---

ABDAL DEDE

2. Ali'nin Düldül'ün biz de görelim	2
3. Sefâ geldin Hızır Ellez	3

ABDAL PİR SULTAN (Bkz. Pir Sultan Abdal)

4. Yanmış yüreğime kar bulamadım.	4
--	---

ARİFOĞLU

5. Dü cihânda hayvan gûzar mest olmaz	5
---	---

ÂŞIKÎ

6. İneyim gideyim Lokman'a bir gün	7
--	---

ÂŞIK ALİ

7. Âşıka ayrılık olagelmıştır	8
-------------------------------------	---

ÂŞIK GARİB

8. Haber ver oğlunu bulayım gelsin 9

ÂŞIK HASAN

9. O'na kalmayan dünya bize kalur mu 15

ÂŞIK HÜSEYİN

10. Al elimi Yâ Muhammed anda ağlatma beni 16

ÂŞIK VELİ

11. Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim 17

ÂŞKÎ

12. Canım elhamdülillah
Elhamdülillah canım
Elhükmülillah 18

AZİZÎ

13. Böyle bir Sultan'dır pirlar içinde 19
14. Hak bendesi kulu Haydar 20

BOSNEVÎ

15. Kiblemdir Muhammed secdemdir Ali 21

BUDALA

16. İrfanda niyaz iylesin 22

CAN HATAYÎ (Bkz. Hatayî, Pir Hatayî, Sultan Hatayî, Şah Hatayî, Sultan Şah Hatayî)

17. Hak seni Mir'aç'a okur davete Kadim Hüdâ	24
18. Yüzüm yüzüne sürdüm ala gözler uykuda	27
19. Hak Gazi Kendisi olacak Allah	28
20. Duvazımam: Medet Allah Yâ Muhammed Yâ Ali	30
21. Ali'ye Selman olasın	31
22. Nene aldanayım dünya ben senin	33
23. Okursun manası birdir	34
24. Mansur olamayınca dâra durulmaz	36

DEDEMOĞLU

25. Duvazımam Yetiş Hak Muhammed Ali imdâd eyle	37
26. Her dem yâr elinden yaralı sîne	38
27. Varınca bir tel ver Ali'ye turnam	39

DEHMEN

28. Fakir hâller hoş geldiniz	40
-------------------------------------	----

DELİ BORAN

29. Daha namaz soran mı	41
30. Daha namaz soran mı	43
31. Hakkında "Kulhüvallah" âyet okunur	45

DERTLİ (Bkz. Dertli Kemter, Kemter)

32. Teşneyim lebinden kanayım dedim	46
---	----

33. Bu noksan kısmeti bana mı verdin	47
34. Ne kaçar ne kovar ne tutulursun	48
35. Yazılmış alnımıza kara yazılar	49
36. Binbir ismin biri Haydar dediler	50
37. Bünyâd olsak da bir olmasak da bir	51
38. Bünyâd olsak da bir olmasak da bir	52

DETLİ KEREM

39. Türkü: Niye doğdun sarı yıldız	53
--	----

Mavi yıldız yıldız yıldız

Ey evler yıkan diller döken

Dön dön dön

DETLİ KEMTER (Bkz. Kemter, Detli)

40. Hakk'ı bilmezsen şeytan olursun	54
41. Biz bu kâinatın ibtidasıyız	55

DERUNİ

42. Hak-i yeksan olamazsın	56
43. Mürüvvet efendim hâlim malûmdur	57

DERVİŞ AHMED

44. Tövbe Yarabbena estafirullah	58
--	----

DERVİŞ ALİ

45. Sorun ağışunda koşun sabana	59
---------------------------------------	----

46. Her can ikrâdan bozuldu gitti	60
47. Her can ikrâdan bozuldu gitti	61
48. Bu fâni dünyadan gitmeklik için	62
49. Şu dünyadan göçmeklik için	63
50. Diyecek var demiyecek var	64
51. Sorulu-Cevaplı: Gelen kimdir haber ver	65

DERVİŞ BÎ-KESEM

52. Sersem Ali Baba Şâh'ı gördüm ben	67
--	----

DERVİŞ MUSA

53. Dertliyim derdime dermana geldim	68
--	----

DERVİŞ PİR HATAYÎ (Bkz.Can Hatayî, Hatayî, Sultan Hatayî,Sultan Şah Hatayî, Şah Hatayî,Pir Hatayî)

54. Mürüvvet günahımız bağışla Sultan	69
---	----

DERVİŞ SÜLEYMAN

55. Gel bunun mânâsın vir imdi sofî	73
---	----

EM'RULLAH

56. Türkü: Bülbul, bülbul ,bülbul	74
---	----

ESİRÎ

57. Arzumanın gonca gülde kaldı mı	76
58. Meydanda gözünü kırpar savuşur	77
59. Kolayın bilmeli derviş	78

EŞREFOĞLU

60. Mestan gözlerinin divanesiyim..... 79

FEDAYÎ

61. Seyran idüb semavatta dönendir 80

FEYZİ

62. Eğlenme bed-asil ağyâr içinde 81

63. Erenler hâlidir söz ile değil..... 82

64. Yeyünen var mıdır canân elinden 83

65. Haberin var mıdır canân elinden 84

FUZULÎ

66. Dûvazımam: Sen nakış ezeli kudretiyle yazalı 85

67. Tâ nefes vardır kuru cisminde feryâd eylerim 86

GEDA MÜSLİM

68. Konan göçtü nöbet bizim yol bizim 87

GEVHERÎ

69. Kılmanam terkini bin kan olursa 88

70. Virmem terkini bin kan olursa 89

71. Gül oldu bu sözüm bir yâre sebeb 90

HALİLOĞLU HASAN PAŞA

72. Gelmiyor dağların baharı, yazı 91

HASAN DEDE

73. Bahçe bizde gül bizdedir	96
------------------------------------	----

HASRETÎ

74. Mir'at-ı Mir'aç-nâme: Yeri, göğü Arşullah	97
75. Mü'minin bir gizli hâli gerektir	103
76. Bu serim yoluna kurban görünür.....	104

HATAYÎ (Bkz. Can Hatayî, Pir Hatayî, Sultan Hatayî,Şah Hatayî, Sultan Şah Hatayî)

77. Düşman kaldı endişede	105
78. Hazreti Ali'ye	107
79. Senin Yâ Ali Yâ Ali	110
80. Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir Ali	111
Aliyü'l-azim şefü'l-velî	
81. Soyuyarlar Şâh-ı Merdan Ali'yi	113
82. Kaldı cihanda eyülük	114
83. Dertliyem pîrimden derman isterim	117
84. Bil içinde biliciler	118
85. Mehdi gelür hazır dirler	119
86. Gel yanıma hele kardaş	121
87. Kara toprak ejderha olmuş	123
Ağız açar bize bir gün	
88. Mihman canlar bize sefâ geldiniz	124

HÜSEYİN (Bkz. Âşık Hüseyin)

89. Elifnâme: (Be) Be'ye bizden selâm söyle.....	125
90. Yürüyüp yollarda kalmaz İnşallah	127
91. Kalmak sezâ geldi	128
92. Bağdad diyarına vardın mı turnam	130
93. Verdiğin ikrardan dönen değilim	131
94. Garip gönlüm bir inkâra düşürdün	132
95. Kible arama heman kible sendedir	133

HÜSEYİN ABDAL

96. Ağlamanın gülmeleri yakındır	135
--	-----

İSMAİL

97. Cemâlinden yaktı nar geldi geçti	136
98. Yanar aşk oduna tüter güzel dost	137
99. Dost yoluna fedâ olsun serimiz	138

KARACAOĞLAN

100. Çok böyle salınma göz değer sana	139
101. Şakı bülbül sen uyandır yârımı	140
102. Onu dilden dile destan iderler	141

KALENDER

103. Kaşların sûre-yi şekli "Bismillâh"	142
104. Hayat buldu bu cismime can geldi	143

KAYGUSUZ

105. Bize daş atup ürenler 144

106. Tekneye bakar oturur 145

KEMTER (Bkz. Dertli, Dertli Kemter)

107. Ama ne keyf imiş bu keyf 147

108. Zahm-ı tığ-ı bezm-i gâm pür-hanımı sinem bilür 149

KUDDUSİ

109. Sual endişesi başlanmayınca 150

KUL FAKİR

110. Elifnâme: Pervane olmuşum zatı Haydar'a 151

KUL HİMMET (Bkz. Öksüz Kul Himmet Üstâdım)

111. Sabreyle gönül sabreyle 153

112. Gördüğün ört görmediğin söyleme 154

113. Gördüğün ört görmediğin söyleme..... 155

114. Gülleri taze geldi 156

115. Bilemezsem hâlim nedir efendi 160

116. Düvazımam : Bir hûb nesne sattın gönül 162

117. Söyle kelâmını bildir efendim 163

118. Yusuf kapısında zindana düştüm 165

119. Gönülümün aşinası sen mi geldin 166

120. Hak yoldan öte mi dersin 167

121. Hak bilür kaç yaşındadır	168
122. Senin aslın ağaçtandır	169
123. Ol imamınız kimdir	170
124. Türablıktan âlâ yol mu bulunur	171

KUL HİMMET ÜSTAD (Bkz. Kul Himmet, Öksüz Himmet, Sefil Kul Himmet)

125. Mustafa Murtaza Haydar aşkına	172
126. Sen ol abdallara iş deli gönül	173
127. Üçünüzü sevmişim eli neyleyim	174
128. Dinleyin söyleyim güzel mânadır	175
129. Duvazımam: Lâ ilâhe illallah yazılır	177
130. Kudretten bir top indi süzüldü	178

KUL HÜSEYİN

131. Kible arama kible-han sendedir	182
---	-----

KUL MUSTAFA.

132. Mecmuâ Kitabı: Her müşkilden haber olur	183
--	-----

KUL SAFÎ

133. Didâr gören gözler şâd olur m'olur	188
---	-----

KUL SITKI

134. İşte ilm-i hikmet budur erenler	189
--	-----

KUL VELÎ

135. Yazık genç ömrüme yazık	190
------------------------------------	-----

KUL YUSUF

136. Eğlendim de mihman oldum bu hana 191

KUSURÎ

137. Tealallah kalur hayran bakan hüsn-i dilâraya
Misâl-i Yusuf-ı Kenan çeker hâlkı temaşaya 192
138. Elhamdülillah didik candan efendi 194

MEDDAHÎ

139. Sarrafın akçesi sana yâr olmaz 195

MİSRÎ

140. Kâşif-i genc-i hakikat hem meyân-ı âlemim 198

MİRATÎ

141. Yıktılar dinin esası bir alay Şâm teresi 199
- Söyleyin Allah'ı seversen bunun İslâm neresi.

MÜCRİMÎ

142. İkrâra pend olup geldin mi gönül 200

NESİMÎ (Bkz. Seyyid Nesimi)

143. Varam meydanda meydanda 201
144. Gaziler Şah leşkeriyiz Ali dirler pîrimize 202
145. Bir yüzi Şah aşkına donandı kemhâlar gibi 203
146. Ciğerim hûn oldu gel 204
147. Duvazımam: şehitlere ne yazılı oku duralım 205

148. Şûleler saldı cihana âfitab andan çıkar	207
149. Anın sırrı Aliyyü'l-Murtaza'dır	208
150. Sohbeti irfan görenler hürmetinden bellidir	209
151. Sırr-ı sırrullah olur	210

NİHANÎ

152. Ey hayâsız "Ömer-i nahs-ı şemîr-i mel'un" ey derviş.	211
İyle "lâfetullah Aliyyü'l kavmü'l-zalimin.	

NOKSANÎ

153. Kaldır nikâbını yüzden Yâ Ali	213
154. Nâr-ı aşka salup pişire seni	214
155. Nikâbın perdesin kaldır Sultanım	215
156. Bir de senden olsun	216
157. Meded dertlilerin dermanı Haydar	218
158. Eriş dertlilerin dermanı Haydar	220
159. Bilmeyen de söyler bilen de söyler	222
160. Girmeye her taraftan yolları vardır	223
161. Türkü: Hangimiz güzel kokulu	225
162. Kılavuzsuz gökte uçan kuş olmaz	227

NUTKÎ

163. Hû Allah geliyor ünü	228
---------------------------------	-----

ÖKSÜZ KUL HİMMET (Bkz. Kul Himmet, Kul Himmet Üstâd, Sefil Kul Himmet)

164. Bizi kurtaran İmam Hüseyin 229

PİR MUHAMMED

165. Yollarım Ali çağırır 230

PİR SULTAN ABDAL (Bkz. Abdal Pir Sultan)

166. Şu âlemde her şey var olmayınca 231

167. Acep şu dağları aşam m'ola 232

168. Ârif isen bu mânâna fark iyle 233

169. İndim ziyaret ettim Balım Sultan'ı 234

170. Şu mülkün sahibi Ali değil mi 235

171. Yazar da sorayım Şâh'ıma bâri 236

172. Ananın belinden indirdin felek 237

173. Durulur gam yeme divane gönül 238

174. Hey erenler ben bir kumaş dokuram 239

175. Öğünden gülmedim ana ağlarım 240

176. İcâzet isterik sizden canlarım 241

177. Var seni Ali'nin yoluna saldım 242

178. Yürü var Ali'nin yoluna saldım 243

179. Ben bu diyardan Şâh'a giderim 244

180. Koyduğu yollara gitmiyor talip 245

181. Danışıp yolları aşar mı aşar 246

182. Şu tatlı canına kıyma ölüm var	247
183. Dağlar Yâ Muhammed Ali çağırır	248
184. Sahipsiz kişinin hâli nice olur	249
185. Karşımda üç yıldız görünüp durur	250
186. Dost bende yaralar türlü türlüdür	251
187. İmam Hüseyin'in kanı nice oldu	252
188. İşte o sancağın kemteriyiz biz	253
189. Hani bizim dehmenimiz ilimiz	255
190. Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz	256

SADIKÎ

191. Kılavuz iyledik bâd-ı sâbâyı	257
192. Sırdan sıra girer toy dervişleri	258
193. Mürğ-i zârım ben bir güle bağlandım	259
194. Hayâli gönlümde mihmân olan yâr	260
195. Cevher pazarında lâl'e dokunur	261
196. Muhabbet râhına düştü gönlümüz	262

SADIK BABA

197. Bak didemden akan kan ile yaşa	263
---	-----

SEFİLÎ

198. Deşt-i Kerbelâ'ya yolu çekelim	264
199. Ol gözlere kurban verdim gözlerim	265

200. D�vazımam: Dertliyim derdime derman isterim	266
--	-----

SEFİL AHMED

201. Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne	267
202. Yetiş koca Haydar çare sende kaldı	268
203. Bahçede açılan gül de kırmızı	269
204.kovandır hâli nic'olur	270

SEFİL ALİ

205. Bin perişan koca öküzün hâlleri	271
206. Seksen bin eri ile Şâm'a varacak	274
207. Seksen bin erinen Şâm'a varacak	276
208. Nice münafıklar kırılır bir gün	278
209. Körükte kızdırmış ona ne dersin	279
210. Benim adem seyran eder güçar hey	281

SEFİL KUL HİMMET (Bkz. Kul Himmet, Öksüz Kul Himmet, Kul Himmet Üstâd)

211. Âlem fitne olmuş nesin söyleyim	282
--	-----

SEFİL MEHMED

212. D�vazımam: Şükür ziyarete geldim sabahtan	284
--	-----

SEFİL ÖKSÜZ

213. Dediler bir suna gitti yükülen	285
214. Çıkar minareden selâ mı verir	286

SEFİL TÜRABİ

215. Al bakalım nasıl olur287

SEYFÎ (Bkz. Seyyid Seyfî, Seyyid)

216. Emîrim rehberim, Şâhım Aliyyü'l Murtaza geldi288

SEYYİD (Bkz. Seyfî, Seyyid Seyfî)

217. Kendi bahçesine girdi Hubiyar 289

SEYYİD NESİMÎ (Bkz. Nesimi)

218. Âh senin dertlerin İmam Hüseyin 292

SEYYİD SEYFÎ (Bkz. Seyfî, Seyyid)

219. Cümle âleme Peygamber bildiğim midir suçum 293

SİRRÎ

220. Emrile ferman senindir yoluna canlar fedâ 294

SİTKÎ

221. Nârin m'oldun derviş baba 295

222. Kıl tefekkür birer birer say iti 296

SİNANÎ

223. İçmişem câm-ı ezelden olmuşam mestane ben 297

SOFİOĞLU

224. Seyreder Rum'ı, Şâm'ı, bu teninle nesidir gönül 298

225. Sır oldun sırdan içerü 299

SULTAN HATAYÎ (Bkz. Can Hatayî, Hatayî, Dervîş Pir Hatayî, Sultan Şah Hatayî, Şah Hatayî)

226. Muhammed Mustafa için bağışla	300
227. Didâr delili Şâh-ı Merdan	301

SULTAN MUHAMMED

228. Evliyâ cem'ine ir yanıl alma	302
229. Külli sırlar yâre selâmlar eyle	303

SULTAN ŞAH HATAYÎ (Bkz. Sultan Hatayî, Can Hatayî, Dervîş Pir Hatayî, Hatayî, Şah Hatayî)

230. Ol kadar sevap yazılır	304
-----------------------------------	-----

ŞAH HATAYÎ (Bkz. Can Hatayî, Dervîş Pir Hatayî, Sultan Hatayî, Sultan Şâh Hatayî)

231. Hak seni Mir'aç'a okudu duâcı kadim hoca	305
232. Hak seni Mir'aç'a okudu duâcı kadim hoca	308
233. Ağlama talib nittin Rum'a	311
234. Cümle abuatın başıdır tevhid	312
235. Muhammed olduğu gice	313
236. Gel gönüle nazar iyle	315
237. Anın çün okuram lânet Yezid'e	316
238. Anın çün okuram lânet Yezid'e	317
239. Yürüyüp yollarda kalmaz İnşallah	319
240. Tövbe Yarab günahımıza estafîrullah	320
241. Üstünde reva olmasın delil bakanınız var mı	322
242. Kadir Mevlâ'm yargılamış onları	323

243. Meded Allah Yâ Muhammed Yâ Ali	324
244. Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali	325
245. Oniki İmam Ali Ali	326
246. Bir dem divanına dursam Yâ Ali	328
247. Birisi Muhammed Ali değil mi	330
248. Müsahib düşsem müsahib düşer mi	331
249. Hak deyüp tuttuğum elden ayrılmam	332
250. Gözüne âdem görünüp salma gönlümde güman	333
251. Şâh'tı canım Şâh'tı iman açılsın	334
252. Dört kapunun yetmiş yedi yolu var	335
253. Geldim diyen yalan söyler	337
254. Gelen Murtaza Ali'dir	339
255. Bir cümle kullara sevab yazılır	341
256. Kazancından bilmelidir	342
257. Sohbetimiz nihân olur	343
258. Tekbir-i Kurban	344

Ögünde delili Cebrâil deyü

259. Yansın derya tütsün deyü	346
260. Bunu Hak'tan gayrı kimse seçemez	348

ŞEHİDÎ

261. Gaflet uykusundan uyanageldim	349
--	-----

ŞEM'Î

262. Gözler görmemiş cihânda on üç, on dört yaşıdır	351
---	-----

Şİ'RÎ

263. Ol "Elest bezmi" ndeki mestan içinde bülbülüm	352
264. Yeni düştüm türlü türlü derde ben	353

TESLİMOĞLU

265. Hakikâten kuşanmışım beli men	354
--	-----

TESLİM ABDAL

266. Bu nefisler güri değil dünyada	355
267. Küfür m'ola imanım m'ola	357
268. Uğrumuz açık ola bu demde	359
269. Düşünüp de hayrın, şerrin bilsene	360
270. Ali evlâda iman eyle gör fakî	361
271. Kılavuzu neylemeli	362
272. İki gözün var görsün ite dökme yemeğini	363
273. Eğer bülbül isen gonca güle bak	364
274. Dahî onlardan gayrı kimim var benim	265
275. Selavâtı virmeynen	367
276. Boşa bize söyletirler	368
277. Dış yüzden esen yel bana neyler	369
278. Sevdığı yer olmayınca sanki oda dağlanır	370

279. Evliyâya övkünüyor 371

280. Bizi burda bilür yoktur 373

281. Lâ'net taşıdır, lâ'net oku 374

TÛRABÎ

282. Tarîkatte yundum dese inanma 375

283. Kemâl-i rûtbe kesb etsem acep terzi edâ dirler 376

284. Bu bir şaşkın geda dirler 377

VELÎ (Bkz. Âşık Veli)

285. Dûvazımam: Yetmiş ola Allah Allah 378

286. Kimseyi katmıyor işine felek 379

287. Hocam arz iylesün hâlimi benim 381

288. Bu yareyi çeken ölmezse eğer 382

289. Budur nasip veren Ali dediler 383

VİRANÎ (Bkz. Viran Abdal)

290. Nun Nakî'den bulmuşum ben derdime ayn-ı şifâ 384

291. Havarecden olup câna müberra 385

292. Muhammed Ali'nin nûrudur vallah 386

293. Sevmişem cân-ı gönülden men İmâm-ı Kâzım'ı 388

294. İçinde dopdolu dağı gümanı 389

295. Herkes didâr yüzü görmez vallahi 390

296. Ömrümüm fermanı sensin "Lâ feta illâ Ali" 391

297. Ca'feri'yim Ca'feri'yim, Ca'ferî	392
298. Sana derim sözüm işit sâkin ol	393
299. Zikrim hemîşe subh u şam	394
300. Askerî'dir gönlümün tahtında Sultan'ım benim	396
301. Vâz-ı Mustafa evvel Şâh-ı Merdan	398
302. Muhammed Bakır ol Sultan-ı devran	399
303. Mehdi-i sahib zamandır evvelin ü âhırın	400
304. "Ekrârü'l-nas" fehüm-i lâ yuminun	401
305.can ağlar bugün	402
306. Hak bilmeyen çü kulu Mustafâ'dır	404
307. Her ki gördü zübde-yi âlâdır	405
308. Dilimde dâim "İlla Ali-yi Ekrem" vardır	406
309. Dest-i kudret-i hikmet-i Allah'tır	407
310. Dört kitap ânın yüzünde mesturdur	408
311. Ali Âbidin gerçek velîdür	409
312. Suretin hak hatm-i "Beytullâhımız"	410
313. Biz Urum abdalıyız Musa, Rıza'dır Şâhımız	411
VİRAN ABDAL (Bkz. Virani)	
314. Aldığı hem sattığı dükkânına	412
315. Gider küfr-i dile nûh-ı nebatı	413
316. Fenâdan maksut uş bulmak bekâ-yı	414

317. Şehîdim Şâh evliyâsın Yâ Muhammed Yâ Ali	415
318. Hakk'ı bildim cismi can eyledim	416
319. Şâh Muhammed Takî'dür tâc-ı serimde Şâh var	417
320. Cevabımdır cevap Hak mukarrer	418

YÜMNÎ

321. Vilâyet mülküne Sultan Aliyyü'l Murtaza geldi	419
--	-----

ZEKÂYÎ

322. Zulmetteyim nûr-ı ziya göndersin	420
---	-----

B. MÂHLASSIZ ŞİİRLER

323. MANİLER:	422
---------------------	-----

324. ŞARKI DEFTERİ:

Soru : Senden bir haber isterim	440
--	-----

Cevap : Gördüm şehit mezarında.

325. İkrâr alup hayâline dolanda	443
--	-----

326. Acep bizim dağlar m'ola	444
------------------------------------	-----

327. İşt' o zaman hayvah bana vah bana	445
--	-----

328. EVLİLERİN HÂLLERİ	446
------------------------------	-----

329. Kaçar tozudı tozudı	457
--------------------------------	-----

330. Yiğidin aklı başına yâr gerek	458
--	-----

331. Oniki bin mes'eleyi de bakalım	459
---	-----

332. Men lûtf-ı ihsâna uğradım geldim	462
---	-----

333. Geçitten aştı belimiz bizim	463
334. Sorduğunu bil göreyim	464
335. Yalan dünya değil misin	465
336. Bu dünyaya kalır bir gün	466
337. Eser yerdı boran tufandı dağlar	467
338. Kurtardı zulmetten yolu Hubiyar	469
339. Onsekiz bin âlemin nûrı dediler	471
340. Mürşidimin nutkı'dır	472

DÜVAZİMAM:

341. Muhammed Mustafa	474
342. Anda tabibü Lokman ağladı	476
343. Dilim Mustafa geldi	478
344. Esselâvatü vesselâm	480
345. Vah güzel İmam Hüseyin	481

REDİF DESTANI:

346. Aman Allah aman Sen imdâd eyle	483
347. Sahipler sahibi çar sende kaldı	487
348. Ne tez kırdın çark-ı devranım felek	490
349. Yol verin aşalım dağları boranlı dağlar Elleri koynunda gelinler ağlar, kuzular, yavrular ağlar	491

GEYİK DESTANI

350. Dağı, taşı melersin 493

DUÂLAR

351. Çırak için lâzım olacak duâlar 497

352. Sofra Duâsı 499

SÖZLÜK 505

KAYNAKÇA 535

DİZİN 537

GİRİŞ

Folklor ve halk edebiyatı araştırmacılarının başvurduğu en önemli kaynaklarından birisi de cönklerdir. Çeşitli kaynaklar incelendiğinde "Cönk" kelimesinin aynı anlama geldiğinde birleştikleri görülür. Örneğin Türk Dili'nin en önemli kaynaklarının başında gelen Örnekleriyle Türkçe Sözlük'te cönk: "Seçilmiş halk şiiri örneklerini içine alan, uzunlamasına açılan deri kaplı, el yazması şiir defteri veya dergisi" olarak tanımlanır ve Dadaloğlu'nun aşağıdaki şiiri örnek gösterilir:

"Aradım da en son buldum dengimi

Yâr hasmıyla çıktım ettim cengimi

Sen söyle de ben dolduram cöngümü

Muhabbetlik aramızdan getmesin"¹

Yine Türkçe Sözlük'te cönk, "Saz şairlerinin ve başkalarının şiirlerini derledikleri uzunlamasına açılan deri kaplı defter" olarak tanımlanır.²

İslâm Ansiklopedisi'n de ise "Genellikle âşık edebiyatı, halk edebiyatı ve folklor ürünlerinin toplandığı anonim mahiyette bir mecmua türü" olarak açıklanır.

"Eski ve yeni sözlüklerde, ansiklopedilerde aslı, mânâ ve muhtevası hakkında farklı bilgiler verilmektedir. Cava ve Malaya dillerindeki Jong (conk) kelimesinden gelen cönk, İspan yol ve Portekizce'ye Junca, İtalyanca'ya Giunco, Fransızca'ya Jongue ve İngilizce'ye Junk olarak geçmiş; Çin denizinde kullanılan dibi düz ve dört köşeli, puruvası çıkıntılı baş bodoslaması ve kış pupası, dümeni muallakta olan yelkenli gemiler için de genel bir ad olmuştur.

Aka Seyyid Muhammed Ali, Türkçe olduğunu söylediği cöngü "Türlü konularda, özellikle çeşitli şairlerden seçilmiş şiirlerin yazılı olduğu kitap veya defter." şeklinde tarif eder ve kelimenin Türkçe'de "Büyük gemi, fakirlerin kullandığı satrançlı çul ve kilim, büyük nesne" anlamlarında kullanıldığını söyler.

¹ Örnekleriyle Türkçe Sözlük, M.E.B. Yay., Ank., 1995, S.467.

² Türkçe Sözlük, M.E.B. Yay., Ank., 1998, S.263

Şeyh Süleyman Efendi de cönge "Gemi, sefine" karşılığını verir ve bir edebiyat terimi olarak "mecmua" anlamına da geldiğini belirtir.

Farsça-Türkçe Lûgat'ta da cönk "Büyük gemi ve içinde türlü türlü şiirler ve mes'eleler bulunması itibariyle eş'ar defterlerine denir ve beyâz-ı büzürg de derler" şeklinde tarif edilmiştir.³

The Golden Dictionary English-Turkish'te ise "1. Eski püskü eşya döküntü, 2. Tapon eşya, 3. Çin Yelkentsi, 4. Iskartaya çıkarmak" ⁴ anlamlarına gelmektedir.

"Cönk, ansiklopedilerde genellikle uzunlamasına açılan, ensiz, uzun yazma mecmualara verilen ad" olarak tanımlanmış ve "mecmua"nın belli konularda seçilmiş örnek metinlerden oluşan yazma ve basma kitaplar için kullanıldığı söylenerek, cönkle mecmûa arasında bir ayırım yapılmamıştır.⁵

Bugün Türkiye'de halk arasında cönk kelimesi kullanılmamakta, bazı yörelerde ve özellikle Sivas'ta cönk yerine mecmua denilmektedir.

"Cönk kelimesi gerek gemi anlamıyla gerekse mecmua ve diğer anlamlarıyla XV. yy beri Türkçe'nin çeşitli lehçelerinde kullanılmıştır. Halk arasında "dana dili" ya da "sığır dili" olarak adlandırıldığı bilinmektedir. Kütüphânelerde ise bu eserler "mecmûa-i eş'ar" adıyla fişlenir ve fişin bir köşesine "cönktür" kaydı konulur.

Cönklerin, içerisinde yalnız saz şairlerine ait şiirlerin yer aldığı bir mecmua olarak dar anlamda alınması doğru değildir. Cönklerde daha çok âşıkların şiiri bulunmakla birlikte, hiç bir manzum parça bulunmayan sırf mensur parçalardan oluşmuş, dinî bilgilerin, hutbe ve vaazların, duâların, sihirle ilgili notların, denenmiş ilâç tariflerinin, cöngü tutan kişilere ait önemli notların, doğum ve ölüm tarihlerinin, alacak verecek hesaplarının yazıldığı görülür. Ayrıca; gezgin ozanların eğlendikleri yerlerde söyledikleri anonim türkü, mani, ilâhi, koşma, destan, fıkra, Ortaoyunu, Karagöz gibi metinlere, dönemin tarihî ve sosyal olayları, doğal âfetleri, yine cönk tutan kişilerin akıllarında tutabildikleri kadarıyla eksik ya da yanlış olarak kağıda

³ Orhan Şaik GÖKYAY, Cönk maddesi, İslâm Ansiklopedisi, T.D.V., Yay., C.8., İst., 1993, S.73

⁴ The Golden Dictionary English-Turkish, DataYay., İst., 1990, S.462.

⁵ Prof. Dr.Şükrü ELÇİN, Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay., Ank., 1993, S.5-6

geçirebildikleri bilmece ve cevapları, atasözleri, musikî terimleri, zevkleri, hayvan hastalıkları, haşarat ve zehirli hayvanlara karşı alınacak önlemler ve kullanılacak denenmiş halk ilâçları ve genel reçeteler, tasavvuf ve tarikat bilgileri, Alevîlik-Bektaşîlik kültürünü içeren Oniki İmam, Ehl-i Beyt, Kerbelâ olayı konuları ve inançlarını içine alan cönkler de vardır.

Cönkler genellikle XV. ve XX yy. arasında düzenlenmiştir. O zamana değin sözlü olarak yaşayan kültür hazinelerimiz kimi heveslileri, kimileri de meraklı kişiler sayesinde günümüze kadar ulaşabilmiştir.⁶

"Cönkler halk, mecmualar ise, klâsik kültürümüzün mahsulleridir. Cönklerde, saz ve tekke şiirimizle folklorumuzu, mecmualarda ise Arap-Fars dili ve edebiyatlarının te'sirlerinde yazılmış mensur eserlerden seçmeler bulunur."⁷

Cönklerin ciltleri, kağıtları, yazıları ve bu yazılar için kullanılan boyalarla nadirde olsa minyatürleri ile bazen güzel san'atlar bakımından önemlidir. Türk halk kültürümüzün temel taşlarından sayılan cönklerin enleri ve boyları birbirini tutmaz, bazıları deftere benzer, Arap harfleri ile yazılmışlardır. Bu yüzden ayrı bir inceleme sahasına girebilir. Elden ele dolaştıkları için bozuk, kopuk ve karışık sayfalara rastlanır. Çoğunun yaprak ve sayfa numaraları bulunmamakta, ancak, eski tarihli olan düzeltmelere ve ilâvelere rastlayabiliriz. Bir kısmında aynı sayfadaki yazılar ve bunların altındaki isimlerin başka başka olması, cönklerin tek elden çıkmadıklarını gösterir. Metinlerde görülen imlâ değişiklikleri ağız (şive) değişiklikleri de yine aynı sebeptendir. Bazı cönklerde farklı yüzyıllarda yaşayan ozanların şiirlerine rastlanması da cönklerin bir elden çıkmadığını gösterir. Cönklerin kaç el değiştirdiğini anlamak çok zordur. Ancak değişikliklerini yazı karakterlerinden anlayabiliriz. Çok güzel, hattat elinden çıkmış cönklere de rastlayabiliriz. Yukarıda açıkladığımız nedenler, cönklerin güvenilirliğine gölge düşürmektedir.

"Cöngü düzenleyen kişi, ilgili saz şairlerinin yaşadığı zamanda bu düzenleme işini yapmışsa, daha az değişikliğe uğramış şiirleri yazıya aktarmış demektir. Bu tür şiirlere bir ölçüde güvenilebilir.

⁶ Orhan Şaik GÖKYAY, Cönk maddesi, İslâm Ansiklopedisi, T.D.V., C.8., İst., 1993, S.73.

⁷ Prof. Dr.Şükrü ELÇİN, Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay. , Ank., 1993, S.5-6.

Ancak, cönk saz şairlerinin yaşadığı çağdan sonraki yüzyıllarda düzenlenmişse, ister istemez daha çok değişikliklere uğramış biçimi yazıya geçirilmiştir. Bu bakımdan sözlü gelenekten gelen metinle, cönklere yansıyan metin arasında güvendiricilik açısından bir yeğleme yapılamaz." ⁸

Bundan dolayı bilim adamları ve edebiyat araştırmacıları, kendilerini şüpheyi götüren noktadan daha derin bir çalışma yaparak sorunu ortadan kaldırmalı, Türk folkloruna ve edebiyatına karşı sorumluluğunu yerine getirmelidir.

Şiirler bazen konularına göre başlıklar alır, bazen mevkî ve şöhretine göre "buyurdu", "der" gibi ibareler alır. Her parçanın sonunda, o parçanın bittiğini gösteren yazı ve işaretler yer alır. "Tamam oldu" kelimesi hemen her şiirin altında bulunur. Bazılarında da bu kelimeden sonra şiirin cöngi geçtiği tarih verilmiştir.

Örnek :

"Gelmiyor dağların baharı, yazı."

(1928) 19<^

1722

"Birtakım cönklerde parçanın altında "kâf" veya " ب " işareti görülmekte ancak bunların ne anlama geldiği bilinmemektedir. Bunlar metot yönünden modern anlayıştan çok uzak olsalar da günümüzde âşık edebiyatı, dini-tasavvufî edebiyat ve birçok folklor örneklerinin kaynağı oldukları için incelenmeye, kütüphanelere kazandırılmaya mecburdurlar. Ne yazık ki, bugüne kadar kütüphâneye intikâl eden cönklerin genel bir dökümü yapılmamıştır. Bu olay edebiyatımız ve araştırmacılarımız için eksik bir davranıştır. Türk kültürünün incelenmesi ve araştırılması bakımından hazine değerinde olan cönkleri ve mecmuaları, Millî kütüphânemize mal etmek bütün Türk aydınlarının belki de birinci görevi olmalıdır."⁹

ALEVİLİK - BEKTAŞİLİK

Alevilik ve Bektaşilik inancının ortaya çıkışı şöyle açıklanmıştır :
"Şamanizmi bırakarak Müslümanlığı kabul etmiş olan Türkler arasında bu yeni din, çeşitli derecelerde benimseniyordu. Şehir merkezlerinde bütün şartları ile benimsenip

⁸ Hikmet DİZDAROĞLU, Cönklerde Güvenlirlik Dereceleri, T.F.A., C.17., S.8213

⁹ Orhan Şaik GÖKYAY, Cönk maddesi, İslâm Ansiklopedisi, İst, 1993, S.73.

yerine getirilen İslâm dini, eski gelenek ve göreneklerin henüz canlılığını kaybetmemiş olduğu göçebe Türk topluluklarında, eski din ve inançlarla bir arada yoğurularak kabul ediliyordu. Hoca Ahmet Yesevi'nin ve sonradan Hacı Bektaş Veli'nin tasavvuf düşünceleri de bunlara eklenince Alevilik inançları ortaya çıkmış oldu."¹⁰

ALEVİ : Hazreti Peygamber'den sonra İmam olarak Hazreti Ali'yi tanıyanlar hakkında kullanılan bir tabirdir. Şiiliğe temessük edenlerin geneline yine "Alevi" denildiği gibi, neslen yahut nispeten Hazreti Ali'ye mensup olanlara da "Alevi" denilirdi. Sofiyenin kanaatine göre, bütün tarikatlar, ashabtan birine minteki olur, Ebubekir, Ömer, Osman'a mensup tarikatlar olduğu gibi diğer ashaba da nispet olan tarikatlar vardır.

Nakşi ve Mevleviler, Bekri'dir. "Nehc-ül Belaga" ya göre Hazreti Ebubekir'den dört, Hazreti Ali'den onyedî zat manevi feyz almıştır.

Muhammed Nebilik, Ali velilik sırrına erişmiştir. Bazı manevi feyzin Muhammed'den Ali'ye değil, Ali'den Muhammed'e intikâl ettiğini söylerler.¹¹

Alevi : Hazreti Ali'yi sevmek ve saymak kelimeleri ile ifade edilir. Hazreti Ali'yi sevenlere Alevi denilmiştir. Bu sevginin normal ve makul ölçüde olanı yanında, derece derece Hz. Ali'yi Tanrı'lığa ulaştıracak kadar marazi şekilleri de mevcut bulunmuştur. Bu sevgi ve saygı, "Ehl-Beyt" sevgi ve saygısı ile bir arada yürütülür. Ehl-i Beyt, "Ev halkı" demek oluyor. "Ev"den kastedilen, Hz. Muhammed'in ailesi, ocağıdır. Ailesi : Kendisi, kızı Hz. Fatma, amcasının oğlu ve damadı Hz. Ali, torunları Hz. Hasan ve Hüseyin'dir. Bunlar "Ehl-i Beyt" veya "Al-i abâ" diye anılırlar.

Ehl-i Beyt'i sevenlere "Tevella", sevmeyeni lanetlemeye "Teberra" adı verilir.¹²

Alevi: Hz. Ali'nin yanında ve O'na bağlı olan kişiler ile Hz. Ali ve Ehl-i Beyt sevgisine dayanır. Bu sevgiyi derece derece yükselten, çeşitlerine ayıranlar vardır.

¹⁰ Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşılık*, Kültür Bakanlığı, Ank., 1990, S.203.

¹¹ Mehmet Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E. Yay., C.1., 1st., 1993, S.50.

¹² Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, a.g.e., S.34.

Kimileri içtenlikle severler ve bağılırlar, kimileri bu sevgiyi üstünlük, çıkar haline dönüştürür, kimileri de Peygamber'in yakınları olması nedeniyle yakınlık duyar ve severler. Bu üçüncü sevgi, müslümanlar arasında birlik ve beraberliği güçlendirmiştir. İnsanlar arasındaki bu sevgi farklılığı Alevi-Şii zihniyetini doğmuştur. Anadolu Alevileri Şii değil "Kızılbaş" tır. Bugün Türkiye'de Allah'a, Hz. Peygamber'e, Kur'an'a madde ve mânâsı ile İslâmiyet'e inanmalarına rağmen Sünni çoğunluk tarafından "Bektaşî, Alevî, Kızılbaş... gibi kelimelerle tanımlanan vatandaş kitlesidir. Bunlara genel olarak Alevî ismi verilir.

"Aleviliğe hiçbir zaman bir tarikat diyemeyiz. Tarikat değildir, çünkü herhangi bir adam Bektaşiliği sever, bir babaya başvurur, kabul edilirse ihvan toplanır, hususi bir törenle tarikata girer, Bektaşî olur. Bu adama muhip derler. Fakat hariçten birisi Alevî olamaz. Alevî'lerde kendilerinden olmayanlardan kız almak yoktur, alan düşkün olur, yani yoldan çıkmış olur. Bu adamın düşkünlükten kurtulması, o kadının yola alınması ile olur ve bu da çok zordur. Alevî genci, ergenlik çağına gelince kendisi gibi herhangi bir genci sever. Bu iki genç dedeye başvururlar ve hususi bir törenle fiilen yola girmiş sayılırlar. Alevî şeyhi olamaz ve Alevilikte bu mertebeye varabilmek için aşılması gereken merhaleler yoktur. Dedeler, Alevilere göre seyyiddir, yani Hz. Muhammed Peygamber'in soyundandır, ocakzâdedir. Yani yaşamış gencin yahut muhayyileden doğmuş bir erenin neslinden gelmiştir. Baba, ana hangi ocağın talibi ise o da o ocağın talibi olabilir. Dedeler soy güderler, dedelik babadan oğula yahut ailenin büyüğüne kalır ve dedenin icâzet almasına lüzum yoktur.

Alevilikte "Eline, diline, beline sahip olmak" düsturu ahlâk ve yaşayışın temeli kabul edilmiş, sağlam bir karakter örneği çizilmiştir. İslâm öncesi Türk'lerde rastlanan kamlık dini âyinlerini hatırlatan "Âyin-i Cem"ler, kurbanlı âyinler, çeşitli bayramlarda mevcuttur. Esasen eski Türk din kalıntılarının, İslâm öncesi hayatımıza ait birtakım gelenek ve göreneklerin, halk inançları halinde müslümanlaşmış örfler ve âdetler halinde varlıklarını sürdürmeleri karşı çıkılacak değil, millî ve dinî kültür politikamız bakımından son derece tabii görünme icap eden bir hadisedir.¹³

¹³ Tarikatlar Ansiklopedisi, Milliyet Yay., İst., 1991, S.50.

Alevilerde âyine, "Cem" denir. Genellikle kış aylarında, Hızır orucu sırasında yapılır ve dedeler tarafından yönetilir.

Âyinde oniki kişi görev alır. Bunlar :

1. Peyk : Âyine gelecek olan köylere haber verir,
2. Postan : Dedelerin önüne post getirip seren ve düzeni sağlayan kişi,
3. Bekçi : Tören yapılan yerin dışındaki evleri bekler, ayini kontrol eder,
4. İbrikçi : Âyine katılan kişilerin eline su döküp yıkamalarını sağlar,
5. Süpürgeci : Âyin öncesi yerleri temizler,
6. Çırağcı : Aydınlatma işini yapar,
7. Ayakkabıcı : Âyine gelenlerin ayakkabılarına bekçilik eder,
8. Lokmacı : Âyine gelenlerin yanlarında getirdikleri yiyecekleri toplar,
9. Zakir : Âyin sırasında saz çalar, Oniki İmam'ı öven şiirler okur, deme seslendirir,
10. Sakka : Yemekten sonra su dağıtır,
11. Delil : Âyine katılanlara yol gösterip yerleştirir,
12. Dede : Âyinin başıdır ve töreni yönetir.

Âyinlere kadın-erkek birlikte katılırlar,tören yapılacak eve ya da tekkeye gidilir. Dede âyine gelenler arasında dargın,kırgın olanlar var ise dinler, barıştırır. Arkasından hatim duâsı okunur, yakınındakilerin sırtına üç kez vurur, Oniki İmam'dan örnekler verir. Zakirler şiirler okurlar,demeler saz eşliğinde söylenir, gözcü "semâhlar saf günahlar affola" der ve cemaat hep birden Allah Allah diye dönmeye başlar. Semâhtan sonra getirilen yiyecekler yenir. Törenden sonra dede tarafından öğütler verilip, Ehl-i Beyt sevgisi anlatılır.

Cuma günleri de cemler yapılır, ancak burada içki içilir. Kutsal saydıkları Nevruz, Kerbelalâ faciasının yani 10 Muharrem gününde toplantılar yaparlar.

Törenleri kadın ve erkeklerin bir arada vech içinde yapmaları bazı dedikodulara neden olmuştur. Hâlbuki bu nevi davranışlar, eski Türk inaniş ve geleneklerinin bir uzantısıdır. Ahmet Yesevi, Türklerin İslam'a aykırı olmayan eski inançlarını "Şariat-Tarikat" potasında yoğurarak kitlelere zikretmiş ve böylece onların kısa zamanda İslamın yüceliğine gönül vermelerini sağlamıştır.¹⁴

ONİKİ İMAM (Düvazdeh İmam)

Peygamber'i izleyen ve O'nun soyundan gelen onbir torununun adları ile Onlar'ın atası olan Hz.Ali'nin adı eksiksiz anılır. Bunlar sıra ile şöyledir:

1. Hz.Ali : Oniki İmam'ın ilki ve atasıdır. 21 Mart 599 günü doğmuş, 24 Ocak 661 yılında zehirli hançerle şehit edilmiştir. Cönkte Aliyyü'l-Murtaza adıyla çokça anılır.

2. Hz. İmam Hasan : Hz.Ali'nin oğludur, 1 Mart 625 de doğmuş, 10 Nisan 669 da zehirlenerek şehit edilmiştir.

3. Hz.İmam Hüseyin: Hz.Ali'nin oğludur. 9 Ocak 626 da doğmuş, 12 Ekim 680 de Kerbelâ'da şehit edilmiştir. Hüseyin-i Kerbelâ adıyla anılır.

4. İmam Zeynel Abidin : Hz.Hüseyin'in oğludur. 7 Ocak 659 da doğmuş, 6 Ekim 713 de şehit edilmiş.

5. Hz. Muhammed Bakır : İmam Zeynel Abidin'in oğludur. 676-735 yılları arasında yaşamış ve şehit edilmiştir.

6. Hz. Ca'fer-i Sadık: Hz. Muhammed Bakır'ın oğludur, 699-765 yılları arasında yaşamış, şehit edilmiştir.

7. Hz. Musau'l – Kâzım : Hz. Ca'fer-i Sadık'ın oğludur.749-799 yılları arasında yaşamış, şehit edilmiştir.

8. Hz. Ali Rıza: Hz. Musau'l Kâzım'ın oğludur, 770-818 yılları arasında yaşamış, şehit edilmiştir.

¹⁴ Tarikatlar Ansiklopedisi, Milliyet Yay., İst., 1991, S.30

9. Hz. Muhammed Takî : Hz. Ali Rıza'nın oğludur. 811-835 yılları arasında yaşamış, şehit edilmiştir.

10. Hz. Aliyyü'l Nakî : Hz. Muhammed Takî'nin oğludur. 829-868 yılları arasında yaşamış, şehit edilmiştir.

11. Hasanü'l-Askeri : Hz. Aliyyü'l-Nakî'nin oğludur. 846-874 yıllarında yaşamış ve şehit edilmiştir.

12. Hz. Muhammed Mehdi : Hz. Hasanü'l-Askeri'nin oğludur. 30 Temmuz 869 da doğmuş, Hicri 318 tarihinde, tekrar dünyaya geleceğini bildirerek yokolmuştur. Mehdi-i sahib-i zaman diye de anılır.¹⁵

Bektaşilik tarikatı çeşitli kaynaklarda çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

BEKTAŞİLİK

Hacı Bektaş-ı Veli'yi "pir" taniyanlara verilen isimdir. Aslında Kalenderi-Haydari tarikatlarından farksız olan Bektaşilik, Anadolu'nun dini tarihinde mühim bir yer tutar. XIII. asırda Anadolu'ya gelen Babai Hâlifelerinden en meşhuru Horasanlı bir Türk olan Hacı Bektaş-ı Veli'dir. Tarikat silsilesini "Yesevi"ye bağlayan Hacı Bektaş'ın İslami ilimlere vakıf olduğu anlaşılmaktadır.¹⁶

Bektaşilik esas itibarıyla Hacı Bektaş-ı Veli'nin vefatından iki asır sonra Osmanlı İmparatorluğu içinde kuvvetlenmiş ve Osmanlı fütuhâtı ile Anadolu'yu aşarak Rumeli, Arnavutluk yani Balkanlara yayılmıştır.

Bektaşilik, "Hacı Bektaş Veli tarafından kurulan tarikat, On iki ana tarikattan biridir. Ahmet Yesevi'nin dervişlerinden olup, O'nun fikirlerinden derinden etkilenen Hacı Bektaş Veli, Horasan'dan gelip Anadolu'ya Kırşehir civarına yerleşmiştir. Hacı Bektaş, Sünni bir şeyhtir. XIII. asrın sonuna doğru kurulup yayılan bu tarikat, Hacı Bektaş'ın dünya ve din görüşü ile tam bir beraberlik arzetmez. Nitekim tarikatın âdab ve erkânı Hacı Bektaş'ın ölümünden sonra ortaya çıkmıştır.

Yine başka bir kaynakta Bektaşilik "kelimeden de açıkça anlaşılmaktadır ki,

¹⁵ Haydar KAYA, *Alevî-Bektaşî Erkânı*, Evradı ve Edebiyatı, Engin Yay., İst., 1993, S.28-42.

¹⁶ Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşılık*, Kültür Bakanlığı Yay., 1990, S.52-53.

Hacı Bektaş Veli'ye bağlı olan, O'nun yolunda giden anlamı vermektedir. Yol'larının, tariklerinin Piri olarak Hacı Bektaş Veli'yi kabul ederler.

Tarikatın usul ve erkânına uygun bir yaşayışa sahip olmalarına bakarak Ehl-i Beyt sevgisi,tevellâ ve tebarra prensibi gibi hususlara bağlı olmalarından dolayı Bektaşilere, Alevi diyebiliriz.Ancak bu Alevilik Sünnilerin Ehl-i Beyt'e olan sevgilerini ifade eder manadan öte geçemez. Çünkü Türkiye'de her Bektaşî Alevi olduğu halde, her Alevi Hacı Bektaş'ı "Horasan Ereni" sayıp hürmet etmesine rağmen Bektaşî değildir."diye tanımlanır.¹⁷

Yeseviliğe bağlı olan kollar Nakşbendlik ve Bektaşilik olmak üzere ikiye ayrılır.

"Bektaşilik,sadece insana değil bütün canlılara, bütün hayata sevginin destanı menkıbeleri ile doludur. Bir çok Türk aydını, gelecekte insanın saygı ve sevgi göreceği bir dünyanın inşası için seferberlik açılırsa, bu seferberlikte en büyük fikri paylardan birine "Bektaşilik" sahip olacağına inanmaktalar.¹⁸

Bektaşilik dört kapı ilkesine dayanır :

1. Şeriat kapısı (Beloğlu)
2. Tarikat kapısı (Yoloğlu)
3. Hakikât kapısı (İloğlu)
4. Marifet kapısı (Atam gök,anam yer) adı verilir.

"Hacı Bektaş Veli tarafından ortaya konan basit âyin ve erkân, bilhassa Balım Sultan tarafından geliştirilen erkân ile gittikçe Batınlığa doğru kaymıştır. Başlangıçta Hacı Bektaş tekkesinde şeyh olacak "Çelebi" ünvanını taşıyan kişi bulunurken, sonra dergâhın ikileşmiş, çelebinin yanında "Dede-Baba" zuhur etmiştir. Hacı Bektaş dergâhı vakfı müteveli çelebilerde olmasına rağmen, tarikatın başı Dede-Babadır." ¹⁹

¹⁷ Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, Türkiye'de Alevilik ve Bektaşılık, Kültür Bakanlığı Yay., 1990, S.53.

¹⁸ Tarikatlar Ansiklopedisi, Milliyet Yay., İst., 1991, S.75.

¹⁹ Prof. Dr. Fuad KÖPRÜLÜ, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, D. İ. Bşk. Yay. Ank., 1976, S.349-352.

Bektaşilik bazı araştırmacılar tarafından iki kolda incelenir.

1. Dedegan Kolu,

2. Babagan Kolu

1. Dedegan Kolu : Bu kola sofıyan kolu da denir. Bunlar "Alevi adıyla anılan "Dedeler" tarafından idare edilirler. Dedeler; Kızıl Deli Sultan, Akyazılı Sultan, Hacim Sultan, Seyit Ali Sultan gibi Bektaşî büyüklerinin soyundan gelme ve "soy evladı" olduklarını iddia ederler.

Bu kola ancak anne ve babaları "Alevi" olanların girebilmesidir. Bunlara "Çelebiler"den Dedeler seçme değil babadan oğula geçen soydan gelme sistemiyle gelirler.

2. Babağan Kolu : Ruhani başkan olarak "Dedebaba" ünvanı ile Hacı Bektaş-ı Veli Hazretlerinin postunda oturan ve yaşadığı devirde Hz. Pire vekalet ediyormuş sayılarak O'nun adına kendisine bağlı toplumun gönül yönünü idare eden kimseye bağlı olan koldur.

"Dedebâba" dergâhlar açık olduğu zaman, Hacı Bektaş'taki büyük dergâhta oturan Anadolu, Rumeli, Arnavutluk, Romanya, Bulgaristan, Yugoslavya, Macaristan, Yunanistan ve adaları, Kıbrıs adası, Suriye ve Irak, Mısır şimdi de Amerika gibi bir alana yayılmış olan teşkilatın dergâh ve kurumlarının bütün babalarını da kendilerine yardımcı olacak Hâlifeyi o tayin eder, Babalara icâzetnameleri de o verir, böylece bölgelerde Hâlifeleri, Dedebaba'lar ta'yin ederler.

Asıl Bektaşî adıyla anılanlar ve esas itibarıyla de Bektaşilik bu Dedebaba'ya bağlı bölümdür.

Babağan kolu'nda bir kimsenin Bektaşî olabilmesi için, Bektaşî ana ve babadan doğması şart değildir. Herhangi bir kimse Bektaşî bünyesindeki bir kimsenin tavsiyesi ve irşadı ile de Bektaşîliğe alınabilir. Bunun için "soydan gelme" mecburiyeti yoktur.

"Dedebaba müessesesi de yine XVI. asırda Balım Sultan tarafından kurulmuştur.

İlk Dedeler 1555-1569 tarihleri arasında Hacı Bektaş'daki Pir Evi'nde "postnişin" lik yapan Sersem Ali Dedebabadır.

Bektaşilikte dergâhlar ve merhâleler vardır, dergâhlar 12 tanedir, 12 post vardır, 12 eve karşılıktır. Her birinin başında bir Baba bulunur.

Bektaşilikte merhaleler 5 tanedir.

1. Muhiplik,
2. Dervişlik,
3. Baba,
4. Mücerretlik,
5. Hâlifeliktir.²⁰

BEKTAŞİLİKTE "CEM ÂYİNİ"

Muhabbet ve dem sofrası kurulduğu, kalplerin cilalandığı bir sırada Zakirler (müzikaleti çalıp nefes okuyan) mürşidin emri ile saza benzer üç nefes söylerler, bunlardan biri mutlaka "Düvaz" okunur. Düvaz okurken kadın,erkek herkes iki diz üstüne gelip ellerini kalpleri üzerine koyarak "Allah Allah" diye duâ ederler. Düvaz bitince mürşidin bir gülbenkle fasıla son verilir. Mürşidin "Rahat olsunlar" sözü ile bağdaş kurulur, demlerini yavaş yavaş çekerler. Mürşidin işareti ile sema havasına geçilir. Kadın erkek posta posta dörder, altışar, sekizer olmak üzere dönmeye başlarlar. Temaşa edenler bunun zevkine varamazlar. Oradaki canlar, Fenafillâh makamına dalmış, Zahir âleminde Batın âlemine girmişlerdir, herkesin içi dışına çevrilmiştir. Orada her şey birdir, insanlar orada vücut bir, gönül bir, görüş bir, ad bir, ses bir yani herşey vahdet sırrına erer. İşte Bektaşilik'in çözilemeyen sırrı buradadır.

Muhabbet esnasında "Mürşit" hakim sıfatını takınır. İnsanları birbirinden sorar, küskünleri barıştırır,herkesten birbirinin haklarını talep eder, barışacaklar birbirleri ile kucaklaşırlar. Bir daha iyi geçineceklerine; fena yola sapmayacaklarına, yalan söylemeyeceklerine, mürşit huzurunda söz verirler. Bundan sonra (Muhammed Ali) meydanı eğilip öperler.

²⁰ Abdurrahman GÜZEL, Bektaşî ve Bektaşî Şiiri, Şiirleri ELÇİN Armağanı, Ank., 1983, S.50-51.

Alevilerde olduğu gibi Bektaşilerde de düşkünler bu meydana girerler ikrâr, verme ve muhasip tutma gibi erkânları vardır.

Âyinlerde görev alan kişiler:

1. Mürşid,
2. Rehber,
3. Çerağcı,
4. Zakir,
5. Meydancı,
6. Saki,
7. Gözcü,
8. Pervane,
9. Ferraş,
10. İbrikdar,
11. Ayakçı,

Tören sırasında Oniki post serilir, bunların isimleri vardır.²¹

BEKTAŞİ EDEBİYATI

Bektaşî edebiyatı Türk'ün öz edebiyatıdır. Bektaşilik, Türk halkının ruhuna, duygusuna, yaşayışına en uygun bir yoldur. Felsefeleri, âyinleri, ıslahları, edebiyatı, vezni, dili, herşeyi Türk'ündür. Ve Türk'lükten doğmuştur. Türk, bu edebiyat karşısında derin bir vecd duyar, bedii bir haz alır, adeta gayş olur.²²

"Bektaşî edebiyatı doğrudan doğruya halka seslenen bir dil kullanmaktadır. Açık, anlaşılır ve en derin felsefi konuları iki-üç kelimede özetleyen bu şiirler, saz şairlerinin katkısıyla asırlardır çok yaygın bir şiir geleneği de beslemişlerdir."²³

²¹ M.Tevfik OYTAN, *Bektaşîliğin İç Yüzü*, Maarif Kütüphanesi, C.1., MCMLXII ., S.19-21.

²² M.Tevfik OYTAN, a.g.e., S.235.

²³ *Tarikatlar Ansiklopedisi*, Milliyet Yay., İst., 1991, S.79.

XV.yy. esnasında kurulmuş ve yerleşmiş olan Bektaşilik çeşitli inanışların tesiri altında kalmış manzumelerinde de aşk ve muhabbete, Allah-Muhammed-Ali teslisine, sonra Al-i abâ'ya ve Fazl'ın uluhiyetine, harflerin gizli mânâ ve usûllerine, Pir Abdal'ın, Seyyid Gazi'nin sonra Kızıl Deli Sultan. Balım Sultan gibi Bektaşî büyüklerinin menkıbelerine, Yezid'in mel'anetine ait bir çok şeylere tesadûf olunur.

Üslûp bakımından Yunus tesiri o kadar açıktır ki, bazen aynı mevzuya hatta bazen aynı mısralara rastlanır Lâkin Bektaşî şiiri O'nunkinden daha zarif, daha nükteli, daha incedir. Yalnız Yunus'taki inanmak ve inandırmak kuvveti bunlarda yoktur.

Bektaşî edebiyatı aruz veznini ve o şiir tarzını hurufî ve Kalenderilerden, hece veznini Yunus, Kaygusuz tarzını da Abdallardan almıştır. Bu ikinci kısım halk arasında daha çok kıymet ve önem kazanarak Bektaşî şiirinde daha üstün bir yer tutmuştur.

Bektaşî şiirinin tekke şiiri ile ilişkisini şöyle açıklayabiliriz:

Bektaşî şiirinin milli vezin ve milli şekiller altında yazılan kıymetli ve orijinal parçaları, nefes adıyla tanınmıştır. Bunlar tekkelerde belli bestelerle okunmaya mahsustur.

Başka tarikatlardaki ilâhî, nutuk ve hikmetlere benzer.

"Bektaşî Edebiyatı" dediğimiz zümre edebiyatlarının kaynağı da Yunus Emre ve Kaygusuz Abdal'dır. Bu da tasavvufa dayanan "Halk Edebiyatı"nın bir kolu olarak XIII. Asrın ikinci yarısında ve XIV. asrın ilk yarısında yaşayan Yunus Emre, hece ile yazdığı şiirlerle halk şairlerine kılavuzluk etmiştir. Satuh ve Kaygusuz Abdal gibi tasavvuf şairleri debu yolda yürümüşlerdir.

Bektaşî edebiyatı muayyen bir zümrenin mahsulü değildir. Bu edebiyatı oluşturan şairler arasında Bektaşiler, Ahiler, Abdallar, Haydariler, Hanifiler, Kızılbaşlar ve Kalenderiler de vardır. Bu edebiyatın tetkikinde bütün bu şairlerin Türk zevkine uygun milli dil ve milli vezne rağbet gösterdiklerini de unutmamak gerekmektedir.

İşte bu milli zevke göre hareket eden Yunus Emre ve Kaygusuz Abdal'ın

şiiirleri, Anadolu'nun her yerinde yayılışından sonra Bektaşiler de onları taklit etmek, onları üstün görmekle işe başlamışlardır.

Bektaşî şiiirlerinin ekserisi hece vezni ile, nefes, devriye, nutuk, hikmet, destan, methiye, Miraciye, teslis, mevlid, Dûvazımam, ilahi, şathiyye, uluhiyye, mersiye, divan, semai, kalenderi gibi türleri kullanmışlardır.

“Kaynağını Yunus Emre ve Kaygusuz Abdal'da bulan Bektaşî edebiyatı, XIV. asrın ikinci ve XV. asrın birinci yarısında yaşayan Kaygusuz Abdal'ı temel kabul etmiş oldular. XVI. y.y. yaşayan Hatayi mâhlasıyla ve daha çok heceyle şiiir yazan Şâh İsmail Safevi, Alevi-Bektaşî edebiyatının en didaktik şairidir. XVI. yy. yaşayan Pir Sultan Abdal ise bu edebiyatın lirik şairidir. Pir Sultan'ın mensuplarından Kul Himmet ve Onun çağdaşı Viranî, Hüseyinî, Muhiddin Abdal, Hayretî, Askerî, Yetim Ali Çelebi de Pir Sultan Abdal'a yaklaşan şairlerdir.

XVII.yy. sonra Bektaşî şiiiri canlılığını kaybetmiş ve öncekilerin tekrarından ibaret kalmıştır.Fakat XIX.yy. sosyal hayattakî değişiklikler, bu edebiyata da etki etmiş. Vezir....Seyrani bu değişikliği bazı kere taşlamalarda bazı kere de yeni bir görüşle tekrara muvaffak olmuştur.Ancak Seyrani'nin ve asrımızın en kuveetli sanatkarlarından birisi olan Neyzen Tevfik'in şiiirleri ancak zümrei olmaktan çıkmıştır.”²⁴

KONULARINA GÖRE BEKTAŞİ ŞİİRLERİ

1. Hz.Ali,
2. Oniki İmam ve bunlara ait menkıbeler,
3. Bektaşî Velileri ve bunlara ait menkıbeler,
4. Bektaşî erkân ve adetleri (Tören,giyim,kuşam gibi),
5. Bektaşiliğe ait inançlar,
6. Dünyaya bağlılık şiiirleri olarak altı gruba ayırabiliriz.

Şöyle incelersek;

²⁴ Prof. Dr Mehmet Fuad KÖPRÜLÜ, *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, D.İ. Bşk., Yay., Ank., 1976, S.349-352.

1. HZ.ALİ

Hiz. Ali, Bektaşiliğın merkezi ve mihverini teşkil eder. O'nu kutsallaştırıp menkıbeler söyler, O'na Tanrı gözüyle bakarlar.

Bu bölümü altı grupta inceliyebiliriz:

A. Velâyet,

B. Ulûhiyyet,

C. Teslis Akidesi içinde Ali,

D. Hulûl ve Tenasûh,

E. İstimdâd,

F. Mevlid.

A. VELÂYET MOTİFİ

Velâyet motifini Bektaşî şiirinde üç noktadan görebiliriz. Burada "Nübüvvet" in Hazreti Peygamber ile bitip velâyet ve imamet devrinin başladığını gösteren unvan verilip. "Birinci İmam" olarak tanınmıştır. O'nun soyundan gelenler, "İmam" olmuşlardır. Bektaşiler, ezanlarında ve Kelime-i Şehadetlerinde Aliyyün Veliyyullah" ibaresini kullanmışlardır.

1. O'nun velâyet motifinin menbaı oluşu:

Bu özelliği Hatayî'nin şu şiirinde görebiliriz:

"Velâyet serine zuhûr eyleyen

Bu âlem zunûbun gâfur eyleyen

Peygamberler içre emür eyleyen

Cihân-ı zuhûrundan nûr eyleyen"²⁵

²⁵ Garip TUNCER, 10.Cönk, Divriği Anzağar Köyü , S.31.

2. Hz.Ali'nin hayatındaki kerametleri

O'nun hayatındaki kerametlerine en yaygın motif, Hz. Ali'nin Hz.Muhammed'le Mir'aç'ta Hz. Muhammed'e yüzüğünü veren Hz. Ali'dir. Can Hatayi'nin Mir'açname'sindeki şu beyitleri örnek verebiliriz :

"Vardı dergâh kapusuna bir Arslan yatır

Arslan indi hamle kıldı başı kodu tufana

Buyurdu sırr-ı kâinat kavline Habîb'im dedi

Hıtam'ı ağzına virdi Arslan anda oldu sakın

Kudretten bir el geldi ezdi engür eyledi

Hıtam'ın elinde gördü uğradı müşkil hale"²⁶

Ayrıca O'nun kerametlerine Kul Himmet Üstad'ın aşağıdaki şiirini örnek gösterebiliriz.

"Div eydür beni bağlayan bir uşak

Akıl baliğ değil üç yaşında yok

Şöyle bir harınan eyledi kaldı

Kalktı yürüdü ekin gibi savuştu"²⁷

3. Hz. Ali'nin ölümünden sonra dahî, bir Veli olarak keramet göstermesi

Noksani'nin şu kıt'ası bu konuya örnek verilebilir:

"Ne gevhersin ne kıymetli madensin

Nice dünyaya gelüp gidensin

Cenazenle on deveyi yedensin

Bulunmaz merkadın pinhanı Haydar"²⁸

B. ULÛHİYYET MOTİFİ

Hz. Ali'ye Allah'lık isnâd edildiğini, Bektaşî şairlerinin şiirlerinde görebiliriz. Pir Sultan Abdal'ın şu şiirinde bu özellik açıkça görülmektedir.

²⁶ Garip TUNCER, 10.Cönk, Divriği Anzağar Köyü, S.87-89.

²⁷ Hasan Emiri Ahmet, 9.Cönk, Tokat'ın Abdulfettah Mahallesi, 1320 (1904), S.240.

²⁸ Garip TUNCER, a.g.e., S.38.

"Gafil kaldır şu gönlümden gümânı

Şu mülkün sahibi Ali değil mi?

Yaratmıştır on sekiz bin âlemi

Kısmetini veren Ali değil mi."²⁹

C. TESLİS AKİDESİ İÇİNDE HZ.ALİ MOTİFİ

Hz.Ali Bektaşî şiirlerinde Allah-Muhammed-Ali üçlüsü olarak bir arada işlenmiştir. Buna "Teslis akidesi" adı verilir. Bektaşîliğin ilk dönemlerinde böyle bir özellik olmamasına rağmen, Balım Sultan tarafından tarikata sokulmuştur. Bu konuda Kul Himmet Üstad'ın şu dörtlüğünü örnek verebiliriz:

"Benim sevdiceğim Allah-Muhammed-Ali

Üçünü sevmişim eli neyleyim

Gülbengi çekilen Bektaşî Velî

Daha senden gayrı yârı nideyim." ³⁰

D. HULÛL VE TENÂSUH MOTİFİ

Bu özellikte hurufiliğin etkilerini açıkça görebiliriz.Bektaşîlere göre Hz.Ali insan insanların yüzlerinde "Ayn" gözü "Lâm" burnu, "Ye" ağzı temsil eder. Viranî'nin şu dizeleri bu konuyu çok güzel açıklamaktadır:

"Ayn-ı zâtın (Lâm) (Be)'nin manâsı

Âşıkarı gün gibi Allah'ımız

Ay yüzündür harfî Bismillah'ımız

Suretin Hak hatm-i Beytullah'ımız"³¹

E. İSTİMDÂD MOTİFİ

Hz.Ali, Bektaşî şiirlerinde günahların affedicisi olarak da yer alır. Bu özellik

²⁹ Hasan Emiri Ahmet, 9. Cönk, Tokat'ın Abdulfettah Mahallesi, 1320 (1904), S. 38.

³⁰ Hasan Emiri Ahmet, a.g.e., S.213.

³¹ 12.Cönk, Divriği Venk Köyü, 1326 (1910), S.71.

de Hıristiyanlıktan geçmedir. Günahların affı için Ali'den medet umulur. Hatayî Sultan'ın şu dörtlüğü bu özelliği çok güzel anlatır :

"Güvercin donuna girmiş oturur

Zemheride yanıl alma yetirür

Güzel Şah'ım hayırlısın getirür

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali"³²

F. MEVLİD MOTİFİ

Hız. Ali'nin doğumu üzerine yazılmış mevlidler mevcuttur. Bektaşîler arasında Süleyman Çelebi'nin Mevlid'ine adabte edilen şöyle bir giriş bulunmaktadır :

"Şah-ı Merdan şîr-i Yezdan Murtaza doğdu bugün

Pişvay-ı evliya esfiya doğdu bugün

Fatıma binti esettür ol Veli'nin annesi

Hâşim-i Gülzarı'nın nev goncesi bir tanesi"³³

Şah Hatayî'nin Hız. Ali'nin doğumunu anlatan şiirleri mevcuttur. Aşağıdaki dörtlükler bu konuya örnektir:

Huri kızları geldiler

Kundağın nurdan sardılar

Eşiğine yüz sürdüler

Muhammed olduğu gice

³²12.Cönk , Venk Köyü, 1326 (1910) , S.96

³³ Bedri NOYAN, Hacı Bektaşî Veli ve Bektaşîlik, C.1, S.267-282.

Muhammed kalktı oturdu

Donunu ila bitürdü

Yer, gök selavat getürdü

Muhammed olduğu gice"³⁴

2. ONİKİ İMAM MOTİFİ

Şiiler gibi Bektaşiler'de Oniki İmam'ı tanırılar ve İmam adlarını şiirlerinde zikre derler. İçinde Oniki İmam'ı geçtiği şiirlere Düvazdeh İmam'da denir. Aşağıdaki Sultan Muhammed'in şiiri Oniki İmamlar'ın adlarını sırayla gösterir:

Erenler üstüne pervaz dönerken

Evliyâ Cem'ine ir yanıl alma

Cebrail elinden gökten inerken

Mü'minler yüreğin sür yanıl alma.

Muhammed Ali'dir balkıyıp yanan

Hasan Hüseyin'dir serini tutan

Cennet bahçesinde irüşüp binan

Sana düstur olsun der yanıl alma

Zeynel Abidin'den gerçekler geldi

Bakır'ın Cafer'in delili yandı

Musa-yı Kâzım'a rahmet indi

Rıza yurduna ir yanıl alma.

³⁴ Garip TUNCER, 10.Cönk, Divriği Anzağar Köyü , S.42

Muhammed Taki'dir başımın başı

Ali Nakî'dir rahmetin başı

Hasanü'l-Askerî Mehdi'nin işi

Balkıyup hayaline ter yanıl alma

SULTAN MUHAMMED'im beyleri koşa

Çok sitemler gelir bu garip başa

Hazreti Hızır gele yetişe

Sensin tercümana vir yanıl alma"³⁵

3. BEKTAŞİ VELİLERİ MOTİFİ

Bektaşiliğin kurucuları arasında yer alan Beştaşî Velî, Balım Sultan gibi Bektaşî büyükleri, şiirin temleri içindedir. Dertli'nin şu şiiri bu konuyu açıklamaktadır:

"Künt-i Kenz" sırrına olduk agâhı

"Ayne'l-Yakın" gördük Cemalullah'ı,

Bizdedir ey hakkı Sırrullah'ı

Biz Hacı Bektaş'ın fukarasıyız.

Zahida şanımız "İnna fetahna"

Biz kılı kırk böler kâmiliz ana

Bu Dertli Kemter'i serseri sanma

Biz Balım Sultan'ın budalasıyız."³⁶

³⁵ GaripTUNCER, 10.Cönk, Divriği Anzağar Köyü, S.64-65.

³⁶ 12.Cönk, Divriği Venk Köyü, 1326 (1910), S.10-11.

Kâlû Allah belâ Resul selâdan"

Dilimiz Kur'an okur efendi"⁴⁰

5. BEKTAŞİ ERKÂN VE ÂDETLERİ

Bektaşî şiirinin konuları arasında, tarikatın erkân ve âdetlerine geniş yer verilir. Bu tür şiirlerde erkân, tarikata girme, چراغ uyarılması rehberin talibin boynuna tığbend tak takması, dört kapı selâmı, tören usûlü, telkin töreninin sonunda şerbet dağıtılması, giyim kuşam gibi konular işlenir. Hatayî Sultan'ın aşağıdaki şiiri, taç giyme töreniyle ilgilidir.

"Muhammed Ali'dir "Gürûh-ı Nâci"

Başına giymiştir elifitacı

Yürek parelendi sen ver ilâcı

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali"⁴¹

6. DÜNYAYA BAĞLILIK ÜZERİNE

Bektaşî şiirinde hayata bağlılık, tabiat güzellikleri, yerleşim yerleri, dağlar, yaylalar, baharın gelişi hâsılı her şey şiirin canlı unsurudur. Dertli Kerem'in Yıldız Dağı'nı öven dördlüğünü örnek verebiliriz.

"Yıldız Dağı bir dumansın

Cümlelerle uruşansın

Bilürimki perişansın

Niye doğdun sarı yıldız

Mavi yıldız yıldız yıldız"⁴²

⁴⁰ GaripTUNCER, 10. Cönk, Divriği Anzaar Köyü, S.65.

⁴¹ 12. Cönk, Divriği Venk Köyü, 1326 (1910), S.96

⁴² Hasan Emiri Ahmet, 9.Cönk, Tokat'ın Abdulfettah Mahallesi, 1904, S.23.

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
Ank.	: Ankara
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
D.İ.Bşk.	: Diyanet İşleri Başkanlığı
Frşç.	: Farsça
İst.	: İstanbul
S.	: Sayfa
T.D.K.	: Türk Dil Kurumu
T.F.A.	: Türk Folklor Araştırmaları
M.E.B.	: Millî Eğitim Bakanlığı
T.D.V.	: Türk Diyanet Vakfı

1

ABDAL

9/178 Boyun süzmeye geldim hâk-i payına
 Cemâlim sana pir mürvetkânı
 Sen tabibsin göstereyim yarayı
 Derdim dermanını vir mürvetkânı

Eşiğinde karar kıldık eğlendik
 "Elest"nde bir ikrâra bağlandık
 kul evine yığılandık
 Sensin dil içinde sır mürvet-kânı

Eşiğinde ednâ geda kullar var
 Sana arz olacak hasbihâller var
 Açılmış bahçede taze güller var
 Elinen ermiş şar mürvet-kânı

Efendim didâra eyledik niyyet
 Tâ ezel ezelden kılmıştık biat
 Cemâlini gördüm dostum bu saat
 Yazılır cemâlde nûr mürvet-kânı

ABDAL'ım uzaktan birdir özümüz
 Birlik mekânına var niyazımız
 Kavuştuk bir pire geldi yazımız
 Sensin dil içinde pîr mürvet-kânı

2

ABDAL DEDE

9/143 Ali gelür deyü karşı giderler
 Bindığı Düldül'ün metin iderler
 Himmet iylen erler uyansun pirlər
 Ali'nin Düldül'ün biz de görelim

Üstüne binince yel gibi aşar
 Bir üzengi disem engüne basar
 Önüne gelince çok başlar keser
 Eyzan

9/144 Ayağına altın nallar çaktırmış
 İzengüsün has gümüşten döktürmüş
 Gözlerine yeşil perde giydirmiş
 Ali'nin Düldül'ün biz de görelim

Gemini gevherden takmış başına
 Lezzet verir dudağına, dişine
 Bir nûr doğmuş.....kaşına
 Eyzan

ABDAL DEDE'm eydür dengi bulunmaz
 Her kuluna görünüp nasip olunmaz
 Altmış yıllık yolu alsa yorulmaz
 Eyzan

9/143-144

3

ABDAL DEDE

9/163

Bugün akşama ceme
Evliyâlar gelür deme
"Hızır Ellezi" görmeye
Sefâ geldin Hızır Ellez

Kerbelâ'yı bârı geçti
Buğdayını orada saçtı
Ebu Hüseyin zehir içti
Sefâ geldin Hızır Ellez

Kerbelâ'yı geçe geçe
Buğdayını saça saça
Ebu Hüseyin içme içme
Sefâ geldin Hızır Ellez

9/164

Hasan Hüseyin'dir pîrimiz
Hakk'a teslimdir serimiz
Cennetten isterük yerimiz
Sefâ geldin Hızır Ellez

Yedi günlük orucu
Tutana yoktur sorgucu
Minküre batın kılıcı
Sefâ geldin Hızır Ellez

ABDAL DEDE'me varalım
Ahvâlini soralım
Hızır gelmiş gönderelim
Sefâ geldin Hızır Ellez

9/163-164

ABDAL PİR SULTAN

10/84

Yağmur ile yağdım, yel ile esdim
Yanmış yüreğime kar bulamadım
İndim bağlara seyrân eyledim
Hiç bir el değmedik, nar bulamadım.

Şimdi bahçelerde nar bulunur mu
Değme her kişide ar bulunur mu
İkrârına sahip yâr bulunur mu
İkrârına sahip yâr bulamadım

Sakın meyil verme yüze gülene
Bahçende gülüne verip talanı
Bu dünya fânidir, kendin yalanı
Gönül konduracak dal bulamadım

Er eri sorar münâfıkta köri
Sinemden gitmiyor şu âşkın zârı
Beyân eylediler Ali'nin sırrı
Daha sır içinde, sır bulamadım.

ABDAL PİR SULTAN'ım kılmıştır tariz
"Elhamdülillah" serim meydanda hazır
Binbir isim ile cihâna gelmiştir hazır
Daha O'ndan gayrı pîr bulamadım.

10/84

5

ÂRİFOĞLU

10/89 Hak'tan hidâyet olmayan uyuklar
 Dü cihânda hayvan güzar mest olmaz
 Farz-u sünnetini bilmeyen uyuklar
 Dört kapu kırk makamda belibest olmaz

10/90 Yiğitlik ya kılınç yahut bıçaktır
 Lâfa gelince ehl-i koçaktır
 Zât-ı sıfatı yok inâyet alçaktır
 Nakesin.....meydanda üst olmaz

Hâl değil dilile dest-i damandır
 Gelüb dört kapudan müşkil umandır
 Yüze yahşi, gıybetine düşmandır
 İki dinli her cahilden dost olmaz

Talib olur müşkili tanıcı ola
 Özi saf, sadık kanıcı ola
 Cümle âlem hayır sanıcı ola
 Mü'min müminata kasd olmaz

At, deve Arap getürmek için
 Vücûdu menzile yetürmek için
 Eğnine giymek yahut oturmak için
 Koyun gerek it derisi sert olmaz

Yahşi günlerine yaman verile
Tane savurmadan aman verile
Îmanı danışup gılman verile
Oniki İmam eteğinde dest olmaz.

ÂRİFOĞLU menzil almaz yabanlar
Dalkavuktan geçmiş dalga sayanlar
Ağyar uğruna can, baş virenler
..... olur sünneti senin için mest olmaz

10/89-90

6

AŞIKÎ

10/43

Şu dertli gönlüme em bulursam
İneyim gideyim, Lokman'a bir gün
Adûlar elinden, hâlas olursam
Hâlim arz ideyim, Sultan'a bir gün

Adûlar elinden, dertlerim artar
Nizamlar kurulmuş hayr-i şer tartar
Eriş Şâh-ı Merdan, sen bizi kurtar
Adû kasdetmeden, imâna bir gün

10/44

Günahkârım, günahıma bakarsın
Günah torbasın, boğazıma takarsın
Merhamet etmeyüp oda yakarsın
Mümeşşa ederler, figana bir gün

Emir, buyruk senin bir ismin Hak'tır
Ol Hakk'ın katında, noksanım çoktur
Hazrete lââyık, hedâyem yoktur
Ne yüz ile varam, divana bir gün?

Günahım sen bilürsün ey bâr-ı Hudâ
Bizi dergâhından eyleme cûda
Ölmeden zikreyle ÂŞIKÎ gedâ
Gelmediğe dönersin, cihâna bir gün

10/43-44

7

ÂŞIK ALİ

12/36

Gönül mâhzun olup eyleme âhı
 Âşıka ayrılık olagelmiştir
 Dinle bu sözümü hubların şâhı
 Ağlayanın sonu gülegelmiştir.

Hatırcığın yıkma şu men gedânın
 Bir ednâ kuluyum Bâr-ı Hüdâ'nın
 İnce senin gibi gonca fidanın
 Açılan gülleri solagelmiştir

Doğan aylar gibi doğup dolanma
 Çıkupta karşımda böyle salınma
 Severler güzeli sakın alınma
 Tâ ezelden âdet olagelmiştir

12/37

ÂŞIK ALİ derman yoktur bu sözde
 Aramız kalmıştır binde, beşyüzde
 Güzeller yolunda kurbanız biz de
 Âşıklar sırrını viregelmiştir..

12/36-37

8

ÂŞIK GARİB'İN ŞARKILARI**ALDI BEZİRGAN**

9/23

Nene, Ahmet Hoca'dır benim adım
 Seni gördüm arşa çıktı feryâdım
 Evvel sâil salûb hata eyledim
 Haber ver oğlını bulayım gelsin

ALDI VALİDESİ

Gelişin nerden bezirgan başı
 Alıp sattığın türlü kumaşı
 Akıttın gözümde kan ile yaşı
 Gözden oldum oğul oğul diyerek

ALDI BEZİRGAN

Gelişim sorarsan Tebriz elinden
 Alıp sattığım dünya malından
 Söyle Nene gelsin kelâm dilinden
 Haber ver oğlını bulayım gelsin

ALDI VALİDESİ

Hangisin söyleyim çok benim derdim
 Dokuz ay batında anı gördüm
 Şimdi ise civan oğlumu yurdum
 Görmez oldu gözüm oğul oğul diyerek

ALDI BEZİRGAN

9/24

Olursa malını satup alayım
 Çekeyim altına küheylan anam
 Atan ismi nedir söyle bileyim
 Haber ver oğlını bulayım gelsin

ALDI VALİDESİ

Felek urdu bir taş benim başıma
 Bakmaz mısın gözden akan yaşıma
 Garibin hasreti düştü peşime
 Gözden oldum oğul oğul diyerek

ALDI HEMŞİRESİ

Hoca benim doğrudur yüzüm
 Budur Hoca benim sana niyazım
 Garib'tir karındaşım hem iki gözüm
 Söyle karındaşıma durmasın gelsin

ALDI BEZİRGAN

Hiç kimse bilmez benim hâlimi
 Harcedeyim elde olan varımı
 Yetmezse satayım olan varımı
 Bulam Garib'imi sormasın gelsin

ALDI SENEM

9/25

Kulun olayım gök yüzlü Hoca
 Söyle Garib'ime durmasın gelsin
 Yedi yıldır hasretini çekerim
 Söyle Garib'ime durmasım gelsin

ALDI BEZİRGAN

Bir oğlum varalayım
 Neyleyüp ararsın O hayırsızı
 Sana güzel güzel düğün kıldım
 Neyleyüb ararsın O hayırsızı

ALDI SENEM

Sözünü bilmedin Bezirgan Hoca
 Uğruna gelmişem hayli esgince

ALDI BEZİRGAN

Ağa nideyim nere gideyim
Gelen gidenden taksir edeyim
İsmin beyân eyle ben de bileyim
Gelen gidenden taksir edeyim

ALDI SENEM

9/26

Yedi yıldır benim yarım gaibdir
Hoca sizlere dersem ayıptır
Şâh Senem'in yarı Âşık Garib'dir
Söyle Garib'ime durmasın gelsin

ALDI GARİB

Başına döndüğüm Bezirgan Hoca
Çanım Hoca nice gördün Senem'i
Ne gündüzüm gündüz ne gecem gece
Aman Hoca nice gördün Senem'i

Aman nice çıktın Tiflis bağından
Ettin mi nigâhı susma.....
Hoca nice girdin dost bağına
Gözüm Hoca nice gördün Senem'i

ALDI BEZİRGAN

Sormasın göndersin haber alıpsa
 Ağlar gördüm nazlı Senem'i
 Bizde vardır erenlerin duâsı
 Ağlar gördüm nazlı Senem'i

Bezirgan olduğum bulup geldiler
 Ciğerciğim dilik dilik dildiler
 Anan, bacın benim aklım aldılar
 Ağlar gördüm nazlı Senem'i

ALDI GARİB

9/27

Bağ-ı hüsnü derilmiştir gülleri
 Bize mesken oldu Hâlep çölleri
 Söylenir mi Senem'in dilleri
 Bize mesken oldu Hâlep çölleri

ALDI BEZİRGAN

Gaybetmişler Garib seni ararlar
 Seni ölmüş deyü bana sorarlar
 Anan sim yerine giymiş karalar
 Karardan geçmiş gördüm Senem'i

ALDI GARİB

Bizim iller bahar mıdır yaz mıdır
Gökte uçan turna mıdır kaz mıdır
Şâh Senem de gelin midir kız mıdır
Aman Hoca nice gördün Senem'i

9/23-27

9

ÂŞIK HASAN

9/176

Kâbe yollarında gördüm bir ak taş
 Gâh yalnız gider gâh yedi kişi
 İçinde birisi Peygâmbere başı
 O'na kalmayan dünya bize kalur mu

Kâbe yolları, uludur ulu
 Sıdkınan sarılan muradını alu(r)
 Yurtların sahibi Hazreti Ali
 Eyzan

Kâbe yolları miskin anber
 Başına geçirmiş al, yeşil çember
 Kâbe'yi yaptıran Hâlil Peygâmbere
 Eyzan

Ağlayı ağlayı özlerim kurudu
 Hep kurdun, kuşun dilinden bilürdü
 Kalsa şu dünya Sultan Süleyman'a kalurdu
 Eyzan

Ver ÂŞIK HASAN'ım sazını asayım
 Hidâyet Mevlâdan, kime koşayım
 Çöllerin bekçisi İmam Hüseyin
 Eyzan

9/176

10

DER NUTK-I ÂŞIK HÜSEYİN

12/19

Sabahın seher vaktinde dostun yolun gözlerim
 Al elimi Yâ Muhammed anda ağlatma beni
 Hem kalbimde şهادetim hem dilimde ezberim
 Al elimi Yâ Muhammed anda ağlatma beni

12/20

Seni nûrundan yarattı ol İki Cihân Şâh'ı
 Hem İslâmın direğisin mü'minler kible-gâhı
 Bir sözün iki olmaz (mı) Hak katında vallâhi
 Al elimi Yâ Muhammed anda ağlatma beni

Bâde kabre varınca suali virmen güç olur
 Eşe, dostu elim yetmez anda hâlim nic'olur
 Kerem-kânı sultanındır şefaat sende olur
 Al elimi Yâ Muhammed anda ağlatma beni

Bilürüm günahım çoktur başım gider araya
 Mübarek eller ile merhem iyleye yaraya
 İsteğinle kabul iyle bizleri kat saraya
 Al elimi Yâ Muhammed anda ağlatma beni

Der ki ÂŞIK HÜSEYİN'im Hak bakarım pîrime
 Bilürüm günahım çoktur nazar iyle hâlime
 Eşin, dostun günahın bağışla ednâ kuluna
 Al elimi Yâ Muhammed anda bağışla beni

12/19-20

11

ÂŞIK VELİ SÖYLEMİŞ

12/54

Bir güzeli bir kötüye vermişler
 Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim
 Sanki gülü bir dikene sarmışlar
 Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim

Kırmızı gül, har ile de pişer mi
 Bir güzel de bir çirkinle yatar mı
 Garip bülbül gurbet elde öter mi
 Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim

Mala tamağ idüp seni satmışlar
 Kolundan tutup yabana atmışlar
 Gâyetle güzelsin karar etmişler
 Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim

Mala tamağ idüp seni satanın

Kör de gözleri atan, ananın

12/55

Korkusunu çekmezler mi ötenin
 Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim

ÂŞIK VELÎ'm bunu böyle der idi
 Gece, gündüz intizârı var idi
 Elmanın iyisün ayı yer idi
 Yazık olmuş kömür gözlü sevdiğim

12/54-55

12

AŞKİ

9/122

Hu çektirDüvaziman

Gönüllerde evi var

Yoksulu var bayı var

Durma Allah'a yalvar

Canım elhamdülillah

Elhamdülillah canım

El hükmülillah

Gönüllerde yıldız

Sürelim dümdüz

Geceler gündüz

Canım elhamdülillah

Elhamdülillah canım

El hükmülillah

Gül yüzün nedir

Şair hû der

"Lâilâhe illallah"

Hak lâ ilâhe illallah

9/122

13

AZİZİ

9/64 Hakk'ın bir hub yârı eyledi nazar
 Böyle bir sultandır cihânı sezar
 Hakk'ın virdini almış Hak anda gezer
 Böyle bir Sultan'dır pirler içinde

9/65 Böyle bir erdir ki çok cömertkânı
 Birini isteyene veriyor onı
 Gel gönül fehmeyle sen Hakk'ı tanı
 Böyle bir Sultan'dır pirler içinde

Ne kadar methetsem o kadar gerçek
 Özü türab olmuş gönlü alçak
 Ona iman edek gümandan geçek
 Böyle bir Sultan'dır pirler içinde

Nice canlar fedâ olsun Sultan'a
 Buna Hak diyenin müşgili kala
 Muradı ne ise maksudun ala
 Böyle bir Sultan'dır pirler içinde

9/66 AZİZİ'dir der sakla arı
 Ne yügürse hakla yüri
 Ar gedğin yükle bari
 Böyle bir Sultan'dır pirler içinde

14

AZİZÎ

9/66

Güzel pîrim bize fakı
 Seni seven kalur bakî
 Bizi de dergâhına oku
 Hak bendesi kulu Haydar

Yalvaruram güzel pîrim
 İman, Kur'an nasip verin
 Dergâhında aran sorun
 Hak bendesi kulu Haydar

9/67

Sana vardır çok minnetim
 Cemâlin didârın cennetim
 İyle bir hüsn-i himmetin
 Hak bendesi kulu Haydar

AZİZÎ der pîrim Haydar
 Bize hayır duâ ider
 Rehberdür talib güdar
 Hak bendesi kulu Haydar

9/66-67

15

DER NUTK-I BOSNAVÎ

12/92

Eğer ibadetten sûal edersen
 Kiblemdir Muhammed secdemdir Ali
 Kulluğumdan benim cevap istersen
 Kiblemdir Muhammed secdemdir Ali

Yedi gök yerler bünyad olmadan
 Ay, gün, yıldız dahî icad olmadan
 Dünya dedikleri abâd olmadan
 Eyzan

Münkir korkusundan kalmadı eser
 "Fırka-yı Naci"den almışım haber
 On sekiz bin âlem böyle vird eder
 Eyzan

Âşık tende bugün gezme sevdada
 Muhammed Ali'den var mı ziyade
 Yerle gök durmuş hep inkiyada
 Eyzan

BOSNAVÎ ednayı gösterir dir şaki
 Gönül safi olur bulur revnakî
 Gönül şeş cihetten beri görmüşüm Hak'kı
 Eyzan

12/92

16

BUDALA

9/199

Yüğrük olur gönül kuşu

Evliyâ söyletir taşı

İrfanını bilen kişi

İrfanda niyaz iylesin

Ali yoludur, yolumuz

Hak'ka malûmdur hâlimiz

Dâim irfandadır dilimiz

İrfanda niyaz iylesin

Ala güzeli arayanlar

Ahdı bütün koç yiğitler

Yeryüzünde biten otlar

Eyzan

Hacca giden can hacılar

Görmesin ağrı, acılar

Dul oğlu müslüm bacılar

Eyzan

9/200

Dir BUDALA'm dünya fani

Viren alur bir gün canı

Kusura kalmasın Ali

Eyzan

Dir BUDALA'm oldu tamam
İşte geldi sahib zaman
Şeyh Safi'yan Oniki İmam
Eyzan

9/199-200

17

CAN HATAYİ

Fâ i lâ tün / fâ i lâ tün / fâ i lâ tün / fâ i lün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

10/87

Geldi Cebrâil buyurdi Hak Muhammed Mustafa
Hak seni Mîrâç'a okur davete kadim Hüdâ

Ol emânet budur ki pîrler her dolusu
Kadem-i erkân yetüp târiki müstâkime

10/88

Muhammed şevgular düzdi yoktur senden bir aziz
Şimdi senden el dutayım Hak buyurdi vedduha

Muhammed'im bile yoğıdı atdı dahî Cebrâil
İki gönül bir edüben yürüdiler dergâha

Vardı dergâh kapusına bir aslan yatur
Arslan indi hamle kıldı başı kodı tufana

Buyurdi sırr-ı kâinat kavline Habîb'im dedi
Hitamı ağzına virdi Arslan anda oldı sakın

Muhammed'e yol vermeyen Arslan gitti nihana
Vardı Hakk'ı tavaf etti ol bunu söyledi

..... imiş seni de sırrına Hak cevri eyledi bize
Gördi bir bî-çâre derviş.....yutmadı diledi

Ali bile olsa idiidi ol Şâhı
Gel benim fevri devletim sana saldırır Habib'im

Anlayuben secde kıldı eşîge kıble-gâhı
Doksan bin kelâm danıştı orda gönül dostuna

Tevhidi ümmete verdi yeryüzünde insana
Ayak üzerine kalktı himmet diledi

Cümlesine rahmet olsun
Didi Kibriya

Eğilüben secde kıldı hoş kal Sultan'ım didi
Kalkup evine giderken yol uğrattı Kırklar'a

Vardı Kırklar makamına oturdu oldu sakın
Cümle secde etti "Hazreti Emrullah"a

Muhammed secdeye koydu yüzün Hakk'a teslim etti özin
Cebrail getürdü üzüm Hasan ile Hüseyin'e

Selman anda hazır idi Şeydullah'ı diledi
Bir üzüm danesi koydı Selman'ı keşkülhâ

Kudretten bir el geldi ezdi.....eyledi
Hıtamın elinde gördi,uğradı müşgil hâle

Ol şerbetten biri içti cümlesi oldı hayran
Mü'min Müslim üryan büryan hep girdiler semâha

Muhammed bile kalktı Kırklar ile semâha
El açıp.....Allah Allah

Çün muhabbet galeb oldı,yol,erkân yerin aldı
Muhammed'i gönderdiler hatırlar oldı safa

Muhammed evine vardı, Ali Hakk'ı tavaf kıldı
Hıtamı öğüne koydı, dedi sadık Murteza

Evveli sen âhır sen ey velâyetler muavini
Hep cümlesi sana bağlı dedi "Şâh'ı Evliyâ"

CAN HATAYİ'm vakıf oldum ben bu sırrı söyledim
Hakkı sözün ettiremedim özü çürük ervahına

18

CAN HATAYÎ

10/70

Sabahtan Şâh'ıma vardım, daha Şâh'im uykuda
Yüzüm yüzüne sürdüm, ala gözler uykuda

Sordum dudu kumruya, siz ne zaman ötersiz
Biz o zaman öteriz ki, Şâh uyanan uykuda

Gezdim dostum bahçesini, gonca gülün dermek içün
Ne duydu ne bağban, cümle âlem uykuda

Ağ gül ile kırmızı gül, ikisi bir bahçede
Bülbüller feryâd ider, cümle kuşlar uykuda

CAN HATAYÎ'im Haydar oğlu, nazar iyle kullarının
.Yâ ben kime nazar idem, nazar ehli uykuda

10/70

CAN HATAYI

9/264

Evvel Yaradan'a secde kılalım
 Hak Gazi Kendisi olacak Allah
 Dünyada el hakkı yiyen kulları
 Cehennem ateşine yakacak Allah

Arayup Ali Muhammed bulunca

Azirail tath cana kıyınca

İsrail sur düdüğü çalınca

Cümlenin ruhunu virecek Allah

9/295

Hak çağırır pîrimiz gel bari

Sag telini didârına al bari

Dediler cennettir bunların yeri

Mü'mine rehberin virecek Allah

Şu dünyada düşmana sırt virmesin

Ca'fer, Hızır Ellez yardım iylesin

Kırklar bizim için Hak'a söylesin

Günah defterlerin dürecektir Allah

Hasan Hüseyin de Horasan'dan kalkıp

Zeynel Abidin'in hâline bakıp

Merkebin yuların başına takıp

Onunde yüz üstü duracak Allah

Bakır, Ca'fer, Horasan'dan yürüdü
 Mehdi, Kâzım, Rıza'nın özü bir'di
 Takî, Nakî, Hasanü'l-Askerin işi zor'du
 Bunların hâline bakacak Allah

9/266

Mehdi mağaradan çıkınca Şâm'a
 Ol zaman fenâlık idecek kime
 Mü'min olanlar da irüşür deme
 Mü'mine rahmetin saçacak Allah

CAN HATAYÎ'm erkân böyle çalına
 Keselim kurbanı Hak'kın yoluna
 Mü'min olan Ebu Kevser kuluna
 Mü'mini cennete salacak Allah

9/264-266

20

CAN HATAYÎ

9/166

DÜVAZİMAM

Bülbül oldum gül dalında şakırım
 Medet Allah Yâ Muhammed Yâ Ali
 Şâh-ı Merdan kitabından okurum
 Medet Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

Muhammed Ali'dir dersimi viren
 Hasan, Hüseyin'dir okunan Kur'an
 Zeynel Abidin'dir gönlüne giren
 Eyzan

Muhammed Bakır'ı tuz gölüne bakıttı
 İmam Ca'fer bizi sırdan okuttu
 Musa-yı Kâzım gevher yükünü tuttu
 Eyzan

9/167 İmam Rızanın yeşildir donu
 Takînin Nakî'nin akıyor kanı
 Hasan Ali Askeri'ne ulaştır bizi
 Eyzan

CAN HATAYÎ'm ednâ kulum gezdiren
 Rahmetin deryasında gemisin yüzdüren
 Muhammed Mehdi'yi böyle yazdıran
 Eyzan

9/166-167

21

12/12

DER NUTK-I HATAYÎ SULTAN

Muhammed'i candan sev ki
 Ali'ye Selman olasın
 Canana yüzler sür ki
 Ali'ye Selman olasın

Muhammed'i Hızır bil ki
 Cana hakkı nazar bil ki
 Her gördüğün Hızır bil ki
 Ali'ye Selman olasın

Muhammed'e göz, gönül kat
 Cehd eyle de rehbera yat
 Bir kâmilin eteğin tut
 Ali'ye Selman olasın

Hasan ile sen var ceme
 Hüseyin'siz lokma yeme
 Müsahibin sırrın deme
 Ali'ye Selman olasın

12/13 İmam Zeynel, İmam Bakır
 İmam Ca'fer, İmam Kâzım
 Şâh Rıza'ya bağla özün
 Ali'ye Selman olasın

Takî'den Nakî'ye eriş
Askerî'den bize her iş
Mehdi süreğine karış
Ali'ye Selman olasın

CAN HATAYÎ'm özün irme
Baktığından gözün görme
Nadene sırrın duyurma
Ali'ye Selman olasın.

12/12-13

22

CAN HATAYÎ

9/226

Evvel âhır olduğum bildikten gayru
 Nene aldanayım dünya ben senin
 Akibet kabire girdikten gayru
 Nene aldanmayım dünya ben senin

Yeyüp içerse de hon benim değil
 Hülle giyersem de don benim değil
 Emanettir canım ten benim değil
 Nene aldanayım dünya ben senin

Padişah olsam da el benim değil
 Satun alursam da kul benim değil
 Maraş benim değil mal benim değil
 Nene alöylersem de söz benim değil

9/227

Eğer söylersem de söz benim değil
 'Söyleyen dilimdir köz benim değil
 Oğul benim değil kız benim değil
 Nene aldanayım dünya ben senin

Şu dünyaya geldi murad almadı
 Gelenler de gitti kimse kalmadı
 Onca velîler de geldi durmadı
 Nene aldanayım dünya ben senin

CAN HATAYÎ'm de özünü bildi
 Gecelerde Hak'ka itaat kıldı
 Fânî dünya Muhammed'e kalmadı
 Nene aldanayım dünya ben senin

9/226-227

23

HATAYÎ

10/76

"Arş-ı Kürsi" seyretmiştir
 Üstümüze dönen yerdir
 Gökten inen dört kitap
 Okursun mânâsı birdir

Mânâ bilenlere yârdır
 Bilmeyene yeri dardır
 Yetmiş iki millet vardır
 Mezhep ayrı cânı birdir

10/77

Ölüp de can virsen gerek
 Hayrın,şerrin bilsen gerek
 Yedi tâmu toluşu gerek
 Âhırının makamı yerdedir

Makam sizin ikrâr sizin
 Âşinası olmaz pirsizin
 İki dinli sabırsızın
 Şeytânile şarı yerdedir

Şehrinde zengin olanın
 İlmine kâdir olanın
 Diline mâhir olanın
 Edebi, erkânı yerdir

Dinin ilâhiyetin
Bakın taktirine Şâh'ın
Şu âlemde Padişâhın
Adı el dünü yerdır

CAN HATAYÎ 'm güllerini
Doğru söylesin yollarını
Oniki İmam kullarını
Cennete makamı yerdır

10/76-77

24

DER NUTK-I HATAYÎ SULTAN

12/25 Varlıktan geç de gel bu meydana
Mansur olmayınca dâra durulmaz
12/26 Ne dava son ne davacı irfâna
Dava ile Hak katına varılmaz

Buna umman derler dalabilürsen
Gevher andan çıkar alabilürsen
Erkân ile teslim olabilürsen
Teslim olmayana sitem sürülmez

Buyur marifette ehl-i fakirler
Bülbül olmuş ol gülşende şakırlar
Yezinde pervane lânet okurlar
Hüseyn kullara sual sorulmaz

Tabib olup derde çare kılursan
Muhabbet tozunu çare görürsen
Alup musahibin girebülürsen
O bir yoldur müsahipsiz girilmez

CAN HATAYÎ'm eri, erden seçemem
Muhabbet sırrını örter açamam
Serden geçer muhabbetten geçemem
Hak ehli olanın terki verilmez

12/25-26

DEDEMOĞLU DÜVAZİMAM

Sabahın seherinde kalktım uyandım
Yetiş Hak Muhammed Ali imdâd eyle
Virdini okudum sağ yana dayandım
Eksikli kullarına sen imdâd eyle

İmam Hasan postuna geçüp oturan
İmam Hüseyin dergâhına yetüren
Zeynel'i zindana sokup yatan
Gönüller mihmanı sen imdâd eyle

Muhammed Bakır'a kılalım hayrat
Eksikli kullarına eyle hidâyet
İmam Ca'fer okur âlemi kudret
Erenler erkânı yol imdâd eyle

Musa-yı Kâzım'a özüm bağladım
İmam Rıza'dan içtim de kandım
Taki Nakî Asker'i ne inandım
Düşmüşler eline yel imdâd eyle

DEDEMOĞLU pek tüter dumanı
Hak kalbinde bil gezme yabanı
Seversen Mehdî'yi sahib zamanı
Esige gide ne bil imdâd eyle

9/96

9/97

26

DEDEMOĞLU

10/44

Nesin sorarsın hâlimden benim
 Her dem yâr elinden, yarelisîne
 Yâr merhem etmezse sağalmaz yaram
 Yarın varacağım yarelisîne

Seyredelim bahçeleri, bağları
 Canımız arzular, yare sağları
 Hele gitsek görsek bâde bağları
 Yarın nedir dirse yarelisîne

Ruh şerh şerh yareli iken
 Yâr bilmez mi sînem, yareli iken
 Kendi sarmayınca yareli iken
 Kim karışur ânun, yarelisine

10/45

DEDEMOĞLU efendimin bendine
 Bend olmuşum, bendesinin bendine
 Gelür bakar mola bir gün bendine
 Merhamet etmez mi yareli sine

10/44-45

27

DEDEMOĞLU

10/78 Muhammed Ali'yi candan seversen
 Varınca bir tel ver Ali'ye turnam
 Hasan, Hüseyin'den imdât umarsan
 Eyzan

Zeynel-Abidin'in dertli dilleri
 Misaki dostumun zülfü telleri
 Bahar kılavuz dediler yolları
 Eyzan

10/79 Câfer-î Sadık'tan Musa-yı Kâzım
 Ali Rıza'ya bağlıdır özüm
 Hakk'a doğru giden pîre niyazım
 Eyzan

Muhammed Takî'dir, Şâh Ali Nakî
 Hasanü'l-Askeri'dir bendi
 Yerin, göğün, "Arşın, Kürs"ün direği
 Eyzan

DEDEMOĞLU Hak'tan tüten dumanı
 Kâfir deryasında buldun imânı
 Seversen Mehdi-i sahib zamanı
 Varınca bir tel ver Ali'ye turnam

10/78-79

28

DEHMEN

9/206

Sabahtan gelen erenler
 Fakir hâller hoş geldiniz
 Sıdkınan irfana girenler
 Kemâl ballar hoş geldiniz

Kâmillere canım kurban
 Diller okur "Âl-i imran"
 Bu cemâle olduk hayran
 Eyzan

Cennet bahçesine girdik
 Bir zaman divanında durduk
 Şükür olsun nazlı pîri gördük
 Gonca güller hoş geldiniz

Mürşide yetti elimiz
 Nazlı dostundur dolumuz
 Kâbe'den gelür yolumuz
 Fakir hâller hoş geldiniz

Dir DEHMEN'im yollar gözler
 Sırat'ta olur bütün özler
 Nasip verici ham sözler
 Yeşil,allar hoş geldiniz

9/206

29

DELİ BORAN

9/182

Sabah namazı dört rekât
İkisi farz, ikisi sünnet
Padişâhımız Muhammed
Daha namaz soran mı

Öğle namazı on kılınûr
Ay doğar gün dolanûr
Abdest su ile alınûr
Daha namaz soran mı

9/183

İkinci namazı sekiz rekât
Dördü farz, dördü sünnet
Yardımcımız olsun Muhammed
Eyzan

9/99

Akşam namazı beştir zâti
Üçü farz ikisi sünnet
Bize şefaât etsin Muhammed
Daha namaz soran mı

Yatsıyı ön üç kıldım
Üçü vacip fitr bildim
Yamacına yeni durdum
Daha namaz soran mı

Hoca sarığın değirmi
 Gözün kör kulağın sağır mı
 Teraviyi kıldım yigirmi
 Daha namaz soran mı

9/184

Bir namaz vardır cenaze
 O'nu da kılmak gerek bize
 Benim gibi bir bilmeze
 Daha namaz soran mı

DELİ BORAN'ım kalktı çoştı
 Pîr elinden dolu içti
 Selâvatın sualı geçti
 Daha namaz soran mı

9/182-184

30

DELİ BORAN

9/98

Sabah namazı dört rekat
İkisi farz ikisi sünnet
Yardımcımız olsun Muhammed
Daha namaz soran mı

Öğle namazı on kılınûr
Ay doğar gün dolanûr
Abdest su ile alınûr
Eyzan

İkindi namazı, sekiz rekat
Dördü farz dördü sünnet
Yardımcımız olsun Muhammed
Eyzan

9/99

Akşam namazı beştir zâti
O'dur gönüller şâdı
Allah Muhammed adı
Eyzan

Yatsıyı ön üç kıldım
Üçü vacip fitr bildim
Yamacına, yeni durdum
Eyzan

Hoca sarığın değirmi
Gözün kör kulağın sağır mı
Teraviyi kıldım yiğirmi
Eyzan

Bir namaz vardır cenaze
O'nu da kılmak gerek bize
Benim gibi bir bilmeze
Eyzan

DELİ BORAN'ım kalktı çoştı
Pîr elinden dolu içti
Ca'fer'in suâlin geçti
Eyzan

9/98-99

31

DELİ BORAN

- 12/43 Şehadet şanından Hüdâ
Hakk'ında "Kulhüvallah" âyet okunûr
Nûr-ı Ahmet'sin hem "Inna fetehna"
Şânında "Heletâ sırat" okunûr
- Nûş ettim dolana "Elhamdülillah"
Söze ne haddim var "vallaha billah"
- 12/44 Kaşların vallahi "Tebarekallah"
"Vech-i pâkin fethi nusret" okunûr
- Didâr kan ağlar giryan içinde
"Sure-yi Rahman" sın Kur'an içinde
İncil, Zebur, Tevrat furkan içinde
Feyz-i nûrun "Veladiyat" okunûr
- Arzum seni tavaf etmek âdil-kan
Sehavet umarsın ey sehavet-kan
İncil, Zebur, Tevrat furkan içinde
Feyz-i nûrun "Veladiyat" okunûr
- Arzum seni tavaf etmek âdil-kan
Sehavet umarsın ey sehavet-kan
Divanında "İnşallahürrahman"
Mü'minlere bol inâyet okunûr
- DELİ BORAN yada sır virmen acep
Cümle derde sabr eyleyendir Eyüp
Üç nokta iki harf sıtar eyleyüp
Emr-i ferman her velâyet okunûr

12/43-44

32

DERTLİ

10/38

Bir Urum dilberine oldum mübtelâ
Teşneyim lebinden kanayım dedim
Gözler şöyle dursun, kaşların belâ
Aşkın ateşine yanayım dedim

Didim ipti (ona) kanda kilise
Sureti Meryem'dir, tasviri İsa
İllâ durmadı dosta kulısa
Yaşı tolı, bunu yanayam didim

Didim (ey) efendim, gel gel yanıma
..... cevri idüp, girme kanıma
Teslim ol, tamında gel gir koynuma
DERTLİ'nin sabrını, sınavım didim

10/38

33

DERTLİ

10/49

"Nahm-u Kesemmna"da taksimde Mevlâ**Bu noksan kısmeti bana mı verdin****Âleme safâlar eyledin ita****Derd ile mihneti bana mı verdin****İçirdin feleğin câm-ı zehrini****Aldı gâm leşkeri gönül şerbeti****Yeter bunca demdir çektim kahrını****Diyar-ı gurbeti bana mı verdin****Bu nasıl tecelli bilmem ne hikmet****Serpilmiş cihâna dane-i kısmet****DERTLİ'yi gurbette kodun âkıbet****Fırak-ı hasreti bana mı verdin**

10/49

34

DERTLİ

10/60 Gerçi esb-i taze sivar olmuşsun
 Ne kaçar ne kovar ne tutulursun
 Bir yüze gülücü mekkâr olmuşsun
 Ne candan sevilirsin ne atılırsun

10/61 Riya sözlerine karnımız toktur
 Gerçi mâhbublukta akrânın yoktur
 İkrâr pazarında metain çoktur
 Ne alur satarsun ne satılırsun

Yetiş DERTLİ'ye sen iyledin taz
 Nedir bu ettiğin be hey hilebaz
 Adam aldatıcı ey baş kumarbaz
 Ne oynar utarsın ne utulursun

10/60-61

35

DERTLİ

10/83 Hıraman kâtibi hame-i kudret
Yazılmış alnımıza kara yazılar
Bir taraftan gurbet derdi muhannet
Âh eylesem yaralarım sızılar

Ey çarhı muradımca etmedim devran
Bilmem bir yerinde var mıdır noksan
Biz gurbet illerde sefil ser-gerdan
Bilmem ne hâldedir körpe kuzular

10/84 DERTLİ ol dem Hak'tır asan demişler
Ölümden beterdir hicran demişler
"Hubbül'âlemin min el ayan" demişler
Gönül ol sebebdan vatan arzular

10/83-84

36

12/6

DER NUTK-I DERTLİ BABA

Er yolunda şu âleme gelenler
 Cümlesi Ali'ye seri verdiler
 Cümle evliyâlar cümle erenler
 Binbir ismin biri Haydar dediler

12/7

Sad hezarü'l- İslâm o nesli pâke
 Esrâr-ı Murtaza sığmaz idrâke
 Biriniz muştasın urunca hâke
 "Ezhem semiallah ekber" dediler

Alevî'yem Hüseyini'yem Haydari
 Olsa idim kebirinin kebir
 Şâh Takî ba Nakî Mehdi Askeri
 DERTLİ yollarında kemter dediler

12/6-7

37

DERTLİ

11/21

Harabe kul olduk bezm-i âlemde
 Bünyâd olsak da bir olmasak da bir
 Hayrı yoktur düştük dameni âlemde
 Azâd olsak da bir olmasak da bir

Aşk oduna yanmış ciğer kebâbız
 Hicrinle eğlenmiş dime pür-rabız
 Yıkılmış, yapılmış hân-ı harabız
 Abâd olsak da bir, olmasak da bir

11/22

Bir pîrin elinden aşk meyın içtik
 Hakkıle bâtlı fark idüp seçtik
 Varlık dağlarını deldik de geçtik
 Ferhad olsak da bir, olmasak da bir.

Ey DERTLİ, âlemde biz Şâh'ı dilüz
 Hak'tan, hakîkatten ağah-ı dilüz
 Târik-ı esrâra ervah dilüz
 İrşad olsak da bir olmasak da bir

11/21-22

38

DERTLİ

10/11

Harabe kul olduk biz bu âlemde
 Bünyad olsak da bir, olmasak da bir
 Hayrı yoktur düştük dameni âlemde
 Azâd olsak da bir olmasak da bir

Aşk oduna yanmış canlar, çiğer kebâbız
 Hicran ile inlemiş dide-pür-abiz
 Yıkılmış, yakılmış hâli harabız
 Âbad olsak da bir, olmasak da bir

Bir pirin elinden aşk meyini içtik
batılı fark idüb.....
 Varlık dağlarını deldik de geçtik
 Ferhad olsak da bir, olmasak da bir

EY DERTLİ, âlemde biz Şâhı dilerüz
 Hak'tan, hakikâten enahı dilerüz
 Tarîk-esrâre mâhremi dilerüz
 İrşâd olsak da bir, olmasak da bir

10/11

39

DERTLİ KEREM

9/230

TÜRKÜ

Akşam oldu gün dolaşmaz
 Sabah oldu Ülker aşmaz
 Benim yârim benden geçmez

Niye doğdun sarı yıldız
 Mavi yıldız yıldız yıldız of
 Ey evler yıkan diller döken
 Dön Dön Dön

Parmağında hatem yüzük
 Kolunda altun bilezik
 Sabah oldu bana yazık

Eyzan

Yıldız dağı bir nişansın
 Cümlelerden uruşansın
 Bilürüm ki perişansın

Eyzan

Sana kervankıran dirler
 Yâre ikrâr viren dirler
 Bana DERTLİ KEREM dirler

Eyzan

9/230-231

40

KEMTER BABA DİVANI

12/100 Yazan kişi Kınık kazasından Kabak cevliğı kar'ıyesinden
tarikatlı Kemterzâde Muhammed Şevki

Eğer tebdillikten haber istersen
Hakkı bilmezsen, şeytan olursun
Ar olsun keramet göstersen
Mürşide uğramaz, hayvan olursun

Esefle düşersin elli yedi bin
Sürulun (!) serdûlun (!) serdüşlük bulmak mabudun
Varup çayırlara katarsın burnun
Hayvandan gelüp, hayvan olursun

Yakundan gelürsen yedi dolaşın
Koyun olup kuzulara meleşin
Küfrü bir görüp gösterse şahit
Hayvandan kurtulup, âdem olursun

Eğer anlarsan sırr-ı sevdâyı
Başına üşürme sen bu kavgayı
12/10 Terk eyle gör samiva dünyayı
Varlıktan geçersen, Hakk'ı bulursun

DERTLİ KEMTER'in sözü alana
Eren yok dedi kavli yalana
Sözü söyle, sözünden bilene
İkrârsız âdem çıkar yalana

41

12/10

DER NUTK-I DERTLİ BABA

(Kaf) (Nun) hitab-ı izhar olmadan
 Biz bu kâinatın ibtidasıyız
 Kimseler vasıl-ı esrâr olmadan
 Ol "Kâbe Kavseyn'in ev ednâ"sıyız

Yok iken Âdem'le Havva âlemde
 Hak ile hâk olduk sırr-ı mihmanda
 Bir gece can mihman olduk müride
 Hazreti Hân'ın öz bebesiyiz

Bize peder dedi "tıfl-ı mesiha"
 Rabb erini deyü çağırdı Musa
 "Len terâni" diyen biz idik ânâ
 Biz Tur-ı Sina'nın tecellisiyiz

12/11

"Künti kenz" sırrına olduk agâhı
 "Ayne'l-yakîn" gördük "Cemâlûllahı"
 Bizdedir hey hakk-ı "Sırrullâhı"
 Biz Hacı Bektaş'ın fukarasıyız

Zahida şânımız "İnna fetehna"
 Bir kılı kırk böler kâmiliz ana
 Bu DERTLİ KEMTER'i serseri sanma
 Bir Balım Sultan'ın budalasıyız

12/10-11

42

9/164

DERUNİ DELİL

Gel gönül yüksekte uçma
 Hâk-i yeksan olamazsın
 Kimseye sırrını açma
 "Kenzi-pünhan" olamazsın

9/165

Halkın kavgasına girme
 Varup yanlarında durma
 Ne var deyü haber sorma
 Terk-i nadan olamazsın

Mâhlûkat düşünüş davaya
 Niyyet iderler kavgaya
 Talip olmuşlar iğvaya
 Uysan insan olamazsın

Muhabbet bilmeyince
 Arayup da bulmayınca
 Gönül pasın silmeyince
 Taht-ı sultan olamazsın

Şekli insan huyu ifrit
 Dünyayı seven olur it
 Kulak tut bu sözümi işit
 Yoksa insan olamazsın

"Men Aref'ten" duymaz isen

Bir kâmile kuymaz isen

Varını yoğa saymaz isen

Makbul kurban olamazsın

9/166

DERUNÎ kulak vir söze
 Ne der "Kitabûllah" bize
 Dünya için itme nize
 Cennet mekân olamazsın

9/164-166

43

DERUNÎ BABA

9/167

Aklım irmez hikmetin çok Yâ Ali
Mürüvvet efendim hâlim malûmdur
Balım Sultan, Hacı Bektaşî Velî
Mürüvvet efendim hâlim malûmdur

Bizi halk iyledin sûret-i âdem
Şükür olsun aslımız serveri hatem
Seni koyup acep kimlere gidem
Eyzan

Tecellimden midir bu cefâler bana
Benim cefâlarım sefâ mı sana
Seni bildim kamu derdime şifâ
Eyzan

9/168

Dostın derdine düştüm bir zaman
Ateş-i aşkınla piştım bir zaman
Ağardan badeler içtim bir zaman
Eyzan

Çektiğim dertlerim isyanımdan mı
Yoksa derdim bana dermanımdan mı
Yazılan kısmete fermanımdan mı
Eyzan

Lûtfet dostlara iman merhamet
Eyle göklerinden nûr ile ziynet
Emir hayâlinden kalksın zulûmet
Eyzan

DERUNÎ dostuna kıldır niyazı
Kabul eyle Evliyâlar şahbâzı
İmamlar Şâhıdır Seyyid Gâzi
Eyzan

9/167-168

44

DERVİŞ AHMED

9/59

İmam Hasan geldi bize yardıma
 İmam Hüseyin dermandır derdime
 Şol İmam Zeynel'i gördime
 Tövbe "Yarabbena estafirullah"

Muhammed Bakır'dır balkıyup gelen
 Ol İmam Ca'fer'dir elimi alan
 Musa-yı Kâzım'a niyazlar kılan
 Tövbe "Yarabbena" günahımıza "estafirullah"

9/60

İmam Rıza Horasan'ın piridir
 Muhammed Takî de
 Ali-el Nakî de İmamlar gülüdür
 Tövbe "Yarabbena estafirullah"

Hasan Askeri'nden almışım ferman
 Muhammed Mehdi de derdime derman
 Bu yolda ikrârlık verdim geri dönmem
 Tövbe "Yarabbena" günahımıza "estafirullah"

Oniki İmam benim pîrim Ali'dir
 Sürdüğümüz yol evliyalar yoludur
 Muradım var gerçeklere belidür
 Tövbe "Yarabbena" günahımaza "estafirullah"

9/61

DERVİŞ AHMED Hak nûruna boyandım
 Gözüm açup hem gafletten uyandım
 Murad mürvet Şâh'ım sana dayandım
 Tövbe "Yarabbena" günahımaza "estafirullah"

9/50-61

45

DERVİŞ ALİ

9/154

Üçü beşi bilmen.....sekizi
 Atasız, anasız aç kon ikizi
 Deme koman kendin bilmez öküzü
 Sorun ağuşunda koşun sabana

Ne yaman da senin kılı sakarsın
 Her nereye bağlasam oraya akarsın
 Hatır bilmen gönül bilmen yıkarsın
 Var bana bulaşma şerrin yabana

Gördüm bir bezirgan geldi pazara
 Eğle kervanının hircunu ara
 Gördüm yükü çıktı gıybeti kara
 Kılbalık olur koyman hayana

DERVİŞ ALİ'm bir gün duyar ağlarsın
 İlm-i hikmet deryasını boylarsın
 Virmezler cennetin nerede yayılursun
 Öküz olup kuşlar da sabana

9/154

46

DERVİŞ ALİ

10/10 Alçak bir zamana kaldık gâziler
 Her can ikrârından bozuldu gitti
 Mürebbi mesakıb rehber-i talib
 Virdiği ikrârından üzüldü gitti

Yolsuz itti bizi yoldan sapıttı
 Her can ikrârından döndü, kayıttı
 Dört kapısı açtı, bu bendi
 Hakikat kapısı örtüldü gitti

10/11 Her can yüke gider haddinden kaba
 Harmanda yüzü yok, elinde yaba
 Yalancı şeyh.....talib kör baba
süzüldü gitti

.....öge indi üç kuplu sini
 Her birisi benzer.....ata
 Birine yüklendi avad edeb.....
 Üçü bir katara düzüldü gitti

Mü'minler melektir, devedir şekli
 Anları görenin hay olur aklı
 İkisi boş gider, birisi yüklü
 Horasan'a doğru düzüldü gitti

DERVİŞ ALİ eydür meydanda serim
 Doğrusun söylersem yüzerler derim
 Benim bu dünyada hayrım, şerrim
 Hakk'ın defterine yazıldı, gitti

10/10-11

47

11/22

DERVİŞ ALİ

Ne acayip zamana kaldık gaziler
 Her can ikrârından bozuldu gitti
 Mürebbi musahip rehber-i talip
 Verdiği ikrârdan üzüldü gitti

Yolsuz etti bizi, yoldan sapıttı
 Her can ikrârından döndü kayıttı
 Kudret kapusundan açıldı bendi
 Hakikat kapusu örtüldü gitti

Her can yüke girer haddinden kaba
 Harmanda, bağda yok elinde yaba
 Yalancı münkir talip kör baba

11/23

.....süzüldü gitti

Gökten yere indi uç tûlî maya
 Her birisi benzer bir bedri aya
 Birine yüklettin uzatıp haya
 Üçü bir katara dizildi gitti

Anlar melektir, devedir şekli
 Anları görenin zay olur aklı
 İkisi boş gider birisi yüklü
 Sırata doğru süzüldü gitti

DERVİŞ ALİ'm eydür meydanda serim
 Doğrusun söylersem yüzerler derim
 Benim bu dünyada hayrım, şerrim
 Hakk'ın dergâhına yazuldu gitti.

11/22-23

48

DERVİŞ ALİ

9/184

Âhiret evinden bize gel oldu
 Bu fani dünyadan gitmeklik için
 İlettiler bizi kapu önüne
 Yakasuz gömleği giydirmek için

Ay doğar da yeryüzünü dolanır
 Gün doğar da şavkı vurur gördürür
 Bir adam gördüm yediği kan ile irindir
 Para faizini yedirdiği için

9/185

Elime aldım diviti, kalemi
 Seyir iyledim on sekiz bin âlemi
 Bir adam gördüm sağ yutuyor yılanı
 İmânına hıyanet ettiği için

Nasihat dinlersen gel bu söze yat
 Şeytana uyarsan imanını sat
 Bir avrat gördüm bir yüzü adam, bir yüzü it
 Kocasının yüzüne geldiği için

Bir avrat gördüm yeyip yasmışlar
 Yedikleri(ni) katrana basmışlar
 Memelerinden çengel dalına asmışlar
 Kocasından izinsiz ile çocuğunu emzirdiği için

İlyas bahçeler ile Hazreti Hızır
 Nerede çağırırsan orada hazır
 Bir adam gördüm yedi başlı hınzır
 Yabancıya kusur çizdiği için

DERVİŞ ALİ'm bu iş böyle dirilmez
 Bu bir gizli sırdır her adama diyilmez
 Bir adam gördüm derdine derman bulunmaz
 Ne hak yire avradını boşadığı için

9/184-185

49

DERVİŞ ALİ

9/161

Âhiret evinden bize gel oldu
 Şu fâni dünyadan göçmeklik için
 Elettiler bizi kabir üstüne
 Yakasız gömleği giydirmek için

Ay doğar da yer yüzünü dolanûr
 Gün doğar da şavkı verir görüdür
 Bir adam gördüm kan ile irindir
 Bahçe bağı.....içün

9/162

Elime aldım divid ile kalemi
 Seyir iyledim on sekiz bin âlemi
 Bir adam gördüm sağ yuduyor yılanı
 Tanrı imanına hiyanetlik ittiği için

Nasihat dinlersen gel bu söze
 Şeytana uyarsan imanını sat
 Bir avrat gördüm bir yüzü adam bir yüzü it
 Ehlinin yüzüne çemkürdüğü için

Bir avrat gördüm yayan yasmışlar
 Yedi kere katırana basmışlar
 Memelerinden çengellere takmışlar
 Ehlinde izinsiz çocuğu emzirdiği için

İsa Peygâmbere dediler hazır
 Her nerede çağırırsam orada hazır
 Bir adam gördüm yedi başlı tevzir
 Hocaya koşan.....içün

DERVİŞ ALİ 'm bu iş böyle diyilmez
 Bu bir gizli sırdır her nadana deyilmez
 Bir adam gördüm derdine derman bulunmaz
 Tarikat ehlini ehline boşattığı için

9/161-162

50

DERVİŞ ALİ

9/129

Bugün ben bir şara vardım
 Diyecek var demiyecek var
 Aklım irmez ötesine
 İrecek var irmeyecek var

Adam da ağır olmalı
 Batmanda ağır olmalı
 Nigâh yere hazır olmalı
 İsitecek var işitmiyecek var

İlmine güvenip öğrenme
 Nigâh pirlere döğünme
 Ziyânı görüp sevinme
 Şevinecek var sevinmiyecek var

DERVİŞ ALİ'm işin deme
 Dervişlerin işi deme
 Her gördüğünü dime
 Diyecek var demiyecek var.

9/129

51

DERVİŞ ALİ
SORULU CEVAPLI

9/156

Evvel âlem şu dünyaya
Gelen kimdir haber ver
Gaibden kudret topunu
Atan kimdir haber ver

Kaşı kısa kirpiği uzun
Benlikte komadı özün
Evvel Muhammed'in namazı
Kılan kimdir haber ver

Melekler aldı cânın
Toprağa koydu tenin
Âdem atanın kefenin
Saran kimdir haber ver

Çıkar oturur tahtına
Zikir eder her vaktine
Altmış altı rahtına
Gelen kimdir haber ver

Şükür olsun geldin şâr'a
Üryan oldun can câna
Kırk gün kırk gece ummana
Dolan kimdir haber ver

DERVİŞ ÂLİ'm geldin deme
Onun tecellisin vire
Gökten yüz dört kitap ine
Salan kimdir haber ver

Evvel âlem şu dünyaya
Ol Muhammed gelmedi mi
Gaipden kudret topunu
Arslan Ali çalmadı mı

Kaşı kısa kirpiği uzun
Özün benlikte komadı özün
Evvel Muhammed'in namazın
İmam Ali kılmadı mı

9/157

Melekler aldı canın
Toprağa koydu tenin
Âdem atanın kefenin
Ebü'l Kasım, sarmadı mı

Çıkar oturur tahtına
Zikir eder her vaktine
Altmış altı rahtına
Baba Korkut gelmedi mi

Şükür olsun geldin şâra
Üryan oldun can câna
Kırk gün kırk gece ummana
Yunus Nebî dalmadı mı

DERVİŞ ÂLİ'm geldin deme
O'nun tecellisin vire
Gökten yüz dört kitap ine
Hazretini salmadı mı

9/156-157

52

DER NUTK-I DERVİŞ BÎ-KESEM

12/93

Dergâh-hânın kapuları açıktır
 Sersem Ali Baba, Şâh'ı gördüm ben
 Âşıkların ciğerleri yanıktır
 Sersem Ali Baba, Şâh'ı gördüm ben

Türbesine giren muradın alur
 Ahda durmayanlar geride kalur
 Hastalar derdine derman da bulur
 Eyzan

Hak nazar-gâhıdır eşiğin taşı
 Akıttım gözümde kan ile yaşı
 İhya ettin bu dem Hacı Bektaş'ı
 Eyzan

Âl-i Muhammed'in yolun izleyesin
 Arıdup nefsin didâr özleyesin
 Hem sırr-ı seyr idüp âdab gözleyesin
 Eyzan

DERVİŞ BÎ-KESEM bir aciz fakir
 Gülşende bülbüller mest olmuş şakır
 Türbesinde nûr daima balkır
 Semsem Ali Baba, Şâh'ı gördüm ben

12/93

53

DERVİŞ MUSA

9/138

Saadetlü hünkârım, gül yüzlü pîrim
 Dertliyim derdime dermâna geldim
 Ganîsin, cömertsin bulunmaz mislin
 Lûtf-u kereminden ihsâna geldim

Kaftan kafa hükm eyleyen Yaradan
 Efendim saklaya dertden beladan
 Şefaât Muhammed'den kerem Ali'den
 Kulunum kapuna kurbana geldim

Mürvet diyenlerin yayı yasılmaz
 Gerçek erenlerin payı kesilmez
 Gevher deryasında.....açılmaz
 Ben bir katreyim ummâna geldim

Hûb deryadan gelür suların gözi
 Sevdiğine ayan sevenin özi
 Arza tabi bilir misin hey gâzi
 Derdimi yanmağa Selman'a geldim

DERVİŞ MUSA'm gayret Selman'a düştü
 Selman'ın çarına Merdan ulaştı
 Üç yüz yılda sevdiğine kavuştu
 Şâh-ı Merdan gibi Sultan'a geldim

9/138

54

DERVİŞ PİR HATAYÎ

10/66 Medet Allah Yâ Muhammed Yâ Ali
 Mürüvvet günahımız bağışla Sultan
 Kusurlar affedici Bektaşî Veli
 Mürüvvet günahımız bağışla Sultan

10/67 Bektaşî Velî'nin ismin okurum
 Balım Sultan hayâlîme şakırım
 Ben bir günahkâr ednâ fakirim
 Eyzan

Bülbül de gül için ediyor feryâd
 Muhammed'den şefaât Ali'den imdâd
 Sen kerem kânısın alaman murad
 Eyzan

Yüz sürelim evliyanın yoluna
 Gevher haktır âşıkların diline
 Yusuf Sultan iden Mısır iline
 Eyzan

Evliyâ yoluna sunmuşum boyun
 Hacet kapuları açıktır bugün
 Ali'yi sevenler bir Allah deyün
 Eyzan

Kerbelâ çölünde cenge karışan
 İmamlar öğünde al kana düşen
 Kesik başların imdâdına erişen
 Eyzan

Hatice'nin Fatıma'nın yarına
 Yüz sürelim evliyanın nûruna
 Himmetin Muhammed'in yük çârına
 Eyzan

10/68

İmam Hasan ağı tasın içendir
 Şâh Hüseyin al kanları saçandır
 Şâh-ı Merdan günahlardan kaçandır
 Eyzan

Seveyim Zeynel'i cefâsız haktır
 İmam Bakır cümle ise ağahtır
 Sen kerem-kânısın ihsânın yoktur
 Eyzan

İmam buyruğudur ey virdim
 Kâzım Musa Rıza'ya yüzümü sürdüm
 Yetiş Balım Sultan sen iyle yardım
 Eyzan

Takî Bin Nakî'ye varanda
 Askeri Mehdi'ye yüzler sürende
 Muhammed dîvanına duranda
 Eyzan

HATAYÎ'nin hatm eyledi kelâmı
 Kul hikmet seyretti levh-i kalemi
 Size çağırın mâhrum kala mı
 Eyzan

VİRANÎ şerha şerha yoldurdu
 Emrimi dahî ismine Ali didirdi
 Nice düşkinleri aldı kaldırdı
 Eyzan

10/69

Soydular Seyyid Nesîmi gönünü
 Çektiler Mensur'un hem kemendini
 İki Cihân Serveri şefaât-kânı
 Eyzan

Pir Sultan Abdal'ı çektiler dâra
 Muhammed de âşık oldu Haydar'a
 Nâra hem kıblesin bu kevne
 Eyzan

Teslim Abdal teslim iyledi özi
 Silindi yaradan açıldı gözi
 Pîrin eşîğine kılak niyazı
 Eyzan

Kemter'ini menziline iletti
 Sürdü ruhunu âşık vah itti
 Arzında Selman'ın çarına yetti
 Eyzan

İbrahim, İsmail (ol) "Hub Hazreti"
 Didârın gözler alur muradı
 Mü'min olan bunda geçe sıratı
 Eyzan

Şâhı bin bir habbeden virildi kisbet
 Doksan bin erlere sen virdin kismet
 Cennette cemâlin sen bize göster
 Eyzan

10/70

DERVİŞ PİR HATAYÎ özümde
 Ol Sultan celle var niyazında
 Âhır nefesimde son sözümde
 Mürüvvet günahımı bağışla Sultan

10/66-70

55

DERVİŞ SÜLEYMAN

10/36

Oturmuş Arapça Kur'an okursın
 Gel bunun mânâsın vir imdi sofî
 Ehl-i dil olmuşsın ârifim deyü
 Gel bunun mânâsın vir imdi sofî

Bu yük ağırdır, yeğliğin getir
 Ârif isen gel, buna mânâ yetür
 Anası kız iken, oğlu koynunda yatur
 Eyzan

Hak Muhammed Ali var yüce
virmiyor şakirdlere hoca
 Anası kız iken, oğlu pîr koca
 Eyzan

Bir yüzi şems, bir yüzi kamer
 Ahların şûlesi âlemi çavar
 Bir kısrak gördim kısrıyan eser
 Eyzan

Sofilerin kıldan ince yolu var
 Dört kapunun, iki çatal dili var
 Bir kuş gördüm, ayağında nalı var
 Eyzan

DERVİŞ SÜLEYMAN'ım ayağında tonı yok
 Dilim dilim kemüği var, kanı yok
 Deryayı yutmuş, cesedi var kanı yok
 Gel bunun, mânâsın vir imri sofî

10/36-37

56

9/266

EM'RULLAH
TÜRKÜ

Seherde ağlayan bülbül
Sen ağlama ben ağlayım
Ciğerim dağlayan bülbül
Sen ağlama ben ağlayım

Bülbül bülbül bülbül

Elin pınar üstü yâr
Ne dedim de küstün yâr
Küstüğünde değilim
Selâmını kestin yâr

Bülbül bülbül bülbül

9/267

Elin giydiği yeşil
Kırmızı güle dolaşır
Ağlamak bana yakışır
Sen ağlama ben ağlayım

Bülbül bülbül bülbül

Ocak başında minder
Yüzünü yâre dönder
Duydum ki evlenmişsin
Ayda bir selâm gönder

Bülbül bülbül bülbül

Bülbülün giydiği sarı
Ben ağlarım zârı zârı
Sen de mi yitirdin yârı
Sen ağlama ben ağlayım

Bülbül bülbül bülbül

Bacalarda ot olur
Gün değer de köt' olur
Bu sevdaya düşenin
Açık aklı kıt olur

Bülbül bülbül bülbül

Âşıkım der baş taşı
Baş taşıma taş taşı
Çirkininen bal yeme
Güzeline taş taşı

Bülbül bülbül bülbül

9/268

EM'RULLAH eydür canım fedâ
Aşk elinden çeker yara
Bülbül güle ben de yâra
Sen ağlama ben ağlayım

Bülbül bülbül bülbül

9/266-268

57

ESİRÎ BABA SÖYLEMİŞ

12/57

Garip bülbül ne firkâtli ötersin
 Arzumanın gonca gülde kaldı mı
 Gûlden metâ almuş alur satarsın
 Senin hârdan şikâyetin oldımı

Hûb açılmış gonca gülün kurusu
 Yaktı beni bülbülün zârısı
 Dosttan ayrılmışım derdin birisi
 Dostun ayrılığın sazın çaldı mı

12/58

Sevdasıyla arayup da bulduğum
 Hasretinden sararup da solduğum
 Bu dem gece, gündüz Mecnun olduğum
 Hilâl kaşın ahû gözlüm geldi mi

ESİRÎ der deli gönül yorgundur
 Benli dilber bendesine dargundur
 Âşık olan böyle dosta urgundur
 İnsafsız yâr intizarım bilir mi

12/57-58

58

ESİRÎ BABA SÖYLEMİŞ

12/42

Doğrusun söylemez Kırım.....

Meydanda gözünü kırpar savuşur

Üstüne gelince yolun doğrusu

Yan verir öğünden sapar savuşur

Başına toplamış bir takım dorlak

Kimi haram-zâde kimisi tırlak

Muhabbet dediği hep bütün laklak

Meydanda gözünü kırpar savuşur

12/43

Hevâyı başına gezer serseri

Dört yanın çevirmiş Mervan leşkeri

Ne Hak'kını tanûr ne Peygamberi

Nefsi için çalar çırpar savuşur

Nefsi için dava çıkar yüzünden

Asîl zat mı doğar kızından

Sabrı yok ser çeşmesinin gözünden

Kör gibi tuttuğun yıkar savuşur

ESİRÎ bûs eyle damene eğil

Yalancıyı yenüp gerçeğe yeğil

Yüz bir emek çeksen küheylan değil

Ardına geleni teper savuşur

12/42-43

59

ESİRÎ

10/10

Güzel sevmek ferâsettir
 Kolayın bilmeli dervîş
 Haramilik necasettir
dur olmak dervîş

Kibirden feragat kıl
 Var sen Hakk'a ibadet kıl
kanaat kıl
 Rızayı bilmeli dervîş

.....bir zata hem zât ol
 Hak emrine musallat ol
 Kendi nefesine cellat ol
 Bu kavga ne imiş dervîş

Görürsün elin noksanı
 Bilür misin emr-i fermanı
da bulmalı.....
 Rızayı bilmeli dervîş

ESİRÎ'mdir "Himmetü'l-esmâ"
 Yazılmış on yedi nüsha
 Hurûfunnokta
 Rumuzun

10/10

60

EŞREFOĞLU

10/108

Şunda bir dillere meyil aldurdum
 Mestan gözlerinin dîvanesiyim
 Gündüz hayâlimde gece düşümde
 Şöyle bir dilberin dîvanesiyim.

Rakip ne alur kitâb-ı sözden
 Dost yâd etme bizi gönülden, gözden
 Her birine bir sevda vermiş bir yüzden
 Ben de efendimin dîvanesiyim.

Hüsnünde yazılı tayyarın Allah
 Cemâline müşrakım "Elhamdülillah"
 Hizmetin ideyim "Hasbetellillah"
 Cemâli şevkinin pervanesiyim.

Ceddin sohbeti biz kıldık ilhak
 "Elif'inen" "Be mim" yazılı mutlak
 "Elesti deminde" yanmış oldu gerçek
 İlm-i cavidanın ben de nesiyem?

EŞREFOĞLU bu sevdaya gezeli
 Rûh aşinasıyım ezel, ezeli
 Bana dirler ne gezersin pazarı
 Hiç dimezler şu cânanın nesiyem?

10/108

61

FEDAYÎ

10/9

Tâ ezelden ervahımız bulunca
 Seyran idüp semavatta dönendir
 Velâyet destinden bâde sununca
 Rûh iken, bir kandile dönendir.

Dokuz harf üzere kurdı binamız
 Dört ferîştah tasvir itti künyemiz
 Yedi hattın rûşen oldu aynamız.
 Muhabbet ilminden içüp, kanandır.

Evvelâ şerîat benden içerü
 Tarikat etile kandan içerü
 Mârifet iliktir, tenden içerü
 Çan hakikat şûle virüb yanandır

Dört kapudan, kırk makama bağlıyız
 "Sûlb-i Tahir" hem hâlîfe oğluyuz
 "Hatt-ı nübüvvet'e" aşikâr bellüyüz
 Sevgisi canımda, canda canandır

Er olur sevgisin canda gizleye
 Hakîkatin.....izleye
 Bunca evliyânın himmetini gözleye
 Hil'atı şânında,nazil olandır

FEDAYÎ ismini söyler beyânda
 Hakikâtın kutbun her dem ananda
 Ervahların evvelini sayanda
 Yeşil cam destinden bâde sunandır.

10/9

62

12/35

NUTK-I FEYZİ

Gel gönül seninle yâre gidelim
 Eğlenme bed-asil ağyar içinde
 Bir lâhza durulmaz iman edelim
 Kalmışım sevdiğim naçar içinde

Yeter bu hasretlik kâr etti bana
 Hâl-i ahvalimi var söyle ana

12/36

Yoktur bu gurbette yardân maade
 Mâhrem esrâr-ı rüzgâr içinde

Bir zaman çekelim biz bu hasreti
 Hasretten alurmuş bülbül lezzeti
 Gülşende goncanın artar firkâti
 Durdukça FEYZİ gül hâr içinde

12/35-36

63

DER NUTK-I FEYZİ

12/82 Ey âşık esrâr-ı Hüdâ'yı bilmesin
 12/83 Erenler hâlidir söz ile değil
 Muhabbet tahmın ekip bitürmesin
 Avrat, oğlan, uşak, kız ile değil

Muhabbette yüz bin türlü sadâ var
 İçilecek içilmeyecek bâde var
 Bir yolun içinde kırk kat çare var
 Lâkin bu gezdiğin iz ile değil

Yol bir gizli sırdır yoldaş içinde
 Nesne hasıl olmaz kalles içinde
 Hakk'ı gören görür eshâbın içinde
 Yetmiş, seksen doksan yüz ile değil

Kuş misali bir haşmeye kanarsın
 Acı, tatlı demez içüp kanarsın
 "Ayne'l-Yakın" Hakk'ı gördüm sanarsın
 Nen bu gördüğün göz ile değil

FEYZİ bir pirden nasihat aldım
 "Men Aref" ilminden okudum bildim
 Katre katre ahız ummana daldım
 Çoklara karıştım az ile değil

12/82-83

64

FEYZİ

11/23 Gönül hasret çektinhebâ

Yeyünen var mıdır, canan elinden

11/24 Nutka gel rahmeyle gel bana söyle

Rıza diler olam yâran elinden

Mihnet-i gerduna tahammül olmaz

Söylemem derdimi kaleme gelmez

Garibin derdini çekmeyen bilmez

Dermanım al götür, Lokman elinden

FEYZİ gönlümü âha düşürdü

Âhırından kurtarıp vâha düşürdü

Akibet Yusufu çahe düşürdü

Ana hem yurdu kim Kenan elinden

11/23-24

65

DER NUTK-I FEYZİ

12/32

Gönül hasret çeker ey bâd-ı sabâ
 Haberın var mıdır canan elinden
 Nutka gel lûtf ile söyle sen bana
 Haberdar olayım ol can elinden

Mihnet-i gerduna tahammül olmaz
 Gurbetin derdini çekmeyen bilmez
 Söylesem derdimi kaleme gelmez
 Derman al getir Lokman elinden

FEYZİ gönlümü âha düşürdün
 Âhımdan kurtarıp vâha düşürdün
 Âkıbet Yusufi çaha düşürdün
 Ağah ol sevdiğim Kenan ilinden

12/32

66

FUZULÎ
DÜVAZİMAM

-. _ _ / .. _ _ / .. _

9/141

Âşıkım gül yüzünün nakşına şâhın ezeli
 Sen nakış ezeli kudret eliyle yazalı

Eşiğin bekler idim tâ geceler supha değin
 Sen lâ'l-ı gonca bir zâra muhabbet sezeli

Aldatup el ile aldın dîli divanımı âh
 Ahd ü peyman unuttuğum güzeller güzeli

Dimedi mi sana âşık oluram gonca-ı dehânım
 Şol alâ güzelliği nâzile bir kez süzeli

Ey FUZULÎ gâm ü yarana hû deyip de yürü var
 Öyle rindane desinler.....gazeli

9/14

67

DER NUTK-I FUZULÎ SULTAN

12/85

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ney gibi her dem ki bezm-i vaslını yâd eylerim
Tâ nefes vardır kuru cismimde feryâd eylerim

Rûh-ı hicrandır seven ey mûrg-i ruhum kim bugün
Bu kafesten ben seni elbette azâd eylerim

Vehm idüp tâ salmasun ulu her mührün hiç kim
Kime sitem hûr-ı zahmetten ikdâd eylerim

Kan yaşım kılmaz vefâ giryan gözüm israfına
Bunca kim her dem ciğer kanından imdâd eylerim

Anınçün her nice kim ağyar sırad eylerim
Yâr cevriçün gönül bidâd u mitad eylerim

Bilmişim bulmam visâlin leyk bu ümid ile
Gâh gâh öz hatırına şadımı şâd eylerim

Levh-i âlemden bu dem eşkile Mecnûn adını
Ey FUZULÎ ben dahî âlemde bir âd eylerim

12/85

68

NUTK-I GEDA MÜSLİM

12/89

Şu fenâ mülkünün vefâsı yoktur
 Konan göçtü nöbet bizim yol bizim
 Belâsı, kazası minneti çoktur
 Murad bizim, istek bizim, hâl bizim

Muhammed dininin yoktur şeriki
 Oldur âlemlerin mülk-i maliki
 Tarîkimiz Hacı Bektaş tariki
 Hırka bizim keşkür bizim şol bizim

Din Muhammed dini girdik gideriz
 Tarikatta ikrârımız güderiz
 Katırımız Hakk'a doğru yederiz
 Pazar bizim kumaş bizim mal bizim

Biz daneyiz dane gibi biteriz
 Tepdil olup aslımıza yeteriz
 Aşk ehliyiz gülistanda öteriz
 Bülbül biziz gül bizdedir hâl bizim

GEDA MÜSLİM niçün böyle oluruz
 Evvel, âhır aslın böyle bilürüz
 Gâh göçeriz gâh bu mülke gelürüz
 Götüren biz meyyit bizüz, sal bizim

12/89

69

GEVHERÎ

10/74

Gönlümün matlubu rûh-ı revanım
 Kılmanam terkini bin kân olursa
 Ne mümkün sevdiğim, vazgeçem senden
 Kâinat büsbütün düşman olursa

Coşkun sular gibi çağlayıp akmam
 Vücûdum şehrini odlara yakmam
 Cemâlinden özge, cemâle bakmam
 Gûşunda Yusuf-ı Kenan olursa

Dilber seninle idek ahd ile amân
 Şâhidimiz olsun, ol Gâni Süphân
 Gözüme görünmez, zümre-i cihân
 Her biri âfet-i devran olursa

GEVHERÎ derdinle sararıp solsun
 Sana kemlik eden, Mevlâ'dan bulsun
 Olursa sevdiğim, sen gibi olsun
 Cihânda âşıkâ cânân olursa

10/74

70

12/31

GEVHERÎ

Gönlümün matlubı severim candan
 Virmem terkini bin kan olursa
 Ne mümkün sevdiğim vazgelem senden
 Bütün kâinata düşman olursa

Coşkun sular gibi çağlayıp akmam
 Vücûdum şehrini odlara yakmam
 Cemâlinden özge cemâle bakmam
 Karşusunda Yusuf-ı Kenan olursa

12/32

Seninle eyledik ahd ile aman
 Şâhidimiz olsun ol Gânî Süphan
 Gözüme görünmez zümre-i cihân
 Her biri âfet-i devran olursa

GEVHERÎ derdile sararsın solsun
 Sana kemlik eden Mevlâ'dan bulsun
 Olursa sevdiğim sen gibi olsun
 Cihânda âşık-ı canan olursa

12/31-32

71

12/20

GEVHERÎ SÖYLER

Değme benim yaralarım sızılar
 Gül oldu bu sözüm bir yâre sebep
 Her gelenler beni odlara yakar
 Budur ahvâlimiz bir yâre sebep

12/21

Güzeller içinde gâyet güzelsin
 Çok karşımda durma beni üzersin
 Bana derler niçün melûl gezersin
 Dedim yaralıyım bir yâre sebep

GEVHERÎ'yim aşk kitabın açarım
 Her açtıkça kanlı yaşlar saçarım
 O yâr bana ağı verse içerim
 Kõo desinler öldü bir yâre sebep

12/20-21

72

DER NUTK-I MÜRSEL'DE HÂLİLOĞLU HASAN PAŞA

12/104

(1344) Bin üç yüz kırk dört senesinin (1928) ahvali . Bu nutkı söyleyen Hâliloğlu Hasan Paşa'nın ve bu hattı çeken Yunusoğlu Selman HATAYÎ.

Çobanlar derler nasıl edelim
Bu kışın elinden nere gidelim
Koyunlar kırıldı neyi güdelim
Gelmiyor dağların baharı, yazı

Ayazdan koyunun kafası şişer
Keçiler zapt etmez oğlağı düşer
Bir çoğunun eti ocakta pişer
Gelmiyor bu sene dağların yazı

Bu sene dağlarda otlar biter mi
Bahçeler yeşerip bülbül öter mi
Kadir Mevlâ'm bize yardım eder mi
Gelmiyor dağların baharı, yazı

Çobanlar davarı çekemez oldu
Soğancılar tohumu alamaz oldu
Kar çok yağdı keklik sekemez oldu
Gelmiyor dağların baharı, yazı

12/105

Yüz kişi ardından güvenip gider
Soğanın çuvalı beş kuruş eder
Bu yıkınç bize beş sene yeter
Gelmiyor dağların baharı, yazı

Ben hâlimi kime şekva ideyim
Yol yoktur ki göçüp gideyim
Vatan bölünmüştür terk mi ideyim
Gelmiyor dağların baharı, yazı

Bu sene dağlarda gâyet kış idi
Malatya yazısında davar üşüdü
Samanlığa girdim sağır boş idi
Gelmiyor dağların baharı, yazı

Dereler buz tuttu sular akıyor
Şamanı çok olan yüze bakıyor
..... kıldım öküzleri kalkıyor
Gelmiyor dağların baharı, yazı

12/106

Şamanı çok olan yan vermiş yatar
Gittikçe durmayıp fırtına artar
Mart geldi a gülüm şubattan beter
Gelmiyor dağların baharı, yazı

Döven için dağı taşı izledik
 Kaymakam Bey'den ihsân gözledik
 Mürsel 'de beş yüz mal gönün tuzladık
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

Kevenin dikenini elime batar
 Gözleri yananda iniler yatar
 Dinledim başkuşu kuz yandan öter
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

Samanın okkası üç kuruş eder
 Alan zavallılar yâ nasıl öder
 Daima poyrazdan fırtına gider
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

12/107

Bu sene dağların karı kalkar mı
 Yaz gelir de mor menekşe kokar mı
 Kadir Mevlâ'm yüzümüze bakar mı
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

Hayliye..bu kar yağmıştır
 Poyraz esüp kanı muhkem donmuştur
 Kovuğu çok alan kabuk soymuştur
 Bu sene gelmiyor dağların yazı

Zavallı koyunlar çakşur boylamaz
 Yoktur yumak deste deste yolamaz
 Kendi aklım dölde kuzu melemes
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

Mart dediği gün yaz geldi sandık
 Poyrazın elinden bu sene yandık
 Keveni yüklendik on yerde konduk
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

12/108 Yanan dediğinde Bağdat olacak
 Bu sene defterler nasıl dolacak
 Tahsildar parayı kimden alacak
 Gelmiyor bu sene dağların yazı

Üç arşın kar yağdı nasıl görüne
 Komşu hasta oldu hep birbirine
 Sonra geldi evveline yerine
 Bu faslı tebdil eyle Yarabbi

Soğuktan buz tuttu kayalar taşlar
 Eleği olmayanlar figanla başlar
 Malı olmayanlar da etini dişler
 Gelmiyor bu sene dağların yazı

Acep Nûh'un tufanı böyle m'oldü?
 Kar yağdı dereler, tepeler doldu
 Zannederim eski kaba yel oldu
 Yeniden bir kaba yel gönder Yarabbi

12/109 Okuyan efendi dinleyen ağadır
 Ne yapalım yüksek yerimiz dağdır
 Çok şükür Mevlâ'ya canımız sağdır
 Yeniden bir lodos gönder Yarabbi

İçeriye girdim gâyetten dardır
 Çıktım dışarı hep bütün kardır
 Şükr edin Mevlâ'ya beteri vardır
 Gelmiyor dağların baharı, yazı

"Vallahü'l-âzim" hilaf değildir
 Gelmiyor bu sene dağların yazı

Duman kesti önümüzü koymaz gelek
 Eyüp'ün çilesin çektirdin felek
 Meramın budur ki dert ile ölek
 Gelmiyor bu sene dağların yazı

12/110

HALİLOĞLU HASAN PAŞA da böyle der idi
 Kara duman yazıları bürüdü
 Mallar keven, diken demez yer idi
 Bu sene gelmiyor dağların yazı

12/104-110

73

NUTK-I HASAN DEDE

12/40

Eşrefoğlu al haberi
 Bahçe bizde gül bizdedir
 Biz ol Mevlâ'nın kuluyuz
 Yetmişiki dil bizdedir

Arı vardır uçup gezer
 Teni, tenden seçüp gezer
 Zâhit bizden kaçup gezer
 Arı biziz bal bizdedir

Âdem vardır kalbi semiz
 Alur abdest olmaz temiz
 Ehl-i dahl eylemek nemiz
 Edeb, erkân yol bizdedir

12/41

Erlik midir eri yormak
 Uzak yoldan haber sormak
 Cennetteki sekiz ırmak
 Coşkun akan sel bizdedir

Kuldur HASAN DEDE kuldur
 Mânâyı söyleyen dildir
 (Elif) Hak'ka doğru yoldur
 (Cim) ararsan (dal) bizdedir

12/40-41

74

HASRETÎ
MİR'AT-I MİR'AÇ-NÂME

10/23 "Kün" didi, karar eyledi
 Yeri göğü "Arşullah"
 "Çar Enasır" hâlk eyledi,
 Âdemi "Safiullahı"

Ol Âdem hâlık idi
 Başına çok hâller geldi
 Alnına, bir top nûr indi
 Âdem bildi "Nûrullah"

10/24 "Ve lekad Keremna" didi
 Melekler, secdeye indi.
 "İblis mel'un" âsi oldu,
 Takındı, "Lânetullah-ı".

Âdem'den zürriyet geldi.
 Hak emri dört gürûh oldu
 Dördine dört ta'at virdi
 Ol zikri "Zikrullah".

Bir meniden izhar oldu
 Âdem'den nûr Şite geldi
 Ehl-i Hakkı tahkik bildi
 Haktır "Şit Nebiyullah".

Açıldı Haşim'i, ırağı
Mustafa Mürteza tarığı
Bunca nebilerin firaku
"İbrahim Hâlilullah".

Hâlil'in evlâdı gelüb
"Abdulmuttalib Ebu talib"
Ol zaman, nûr iki olub
Bilen bildi "Beytullah".

Dü Cihân Güneşi Ahmed
Vâhiy geldi, âleme irşad
Kâfirler ne bilsün ahad
Oliser "Sırullahı".

10/25

Abdullah'dan Nebî zuhûr
İki Cihânda oldu fahr
Ebu talib'den oldu zâhir
"Aliyyü'l Velîyullah"

Hak emretti Cebrâil'e
Habîb'im Mir'aç'ına gele
Önünce delîli bile
"Cebrâil Emirullah"

Dostın selâmını virüp
Gökleri yarıkılup
Cebrâil'i rehber bilüp
Arzu ettiler "Allah"

"Sidretü'l Münteha" ya irdi
 O demde, Cebrâil turdı.
 Bundan ilerü sana virdi,
 Sen göresin "İllallah".

Tealâ'nın çıkarmak ister
 "Hatiftten bir nida dosttur
 Arş-ı muazzam muhtâcıdır
 "Tealâ'nın Habîbullah"

Arş-ı muazzamdan girdi
 Orda çok çok hâller gördi.
 Orada bir nişan virdi
 "Hâtem'i Nebiyullah".

Yetmiş iki yerden geçti,
 Hakk'ın emriyle açtı.
 Birinci perdeye ulaştı,
 Göründü "Hikmetullah".

10/26

Uçmak ni'metleri geldi
 Destur Yâ Habîb'im dedi
 "Utanıram Yarabb" dedi
 Uzatmasın "Yediullah".

Cenâb-ı Hak el uzattı
 Nûrî âlemi bezetti
 Dü Cihân fahrı gözetti
 Gördi "Hatem'i Vallah'i".

Yedinci yerde idiler
 Habib, maksuduna irer
 Doksan bin kelâmı sorar
 Danışdı "Kelâmullah"

Otuz bini şerîatta
 Otuzbini tarîkatta
 Otuz bini hakîkatta
 Velî bilür "Setrullah"

Destur aldı gitmek için
 Âleme, irşâd etmek için
 Mü'minler vird tutmak için
 Tevhid virdi "Zikrullah"

Kudret hazinesin bilüp
 Özine iki sâil gelüp
 Engüri hediye alup
 Secde idüb "Babullah".

Kırklar yolını gözetip
 Varup Kırklar'ı şâd idüp
 Selman anda, niyaz idüp
 Tuttı ol dem "Keşkullah"

10/27

Selman'a bir üzüm virdi
 Yâr, yârı o demde gördi
 Cümlesi pervane girdi
 Tuttılar "Aşkullah".

Kırklar muradını aldı.
 Esrar-ı Hak, galib oldu
 Muhammed evine geldi
 Gördi "Ali Keremullah".

Ali anda niyaz eyler,
 Doksan bin kelâmı söyler,
 Hatem'e temenni eyler
 Virdi "Şâh Emrullah".

Çar alâmet fahrı geldi
 Muhammed Ali'ye virdi
 Âhır sahibi var didi
 "Bektaşî Kadesullah".

Şâh Hasan, Hüseyin gelüp
 Şâhım Zeynel parelenüp
 İmam Bakır şehid olup
 Ol sırrı "Kutbullah"

İmam Câfer din rehberi
 İmam Kâzım serveri
 Olalım Rıza ciğeri
 Virelim "Cânıbillah"

Takî, Nakî, Şâh Askerî
 Anlar birbirinin yarı
 Mehdi mü'min intizârı
 Tiz gele "Zamanullah".

"Kutb-ı âlem Hünkâr" geldi
Emânet sahibini buldı
Cümle erler nasîb aldı
Bağlandı "Rızaullah".

Nidesin alup araya
Varınca bâkî saraya
Bu HASRETÎ bî-çareye
Şeraat kıla "İrşadullah".

10/23-28

75

DER NUTK-I HASRETÎ

12/62

Eğer mü'minliğe gayret edersen
Mü'minin bir gizli hâli gerektir
Bir kâmil mürşide biat edersen
Evlâd-ı Ali'de Âl-i gerektir

"Men âref" sırrını bilmeyen nâşı
Pîrinin uğruna verir mi başı
Al ârif olan sırrını Bektaşî
Gönül bahçesinin gülü gerektir

12/63

"Men âref" sırrını bilmeyen nâdan
Ehl-i Beyt yoluna can fedâ iden
Esrar-ı hakikat ilm-i cavidan
Her şeyden haberdar dili gerektir

Gerçekler madenler gülü hâr olmaz
Bin yıl âh çekse kölesi yar olmaz
Cihânda sorarsan bilmem der olmaz
Bileni bulmanın yolu gerektir

Ey HASRETÎ emeğini zay etme
Şâhın avın kargalara pay etme
Cevahiri çay taşına tay etme
Her şeyin emsali bile gerektir

12/62-63

76

12/76

DER NUTK-I HASRETÎ

Ey çeşm-i muhabbet zülfî perîşan
 Bu serim yoluna kurban görünür
 Neyler bu cihan derdine düşen
 Kiblem meydandadır ferman görünür

12/77

Tekâtım tak ider kaydımı büker
 İntizâr olanlar kan-ı yaş döker
 Ruhsarın "Ve'l-feth-i" lisanın çeker
 Kaşın arasında Kur'an görünür

Cemâlinde vechinde yayılan nûrlar
 Ârife âyândır fark etmez körler
 Efendimin nazar ettiği yerler
 "Kâbe-i Beytullah-ı Rahman" görünür

Görenler Serveri âlemler mâhı
 Gönlümün arzusu erenler şâhı
 Gine kime koydun derdile âhı
 Ey tabîb destinden derman görünür

HASRETÎ der sanma hile katılmaz
 Sıdk ile sevenler taşra atılmaz
 Rahmetinin nihâyetine yetilmez
 Dergâhında lûtf-ı ihsân görünür

12/76-77

77

HATAYÎ

9/172

Hatayi'm der can köşede
 Her âşık bir paşadan
 Duyan duydu bu sırrı
 Düşman kaldı endişede

Bî-çare der yüküm dört
 Yükletmişim yolum dört
 Kan virdim bir bağ aldım
 Oniki İmam'ın kökü dört

Biçare der ol eşikte
 Can vermişim ol eşikte
 Sekiz ata, dört ana, beş kardaş
 Cümlesi bir beşikte

Zemzemiyim bu gece
 Bağlanmışım bir pâ-ca
 Büyükçe bir dama girdim
 Ne kapu var ne baca

9/173

Zemzemeyim bu gece
 Bağlanmışım bir pâ-ca
 Kâbe'ye gitmek neylesin
 Lokma yedir bir aca

Baba Emir nar getir
Yok dimeden var getir
El değmedik ağaçtan
Bitmedik bir nar getir

Dağların karı menem
Yel estikçe zâr menem
Babamdan küçüğüm ama
Anamın eri menem

HATAYÎ'm der hat yazdılar
(Dal) Elif yazdılar
Yolu doğru soranı
Âl-i evlât yazdılar

9/172-173

78

HATAYÎ

9/139

Beli dedim beliye
 Nazile gel zeliye
 Güvercin çare geldi
 Hazreti Ali'ye

Hem Ali'sin hem gâni
 Mürvet senden Yâ Ali
 Şahin beni alur
 Kurtar beni Yâ Ali

Beli dedim bestine
 Âşk oldum hüsnine
 Gökten bir şahin indi
 Ali'nin dizin üstüne

Ey boraya boraya
 Merhem çalın yaraya
 Süre süre getirdim
 Evim geldi buraya

Ali'm der ki, nâmerde
 Sözüüm yoktur cömerde
 Çünkü o senin idi
 Niye olmadın yabanda

Yabanda alamadım
 Kanadım sallamadım
 Hastalıktan kalmıştım
 Ulaşup alamadım

Size diyom hey kuşlar
 Hak'ka yarar bu işler
 Size bir koyun vireyim
 Güvercini bağışlar

Şâhin der ki, evimde
tavında
 Dünya malın virsen
 Vazgeçmem evimden

Ali'm der ki zâtımdan
 Külli mucizatından
 İstersen kesem verem
 Kendi tatlı etimden

9/140

Öğnüm uymaz öğnüne
 Al beni sok koynuna
 Yuvada yavrularım var
 Emaneti boynuna

Ali'm bağırdı çoştı
 Tulı donunı geçti
 Çekti Zülfikâr'ı kendü
yapıştı

Dur Ali'm mert imişsin
Mertlerden mert imişsin
Seni cömert dediler
Gâni'den cömertmişsin

Kalkın kuşlar uçalım
Hak'tan yana geçelim
Ali.....düştü
Güvercinden geçelim

Kalktılar da uçtular
Hak'tan yana geçtiler
Cebrâil'nen Mikâil
El ayağa düştüler

HATAYÎ'm der hâl oldu
Sohbet Ali de sır oldu
Şâhinle güvercinin
Her birisi bir er oldu

79

11/10

HATAYÎ

Ne hûb mekândır yerin
 Senin Yâ Ali, Yâ Ali
 Kudretten gelür hunun
 Yanar yâ Ali, Yâ Ali

Yattığın yer Kerbelâ'dır
 Dört yanın hisar, kâladır
 Yolun cümleden âlâdır
 Senin yâ Ali, Yâ Ali

11/11

Altmış yıllık yoldan geldim
 Fuzuli'yi dardan kurtardın
 Aşarken geri döndün
 Onun yâ Ali, Yâ Ali

Seni seven serden geçti
 Hem namus hem ardan geçti
 Dev işitti aklı şaştı
 Onun yâ Ali, Yâ Ali

Aşk ile oldu bahrim
 Alnı ibadetine zuhrum
 Ver muradım koma mâhrum
 Benim yâ Ali, Yâ Ali

HATAYÎ'm emrine ferman
 "Ulu Beyt" dertlere derman
 Seni sevenlere kurban
 Canın yâ Ali Yâ Ali

11/10-11

80

HATAYÎ

10/31 Yaradan çü kudret gök ile yeri
 Melâik hem Âdem dîv ile peri
 Erenler güzini, Cihân Serveri
 Nebîler içinde O'dur bihteri

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir, Ali
 Aliyü'l-azîm, şefiü'l-velî

10/32 Hemîşe Hüdâ ile olan
 Sırrında Muhammed ile muharrem
 Zuhûr sıfatında adam olan
 Hem.....nebiyle mâhrem olan

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir Ali
 Aliyü'l azîm, şefiü'l-velî

Velâyet serini zuhûr eyleyen
 Bu âlim zunûbun gafûr eyleyen
 Peygâmbler içre emûr eyleyen
 Cihân-ı zuhûrundan nûr eyleyen

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir Ali
 Aliyü'l azîm, şefiü'l-velî

Pîr Cebrâîl bulın serbeser
 Yoğ iken nişan, makam-ı mukarr
 Sıfat kelâm içre hayru'l-beşer
 Kim anın hemdemi Hak idi meğer

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir, Ali
 Aliyü'l-azîm, şefiü'l-velî

Oda Veysel gelen şânına
 Yer, gök irişmez hem eyvânına
 Delîl oldu "el kahf bürhânına"
 Kim safâ keser irişmez ihsânına

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir, Ali
 Aliyü'l-azîm, şefiü'l-velî

10/33

Hemîşe özi hem bâkî olan
 Beyân refref olur Burak olan
 Hakkıyla müdam ittifakı olan
 O Kevser suyu üzere sakî olan

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir, Ali
 Aliyü'l-azîm, şefiü'l-velî

Kimine HATAYÎ kul olan
 Cemî muradı husûl eyleyen
 Dilinde sıfatın nuzûl eyleyen
 Hüsudı zulûmen cuhul eyleyen

Ali'dir, Ali'dir, Ali'dir, Ali
 Aliyyü'l-azîm, şefiü'l-velî

10/31-33

81

HATAYÎ

9/151

İndirdiler kisbeti başında
 Soyuyorlar Şâh-ı Merdan Ali'yi
 İletti suyunu çıktı meyyite
 Yuyuyorlar Şâh-ı Merdan Ali'yi

Fatıma gelür saç yola yola
 Öğünde melekler pervane döne
 Kefenini âb-u Zemzem suyuna
 Bandırdılar Şâh-ı Merdan Ali'yi

.....duânı okuttular erlere
 Arşakî melekler indi yerlere
 Tabutumu Horasan'da pirlere
 Candırdılar Şâh-ı Merdan Ali'yi

Kanber de ağlıyor hem yaşın yaşın
 Sahrada işittim Düldül'ün kişneyişin
 Kâbe yollarında kibleye karşın
 Koyuyorlar Şâh-ı Merdan Ali'yi

Söyler can HATAYÎ'm bir havayınan
 Arşa gönderdiler nûr duâyınan
 Arabın bindiği ağ deveyinen
 Gönderdiler Şâh-ı Merdan Ali'yi

9/151

82

HATAYÎ

10/93

Kimden kaldı pîrlik
 Kaldı cihânda eyûlûk
 Bu demde sohbet
 Ne hoş sülûktur bu sülûk

Bire Selman bire Ali
 Kadem kurdular bu yolu
 Kırkları'nın cem'inde
 Naklin iyledi ol veli

Terceman Cebrâil'den
 İmaretlûk Mikâil'den
 Tevhid kudretten indi
 Gözcülûk İsrâfil'den

Dört köseleyi eriden
 Diliyle yağı arıdan
 Delinin hidmeti
 Cebrâil'in karındaşı Ensari'den

Çerağınız Ay'dan oluptur
 Balım üstüne gelüptür
 Rehberlik hizmeti
 Cebrâil'den kaluptur.

Cebrâil'den dün varlık
 Hem ululuk hem ihtiyarlık
 Muhammed'den yol kaldı
 Kırklar settera karlık

10/94

Veliler hep bir elmadır
 Kuduretten gelmedür
 Safi suyunun hidmeti
 İmam Hüseyin'den kalmadur

İmamlar şehid oldu
 Geleceği yol kaldı
 Orada çerçi çalmağa
 Sâil Selman geldi.

Sâil Selman geldi
 Mülke Süleyman geldi
 Kırklar'ın izengicisi
 Ali'nin Kanber'i oldu.

Kanber Hakk'a kul oldu
 Oniki teknil oldu
 Kırklar'ın cem'ine bilin
 Yine Cebrâil geldi

Muhammed Mustafa Peygâmbere'dir
 Kokan misgile ıtırır
 Her kardaş gediğinde
 Sâki geline.....

Cem'in delili gerek
 Yolın zelili gerek
 Benim diyen kişinin
 Elinde delil gerek

10/95

Hatayi'm bir sâildir
 Can yola.....
 Bizden delil isterler
 Delilim Şâh İsmail'dir.

HATAYÎ'm dir buyurdum
 Yâhşi tuttum buyurdum
 Allah evim yıktım
 Tutmayana buyurdum.

HATAYÎ 'dir buyurdum
 Yâhşi tuttum buyurdum
 Ben bir günah işledim
 Tutmayanı buyurdum.

10/93-95

83

HATAYÎ

12/19

Şâh İman Hasan'dır başımda tâcım
 Şâh Hüseyin Zeynel Bakır duâcım
 İmam Ca'fer elindedir ilâcım
 Dertliyem pîrimden derman isterim

Mürşîdimdir Musa-yı Kâzım Rıza
 Rıza'yı sevenler çekmesün cezâ
 Şâh Takî ve Nakî ihsân et bize
 Dertliyem pîrimden derman isterim

Askeri Mehdi merhem id yaraya
 Emekleri vermeyenler araya
 HATAYÎ'm gelmiştir mürvet dileye
 Dertliyem pîrimden derman isterim

12/19

84

HATAYÎ

9/112

Hatayî'm der biliciler
 Bil içinde biliciler
 Benim ikrârım efendimle
 Gözü kör olsun biliciler

Hatayî'm der yüz duvar
 Yüz içinde yüz de var
 Övünecek yüz çok ama
 Tükürecek yüz de var

Hatayî'm der er de var
 Er içinde er de var
 Bin sözün içinde
 Kurban olmaz her davar

HATAYÎ'm der sarmalama
 Öğün döğün yarmalama
 Sahanın kapusunu bul
 Bahçesini tırmalama

9/112

85

HATAYÎ

11/16

Bu âlemde size sır veren
 Mehdi gelür hazır dirler
 Hemen abdest eyle tonun
 Bir gün selâ okur dirler

Su ile abdest tutulmaz
 Gevhere hîle katılmaz
 Zira hâlk kılıptır satılmaz
 Andan yekçe sakın dirler

11/17

.....bir gece tutun
 Cehd idüp bir emek katın
 Haftada erkâna yatın
 Defteriniz okuna dirler

Allah Muhammed Ali'dir
 Anlar cümleden uludur
 Bu yol Evliyâ yoludur
 Yola iyi bakın dirler

Hasan Hüseyin süreği
 Zeynel Abidin yüreği
 Yanar Bakır'ın çerağı
 Çerağınız yakın dirler

İmam Ca'fer erkân sürer
 Mavalı olanı anda direr
 Musa Kâzım fırsat arar
 Rıza'dan geçin dirler

Takî gösterir postu
 İnkârı kırmaktır kastı
 Ali, Nakî tanûr dostu
 Yahşi yaman seçin dirler

11/18

Askerin cem'i kuruldu
 Mü'min Müslüm yerin buldu
 Anda kadehler verildi
 Mest olanda içün dirler

HATAYÎ'm der Mehdi hazır
 Münkirin gönlü kazır
 Yardımcımız olsun Hızır
 Can gözünüz açun derler

11/17-18

86

HATAYÎ

9/236

Sana bir nasihatım var
 Gel yanıma hele kardaş
 Hak uzakta arayıp gezme
 Gezme ilden ile kardaş

Harama uzatma elini
 Ziyândan sakla belini
 Her dem sükût iyle dilini
 Dilden gelür dile kardaş

Her nadana sırrın açma
 Hak'kın buyruğundan kaçma
 Kuş gibi havadan uçma
 Kõnma daldan dala kardaş

Dünyaya satma yarını
 Yüzerlerse de derini
 Cahile virme sırrını
 Destan ider dile kardaş

Dinle okunan fermanı
 Bulsan derdine dermanı
 Derse savurma harmanı
 Dâne gider yele kardaş

Bir müritten göçün devret
 Gevher al dükkânın bezet
 Sağ ol muradını gözet
 Bakma sağa sola kardaş

9/237

Yarın ki bir dosta yana
 Ola derdine çare
 Her suyun geçidin ara
 Gitmesin sele kardaş

Dünya dediğin acayip hâldir
 Kimi (Elif) kimi (Dal) dır
 Yürü bahrigöldür
 Düşmeyesin göle kardaş

Hak'tan uyup hasiye
 Virme sırrını naşiye
 Uyup hâlden bilmez kişiye
 Taş getürme yola kardaş

HATAYÎ'm geldi urgana
 Çok şükür irdin bürhana
 Hâlin arz idüp bir sultana
 Minnet itme kula kardaş

9/236-237

87

HATAYÎ

9/82

Gelin yiyelim içelim
 Bu güzellik geçer bir gün
 Basdığımız kara toprak
 Üstümüzden aşar bir gün

Kara toprak ejderha olmuş
 Ağız açar bize bir gün

Yeyüp içirince adam
 Bizi yarattı Bâr-i Hüdâm
 Gül eken misâli bir adam
 Bizi eker biçer bir gün

Eyzan

9/83

Yiyip yedirmeye hoştur
 Dayan kahpe yürek taşır
 Can dediğin de bir kuştur
 Can kafesten uçar bir gün

Eyzan

Yeryüzünde yeşil yaprak
 Yer altında kefen yırtmak
 Bastığımız kara toprak
 Üstümüzden aşar bir gün

Eyzan

HATAYÎ gördüm düşümde
 Hile yok imiş işinde
 Yâtkın mezarım taşında
 Dertli dertli öter bir gün.

9/82-83

88

HATAYÎ

9/159

Gine mihman gördüm gönlüm şâz oldu
 Mihman canlar bize sefâ geldiniz
 Gâm kasevet gitti bahar, yaz oldu
 Mihman canlar bize sefâ geldiniz

Canlar himmet iylen misafir gelsin
 Yavan yaşuk yapsun yüzümüz gülsün
 Büyük küçük onı (hep) hazır bilsin
 Eyzan

Kahr ittiği yire misafir salmaz
 Çalınûr çırpınır iylerü gelmez
 Hak onun nasibin kısmetin virmez
 Eyzan

Misafir öğünde iş gelindirir
 O hacı evinin gonca gülüdür
 Misafir dedüğün kendi âlidir
 Eyzan

Misafir nasibin gizler bile
 Misafir Ali'dir bir dilek dile
 HATAYÎ'm orayı verme ele
 Eyzan

9/159

89

HÜSEYİN SÖYLEMİŞ ELİFNÂME

12/52

(Elif) Elif Allah için olsun
(Be) Be'ye bizden selâm söyle
(Te) Te'ye temennamız vardır
(Se) Se'ye bizden selâm söyle

(Cim) Cim cemâlin benzer aya
Âyet dedikleri bu ya
Bir hacetim vardır (Ha) ya
(Hı) Hı' ya bizden selâm söyle

12/53

(Dal) Dal diyelim oldu benim
(Zal) Zelil etme sultanım
(Re) Re'dır benim hem Rahman'ım
(Tı) Tı'ya bizden selâm söyle

(Sin) Sin'e vardım oturdum
(Şın) Şın'a Şâhadet getürdüm
(Sad) Sad harfin (Na) da yetürdüm
(Ta) Ta'ya bizden selâm söyle

(Dat) Dat zuhur etti Cihâna
(Ayın) Ayın'dan ayırma dedi
(Gayın) Gayın senden gayret-kânı
(Fe) Fe'ye benden selâm söyle

(Kaf) Ka'fa gayrısın girme kana
 (Kef) Kerem kıl kıyma cana
 (Lâm) Kâfiri kattı imana
 (Mim) Mim'e bizden selâm söyle

(Mim) Muhammed nesl-i Haşım
 (Nun) Nûrundan arttı çoşum
 (Vav) Vallahi inanmışım
 (Ha) Ha'ya benden selâm söyle

12/54

Der HÜSEYN'im şar'a vardık
 Bir özge pazarlık kıldık
 (Lâmelif) Lâm elif'i üstâd kıldık
 (Ye) Ye'ye bizden selâm söyle

12/52-54

90

HÜSEYİN

9/263

Hubiyar Tekkesinden Şâh İsmail mâhdumu Bektaş Efendi
Oniki (12) kanunisanî bin iki yüz kırk bir (1241) (1925)
tarihinde kariyemizde Ali Ağa'nın hânesine vürudunda
yadigâr olarak söylemiş oldukları iki adet Dûvazımam
bunlardır:

Muhammed Ali'yi candan sevenler
Yürüyüp yollarda kalmaz "İnşallah"
Şâh İmam Hüseyin'den imdâd umanlar
Hüseyin'den mâhrum kalmaz "İnşallah"

Nûr-ı İmam Zeynel'den bir dolu içtik
Muhammed Bakır'nan kaynadık coştuk
Günahımız çok deyü Ca'fer Sadık'a düştük
Sayrı bir pirlere salmaz "İnşallah"

Muhammed Nakî'den yürüyen erler
Ser baş verip bu meydana gelenler
İmam Rıza'ya ağı verenler
Hiçbir yerde şefaât bulmaz "İnşallah"

9/264

Bir gün olur yoklayacak defteri
Bilenmiştir Ebu Müslim Kanber'i
Yürüyünce Takî Nakî Hasanü'l-Askeri
Gonca güllerimiz solmaz "İnşallah"

HÜSEYN'im bu iş bize binerek
Mehdi gelür Şâh kalmaz dönerek
Özünü Hak'ka kat Hak'ka yeterek
Hak kuluna yetim sürmez "İnşallah"

9/263-264

91

HÜSEYİN

10/72

Hak Muhammed, Ali dostunu kuram

Kalmak sezâ geldi

Hocalar Mansur'u asdı

NESİMÎ yüze geldi

Fatıma firkâte düştü

Uçmağa kapularını açtı

İmam Hasan ağı içti

Münâfıktan, cezâ geldi

Şimir Mervan karşı geldi

Kerbelâ kanla doldu.

Şâh Hüseyin şehit oldu

Münâfıktan gazâ geldi

10/73

Aktı İmamların kanı

İmam Zeyne'l mürvet kânı

Anar.....zindeni

Elif kalem, yaza geldi.

Münâfıklar yüzü kara

Kasdeylediler Bakır'a

AlıpCa'fer'e

Yutmaya denize geldi

Didâr gözlerim gözümden
Sevgisi gitmez özümden
İmam Musâ Kâzım'dan
Ali Musâ Rızâ geldi

Nakî'ye ikrârım verdim
Takî'nin sırrına erdim
Kendi ayânım sevdim
Can cesete taze geldi

Hasanü'l- Askeri sensin
İçenler bugün kansın
Mehdi-i sahib zamansın
Aliyü'l- Mürteza geldi

HÜSEYİN'im yare neden
Yaralıyım çare neden
Konan göçer viraneden
Şimdi nöbet bize geldi.

92

HÜSEYİN

9/244

Arz idüp gelirsın devr-i fenâdan
Bağdad diyarına vardın mı turnam
Ol Kûfe şehrinde Fatma anayı
Ordadır makamı gördün mü turnam

Biz de hizmet ettik bizden uluya
Biz de belî dedik bizden belîye
Necat deryasında İmam Ali'ye
O dergâha yüzün sürdün mü turnam

Hürre'de Eyüb'in nikâbın kaldır
Teninde iki kurt var neye misâldir
Biri ipin sarar biri baldır
Onların hazzına irdin mi turnam

Sur şehrinde Kerbelâ'da çürümez
Hak'tan emir yoktur kalkıp yürümez
İmam Hüseyin'in kanı kurumaz
Şehitler serdarın gördün mü turnam

Behlül ümminin yapardı.....
Mertebesi yurdu.....
Erenlerin Evliyâlar şehrinde
Kırklar'ın darına durdun mu turnam

.....Selmana varın
Ali'nin kabrin Bağdad da görün
Musa Kâzım eşîğin yüzler sürün
O dergâha yüzün sürdün mü turnam

HÜSEYNî'm didâra irmediniz mi
Gökte de Hak var görmediniz mi
Baba Korkur'acak varmadınız mı
Yoksa kılavuzu yordun mu turnam

9/244-245

93

HÜSEYİN

Hubiyarlı Âşık Hasan Dede'nin yâdigârı

9/152

Dilber beni niçün zâr incitirsin
 Verdiğin ikrârdan dönen değilim
 Senden gayrısını sevmedim dersin
 Uçup daldan dala konan değilim

Daima sevdiğim yanımda olsa
 Şu.....kırk pare pulsa
 Şu âlem dolusu hep güzel olsa
 Senden gayrısını seven değilim

Yaz gelince turna gider kaz gider
 Güzelden güzele çilve naz gider
 Yüzyıl yüzüne baksam gine az gider
 Bin yıl daha baksam konan değilim

HÜSEYİN'im sen bilürsün hâlimi
 Güzel pîrim açık eyle yolumı
 Ölürsem de kesmem senden elimi
 Vallahi, billâhî dönen değilim.

9/152

94

HÜSEYİN

9/205

Felek şâd olacak günin görmedim
 Garip gönlüm bir inkâra düşürdün
 El uzatıp gonca gülün dirmedim
 Bülbul gibi âh ü zâr düşürdün

Bir mâh güzelimi elimden aldın
 Acaba ne idi sevdiğim n'oldun
 Âhırında bizi gurbete saldın
 Akıl yetmez bir de yâre düşürdün

Akıl yetmez bu feleğin işine
 Hiç doyulmaz cümbüşüne, coşuna
 Genç yaşında ağı kattın işime
 Eyüp gibi âh ü zâra düşürdün

Dünya ne hâna kalur ne de sultana
 Bir gün nöbet gelür cevri ile dîna
 N'ola biz de gelmeyeydik cihâna
 İçinde yolunda cana düşürdün

HÜSEYNÎ'm kâil ol Hak'tan gelene
 Var derdini söyle hâlden bilene
 Od düştüğü yeri yakar kimene
 Yaktın şu sinemi nara düşürdün

9/205

95

HÜSEYİN

10/11 Sana derim sana dîvane âşık
 Kible arama, heman kible sendedir
 Hak-Teâlâ bir yaratmış cümle-i nûrdan
 Din, imân ararmış, iman sendedir.

Vücûdumu dört nesneden hâlk etti
 Ervahdan ervahına, nûr kattı.
 10/12 Melekler Âdemi balçıktan yaptı
 Cemaat ararsan, iman sendedir.

Diline ders verdi, beline kemer
 Muhammed Ali'dir ol Şems-i Kamer
 Şâh Hasan, Şâh Hüseyin ol İmam Haydar
 Bakır'a kan olan sultan sendedir.

Beri.gel deyince niçün gelmezsin
 Muhabbet gömleğini, bir hoş giymeysin
 Varlığın, ilmin, aslın bilmezsin
 İmam Câfer ilm-i erkân sendedir

Muhabbet (le) sev Musa-i Kâzım'ı
 İmam Rızâ'ya indir özini
 Yine eşğine sürgil yüzünü
 Takî, Nakî, Askeri ol mâh sendedir

İmam Mehdi'nin.....
İblis kim ki, bâtın ilminde
Gezersin Şâm'da, şarkta, Mekke'de
"Kâbe-i Beytullah"ı Mekke seddedir

HÜSEYİN'im görmeyelim ırâğı
Süreğimiz Şeyh Sâfi'nin süreği
Ali'dir kiblemin direği
Hoş bak vücûdunla mihman sendedir.

10/11-12

96

HÜSEYİN ABDAL

9/209

Ağlama (hey) nazlı dilber ağlama
 Ağlamanın gülmeleri yakındır
 Hidâyet olursa gani yolumdan
 Çeşmim yaşı silmeleri yakındır

Siyah zülfün mâh yüzüne tel gibi
 Acep güler miyim ben de il gibi
 Bir yiğit de yâr sevse gül gibi
 Ayılınca solmaları yakındır

Hayin olur avlanması doğanın
 Kalkup havalanup göğe ağanın
 Göğsü çifte benli dilber sevenin
 Eyzan

Erisin dağların karı erisin
 Sel sel olsun çöl ovayı bürüsün
 Ordu kalsın ağ obalar yürüsün
 Güzel yârın karaları bağlasın

HÜSEYİN ABDAL'ım gezer dünyada
 Abdalları semâh döner Konya'da
 Ne cefâ verirsen sen bu dünyada
 Felek beni almaları yakındır

9/209

97

BUDALA İSMAİL

10/28

Cihân hevâ iken melek hulk etti
 Cemâlinden yaktı nar geldi, geçti
 Cebrâil yarattı üstâdın sordı
 Dehâna dönüldü dur geldi, geçti.

İcâzet istedi pîrini açtı
 Doksan bir yıl müdam havada uçtı
 Cebrâil'in gözine bir kubbe açtı
 Uğruna rehnüma, nûr geldi, geçti.

Cebrâil üstâddan sabağın aldı,
 Nâz, niyaz eyledi dergâha geldi
 Pirine rahmet demek ol zaman kaldı
 Hünkâr salebden meğer sır geldi, geçti.

10/29

Sıçradı kaddemin basınca ferşa
 Elifitaç başında ol arşa
 Feriştahlar baş indirdi Bektaş'a
 Yekta dü cihânda bir geldi geçti.

Zülfikâr ile talib olan Ali'ye
 Biat itmez Hacı Bektaş Velî'ye
 Tab'ii.....süfyan kuluya
 Anter şu cihânda kör geldi, geçti.

Ârif Ehl-i Beyt'e ikrâr yetirdi
 Onların tahtına sultan oturdu
 Kimi şehvet ile kendin yitirdi
 Kimişi pinhana dir geldi, geçti.

İSMAİL'in bu sözlerin alana
 Tekebbür emeğin virmiş talana
 Çar gâmir şeş cihânda bilene
 Hünkâr Hacı Bektaş pîr geldi, geçti.

10/28-29

98

İSMAİL SÖYLEMİŞ

12/28

Âşık olan maşuğunun derdinden
 Yanar aşk oduna tüter güzel dost
 Nice hub konmuş göçmüş yurdundan
 Yâr yâre, muhabbet katar güzel dost

Âşık olan güzel sever farımaz
 Gel gönül göç eyle güzellik ölmez
 Yaramı yâr bilür kimseler bilmez
 Derdın her dertten beter güzel dost

Benim ağladığım sana hoş geldi
 Yeter gâmezlerin sinemi deldi
 Yâr ile duâmız mâhşere kaldı
 Yahşî yaman her iş biter güzel dost

Bende sabır yoktur sende merhamet
 Çekerim hayfını kılarım gayret
 Ali evlâd'ından ola bir himmet
 Bize cevır eyledin yeter güzel dost

İSMAİL 'im yâr gönlümüz eğince
 Hayâlim gündüz düşümde gece
 Söz olur mu ateşine yanınca
 Yoksa âhım seni tutar güzel dost

12/28

99

12/74

NUTK-I İSMAİL

Yine efendimden gel oldu bize
Dost yoluna fedâ olsun serimiz
Günahım kusur armağan size
Günahta kalmayıcı pîrimiz

Şükür olsun dostumun yüzünü gördüm
Ol keremkânı ziyaret kıldım
Balım Sultan eşğine yüzüm sürdüm
Şu yalan dünyada kârımız bizim

Âb-ı zemzemden bir tolu içtik
Nice canlar ile konduk konuştuk
Hizmet oldu taşı asınça geçtik
Efendimden bağlamışız belimiz

12/75

Kâfir kast eylemiş Tanrı dostuna
Gözüm nûru kırk budağın üstüne
Kim gezerse Hacı Bektaş kastına
Günde ana lânet okur dilimiz

"Elest demi"nde ikrârım birdir
"Oniki şeb-çerağ" kalbimde yerdur
"On dört ma'sum-ı pak" cümlesi nûrdur
Efendimin cemâlidir nûrumuz

Feyzullah tır gerçeklerin gerçeği
Divanında hizmet eder köçeği
On beşinin aralığıdır çağı
Kemâle gark olmuş güzel pirimiz

Ey İSMAİL zikr idelim Allah'ı
Hak Muhammed Ali adlı Vallahi
Bu sözümüz yalan değil Billahi
Hem dinim imanım külli varımız

12/74-75

100

KARACAOĞLAN SÖYLEMİŞ

12/37

Salını salını gelen nazlı yâr
 Çok böyle salınma göz değer sana
 Dime eller kesüp durursam ne var
 Korkarım rakipten söz değer sana

Güzel doğru söyle kimin yârısın
 Nice yiğitlerin kafadarısın
 Yüceden yüceye Bolkar dağı mısın
 Seher vakti güneş tez doğar sana

KARACAOĞLAN kimse yârın övmesin
 Bir bir çözerim ağ göğsün düğmesin
 Topla eteklerin yere değmesin
 Yollar gubarlanmış toz değer sana

12/37

101

KARACOĞLAN

9/210

Ay doğdu güneş doğdu yüceden
 Şavkı urdu pencereden, bacadan
 Yâr uykusuz kalmış dünki geceden
 Şakı bülbül sen uyandır yârimi

Ay mı doğdu gün mi doğdu uruşan
 Koymaz iller ben yârime kavuşam
 Ak gerdanda çifte benler perişan
 Şurda yâri görüşüme ne dersin

Nereden gelürsün gönül fasılı
 Bana mı verildi bunun asılı
 Ak gerdanda çifte benler yasılı
 Eyzan

Nereden gelürsün canlar yarusı
 Ciğer ciğer "Arş-ı âlâ" arası
 Ak gerdanda bekler dişler yarusı
 Göz ayırdı öz ayırmaz Yaradan

KARACAOĞLAN der ki dert duman duman
dağ başında toparlak duman
 İndirip kaşını sallan bir zaman
 Koy desinler sevdiğinen küsülü

9/210

102

KARACOĞLAN

9/153

Bir yiğit düşmesin ilin diline
 O'nu dilden dile destan iderler
 Ayırdılar vatanından, ilinden
 O'nu gurbet ile mihman iderler

Onlar da bilmezdi türlü mizahtan
 Siyah zülfün mâh yüzünde düzelten
 Bana vazgel dirler şöyle güzelden
 Ölür de vazgelmem illâ yar senden

Onlar da bilmezdi kâvimi yadı
 Âşıka şekerdir leblerin tadı
 Yemezse de birdi bozkurtun adı
 Görmedim yurdumu bühtan iderler

KARACAOĞLAN eydür nem var âlemde
 Yazdı alnımıza taht-ı vademde
 Vadem yeter gurbet ilde kalamda
 Düşmanlarım duyar kurban iderler.

9/153

103

12/7

DER NUTK-I KALENDER BABA

"Esmâ-yı hüsn"ünde yazılı gördüm
 Kaşların sure-yi şekli "Bismillah"
 Ayağın tozuna yüzümü sürdüm
 Erdim muradıma "Elhamdülillah"

Serviye benzettim ol nazik kıymet
 Hûni gözlerinden kopar kıyamet
 Nazirin yok "Kulhüvallahü ahed"
 Övmüşte yaratmış Hazreti Allah

12/8

Ne kadar çağırsan yâr olmaz rakip
 İblis benlik ile olmuyor talip
 "Nasrun minallah ve fütuğ karib"
 Ahsen-i takvimsin "Tebarekallah"

Vücûdu var ettin yazdır kaleme
 Kendin gözcü oldun cümle âleme
 "Esmâ-yı külliha" dedin âdeme
 Ögündün de yarattın "Şanelelallah"

KALENDER bi-çâre kapuna geldim
 Turaba yüz sürdüm niyaz bend oldum
 İkrârdan döneni nemruttur bildim
 Dönmem ikrârımdan "Estağfirullah"

12/7-8

104

12/8

DER NUTK-I KALENDER BABA

Çok şükür mübarek cemâlin gördüm
 Hayat buldu bu cismime can geldi
 Hüsnün âyettir dilimde virdim
 "Ellezi esrâr-ı fî süphan" geldi

Kaşların suresi şekli "Bismillah"
 Ne hûb bırakmıştır "Tebarekallah"
 Gökten inen âyete "Nasrun Minallah"
 Ahsen-ı takvimsingeldi

12/9

Hil'at-ı hudut-ı hattın beyânı
 "Âlem neşrahlâke" şerh ider ânı
 "Fatihatü'l-küttâb sebbü'l mesani"
 Sure-i vechinde Errahman geldi

Mushaf-ı vechini vird ider dilim
 Herkese müyesser olmaz bu ilim
 Mübarek vechini gördükçe velim
 "Nun vel kalem Kaf" Kur'an geldi

KALENDER'in pîri Bektaş Velî'dir
 Nesl-i Muhammed'dir Seyyid Ali'dir
 Cümle'yi var iden Kerim-kânidir
 Makamı bilinmez bî-nişan geldi

12/8-9

105

KAYGUSUZ

9/75

Gelsin şurada hırlasın
 Bize daş atıp ürenler
 Eşek olsun ağırlasın
 Bize daş atıp ürenler

Bir gelişi köçek olsun
 Bir at ile eşek olsun
 Uyuz ite.....olsun
 Bize daş atıp ürenler

9/76

Semerlenmiş eşeğe dönsün
 Uyuzlanmış ite dönsün
 Kilisede puta dönsün
 Bize daş atıp ürenler

Bir tozulmuş kavuk olsun
 Yazı, kışı soğuk olsun
 Eğripınar'a donuz olsun
 Bize daş atıp ürenler

KAYGUSUZ'um der gülmesin
 Dünyada murad almasın
 Âhirette iman bulmasın
 Bize daş atıp ürenler

9/75-76

106

KAYGUSUZ

9/88

Çiftçilerin çift demir'i
 Çiftçiler bekler emiri
 Taneye yedirir hamuru
 Tekneye bakar oturur

Gider komşuya gelmez
 Gelirse de kovsuz durmaz
 Kırk ekmeğe ekmek demez
 Ağıza deper oturur

Yata yata karnı şişer
 Kalkar yükün dibine işer
 Çökelikten kurtlar düşer
 Ayrıanı öğer oturur

Uşacıklar oynar aşık
 İte yudurur bulaşık
 Kargaya kaptırmış kaşık
 Havaya bakar oturur

Alnına takmış havluyu
 Aşına bulamaz kekiği
açar dünün süneği
 Dizine bakar oturur

9/89

Aynayı almış dizine
Sürmeler çekmiş gözüne
.....saçarmış düzine
Yüzine bakar oturr

Şöyle bir şahine karı olur
Kocası yabandan gelir
Ocağa bir çorba kor
Altını dürter oturur

Akşamdan yatağa geberir
Kötü saçlarını koparır
Ellere haberi getirir
.....ağlar avrat kötüsü

KAYGUSUZ'um der atılmaz
Pazara sürsen satılmaz
Koynuna girsen yatılmaz
Bir mezara çöğür oturur

9/88-89

107

KEMTER

10/85

Erenler Söğüt'e vardı
 Ama ne keyf imiş bu keyf
 Üzengici'si Kanber oldu
 Ama ne keyf imiş bu keyf

Muhammed Mir'aç'a gitti
 Önüne bir Arslan yattı
 Hatemi ağzına attı
 Eyzan

Selman.....Allah verdi
 Hâlisi Mir'aç'ta kodı
 Selman'a bir üzüm verdi
 Eyzan

Selman üzümü götürdü
 Kırklar cem'ine yetirdü
 Selman da geldi oturdu
 Eyzan

Ol demde üzümü ezdi
kendi severdi
 Kırklar katarı düzdü
 Eyzan

Selman'da geldi, oturdu
 İlmi Fatma'yı getirdi
 Cebrâil ikrâr yetirdi
 Eyzan

10/86

Mest oluban evinde kaldı
 Ali'ye pirlık geldi
 Erkânı sonradan aldı
 Eyzan

Kalktı Kırklar'ın birisi
 Şâh-ı Merdan'dır ulusu
KEMTER keyf delisi
 Ama ne keyf imiş bu keyf.

10/85-86

108

12/11

DER NUTK-I KEMTER BABA

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Döktüğüm âb-ı figân-ı ey perî didem bilür
Zahm-ı tığ-ı bezm-i gâm pür-hanımı sînem bilür

Derd-i hicrânım sûal et âşk-ı gâmreden
Sanma bu âşk-ı heman Zâl-i zaman Rüstem bilür

Biz harâbât ehliyüz zâhit ne bilsün tân iden
Dünyanın terk-i lezzetin İbrahim Ethem bilür

Bu ahdı ahmak ne bilsün "Künt-i Kenz" esrârını
Kendin akıllı sanar bizleri sersen bilür

12/12

Bî peder der ol Mesiha kendi Ruhullah imiş
Kimseler bilmez bu sırrı.....pîrim bilür

Seda-yı akl eylemem hûri-i gılman istemem
Cennetin zevk-i sefâsın Hazreti Âdem bilür

Bâb-ı Haydar'dan diğer bir bâ'ya etmem iltica
Bu KEMTERÎ'nin Kızılbaş olduğun âlem bilür

12/11-12

109

KUDDUSÎ

. - - ./..- -/..- -

11/15

Veli olmaz bir kişi taşlanmayınca
Suâl endişesi başlanmayınca

Kemâle irişmez elin diriga
Bu aşkın oduna haşlanmayınca

Söğütte hiç biter mi tatlu elma
Yarılup sarılup aşlanmayınca

Yemez körpe kuzu türlü otu
Yiyüp günbegün dişlenmeyince

Sâbi bali heman aklı alır mu
Nice yıllar geçer yaşlanmayınca

11/16

Dahî başlamak ile âlim olmaz
Dersine çalışıp düşlenmeyince

Amel çokluğun yok itibarı hiç
Kolundan hâlkı hoşlanmayınca

Ey KUDDUSÎ sen olma tembel
Kusur dilemez bir işin işlenmeyince

11/15-16

110

KUL FAKİR
ELİFNÂME

10/81 Ezelden ikrârım (Elif) Allah'tır
Pervane olmuşum zat-ı Haydar'a
Sıtk ile selâvat virelim kenzara
Cemâlin benzettim "Yevmü'l Haydar'a"

(Be) Hâlk etti cümlesin ins-i can
Anların nûrundan oldu cavidan
(Te) Tebarrallah esrarından
(Se) Selâmet yetir bizi ikrâra

(Cim) "Cennet-i ednâ fila galidun"
(Ha) "Hemsin hatem gelibun"
(Đal) "Demurallah sa'is sa'ilün"
(Zel) "Zalikel-Kitabü" indi Muhtar'a

(Sin) "Rabbena rabbena" sır ile serim
Nûr ile münevver olmuştur âlem
(Şin) "Şehidullah.....ve'l-Kur'an
(Dat) Tabip illet meşalen nâra

(Tı) Tayyibe-i tayyip ya habibü'l-Haydar"
(Zı) Zalimler herkes görmesin didâr
10/82 (Ayn) Ayn-ı zattır her dem zikreder
Yalancı gardaşlar giremez bu kara

Harf-i gayn cah ile ders veren
 O saf ednanın hâlinden bilen
 (Fe) "Felâ Rabb'in Hak'tır" şevki viran
 (Gaf) "Ve'l -Kur'an" indi gez şar'a

(Se) "Kella sunel lem lev enzelna
 Elifi Kur'an'da dedi "Nezzelna"
 (Mim) Muhammed ismi (Nun)'dan aleyna
 Çok senâlar olsun "Gâni Settar'a"

(Vav) ile hâ "külli nefsin zaikat"
 "Akıbetü'l-aleyhim" ile selâmet
 (Lâm Elif) "Aksemü entemde veled veled"
 (Ayn) "Yalemü'l-la sera" dedi Servere

Emânet ü azâmet ü Ali'nin postu
 El sermet.....ben ölüm ehli
 Bî-çare KUL FAKİR Muhammed nesli
 Hamd ü senâ olsun pîr dertgâha

111

12/84

KUL HİMMET

Bize imdâd ol Hak'tan
 Sabreyle gönül, sabreyle
 Âlemi yarattı yoktan
 Sabreyle gönül sabreyle

Âşıkların işi zâdır
 Yüreğinde yanar nâdır
 Bir eşref saat vardır
 Sabreyle gönül sabreyle

Âşıkın eyyâmı gâmda
 Böyle çalınmış kalemde
 Bitmez iş olmaz âlemde
 Sabreyle gönül sabreyle

Acele âhır melâmet
 Sabrın sonudur selâmet
 Az sabırda çok kerâmet
 Sabreyle gönül sabreyle

KUL HİMMET'im çekem minnet
 Ölüm farz mı yoksa sünnet
 Murada irerüz elbet
 Sabreyle gönül sabreyle

12/84

112

12/91

DER NUTK-I KUL HİMMET

Erenler ilmine talip olursan
 Gördüğün ört görmediğin söyleme
 Zahiri, batını cümle bilürsen
 Gördüğün ört, görmediğin söyleme

Anınçün nasihat ederler pirlər
 Kov kovalayıp dinde dinleme dirler
 Ayân olsun sana hep gizli sırlar
 Eyzan

Yalan söyleyenler bil.....olmaz
 Veliden yalan söz hem hata gelmez
 Benlik eyleyenler Rabbin bilmez
 Eyzan

Uluya hürmet et küçüğe izzet
 Dünyayı terk eyle varını fırsat
 Muhammed Ali'den kaldı emanet
 Eyzan

KUL HİMMET pendini kendine eyle
 Var ise bildiğin özüne söyle
 İster birlik ister dervişlik eyle
 Eyzan

113

12/41

DER NUTK-I KUL HİMMET

Erenler ilmine talip olursan
 Gördüğün ört görmediğin söyleme
 Zâhiri bâtını cümle bilürsen
 Gördüğün ört görmediğin söyleme

Anınçün nasihat iderler pirlar
 Gıybet iyleyüp de dinlemediler
 Ayân olsun sana hep gizli sırlar
 Eyzan

12/42

Söyleme yalan yalan veli olmaz
 Veliden yalan söz lisana gelmez
 Benlik eyleyenler Rab'bini bilmez
 Gördüğün ört görmediğin söyleme

Uluya hizmet et küçüğe izzet
 Dünyayı terk eyle varını fehmet
 Muhammed Ali'den kaldı emanet
 Eyzan

KUL HİMMET bendini kendine eyle
 Var ise bildiğin özünle söyle
 İster pirlık ister dervişlik eyle
 Gördüğün ört görmediğin söyleme

12/41-42

114

KUL ÜMMET

9/102

Bugün yâr bize geldi
 Gülleri taze geldi
 Öğünde Kanber'inen
 Ali Murtaza geldi

Ali benim mâhımdır
 Kâbe kıblegâhımdır
 Mir'aç'taki Muhammed
 O benim Padişâhımdır

9/103

Padişâhım Yaradan
 Okurum aktan karadan
 Ben Yâr'dan ayrılalı
 Yüzyıl geçti aradan

Arayı uzattılar
 Yaraya tuz ektiler
bir kul geldi
 Bedestanda sattılar

Sattılar bedestanda
 Gül biter gülistanda
 Muhammed'le Hatem'i
 Belgüzardur Aslan'da

Aslan'da Belgüzar'ım
Ben sevdanla gezerim
Eller yârına kavuşmuş
Daha ben intizârım

İntizarlık çekerim
Gözyaşını dökerim
Dökerim göz yaşını
Bak Mevlâ'nın işine

Kesti kurban eyledi
Yedi oğlanın başı
Kesti kurban eyledi
Kâfirin kan eyledi

9/104

Cemâlim sal yaptırdı
Kapusın dört eyledi

Dört eyledi kapusını
Lâl'ı gevher yapusını
Kâfirleridi
İmamların hepsi

İmam Hüseyin'i kıydılar
Hasan'a ağı verdiler
Zeynel ile Bakır'ı
Bir zindana koydular

Zindan bize mezardır
 Hak yolları gözetir
 Câfer'in bin yarası
 Mehdi'yi Kâzım Rıza'dır

Rıza'ya ağladım
 Çeşmim yaşı çağladım
 Ol Hasan Askeri'yle
 Onikiye bağladım

Onikidir katarım
 Türlü mercan satarım
 Yüküm lâl'i gevherdir
 Müşteriye satarım

Satarım müşteriye
 Kalka gören yürüye
 Melekler el kaldırdı
 Cennetteki huriye

El kaldırdı mâhana
 İsm-i Âzam okuna
 İmamların duâsı
 Kaldı ulu divana

Ulu divan kuruldu
 Cümle mahlûk dirildi
oldu
 Muhtar önde uruldu

Muhtara hû dediler
 Ehline nûr dediler
 Muhammed rehber oldu
 Ali'ye pîr dediler

Pîr dediler Ali'ye
 Hacı Bektaş Veli'ye
 Hacı Bektaş nâmını
 Verdi Kızıl Deli'ye

9/105

Kızıl Deli tâcımız
 Muhammed Mir'ac'ımız
 Gürledik mi Karaca Ahmet
 Yalancık duâcımız

KUL ÜMMET'tir adımız
 Burda yoktur padımız
 Şâh-ı Merdan aşkına
 Hak versin muradımız.

9/102-105

115

KUL HİMMET

9/181

Eğer din bâbından haber sorarsan
Söyle kelâmını bildir özi
Sual iyle ihsân olsun kelâmlar
Bilemezsem hâlim nedir efendi

Bir günün farzını on yedi bildim
Yiğirmi sünneti üç vitir kıldım
Sualine cevap vermeye geldim
Viremezsem dövde öldür efendi

Sabah dört öğlen on ilkindi sekiz
Akşam beş yatsı on üç vitirile
Bunu da böyle kıldım efendim

Yirmi iki erboyladım
Yirmi teravihi hesap eyledim
Ben bir divaneyim böyle söyledim
Bu kadar kusura kalma efendi

9/181

Kıyam idüp meydandan geri kalurum
Aç gözünü sana hoca olurum
Bir yıllık namazı ezber bilirim
Senden kaçan da kördür efendi

Beş bin yüz yirmi farzdır heman
Yedi bin ikiyüz senindir tamam
İncil dört Zebur Hak delili Kur'an
Orda sırdır ırmak efendi

Seyyid gibi secdeye oturmuş
Köylü sana yağlı pilav getürmüş
Bana sen de sual sorarsın
Yağlı kaymağı da yersin efendi

Söz mü olur sencileyin özü çürüğün
Yüzün görüm yüzi göz yuduğun
Baksana aşağı indirmişsin sarığın
Baksana başında güldür efendi

Azrail ayıldı gelmez deyü
Sualim cevap viremez deyü
Sen de KUL HİMMET ile başa viremez deyü
Korkarım iller sana gelür efendi

116

KUL ÜMMET DÜVAZİMAM

9/86

Düştüm dünyanın ardına
Bir hub nesne sattın gönül
Baktın derdine derman yok
Ne tiz doydun usandın gönül

9/87

İbadet eden Allah'a
Muhammed Habibullah'a
Han Ali Veliyullaha
Kul oldun bağlandın gönül

Hasan şehrine varalım
İmamlara güzel soralım
Şâh Hüseyin Kerbelâ'nın
İrengine boyandın gönül

İmam Zeynel Zakir'im
İmam Muhammed Bakır'ın
Ca'fer'in ilminden okurum
Akıllandın uyandın gönül

İmamımız Musa'yı Kâzım
Musa zârına yanarım
Kavlimde Şâhı'm yârım
Şâh kula kondın gönül

Takî Nakî'nin serine
Asker'in askerine
Oniki İmam'ların katına
Cehd ettin ulaştın gönül

Çoştı KUL ÜMMET'im çoştı
Muhammed Mehdi ulaştı
Pir elinden dolu içti
Ser çeşmeden kandın gönül

9/86-87

117

KUL HİMMET

9/77

Eğer din bâbından haber sorarsan
Söyle kelâmını bildir efendim
Sual eyle ihsân olsun kelâmlar
Bilemezsem hâlim nedir efendim

Bir günahın farzını on yedi bildim
Yiğirmi sünneti üç fitir kıldım
Sualine cevap vermeye geldim
Viremezsem dövde öldür efendim

Sabah dört, öğlen on belli beyândır
İkinci sekizdir dime ziyândır
Akşam beş yatsı on üç farz ile
Bunu da böylece kıldım efendim

Altmış altı er kal'ayı boyladım
Altıyüz teraviyi hesab eyledim
Ben bir divaneyim böyle söyledim
Buncağız kusura kalma efendim

9/78

Kıyaset Hasan'dan gerü kaluram
Aç gözünü sana hoca oluram
Bir yıllık namazı ezber bilürem
Var senden kaçan kördür efendim

Ben binyüz yirmi farzıdur heman
 Yedi bin iki yüz sünnettür tamam
 İncil abâ Zebur Hak delili Kur'an
 O dese sırdur irmek efendim

Mabud gibi sen secdeye oturmuş
 Köy ki, sana yağlı pilav getürmüş
 Bana benden sual surarsan
 Ballı kıymanı da yersin efendim

10/79

Sözü mü olur sencileyin özü çürüğün
 Yüzün görme yüzü, gözü buruğun
 La bak aşağı indirmişsin sarığın
 Korkarım başında güldür efendim

Ezazil ilerü gelemmez deyü
 Sualime cevap viremez deyü
 Seņ de KUL HİMMET ile baş idemez deyü
 Korkarım ellerde sana güler efendim

9/77-79

118

KUL HİMMET

10/91 Allah Yâ Muhammed Yâ Ali
Yusuf kapusunda zindana düştüm
Gülbengi çekilen Bektaşî Velî
Emradınız yok mu Sultana düştüm

10/92 Muhammed Ali yolunda ünüm var
Dün ü günü niyazım var, dâim var
Günahım çoğala neden gâmım var
Ali gibi Şâh-ı Merdan'a düştüm

Server Muhammed'in hizmetin ettim
Fatıma Ana'nın eteğin düttüm
İmam Hüseyin'le çok matem kattım
İmam Hüseyin'le dükkâna düştüm

Zeynel Abidin'i âşına ettim
Bakır'ı sevdim, müsahibine yettim
Ca'ferî Sadık'a gönlimi kattım
Bî-hak deryasında ummana düştüm

Kâzım, Musa, Rıza'ya iriştim
Hariç leşlerle hayli sürüştüm
Kerbelâ çölünde cenge karıştım
Sînem yarelendi, al kana düştüm

Takî, Nakî, Askeri'dir nûrımız
Mehdi mağarada gizlû sırrımız
Cebrâil önümüzce rehberimiz
Kırklar'ın cem'inde erkâna düştüm

KUL HİMMET üstâdım yazardım yazı
.....elinden virir muhabbet düzdü
Ali'nin elinde Zühre Yıldızı
Pîri muhabbetle Selman'a düştüm.

10/91-92

119

DER NUTK-I KUL HİMMET

12/56

Çoktan beri yâr gözlerim ben seni
 Gönlümün âşinası sen mi geldin
 Şu hasta gönlümün bağ-ı bostanı
 Ayva, turunç, elma, nar sen mi geldin

Sen de sevdiğimin ilinden misin
 Yoksa has bahçenin gülünden misin
 Güzel Muhammed'in terinden misin
 Cennet-i âlâdan hur sen mi geldin

Hindidir yârimin kaşları hendi
 Yoksa melek midir arştan mı indi
 Bir su ver içeyim yüreğim yandı
 Temmuz aylarında kar sen mi geldin

12/57

Gelüp şu karşıma oturan mısın
 Sırrım sevdalarla yetürür misin
 Ağır yüklerimi götüren misin
 Katar maya ile yâr sen mi geldin

KUL HİMMET aklını başına devşür
 Pîrin sevdaları sere kavuşur
 Yârimin giydiği al ile yeşil
 Çarşular içinde al sen mi geldin

12/56-57

120

KUL ÜMMET

9/36

Kalk karındaş yola gidelim
 Hak yoldan öte mi dersin
 Murad-ı maksuda erincek
 Bu söze hata mı dersin

Ârif olan kalleş olan
 Bellidir meyli yavaş olan
 Vefâsız yoldaş olan
 Menzile yeter mi dersin

9/37

Sırrını verme kalleşa
 Kalbi çürük meyli boşa
 Kıyabilmem düşse taş a
 Yetmeden yeter mi dersin

Sırrını verme hayrata
 Senden alır gider taş a
 Damızlık koysan çiğ süde
 Pişmeden tutar mı dersin

KUL ÜMMET der çoşmayan
 Aşk kazanında pişmeyen
 Burada Hakk'a ulaşmayan
 Orada yanar mı dersin

9/36-37

121

11/13

KUL HİMMET

Yer altında sarı öküz
 Hak bilür kaç yaşındadır
 Vir ânın manâsın bana
 Dünya ânın yaşındadır

Alnı sakar, önü sakar
 Kulağını, dikmiş bakar
 Oda candır tar çeker
 Bir yiyecek düşündedir

Alnı dardır önü yardır
 Sargısı Mısır Şar'dır
 Üç yüz elli ayağı vardır
 Her biri bir yaşındadır

Tonun üstü nûr tutmuş
 Tırnakları taşa batmış
 Burnu Hindistan'a yetmiş
 Elbistan'ın dışındadır

11/14

KUL HİMMET gevher-kânı
 Dağlardan kalındır göni
 Çifte kuşağıdım onı
 Hikmet ânın işindedir

11/13-14

122

KUL HİMMET

11/8

Öt bire sarı tanburam
 Senin aslın ağaçtandır
 Ağaç dersem gönüllenme
 Kırmızı gül ağaçtandır

Nûr, Ali'nin eşiği
 Âlemi tutar ışığı
 Hasan, Hüseyin'in beşiği
 O da yine ağaçtandır

11/9

Ali'dir Fatma'nın yârı
 Ali çaldı, Zülfikâr'ı
 Düldül atının eğeri
 O da yine ağaçtandır

Ali vardı Hakk'a yetti
 Zülfikâr denize battı
 Seyyid Vakkas" bir ok attı
 O da yine ağaçtandır

Yeter KUL HİMMET yeter
 Dertlilere derman eder
 Türlü türlü meyvan biter
 O da yine ağaçtandır

11/8-9

123

KUL HİMMET

11/18

Sana derim be hey sofi
Ol İmamınız kimdir
Selâvat etti, şanına
Hak Muhammed Ali diyendir

Evvelkisi İmam Hasan
İkincisi İmam Hüseyin
Üçüncüsü İmam Zeynel
Dördüncüsü İmam Abidin'dir

11/19

Beşincisi İmam Bakır
Altıncısı İmam Ca'fer
Yedincisi Musa Kâzım
Sekizincisi Rıza'dır

Dokuzuncu İmam Takî
Onuncusu Ali Nakî
Onbirinci Hasanü'l-Askeri
On ikinci Mehdi sahib zamandır

KUL HİMMET'im bakışına
Böyle mi girdi düşüne
İki Cihân Güneşi'ne
Pâk eyleyen Kur'an'dır

11/18-19

124

KUL HİMMET

9/73

"Sebbü'l Mesani" kitabın okusan
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr
 Bûlbûl olsam dört kapuda şakısam
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr

Türlü ol ki, çığnesinler üstünü
 Anda fark et düşmanını, dostunu
 NESİMÎ gibi yüzdüregör postunu
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr

9/74

Türlü ide özün türlü ol türlü
 Kalbindeki kini, kibrini bırak
 Muhammed Ali'nin cemâlini görek
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr

Şükr olsun türlüklütan doğrudur yolum
 Ali'yi de malûm, ahvâlim, hâlîm
 Balım Sultan, Haydar kendi Asla(n) Ali'm
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr

Balı'yı türlü eden aşkın meyi'dür
 Ali Seydi Şâh İbrahim soyudur
 Türlüklütan Şâh-ı Merdan huyudur
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr

9/75

KUL HİMMET'im "Kulhüvallahü ahad"
 Cesetimden can kalmadı bu saat
 Dün ü günü bildim idim Muhammed
 Türlüklütan âlâ yol mu bulunûr

9/73-75

125

KUL HİMMET ÜSTÂD

10/63

Hak'tan bir sevda geldü serime
 Mustafa Murtaza Haydar aşkına
 Yalvarıram Hacı Bektaş pîrime
 Mustafa Murtaza Haydar aşkına

Fatma ananın hayâline gezerim
 Şehriban ana da kaldı nazarım
 Ali Ali deyü ağlar gezerim
 Eyzan

Muhammed Ali'dir ser çeşm-i gözi
 Hasan'la Hüseyin kabül it bizi
 Zeynel Bakır ile sürelim izi
 Eyzan

İmamı Ca'fer Kâzım Musa Rıza
 Takî ile Nakî imdâd it bize
 Bizi dergâhından iyleme cüdâ
 Eyzan

Hasanü'l Askeri'nin bütündür ahdı
 Nîce âşıkların aşkına baktı
gele Muhammed Mehdi
 Eyzan

10/64

Hakikat evinde îman umanım
 Bu sînemi aşk oduna dilerim
 Oniki İmam'dan dilek dilerim
 Eyzan

KUL HİMMET ÜSTÂD'ım kaynadı çoştı
 Üç güzel sevdası serime düştü
 Hızır beni.....başı üleştı
 Mustafa Murtaza Haydar aşkına

10/63-64

126

DER NUTK-I KUL HİMMET

12/38

Abdal olsam haykırsam alınma
 Sen ol abdallara iş deli gönül
 Tâ ezelden âşıkların bağına
 Değer rakiplerden taş deli gönül

Bir hüsn-i güzele meylimi verdim
 Dilimde ezberim gönlümde virdim
 Dostumu gördükçe artıyor derdim
 Aksun gözlerinden yaş deli gönül

Kâbe eşiği her murad verilür
 Mü'minlerin aynası silinür
 "Beytullah" üstüne secde kılınür
 Yârın eşiğine düş deli gönül

Şâh'ın erenlerden özün ayırma
 Zamane hâlkına sırrın duyurma
 Âleme sel gitse yazup kayurma
 Kendi dalgan ile coş deli gönül

KUL HİMMET ÜSTAD'IM nic'olur hâller
 Sar'öküz sırtında âlemi sallar
 Mehdi sahip zaman gelecek derler
 Mehdi dalgasıyla coş deli gönül

12/38

127

KUL HİMMET ÜSTÂD

9/213 Benim sevdiceğim Allah Muhammed Ali
 Üçünüzü sevmişim eli neyleyim
 Gülbengi çekilen Bektaşî Veli'm
 Daha senden gayrı yârı nideyim

Sevdiğimin boyu selvinin dalı
 Başına bağlamış yeşili, alı
 Dostun dudakları oğulun balı
 Arının verdiği balı nideyim

9/214 Sevdiğimin yeşili var alı var
 Al yanaktan türlü türlü hâli var
 Dostun bahçesinde tormuk gülü var
 Dikende açılan güli nideyim

Eğer yolcu isen yolu gözle gel
 Dutu şeker ezmiş dili gözle gel
 Cevahir kıymetli gölü gözle gel
 Gövelin doldurduğu gölü nideyim

KUL HİMMET ÜSTÂD'ım erişür derdim
 Kalbimde ihlâsım dilimde virdim
 Şükür olsun Muhammed'in cemâlin gördüm
 Şu yalan dünya dirler vâzı nideyim

9/213-214

128

KUL HİMMET ÜSTÂD

9/234

Gelir rehberden haber sorarsan
 Dinleyin söyleyim güzel manâdır
 Farzın sünnetini eğer bilürsen
 Mü'min bayramı cuma günüdür

Cuma günü ektiğin bitmez
 Yetse de sahibine hayır itmez
 Eli(nin) yüzü(nün) karası gitmez
 Eyzan

Cuma geceleri sazlar çalarlar
 Hep namaza gider gelinler, kızlar
 Hak için dergâha olan niyazlar
 Eyzan

Cuma geceleri erkân çalınûr
 Allah bir Muhammed aşkına tarih urulur
 Hak için dergâha tekbir virilür
 Eyzan

9/235

Oniki tutmadan bildi hem Ali
 İmam Hüseyin'e viridi bu yolu
 Altından geçti Muhammed Ali
 Eyzan

Ol görmezmiş sual sordu bu yolu
Hor görenler yarın şeytanın kulu
Şefa'at etmez Muhammed Ali
Eyzan

Yezid'in namazı sahtedir sahte
Yarın kabul olmaz ulu dergâhta
Şeyh Sofu'nun buyurduğu buyrukta
Eyzan

KUL HİMMET ÜSTÂD'ım Hak'tan aldı nazarı(m)
Gece, gündüz hayâlinde gezerim
İmam Ca'fer'den aldım belgüzarım
Eyzan

129

**KUL HİMMET ÜSTÂD
DÜVAZİMAM**

9/122

Ali ismi dört kitapta okunûr
"Lâilâhe illallah" yazılır
Dört erenler Ezazülden sakınûr
"Lâ ilâhe illallah" yazılır

Bektaşî Velî'nin ismi dildedür
Muhammedün hub cemâli güldedür
Fatıma anamın gözleri de yoldadur
"Lâilâhe illallah" yazılır

9/123

Hak bahçesinin gülü açıldı
Şâh Hüseyin tazelandı saçıldı
.....mizlerine hülle biçildi
"Lâ ilâhe illallah" yazılır.

Zeynel parelendi, akıyor kanı
Bakır kazanında yıkattı donı
İmam Ca'fer. elindedir erkânı
Lâ ilâhe illallah" yazılır

Musa Kâzım Rıza'nın destinde
Takî Nakî Askeri'nin postunda
Cebrâil kanadının üstünde
Eyzan

Oniki İmam'ların saçı leyli var
Bunca âşıkların sende meyli var
Mehdi'nin boynunda bir hamaylu var
Eyzan

KUL HİMMET ÜSTÂD'ım aşk ilâcına
Yüz sürelim Muhammed'in tâcına
Fatıma ananın saç bağının ucuna
Eyzan

9/122-123

130

KUL ÜMMET ÜSTÂD

9/38

Gökte melek yerde insan yoğiken
 Kudretten bir top indi süzüldü
 Muhammed Ali kandilde nûriken
 (Cim) Muhammed (Aydın) Ali Yâzıldı

Ol zaman yarattı div ilen peri
 Kaftan kafa hükmederdi her biri
 Onların var idi bir sultanları
 Âyeten pehlivan pek zor yazıldı

Üçyüz altmış kantar bir gürz çekerdi
 Urunca az gürzu dağlar yıkardı
 Nice divler anın hayfın çekerdi
 Yedi iklim dört köşe dive az idi

9/39

Üçyüz altmış kasıd ile kameti
 Hiç bir kula benzemiyor heybeti
 Yedi endeze dokuz arşın sıfatı
 Mağribden bakışın maşrubâ düz idi

Kaf dağında bir bağ var idi hurmadan
 Ol zaman yok idi dünyada adam
 Baktı bağ içinde gezerdi bir fidan
 Orada söz uruşan oldu sevindi

Şikâriımsız dedi uzattı elin
 Özünde benlik var bilmedi hâlin
 Hurma çöpüyle bağladı elin
 Div mazallah yüz üstüne yıkıldı

9/40

Yedi günden sonra buldu özünü
 Açtı baktı kan doldurmuş gözünü
 Sultan Süleyman'a sürdü yüzünü
 Süleyman'sın şu bendimi çözindi

Süleyman der kim bağladı elini
 Kattı helâl etmiş bükmüş belini
 Sana kimler kıydı böyle zulümü
 Meğer Hakk'ın emri böyle yazıldı

Div eydür beni bağlayan bir uşak
 Akıl balık değil üç yaşında yok
 Şöyle bir harınan eyledi helâk
 Kalktı yürüdü şahin gibi süzüldü

9/41

Süleyman der şöyle olunca pazar
 Bu işin edende bizlerde hezar
 Div senin parmağın bağlayan çözer
 Elin bağlı yüz yıl daha gezindi.

Div eydür âhırında nolacak
 Bu dört bina kıyamette kalacak
 Süleyman der Muhammed Ali gelecek
 Sahib zaman yakın derler tezindi

Mekke'nin Medine'nin hâlkı dirneşti
 Divi görenlerin tebdili şaştı
 Mekke'nin üstüne gölgesi düştü
 Divi görenlerin benzi bozuldu

9/42 Mekke'nin Medine'nin halkı geldiler
 Geldiler de taraf taraf durdular
 İmdâd Muhammed'e haber saldılar
 Arafat'ta ulu divan kuruldu

Muhammed dive der nedir ahvâlin
 Sinende yaran var bağlanmış elin
 Mekânın neredir şiddet gelişin
 Anlara bir haber ver git tez dedi

Div eydür Kaf dağında mekânım
 Dünyada yok idi benim punarım
 Bunca yıldır ben bu derdi çekerim
 Tatlı canım kafesinden üzüldü

9/43 Muhammed dive der deli olmuşsun
 Emenüp yüz yıllık yoldan gelmişsin
 Seni ağlatanı kendin tanırsın
 Dost eyle de şu divanı gezendi

Div eydür ben deli değilim
 Emenüp yüz yıllık yoldan gelürem
 Seni bağlayanı kendüm tanıram
 Kaşlarında (mim) daması yazılı

Div eydür beni aldı bir firak
 Bir daha gelmem menzirim ırak
 Beni bağlayan da bu divanda yok
 Bu dert bana kıyamete kalacak

9/44

Seksen bin evliyâdan bulmadık necad
 Doksan bin peygâmlerden olmadı imdâd
 Sana geldim sana el aman murad
 Muhammed'in şu bendime çözüldü

Muhammed, Ali'ye gel dedi geldi
 Cebrâil tamei Sultan'a sundu
 Selman'ın çiğninde Ali'yi gördü
 Div Muhammed'in hırkasına gizlendi

Ne div kısmetse olmaz irâyet
 Div adam yirmiki bu nasıl âdet
 Muhammed Ali'nin eyledi minnet
 Ali divin parmağını çözüldü

9/45

Ali divin günahına kalmadı
 Kim inandı kim inanmadı
 Ol zaman ikrârlık girü dönmedi
 Orda bir Yezid'e teberra kılındı

Hak bildiler bu işi Ali etti
 Ali'nin sırrına kim erdi yetti
 Div ikrârlık verdi Çalab'a gitti
 Cemaat dağıldı alay bozuldu

KUL ÜMMET ÜSTÂD'ım dediğim neden
 Sevdası serimden gitmiyor matem
 Uruf aşinasıyım ta "Elest"ten
 Hakk'ın ismi kalbimizde yazıldı

9/38-45

131

11/19

KUL HÜSEYİN

Sana derim sana divane âşık
Kible arama, kible-han sendedir
Hak Tealâ yaratmış cümle-yi nûrdan
Din, iman ararsan iman sendedir

11/20

Vücûdun dört nesneden hâlk etti
Ervahından ervahına nûr kattı
Melekler Âdeme hem secde etti
Cemaat ararsan İmam sendedir

Diline ders verdi beline kemer
Muhammed Ali'dir ol Şems-i Kamer
Şâh Hasan Hüseyin hem İmam Zeynel
Bakır'a kan olan sultan sendedir

Beri gel deyince niçün gelmezsin
Muhabbet gömleğin bir hoş giymeysin
Okuduğun ilmin aslın bilmezsin
İmam Ca'fer ilm-i erkân sendedir

Et muhabbet sev Musa-yı Kâzım'ı
İmam Rıza'ya indir özünü
Mürşit eşğine sür gel yüzünü
Takî Nakî hem Askeri sendedir

11/21

Hem İmam Mehdi'denide
İblis kim ki batın ilmine hükmede
Ne gezersin Şâm-ı Şerif'i Mekke'de
"Kâbe-i Beytullah" Mekke sendedir

KUL HÜSEYİN'im gezmiyelim ırağı
Süreğimiz, Şeyh Safi süreği
Muhammed Ali kalbin direği
Vücûdun hoş bak mihman sendedir

11/19-21

132

**KUL MUSTAFA
MECMUÂ KİTABI**

10/16

Mürşidlik davasın kılan,
Her müşkilden haber olur.
Kendi özine sitem soran
Yol derdinden haber olur.

Yola giden imiş talib,
Hem yorulmaz yolda kalub
Rehberinden öğüt alub,
Her sırlardan haber olur.

10/17

Mü'min ü Müslim dirile
Ağrılar, acılar sarıla.
Mü'min olan tada tada
Tekbirleye haber olur.

Hak için erkân çalınsun,
Günah gitsün, kalb silinsün.
Süpürge ile elensün
Ol karasına haber olur.

Herkes yerine otursun,
Özini Hakk'a yetürsün
Erkânı suya batırsun
Elden ele haber olur

Yuyucuya virin Hakk'ın
 Olasınız Hakk'a yakın
 İrteye komanın hakkın
 El kişiye haber olur

10/18

Yuyucu hakkın alsun
 Kurbanın meydana gelsün
 Ayak kaldur, dara dursun
 Tekbirleye haber olur.

Yolı böyle kurdı girçek
 Yola giden imiş kaçak
 İmam Hayfel çaldı bıçak
 İsmail'e haber olur.

Kurbanı iki can toğrasun
 Asla kemiğin kırmasun
 Çırakçı meydana gelsün
 Keyvane'ye haber olur.

Kurbanı ocağa iletsün
 Yerine hâl cem derilsün
 Mü'min Müslim yerin bulsun
 Yazuntlara haber olur.

10/19

Yazuntlar kapuyı dinlesün
 Gözciler cem'in yoklasun
 Cümlemizi Hak saklasun
 Güyendeye haber olur

Guyende sazını çalsun
 Üç güher dilinden gelsün
 Mü'min Müslim yerin bulsun
 O eşine haber olur.

O saçı semâh etsün
 Kalksun günâhını döksün
 Müderrisler gülbank etsün
 Hep cümleye haber olur.

Hak için eylesün semâh
 Günahın bağışlasun Hak
 Er kadim Hak, kadimdir Şâh
 Giden câna haber olur.

10/20

Semâh gülbank olunsun
 Mü'min Müslim yerin bulsun
 Hak için çarup çalinsun
 Ol feraşa haber olur

Sofradar sofrasın sersün
 Hak, Muhammed, Ali darasun
 Hem yesün hem lokma virsün
 Tecellaya haber olur.

Tecellâ kapısı şirdür
 Ana özün katan erdür
 Tama etme tamu vardur
 Tamu ehline haber olur

Kimi bacın kimi anan
Tama etme oda yanan
Cehennem kalbine dönen
Ürmeğe de haber olur

10/21

Oniki İmam'ı bildürün
Cem'in sofrasın kaldurun
Süpürge cilâsı gezdürün
Kanber'e de haber olur

Hak için sular içilsün
Kamû suçlardan geçilsün
Hizmet kapısı açilsun
Karuncuğa haber olur.

Karuncuk gülbank alsun
Âyin erkân, tamam olsun
Mü'min Müslim yerin bulsun
Gülşenciye haber olur

Hak için eylesün gülşen
Özini pâk eyle, eyle can
Olaki kâfirler îman
Güman câna haber olur

10/22

Oturan, duran didiler
Bu sırrı cemde kodılar
Yok yalancıya erenler
İzengiciye haber olur

Çırakçı çırağın kaldur
Yönünü Mevlâ'ya döndür
Ezelden, kadim erkândur
Ensari'ye haber olur

Cümleniz birden kalksun
Yolda hırılı etmesün
Kova, gıybete gitmesin
"Emek Hiç"e haber olur.

Çağırın Yazunt'lar gelsün
Hak için gülbengin alsun
Sofra kurun tağam yensün
Mikâil'e haber olur

10/23

Söyleden söyletti, söyle
Artık, eksik helâl iyle
Hakikat ahvâli böyle
Uman câna haber olur

KUL MUSTAFA'm der varınca,
Ulu divana durunca,
Emânet issi gelince
Can, cesede haber olur.

10/16-23

133

DER NUTK-I KUL SAFÎ BABA

12/16

Didâra erdimde gönül şâd oldu
 Didâr gören gözler şâd olur m'olur
 Hünkâr Hacı Bektaş bize yâr oldu
 Yârına kavuşan şâd olur m'olur

Hâk nasip eylese dergâha varsam
 O güzel dergâha yüzümü sürsem
 Kırklar meclisine irfana girsem
 İrfanda oturan şâd olur m'olur

12/17

Gözümün nûrudur ol pîrim Ali
 Gördüm Muhammed'in berk urur nûr
 Firdevse uğradım açılmış gülü
 Gülüne kavuşan şâd olur m'olur

Gafletten uyandım gönlüm açıldı
 İdiris'ten hülle donu biçildi
 Sultan Hürmüz tolu sundu içildi
 Toludan içenler şâd olur m'olur

KUL SAFÎ der bülbül gibi ötünce
 Gevher deryasında yükün tutunca
 Yüküm damgalanup Şâh'a yetince
 Pîrine kavuşan şâd olur m'olur

12/16-17

134

KUL SITKI

10/97

Dostın bahçesinin gülünü derdim
 İşte ilm-i hikmet budur erenler
 İşte mürüvvet sırrına orada erdim
 İşte ilm-i hikmet, budur erenler

Necef deryasında gidedurdum.
 Üçyüz altmış altı günü var gördüm
 Doksan bin kelâmın.....virdin
 Eyzan

Ağ mürekkebi idim, divide sızdım
 Enasır bahrinde çok kandım, yüzdüm
 Dört nesneden aldı,.....düzdi
 Eyzan

Nice yol dolaştım, cihâna geldim
 Ervahım ezelden atamı buldum
 Mürüvvet noktasın kalbimde gördüm
 Eyzan

KUL SITKI'm eydür, şarıma bakarım
 Şârın چراغın belime bağladım
 Hurufat dört kitap Elif'ten çıktı
 İşte ilm-i hikmet, budur erenler

10/97

135

12/102

DER NUTK-I VELİ BABA

İşte geldim işte gittim
Yazık genç ömrüme yazık
Şu yalan dünyada ne ettim
Yazık genç ömrüme yazık

Geldim ki bunda eğlenem
Al giyem kana bağlanam
Bir zaman dilde söylenem
Yazık genç ömrüme yazık

Komşularım duydu yandı
Çağırdılar İmam geldi
Malım, mülküm ele kaldı
Yazık, genç ömrüme yazık

Göçürdüler ilimizden
Hep tuttular salımızdan
Kimse bilmez hâlimizden
Yazık genç ömrüme yazık

12/103

İndirdiler kabrime
Toprak serptiler serime
Sığındım durdum Kerim'e
Yazık, genç ömrüme yazık

Sualciler geldi durdu
Arap diliyle sual sordu
Sual sordu topuz vurdu
Tebdilimiz şaştı gitti

KUL VELİ'm der oldu tamam
Emir Hak'tan nesne dimem
Yardım eyle Oniki İmam
Can Hak'ka kavuştu gitti.

12/102-103

136

KUL YUSUF

9/173

Uruf Hakk'ın görüp hacı olanda
İki melek sağ yanına duranda
Hak emir idüp şu Cihân sallandı
Eğlendim de mihman oldum bu hana

Fehm idigör bu han Hakk'ın yapusu
İki direği vardır yedi kapusu
Elem canım ider Kırklar hepisi
Sağ yanında geleni var açana

Gördüm cevlan ettim hanın içinü
Dünya kadar iyi iyle özünü
Ben beni fark ittim gördüm özümü
İnkâra bu toludan içene

9/174

Han'ın bir Sultan'ı var yamanı
Dili tutulur okur yazar gümanı
Kılmış cenazesi içinde canı
Eyvallah deyüp ehl-i şehit olana

Her devr-i âlâda açılan bir gül
Ağlar figan ider ten eridir bülbul
Ruh can bir bezirgan ceset bir can
Bakmıyon mu şu fâniden göçene

Sofi doğru yürü marifette izinde
Ârifler mehenktir tartar izanda
Sofi ne arıyorsun cümle sende
Sorgu olmaz pir elinden içene

KUL YUSUF'um aşk gemisini gark itmem
Has malımı astarına denk itmem
Her sofiye metaimi göstermem
Ele bozup sırr-ı salim biçene

9/173-174

137

KUSURÎ

12/1

Bismillâhirrahmanirrahim

Mim silsileyi mutahhara-i Hacı Bektaşî Veli Esseyid Ahmed
 Celâleddin Efendi'mizin Der-Âliyye'ye teşrifinde Hasan
 Fehmi Efendi tarafından taktim olunan methiyedir:

. --- / . --- / . --- / . ---

Bihamdillah iriştîm Hazreti.....

Yüzümü sürdüm kodum nutfе-i sabr-ı Mevlâ'ya

Nazar kıldım mübarek kadd-i benzer serv-i ra'nâya

Ne serv-i cennet-i âlâdaki gülñihâl tubâya

Teâlâllah kalur hayran bakan hüsn-i dilâraya

Misâl-i Yusuf-ı Kenan çeker hâlkı temaşaya

Temâşâ iyledikçe şems olur kalbe beşâretler

Gelür olden işâretler

Ki.....iştimam olur deyü şefaatler

Gider bu müjdeyi gufran ile dilden kasavetler

Teâlâllah kalur hayran bakan hüsn-i dilâraya

Misâl-i Yusuf-ı Kenan çeker hâlkı temaşaya

12/2

Cennette Cenâb-ı Mustafâ'nın nûr-u nûmayandır
 Bakışında çeşm-i naz-ı cennet-i.....
 Rûh-ı mâhitâb-ı vechullah pertev-i efşandır
 Leb-i lâ'l-i şehabette hemen Şâh-ı şehidandır

Teâlâllah kalur hayran bakan hüsn-i dilâraya
 Misâl-i Yusuf-ı Kenan çeker hâlkı temaşaya

Hüsnünde Hacı Bektaş Velî'ye intisab eyler
 Cemâlindir Cemâlettin şehin Hurşit hicab eyler
 Mübarek payın busı eyleyen yüzünü sevab eyler
 Hakârete bakan dîni ve dünyasın harab eyler

Teâlâllah kalur hayran bakan hüsn-i dilâraya
 Misâl-i Yusuf-ı Kenan çeker hâlkı temaşaya

Ne ikbâldir ki millet nâil oldu lûtf-ı ihsâna
 Şeref-i şerif sürmüş pâ-yı taht-ı mülk-i Osman'a
 Saadettir ki vasıl olmuşuz bir pîr-i pirana
 Zihi devlet KUSURÎ dahil oldu bezm-i sultana

Teâlâllah kalur hayran bakan hüsn-i dilâraya
 Misâl-i Yusuf-ı Kenan çeker hâlkı temaşaya

12/1-2

138

KUSURÎ

10/65

Eğer sorar isen müslüman mısın
 "Elhamdülillah" didik candan efendi
 "Elhamdülillah"ın mânâsın dırsen
 Allah bir Resul sendendir efendi

Ne zamandan berü dırsen, ezelden
 "Elestü birabbüküm kalû belâdan"
 "Kalû Allah belâ Resul Salâdan"
 Dilimiz Kur'an'ı okur efendi

İslâmın şartını sorarsan beştir
 Abdestinki dördtür gusulün üçtür
 Şart-ı îman altı tefsiri güçtür
 Anın çûn okumuşum efendim

Ahkâmı şerini sekiz bilesinîz
 Sabah dördtür öğle ikindi sekiz
 Akşam beşdir yatsı on üç kıldım tiz
 Vitir ırak değil ondan efendim

10/66

İslâmın şartına Oniki dedim
 Altısın içinde dışında koduk
 Teyemmümün gusulün toprağa yuduk
 Sudan uzak yerde benden efendi

KUSURÎ'yim hoş şeriat bildiğim
 Miktarım bu kadarca irdiğim
 Otuz iki farz bana sorduğum
 Varup ders almadım senden efendi.

10/65-66

139

DER NUTK-I MEDDAHÎ

12/79

Cehd ile kendini viresin baya
 Varup sunalma paşaya beye
 Kendin çalış kendin kazan kendin ye
 Sarrafın akçası sana yâr olmaz

Muhânetin çeşmesinden su içme
 Çaydan geç nâmerdin köprüsün geçme
 Kadrin bilmez yerde sırrını açma
 Her yerde sır açıp aşikâr olmaz

12/80

Bir iyilik idersen adın anma
 İkrârında pek dur sözünden dönme
 Elin ateşine nâfile yanma
 Senin ateşine yanar bulunmaz

Dinle bu sözümü ey koca seme
 İşittiğin sözü kimseye dime
 Cahilin sevgili helvasın yeme
 Kâmilin zehrinden bir zarar gelmez

Kovma muhâneti kovduğun yeter
 Kahraman istersen karşında yatar
 İnsana kem sözler ölümden beter
 Zira kötülerde namus, ar olmaz

Her adamın sözüne üstüne alma
Gördüğün söyleyüp bildiğin deme
Söylediğin yerde eğlenip kalma
Muhabbetin kalkar itibar olmaz

Bazısı mecliste sözü bilmez
Terbiyesiz adam imlâya gelmez
Eser deli poyraz vaktini bilmez
Duru su gibi rüzigâr olmaz

12/81

Kimi beyazı kimi esmeri sever
Kimi yâr hayâli gönlünde ezber
Bir sadık dilbere meyl eyle derler
Sefâsı çok olur cefakâr olmaz

Köylerde büyüyen gözün açamaz
Kuş olsa da kanat kırıp uçamaz
Vücut kaçar ama gönül kaçamaz
Güzel seven âdem ihtiyar olmaz

Benim sevdiceğim bir gül bedendir
Bulunmaz akranı hem sim tendir
Bilmem pâyem el çek bahdımı kimdir
Kimi sevsem kaçar bana yâr olmaz

Gel gönlünü yükseklerden aşurma
Âh eyleyüp kara bağrın pişürme
Gördüğün güzele meylin düşürme
Elin yârı sana sadık yâr olmaz

12/82

Yaman olur saf adamın hilesi
 Ne müşkildir gurbet elin çilesi
 Bakmaz sema felek atar sillesi
 Felek sillesine hiç uyar olmaz

Bir şaşkın kimseye denilmez yazık
 Mevlâ'm amelince dert verir lââyık
 Ne üstâdım dise eğer bir âşık
 Lâfta sırdır berhüdar olmaz

Her âdemi karıştırma işine
 İşle ne işlersen kendi başına
 Aracı olma ha el savaşına
 Yanarsın arada hiç soran olmaz

Sofra duâsı kılmışlar pirlər
 Herkes amelince cezâ çekerler
 Zengine güzele sorun derler
 Fakire hiç kimse kafadar olmaz

Maşuklar âşıkın bağrın ezmekte
 MEDDAHÎ şuara şârın düzmekte
 Üç gün şurda beş gün burda gezmekte
 Ehl-i âşık olan yurt karar olmaz

12/79-82

140

DER NUTK-I MISRÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

12/86

Ol menemki vâkıf-ı esrâr-ı âdemim
Kâşif-i genc-i hakikat hem meyân-ı âlemim

Bende mâhfi oldu gaybü'l-ziyasın esrâr-ı heman
Bendedir sırr-ı emânet ana sırr-ı mübhemim

Ben cemâli Hakk'ı cümle şîyde tahir görmüşem
Bu müzabaya anınçün baktığımca hürremim

Cümle mevcudatı verdim ben vücûd-ı ahda
Zan-ı esma-yı sıfat ile hâlâ âdemim

Yerde gökte her ne ki var bağlıyor başın bana
Aşikâr ü mihana benağzemim

Her sözüm miftahı fazl-ı "künt-i kenz"ü olmuştur
Her dem İsa ile her bir nefeste âdemim

12/87

Ben o MISRÎ'yim vücûdum mısırına Şâh olmuşum
Hadisem gerçi velî mânide sırra kademim

12/86-87

141

MİRATÎ BABA

9/168 Urdular sînemize Kerbelâ desteresi
 Te'sirleri saz-ı derûnumda ol civarım paresi
 Âli evlâdına hücum itti şol cihân mezhesi

Yıktılar dinin esası bir alay Şam teresi
 Söyleyin Allah'ı seversen bunun İslâm neresi

9/169 Kerbelâ kastına nice hınzır-ı kelp
 Fatma kuzularına ettiler anlar çok azap
 İtmediler sufyan-ı Yezid'ler "Fahr-ı âlem"den hicap

Yıktılar dinin esası bir alay Şâm teresi
 Söyleyin Allah'ı seversen bunun İslâm neresi

Her kadeh dokuz bin kişi Yezid'in oldu katil
 Bozdular ol Habîb'in vasiyetin kodu delil
 Gayrıya kıyası değildir buna Allah bil vekil

Yıktılar dinin esası bir alay Şâm teresi
 Söyleyin Allah'ı seversen bunun İslâm neresi

MİRATÎ Şâm'a varınca ettiler bizlere taktim
 Söylenür bir alay Yezidler gayrı azim
 Hilâker çalındı oynadı "Şeytanı Rahim"

Yıktılar dinin esası bir alay Şâm teresi
 Söyleyin Allah'ı seversen bunun İslâm neresi

142

MÜCRİMÎ

12/98

"Kelime-i tevhîd"i zikr iyle baştan
İkrâra pend olup geldin mi gönül
Altıbin altıyüz altmış altı âyet
.....der Ahmed'i bildin mi gönül

Yirmi sekiz harufun aslı.....
Devrüsüne düştü.....
Doksanbin kelâm (Kaf) (Elif) (Nun)'dan
Vücûdun sırrını bildin mi gönül

12/99

Bâ-yı "Bismillâh"-ı dedi hocası
Yediyüz yetmiş düştü gecesi
Oniki burcun bin dörtyüzdür hecesi
Üstâddan dersimi aldım mı gönül

Kırk makamın üç sünnet yedi farzı
Dört altıya bağlı üç eyle arzı
Kırk sekiz haftaya kaç buldı farzı
Beş vaktin kılasınız bildin mi gönül

Emanet Yâ Allah nûrsun baştan
Otuz bin Şerif'in bağlanûr beşten
Otuz bini serde, otuz bini uçta
Hâlef namazını kıldın mı gönül

MÜCRİMÎ 'yem müddet-i mürüvvet Hünkâr'a
Yetmiş de vüstâdı, yüz on dabâre
Himmet Balım Sultan'dan her bir diyâre
Bu sözüme üstâd oldun mu gönül

12/98-99

143

DER NUTK-I NESİMÎ SULTAN

12/68

Bugün erenlere kurban
 Varam meydanda meydanda
 Ettim ol ikrâr-ı iman
 Pîrim meydanda meydanda

Sâkin ol rakipten kaçın
 Mü'min ol da hülle biçen
 Ben bülbülüm bir gül için
 Zârım meydanda meydanda

Yanarım çıkar dumanım
 Gönülde yoktur gümarım
 Al malım yargıla canım
 Varam meydanda meydanda

12/69

Kellemi koltuğa aldım
 Kan ettim kapuna geldim
 Ettiğime pişman oldum
 Sırrım meydanda meydanda

Mü'min olan olur gâni
 Gâni olan kişi veli
 NESİMÎ'yim yüzün beni
 Derdim meydanda meydanda

12/68-69

144

NUTK-I NESİMÎ SULTAN

.---/----/----/----

- 12/72 Oniki İmam kullarıyız münkir ermez sırrımıza
 12/73 Gaziler Şâh leşkeriyiz Ali dirler pîrimize

Şehit şehitlere uydu Kırklar makamını buldu
 Kâfir Yezid nasıl kıydı bıçak çaldı derimize

Evvel-i aslın Âdem'dir nasip veren Hüdâ'dır
 Evliyâlar beş kademdir taç urduk sırtımıza

Gel geç evvelki adından kork adından özünden
 Kurtuldu tamu odundan uyan bezm-i surumuza

NESİMÎ dabağın pişür aklını başına devşir
 Bir bezirgan gevher taşır gece gündüz şârımıza

12/72-73

145

DER NUTK-I NESİMÎ SULTAN

- . - - / - . - - / - . -

12/5

Âsıman-ı eflâk atlas giydi dibâlar gibi
 Bir yüzi Şâh aşkına donandı kemhâlar gibi

Mustafa'yı Murtaza'yı nûr-ı vakit bilmeyen
 Gönlü gözü kördür ânın şöyle âmâlar gibi

Her kim evlâdı Ali'yi cân-ı dilden sevmeyen
 Zerrece imânı yoktur yâni tersalar gibi

12/6

Kim ki evlâd-ı Ali'yi cân-ı dilden sevdiler
 Doldu ânın gönlü nûrla şöyle deryalar gibi

Ey NESİMÎ bir gönülde hûb-ı Haydar olmasa
 Anda çanlar çalınûr güya kiliseler gibi

12/5-6

146

NESİMÎ

10/40

Aşk elinden yandı canım
 Ciğerim hun oldu gel
 Sana işim gece, gündüz
 Ecel figan oldu gel.

Sanasız şu gönlüm değil mi
 Dünyaya bir kez bakam
 Âlemin zevki sefâsı
 Kime zindan oldu gel.

Düşmanı güldürem Şâh'ım
 Sağlık ile gel, iriş
 Dimesinler.....
yalan gel

Takatım tak oldu Şâh'ım
 Geçdi ömrüm âh ile
 Ayrılık oduna yandı
 Sabru viran oldu gel

Ulu sırdır bu NESİMÎ
 Aşkıyla elinden senin
 Ne ki kulluk isterisen
 Sana kurban oldu gel.

10/40

147

NESİMÎ**DÜVAZİMAM**

9/107

Gel gönül aşk kitabını al eline
 Şehitlere ne yazılı oku duralım
 Şehadet kelâmın getür diline
 Dil Serveri'ne selâvat virelim

Dil Server'i Hak Muhammed Ali'dir
 Yardımumuz keremkânı velîdir
 İhtiyar olanlar bizden uludur
 Derdimizin dermanını görelim

Dertliler derdine merhem eylesin
 İmam Hasan ümmetini boylasın
 Şâh Hüseyin'in güzel erkân söylesin
 Hasretinen kulak verip dinleyelim

9/108

Dillerden gelen gerçeklerin sesidir
 İmam Zeynel İmamların hasıdır
 Bu yolu inkâr gelen âsîdir
 İnkârı ikrârınan saralım

İnkâr ikrâr olmayınca Hakk'a kul olmaz
 Taşkın akıp su çağlayıp yol olmaz
 Şol İmam Bakır'ın sırrı dil olmaz
 Sizinilen hâl evine girelim

Hâl önünde hâl bulalım hayınan
 İmam Ca'fer bu yol koymuş yolunan
 Birbirimize tatlı dilinen
 Öğüt samimiyet selâm virelim

9/109 Kadim İslâm dini yetmiş üç oldu
 İsmâile inen kurban koçı oldu
 Öğde sonda şu dünyadan göç oldu
 Gelen göçmüş biz nice duralım

Yaradan'dan gel olunca durulmaz
 Takî Nakî seven yorulmaz
 Emrin olmayınca Hakk'a erilmez
 Gönümüzü ikilikten ayıralım

9/110 Hak Tealâ sever sadık kulları
 Takî, nûr gelir aşk selâları
 Şol İmam Bakır'ın gonca gülleri
 Hûrisi goncasın açmış görelim

Gül sevindi bülbül intizar gördüm
 Hak Muhammed Mehdi'yi zuhur idüp geldin
 Bizi bir düşman elinden ele kaldın
 Hakk'ın idüp yüzler sürelim

NESİMÎ der bildim müşkilim katıdır
 Aşk muhabbet şavkın çırasın yandır
 Pîrimiz Musa'yı Kâzım'ı döndür
 Hak'kın dîvanına doğru varalım.

148

12/15 **DER NUTK-I NESİMÎ SULTAN**

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

12/16 Burc-u akrep zülfün olmuş mehtap andan çıkar
Şûleler saldı cihâna afitâb andan çıkar

Şol eser pürçeği dirler dîlberin yakasıdır
Her seher görmez hüsnini afitab andan çıkar

Gerdanında tane tane var güzel benler dedim
Gül gibi güldü dedi güldür güllab andan çıkar

Lebleri cennet-i adnin çarşısıdır ey piser
Şeker u humar şarab-ı selsebil andan çıkar

Ey NESİMÎ herkes bilmez bu mânâ(yı) sırrını
İki nokta üç huruftur dört kitap andan çıkar

12/15-16

149

DER NUTK-I NESİMÎ SULTAN

. --- / . --- / . - -

12/60

Habib-i Hak Muhammed Murtaza'dır
Anın sırrı Aliyyü'l Murtaza'dır

Hasan'dır ehl aşkına doğru yârı
Şehid-i gâm Hüseyni Kerbelâdır

İmam Zeynel İmam Bakır-ı Ca'fer
İmam Kâzım Ali Musa Rıza'dır

Muhammed Takî ile Şâh Ali Nakî
Hasanü'l-Askeri sahip atadır

Muhammed Mehdi-yi sahip zaman bil
Emirü'l-Mü'minin Şîr-i Hüdâ'dır

NESİMÎ medh ider Âl-i Ali
Yezid'i sevenin yüzü karadır

12/60

150

DER NUTK-I NESİMÎ SULTAN

12/88

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Her kişinin sorma aslın izzetinden bellidir
Sohbeti irfan görenler hürmetinden bellidir

Hak Tealâ âlem içinde cünkü semâhım dedi
Yüzüne bak her kişinin suratından bellidir

Her zerrin kalbi mecliste bulunûr şöyle ayan
Neyleyem bîmarı aşkın illetinden bellidir

Dervîşe pîrini sormak meslek-i irfân değil
İrfana bir nazar kıl muhabbetten bellidir

Ey NESİMÎ cevheri nadan eline virme gel
Cevheri sarraf bilür çün kıymetinden bellidir

12/88

151

NESİMÎ

10/55

Remizce bilür isen
 "Sırr-ı sırrullah" olur
 Eğer derviş olam dersen
 Devran olan demkeş olur

Girip gevher alam dersin
 Aşk deryasına dâim dersin
 Dervîşliktir dâim işim
 Hak yoluna koydum başım.

Muhammed'in ser yoldaşı
 Hakkı "Hasbinallah" olur
 Mü'minin işidir vallah
 İşi gücüdür eyvallah

"Kâbe-i Beytullah"
 Görse pîrini hâmi olur

10/56

Ey NESİMÎ, can NESİMÎ
 İlm-i hikmet dem virür
 Cümlesi de sana bağılı
 "Fakr-u fakrullah" olur.

10/55-56

152

NİHANİ BABA

9/170

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Ey mevalı irdi hatem sızılar arş-u zemîn
 Bugün mâh-ı muharremdir buyurdu Cebrâil Emîn
 Kerbelâ'da şehit düştü ol "Emîrû'l Mü'minin"
 Nice kıydın Ehl-i Beyt'e sen Yezid-i hâin

Ey hâyasız Ömer-i nahts-ı şemîr-i mel'un" ey dervîş
 İyle "lâfetullah Aliyü'l-kavmü'l- zalimin"

"Kurretü'l-i ayn-ı Muhammed" Şâh Hüseyini ya sefâ
 Görmüş değildir cihânda kimseler böyle cefa
 Rûzi mâhşer olanda cûd-i pake Mustafa
 Ne cevap verirsın acaba ey hevaric-i vefâ

Ey hâyasız "Ömer-i nahts-ı şemîr-i mel'un" ey dervîş
 İyle "Lâfetullah Aliyü'l-kavmü'l-zalimîn"

Mustafa'nın ayn-ı zâtı Murtaza'nın himmeti
 Bir içim su virmeyüben iylediniz şevketi
 Hâşâ ki ser olasınız ol huzurda ümmeti
 Evliyâ âhırına çok buyurdu lâneti

Ey hâyasız "Ömer-i nahts-ı şemîr-i mel'ûn" ey dervîş
 İyle "lâfetullah Aliyyü'l-kavmü'l-zâlimîn"

9/171

Yazdınız nâme Kûfe'den ahd-ı iman gönderdiniz
 Biz Muhammed ümmetiyüz deyü dava kıldınız
 Gerü dönüp evlâdına baktı kastı oldunuz
 Üryan büryan zevcelerin develere bindirdiniz

Ey hâyasız "Ömer-i naḥs-ı şemîr-i mel'ûn" ey dervîş
 İyle "Lâfetahullah Aliyyü'l-zalimin"

Korkmadınız ol Hüdâ'dan Hakk'ın asi kulları
 "Hak-ı yeksan eylediniz bunca şehid dilleri
 Kan ile mintanı eyledi Kerbelâ'nın çulları
 Kestirdiniz âb-ı Fırat'ı bağladınız yolları

Ey hâyasız "Ömer-i naks-ı şemîr-i mel'ûn ey dervîş
 İyle "Lâfetullah Aliyyü'l-kavmü'l zalimin"

Ey NİHANÎ lânet Ehl-i Beyt'in düşmanına
 Yâ nişanı Abdulkadir ol Yezid'in canına
 Nice kanlar döktüler Kerbelâ meydanına
 Evveline ahırına lânet itti şanına

Ey hâyasız "Ömer-i naḥs-ı şemîr-i mel'ûn" ey dervîş
 İyle "Lâfetullah Aliyyü'l-kavmü'l zalimin"

9/170-171

153

12/77

DER NUTK-I NOKSANÎ

12/78

Firkâtın oduna yandım tutuştum
Kaldır nikâbını yüzden Yâ Ali
Mürvetine geldim kapuna düştüm
Göster cemâlini tizden Yâ Ali

Himmet eyle bir gerçeğe varalım
Emrine bend olup hizmet kılalım
Ağyarı sağ yarı göster bilelim
Dönmeyelim izden düzden Yâ Ali

"Elest" gününden kılmışız ahdı
Senden nazar gerek etsemde cehdi
Kalbimizi eyle Tanrının tahdı
Çıkarma gönülden gözden Yâ Ali

Bülbül inler muhabbetin gülüne
Canım fedâ Evliyânın yoluna
Er odur ki Hak deminde buluna
Muhabbetin tadı tuzdan Yâ Ali

12/79

Rahmetin bahrine irmek muradım
Yedi iklim çâr köşeyi aradım
Înâyet sahibi Hak seni gördüm
Lûtfun diriğ etme bizden Yâ Ali

Cemâlin isterim cennet içinde
Ricamız kabul et rahmet içinde
Yedi derya ilm-i hikmet içinde
Uyandır bizi bir sözden Yâ Ali

NOKSANÎ yanuptur âşkın nârına
Canım intizardır Hak didârına
Âşıkların sâdıkların nûruna
.....dir yakından tezden Yâ Ali

12/78-79

154

DER NUTK-I NOKSANÎ

12/49 Bir kâmile candan hizmet eyle ki
 Nâr-ı aşka salup pişire seni
 Teslim olup her sırrını söyle ki
 Korktuğum yerlerden aşura seni

12/50 Yalancı kalleşe hürmet eyleme
 Mutlak münâfıktır ülfet eyleme
 Hırsile üstüne gelse söyleme
 İblisten aşirtır şaşırur seni

 Zâhir ilm-i çoktur mâhluka satar
 Yoluna varma yakandan tutar
 Ellerin bağında şakiyup öter
 Dar kapta kaynama taşırur seni

Dilde kuru ikrâr sohbeti çoktur
 Zerre Hak nişanı kalbinde yoktur
 Batının görmezsen deme ki Hak'tır
 Dergâh-ı Ali'den düşürür seni

NOKSANÎ sakın hâ uyma her cana
 Binde bir cenan çok yeter irfana
 Kusuru sende gör gezme yabana
 Nefse uyma yoldan düşürür seni

155

DER NUTK-I NOKSANÎ BABA

12/24 Ezelden mest oldum gül cemâline
 Nikâbın perdesin kaldır sultanım
 Anınçün meyl etmem dünya malına
 12/25 Bize Hakk'ın lûtfu boldur sultanım

Bir katre su iken ummuna dolduk
 Anasır bahrında eğlendik kaldık
 Gelip bu cihânda üstâdı bulduk
 "Elifullah" doğru yoldur sultanım

Fehm edince Hak nazarı adamda
 Müşkiller hâllolur irfanı demde
 Şükr olsun gönlümüz kalmadı gâmda
 Destinle bir bade doldur sultanım

Âb-ı hayat gelür canan elinden
 İlm-i hikmet kesb olunûr dilinden
 Bülbül vazgeçer mi gonca gülünden
 Avazım ol yâre bildir sultanım

Âşk sarar maşuğunun yarasın
 Hesap eder yerin, göğün arasın
 Şâh'ım ihsân eyle derdim çaresin
 NOKSANÎ Haydar'a kuldur sultanım.

12/24-25

156

NOKSANÎ

10/86 Reyhani debredi bülbül
 Bir de senden olsun
 Seherden açılup gülün
 İşitüp şâdıman olsun

Seher vakti mübarektir
 Kamu demden bu gökçektir
 Mü'minin ahdı gerçektir
 Niçin kavli yalan olsun.

Seher de dur niyaz eyle
 Hüdâ'ya.....fıraz eyle
 Şer işini azîz eyle
 Ne hayrına ziyân olsun.

İlahî Mustafa hakkı
 Ali Mürteza hakkı
 Hasan hulki Rızâ hakkı
 Meded mürvet iman olsun.

10/87 Ne hûb "Esmâ-yı Hüsna'nın"
 Gülistane temaşasın
 Hüseyin-i Kerbelâ başına
 Dilinde her zaman olsun

İmam Zeynel Şemşir-i mâhı
 Muhammed Bakır ol Şâhı
 Seversen Ca'fere rahı
 Hariciden pinhan olsun.

İmam Musâ Rızâ sular
 Takî bu Nakî-i Asker
 Düldül, Zülfikâr Kanber
Mehdi'n iman olsun.

Kul isen katli yaz dini
 Vücûdet Ali.....
 Teberra oku Mervan'ı
 Sana cennet, mekân olsun

Ana bahşet kerem-kânı
 Senden umarcam âsânı
 Kapun gülâmı NOKSANÎ
 Mevlâ yazuvan (!) olsun.

157

NOKSANÎ**HAYDAR**

10/37

Okundu nâdi Ali Şâh-ı Merdan
 Meded dertlülerin dermanı Haydar
 Âşıkların maşukı canlara cân
 Mü'minlerin dîni îmanı Haydar.

"Mazhar-ül acayib" aşikâr iden
 On sekiz bin âlemi vâr iden
 Hüdâ cenginde Mustafa'ya çâr iden
 Kâfirlere virmez îmanı Haydar

"Tecruhu avnenleke"dir Mürteza
 Din aşkına çal Zülfikâr, kıl kazâ
 Uğratma hışmına, meded kıl bize
 İhsân ile keremler- kânı Haydar

"Finnevaib bi ilâh-ı hacet"
 Müşkill'er hâl iden Şâh-ı Vîlâyet
 Mü'min kullar senden umar şefaât
 Meded şefaatin îmanı Haydar

"Hacetün külli himmemin ve gâmin"
 Seni inkâr iden müşrik müneccim
 Oniki İmam hürmetine efendim
 Koma zulmette, insanı Haydar

Sinceli bi gaflete ne hikmet
 Hatem Mustafa mühr-i nübüvvet
 Tur vilâyet kılalum şehadet
 "Elesdü ahdünün" peymanı Haydar

"Ve aleyha ve edrike " derken
 Çağır dil Muhammed didin "Lebbeyk"
 Virüb ol dem "Esselâmu aleyhi
 Elinde Zülfikâr üryani Haydar

Zülfikâr, Düldül, Fatıma, Kanber
 Gece, gündüz Şâh'ın hizmetin eyler.
 Heman didârını eyle müyesser
 İstemem cenneti, Rıdvan'ı Haydar

10/38

Âh idüp ağlarım gece ve gündüz
 Hayâlin gözümden gitmiyor hergiz
 Üçyüz yıldan sonra, bir dosta nergiz
 Sunup irşâd etdîn, Selman'ı Haydar.

Ne gevhersin, ne kıymetli madensin
 Nice şu dünyaya, gelüp gidersin
 Cenazenle, on deveyi yedensin
 Bulunmaz merkadın, pinhanı Haydar

Çağlar çeşmim, yaşı akar revanda
 Andelibler feryâd ider gülşende
 Yarın mâhşer günü, ulu dîvanda
 Emânetdir sana NOKSANÎ Haydar.

10/37-38

158

12/12

DER NUTK-I NOKSANÎ BABA

OkuAli Şâh-ı Merdan'ı
 Eriş dertlilerin dermanı Haydar
 Âşıklar maşukı canların cânı
 Mü'minlerin dîni imanı Haydar

12/14

"Mazharü'l-acaüp" aşikâr iden
 Onsekiz bin âlemleri var iden
 Uhut cenginde Mustafa'yı çar iden
 Virmez kâfirlere amanı Haydar

"Bihamdillah Avnelleke" Murtaza
 Din aşkına çal Zülfikâr kıl gâzâ
 Uğratma hısmına meded kıl bize
 İhsân eyle keremler-kânı Haydar

Finnevaib Âl-i Allah
 Müşkilleri hâl ider Şâh velâyet
 Mü'min kullar senden umar inâyet
 Medet şefaatin imanı Haydar

"Hacetün küllü himmetin ve gâmmı"
 Seni inkâr iden müşrik-i mülcem
 Oniki İmam hürmetine efendim
 Koma zülûmatta insanı Haydar

.....bi-fazlike ne hikmet
 Hatem Mustafa mühür-i nübüvvet
 Şâh-ı velâyetin kıldım şehadet
 İllet âhiretin peymanı Haydar

"Ve aleyha ve edrike derken"
 Çağırdı Mustafa dede ki "lebbeyk"
 Virüp aldım "Esselâm u aleyk"
 Zülfikâr elinde üryanı Haydar

12/15

Ah idüp ağlardı gece ve gündüz
 Hayâli fikrinden geçmezdi hergiz
 Üçyüz yıldan sonra bir deste nergiz
 Sunup irşât iden mihmanı Haydar

Ne gevhersin ne kıymetli madensin
 Nice şu dünyaya gelüp gidensin
 Cenazede ak deveyi yedensin
 Menendin bulunmaz pinhanı Haydar

Zülfikâr vuruldu(el) Fatma Hacer
 Gece, gündüz Şâh'ın hidmetin iyler
 Heman didârım iyle müyesser
 İstemem cenneti Rıdvan'ı Haydar

Andelipler feryat ider gülşende
 Durmaz akar çeşm-i yaşı revanda
 Yarın mâhşer günü ulu divanda
 Emanettir sana NOKSANÎ Haydar

12/12-15

159

NOKSANÎ

10/82 Evvel hâlde hakikâtı bilmeyen
 Bilmeyen de söyler, bilen de söyler
 Yedi derya denizine dalmayan
 Dalmayan da söyler, dalan da söyler.

10/83 Hak Muhammed Ali üçü bir idi
 Akıl ermez evliyânın sırrı idi
 Kendi mevtasını kılan kim idi
 Kılmayan da söyler, kılan da söyler.

Evvel (Elif) yekta olan (Mim) idi
 Ebced hesabında onlar ham idi
 Olmadan içerü oldum var idi
 Olmayan da söyler, olan da söyler

Olura olmaza sorma suâli
 Dört kapunun kaç kattır divânı
 Yedi kere anasından doğanı
 Doğmayan da söyler, doğan da söyler

NOKSANÎ'yim hakîkatin yoludur
 Akıl ermez evliyânın sırrıdır
 Kendi mevtasını kılan Ali'dir
 Kılmayan da söyler, kılan da söyler.

10/82-83

160

NOKSANÎ

10/29 Yedi hisar içinde bir şehir gördüm
 Girmeğe her taraftan yolları vardır
 Oniki kapudan içerü girdim
 Şâh-ı bir nice bin kulları vardır.

Kal'anın başından dört ırmak akar
 "Hamra asel bi hem kevser" çıkar
 Yedi sakisi var âşıkı yıkar
 Âleme can sunar, elleri vardır.

10/30 İki kanatlıdır kapısı ânın
 Otuz iki mimar düzer hezanı
 Üçyüz almışaltı hücre tamamı
 Doldurmuş hazineye malları vardır.

Bir kapu önünde terceman durur
 Yetmişiki dilden cevabın virir
 "Arş-ı Kürsi'n levh-i kalemi" görür
 Mağribden maşrika kolları vardır

Şâhlarının ismi üç imiş bildim
 Hesabını ebcedden beyânı kıldım
 İbtida ismini elli dört aldım
 Dü âlemi gezer yolları vardır

İbtida isminin hurufu üçtür
 Noktası ikidir sanmaki güçtür
 İkinci ismini sorarsan kaçtır?
 Yüzelli dört yol, hâlleri vardır.

Üç huruf üç nokta ikinci ad
 Şarabı lâl içre bulunûr dadı
 Üç yüz almış altı hâne bünyadı
 Misali tuba veş dalları vardır.

Üçüncü ismini yüz doksandan al
 Üç huruf, üç nokta hiç görmez zeval
 Şâhım "Mısır-ı Yusuf" cemâli misal
 Ruhsârı üstünde hâlleri vardır.

10/31

Yedi kat alnında "nûr-ı arşullah"
 Aşkından derd ider gökde mihr-ü mâh
 Adalet sahibi gâyet o Şâh
 Şekerden lezzetlü dilleri vardır.

Yedi şehzâde var, mevcûddur ismi
 Kimseler görmez nâ-mevcud cismi
 Yedi kral olmuş onların hasmı
 Küft-i iman bahsinde kalları vardır

Bu şehrin ismini dört harften alur
 Bir nokta hesabın, kırkaltı bilür
 Gülşen bahçesinde kokusu gelür
 Muhabbet bağında gülleri vardır.

NOKSANÎ bu. şehir içinde gezerim.
 Dost yüzünden dört kitap yazarım
 Pîrimden himmet aldım sahip nazarım
 Hâl ehlinin sanma, kulları vardır.

10/29-31

161

9/251

NOKSANÎ
TÜRKÜ

Çektim zâr benzim sarı
İlerim zârı zârı
Âşıklar söylesin doğru
Hangimiz güzel kokulu

Reyhan der beni ekerler
Kökümü saksıya dikerler
Şu beni takınan gözler
Hangimiz güzel kokulu

Karanfil der kazarlar
Gerdan üstüne düzerler
Şu beni takınan gözler
Eyzan

Gül der ki beni dikerler
Göge güzeller ekerler
Evlere peşdah çekerler
Eyzan

Sünbül der boynum uzun
Tenhada biterim yazın
Çayır, çimen bezetir yüzün
Eyzan

9/252

Lâle der ki ben lâleyim
Cümlelizden âlâyım
Çiçeklerin serdarıyım
Eyzan

Susam der dünüm köktür
Köküm yapağım çoktur
Cümlemizi de yaratan Hak'tır
Cümleliz de bir kokulu

NOKSANÎ der kadim Tanrı
Önünde boynumuz eğri
Şâh Hatayi'm söylesin doğru
Cümlemiz de bir kokulu

9/251-252

162

NOKSANÎ

10/95

Havalanma gönül inegör düze
Kılavuzsuz gökte uçan kuş olmaz
Kazaya rıza ol, belâya sabır
Kişinin başına gelmez hâl olmaz.

Hâline şükreyle sen sana yakın
Senden yukarı bakmadan sakın
Akıllı ol, edebini divane takın
Divanda sırrı hergiz faş olmaz.

Kötülük idene, sen iyilik iyle
Ârif ol, herkesin dilince söyle
Yüksek yirde durma, alçağı boyla
Alçak yirde bahar olur, kış olmaz.

10/96

Dinle gel sak sözi, sözünü tanı
Sadık (bir) kalb olup gözinle tanı
Hak yolına kurbandır, bu şirin cânı
Sermaye gezendir, elde iş olmaz.

Hak sözü, nerden gelürse Hak'tır
Özini bilmeyen, Hak'tan ıraktır
Ben mü'minim diyen, cihânda çoktur
Nişansız mü'minin sözi gûş olmaz.

İriş bir mürşide, aç can gözini
Haklı cânâ söyle, bu şirin sözi
Dımışkıda yüri, belli etme izini
Balı zehr idersin, kâse nûş oimaz.

NOKSANÎ her yere uzatma elin
Özini bilmezlere, bildirdim hâlin
Baktın ki, haramisi çoktur bir yolın
Uğratma ziyândır, kârı hoş olmaz.

10/95-96

163

NUTKÎ

9/110 Pazar günü nazar günü
Hû Allah geliyor ünü
Murad kıl her ne dersemde
Uzatma git azar günü

Pazar ertesi vahdî.....
Geçti Kerbelâ ötesi
.....
Hû Allah geliyor üni

9/111 Günün birisi salı
İmdâd et Muhammed Ali
Mehdî Selman ararsan
Mehdi Sultan nûr cemâli

Sorgu gecesi çarşamba
Görki geleni perşembe
İndinde noksanım çoktur
Murad kıl her ne derise

Mümine pîrim cumada
Ahdını gerü komaya
Özde itikat olmazsa
Biz ne diyelim Hüdâ'ya

Secde yerini yazar ola
Mü'min Allah deyüp gele
Yüz müminden bir ders ala
Hû Allah geliyür ünü

Hey NUTKî özüm Hakk'a
Her dâim her saat kulağım Hak'ta
Şükür kanaat eyle Hakk'a
Hû Allah geliyor ünü

9/110-111

164

ÖKSÜZ KUL HİMMET

9/207

Kişinin başına olmaz işler gelür
 Bizi kurtaran İmam Hüseyin
 Kusur bende imiş kime ne diyem
 Biz kurtaran İmam Hüseyin

İletüp hayıra demedi bizi
 Erenler çiğnemez yerdeki yüzi
 Yarın yol gününde isterik sizi
 Eyzan

Âşık olan bu sevdadan yorulmaz
 Merhem olmayınca yaram sarılmaz
 Kul bunalmayınca er çağırılmaz
 Eyzan

Bir nefesnen içeriye katıldık
 Bir karından dışarıya atıldık
 Münkirlerin durağına tutulduk
 Eyzan

ÖKSÜZ KUL HİMMET'im yollar aşam
 Mürveti mi kalur sana çağırın kişi
 Oniki İmam'ların ser çeşme başı
 Eyzan

9/207

165

NUTK-I MUHAMMED BABA

12/29

Yolcu oldum yola düştüm
 Yollarım Ali çağırur
 Bülbul oldum güle düştüm
 Güllerim Ali çağırur

Bulut oldum göğē ağdım
 Yağmur oldum yere yağdım
 Çok sarp kayaları döğdüm
 Sellerim Ali çağırır

Hâneye mihman gelmişim
 Gâh ağlayup gâh gülmüşüm
 Bahr-ı ummana dalmışım
 Göllerim Ali çağırur

PİR MUHAMMED aşka düştü
 Âşık deryası serden uştu
 Virdiğimiz Ali'ye düştü
 Dillerim Ali çağırır

12/29

166

DER NUTK-I PİR SULTAN ABDAL

- 12/48 Gönül ne gezersin seyran yerinde
 Şu âlemde her şey var olmayınca
- 12/49 Oluru olmazı sana dost tutma
 Bir ehl-i kâmile yâr olmayınca

Varip bir kötüye sen olma nöker
 Dokunur çarkına dolunu döker
 Ne Hak'tan utanûr ne hicâp ider
 Bir kişide namus, ar olmayınca

Yine havalandı gönlümün kuşu
 Dâim gıybet etmek kötünün işi
 Üstâdını fehm eylemez bir kişi
 Mürşidin yanında var olmayınca

PİR SULTAN ABDAL'ım sırtımız beyân
 Akıl mıdır cahil sözüne uyan
 Bir baştan ağlamak ömüre ziyan
 İki baştan sadık yâr olmayınca

12/48-49

167

PİR SULTAN ABDAL

9/97 Allah Allah desem kalksam yürüsem
 Acep şu dağları aşam mı ola
 Boz atlı Hızır'a yoldaş dursam
 Varup.....dostum mı ola

Gül yüzlü pîrime eyledim ikrâr
 Yağmurdan yelden borandan saklar
 Gerçek âşıkların rızasın bekler
 Kırklar'ın yedince haberim m'ola

Sakın hey sevdiğim nazardan sakın
çıkâr erenlerin attığı okun
 Uzak yerleri sen ettin yakın
 İki ilebirdir dostum m'ola

9/98 Dostun bahçesinde gülleri gonca
 Boyları uzundur belleri ince
 Güzel atlı İmamların öğünce
 Kerbelâ'dır şehit dostum mu ola

PİR SULTAN ABDAL'ım hâlk arasında
 Gâyet sevdam düştü Hak avazında
 Altmışınan yetmişin arasında
 Özimi irfana katsam mı ola

9/97-98

168

PİR SULTAN ABDAL

10/59

Yanlış fetva ile yola gidilmez
 Ârif isen bu mânâna fark iyle
 Eğri hacet ile metah dokunmaz
 Ustam isen endazeni düz iyle

Mâşuk olan âşıkına düş gelür
 Âşıkın başına olmaz iş gelür
 Her dem böyle kalmaz bir gün kış gelür
 Bâ-yı bâb vaktinde bir sürgü iyle

10/60

Kulak ur da dinle arşta horozu
 Belki irişesin ilm-i kâr bize
 Konduru, buğdayı ekme ar ise
 Çiftçi isen var tarlanı herk iyle

Şu dünya bulandı ya durulmuyor
 Ârif olmayınca fark olunmuyor
 Külek ile tarla suvarılmıyor
 Muhabbet pendinden kaldır hark iyle

PİR SULTAN ABDAL'ım ihlâs yar olsa
 Mecnun da gözlüyor Leylâ gelürse
 Bir canânın meyli sende yok ise
 Âhır fayda iylemez anı terk iyle

10/59-60

169

PİR SULTAN ABDAL

9/177

Gördüm güvercin donunda oturur
İndim ziyaret ettim Balım Sultan'ı
Zemheride dost almasın bitüren
İndim ziyaret ettim Balım Sultan'ı

Tekkesine kurban gelür köşeden
Camisine gidin postunu düşedin
İnüp Ali imama kuşak kuşatan
Eyzan

Tarık durup kara taşı kaldıran
Mucizat gösterip kendün bildüren
Oniki öküzü bir kazana dolduran
Eyzan

Seksen bine evliyâ çırağın yakar
Doksan bin evliyâ gülbengin çeker
Cennetin içende çağlayıp akar
Eyzan

PİR SULTAN ABDAL'ım kork Allah'ın işinden
Tesellimiz aldık bağlar başından
Biz de geçtik ol delikli taşından
İndim ziyaret ittim Balım Sultan'ı

9/177

170

PİR SULTAN ABDAL

9/35

Gâfil kaldır şu gönlünden gümânı
 Şu mülkün sahibi Ali değil mi
 Yaratmıştır onsekiz bin âlemi
 Kismetini veren Ali değil mi

Bir canı yarattı o da oldu düşman
 Ali'ye kasedetti sonra oldu pişman
 Kankı.....var Ömer, Osman
 Kur'an da okunan Ali değil mi

Gelin vazgeçiniz siz bu gümândan
 Sakın olursunuz dinden imandan
 Şefaât umarsınız Oniki İmam'dan
 Onların atası Ali değil mi

9/36

Bin bir ismi vardır bir adı Hızır
 Nerede çağırsam orada hazır
 Ali'm Padişâhtır Muhammed vezir
 Bu fermanı yazan Ali değil mi

PİR SULTAN ABDAL'ım ben de biçâre
 Aradım bulmadım derdime çâre
 Nasıl yüzü kara varam divâne
 Divanda oturan Ali değil mi

9/35-36

171

PIR SULTAN ABDAL

9/208 Merağım yok ki bir mektup yazarım
 Yazar da sorayım Şâhıma bari
 Hâlimden bilür bir dost bulamadım
 Sığınayım Gani-kârıma bâri

Çoşkun sular gibi akıp çağlayam
 Bir dostum yok ki hâlim boylayam
 Güzel Şâhı تنها yollarım ağlayam
 Belki derman ider derdime bâri

Hâlil gibi nar içine atılam
 Aşkın ateşine yanup ütülem
 Alur yok ki kulum deyü satılam
 Varup kul olayım Şâh'a bari

Yusuf gibi kuyulara indiren
 Kerem gibi türabına kandıran
 Yar ahdına durmaz beni inandıran
 Çıkıp yollarına göreydim bari

PIR SULTAN ABDAL'ım niyazım Hakk'a
 Hak cömertgâhtır dedim yaka
 Güzel Şâh gelmemiş urganım caka
 Varam sallanayım darına bâri

9/208

172

PİR SULTAN ABDAL

9/142

Hakk'ın haznesinde gizli sır idim
 Ananın belinden indirdin felek
 Ağ mürekkep idim kızıl kan oldum
 Cümle irenlere yazdırdın felek

Biz de anamızdan doğduk aldandık
 Tuzlandık da çaputlara belendik
 Dokuz aylık yoldan çağırdın geldik
 Dünyaya gelmişe döndürdün felek

Nesine hey deli gönül nesine
 Değirmenler döner didem başına
 Taze değdim on üç on dört yaşına
 Sılasız sevdaya yeldirdin felek

On beşimden yiğirmiye yol oldu
 Otuzunda çevre yanımlı oldu
 Kırk yaşımdan kan buladık sel oldu
 Cürüm sazım bildirdin felek

Yaşımda ellide yarıyı geçti
 Altmışımda yolum yokuşa düştü
 Yetmişimde türlü teberim şaştı
 Orada ayak ayak indirdin felek

9/143

Seksenimde beratlarım yazıldı
 Doksanımda gül irengim bozuldu
 Yüz yaşımda kemiklerim ezildi
 Orada bir masuma döndürdün felek

PİR SULTAN ABDAL'ım yaktın yandırdın
 Ecel şerbetini verdin kandırdın
 Durmadın da Azrail'i gönderdin
 Dünyaya gelmemişe döndürdün felek

9/142-143

173

DER NUTK-I PİR SULTAN ABDAL

12/23 Çalkanup akıyor şol cihân soylu
 Durulur gâm yeme divane gönül
 Dağ başında duman er başında bus
 Görülür gâm yeme divane gönül

12/24 Yüce dağ başında duman kış olur
 Yâr elinden dolu bâde nuş olur
 Dost, dostu görünce gönül hoş olur
 Hoş olur gâm yeme divane gönül

Murad ehli olup kendi hâline
 Bakma elin yahşı yaman hâline
 Bir gün kısmetiniz kendi eline
 Virilür gâm yime divane gönül

Er odur ki kendi yükün yüklene
 Sabr-ı karar idüp bire beklene
 Bunca düşman arkamızdan birleşene
 Gün olur gâm yeme divane gönül

PİR SULTAN ABDAL'ım der söz sırada
 Bu söz tamam olup kalkın burada
 Cümlemizin istediği murada
 İrdürür gâm yeme divane gönül

12/23-24

174

PİR SULTAN ABDAL

9/68

Güzel pîrimiz izaninan buyurdu
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram
 Âlem tekbirledi İmamları aydı
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram

Böyle bir kumaş ki, Elif'in dalı
 İğnesi, ipliği Urfa'nın gülü
 Bir adı Şeyh Safi, bir adı Ali
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram

Şöyle bir kumaş ki, ele alınmaz
 Cihânı derc etsen misli bulunmaz
 Özce hayâl göz öğünden ayrılmaz
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram

9/69

Şöyle bir kumaş ki, Elif'in dalı
kol eyledi almasın dahi
 İği, masurası, tarak misabı
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram

PİR SULTAN ABDAL'ım âyal etmeye
 Çeküp emeği cibal etmeye
 Hakk'ın dergâhına doğru gitmeye
 Hey erenler ben bir kumaş dokuram

9/68-69

175

PİR SULTAN ABDAL

9/93

Ben de şu dünyaya geldim geleli
 Öğünden gülmedim ana ağlarım
 Cefâsın çektim kömür gözlümün
 Sefâsın sürmedim ana ağlarım

Yüklendi barhanam gidiyor kervan
 Ecel arkamızdan vermiyor aman
 Yarın eller ile sürdüğü devran
 Beniminen sürmediğine ağlarım

Hâni benim ala gözli meralım
 Yâr yitirdim şu âlemi ararım
 Cerrah olsa ben yaramı sararım
 Yâr yaremi sarmadığına ağlarım

9/94

Hani benim ala gözlü mestanım
 Meyl-i muhanneti senden isterim
 Elimnen diktiğim bağım bostanım
 Güllerini dermediğine ağlarım

PİR SULTAN ABDAL'ım bu da ne idi
 Gülüp oynamanın sonu vay idi
 Her câhilin ideceği bu idi
 Yâr ahdına durmadığına ağlarım.

9/93-94

176

PİR SULTAN ABDAL

9/220

İşte gidiyoruz âgâh oldunuz
 İcâzet isterik sizden canlarım
 Ben gidince sağsa nice kaldınız
 İcâzet isterik sizden canlarım

Daim Hak iledir pazarı kulun
 İnşallah yakında gelürük bilin
 Cümle mü'min müslim duâcı olun
 Eyzan

Sakın hile katman siz kârınıza
 Boynunuz uzatın hem darınıza
 Hak rahat virsünnıza
 Eyzan

PİR SULTAN ABDAL'ım yazdığım yazı
 Muhammed Ali'ye bağladın özi
 Âfetten, tufandan saklasın sizi
 Eyzan

9/200

177

DER NUTK-I PİR SULTAN ABDAL

12/47

Niçün benden döndün yüzi dönesi
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım
 İkrârı boynuna zincir olası
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

Serden geçer senden geçmezem derdin
 Sır Ali sırrıdır içmezem derdin
 Sensiz bir içim su içmezem derdin
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

Yürü bire yürü yüze gülücü
 Yârını koynunda yadlar soyucu
 Boynuna urulsun Hakk'ın kılınıcı
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

12/48

Yürü bire yürü âhım tutası
 Toprak kabul etmez taşa yatası
 Ağ göğsünde yılan, çıyan ötesi
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

Hatice anadır Mekke, Medine
 Kâbe'de okurlar hutbe adına
 Yüzün gözün yanmaz tamu oduna
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

Yârdan ayrılmışım yamandır yaşıım
 Kulak vermiyorsan var yürüsem
 Erenler kurduğı yol sana hasım
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

PIR SULTAN ABDAL'ım derdim bî-derman
 Yârdan ayrılmışım firkâtım yaman
 Yârın şefaati sen kimden uman
 Var seni Ali'nin yoluna saldıım

12/47-48

178

PİR SULTAN ABDAL

9/49 Yüzümü çevirdim yüzün tutasın
 Yürü var Ali'nin yoluna saldıım
 Oniki İmam'lardan mâhrum kalasın
 Yürü var Ali'nin yoluna saldıım

9/50 Yürü bire yürü âhım duyası
 Göğsünün üstünde yılan ötesi
 Toprak kabul etmez taştâ yatası
 Yürü var yürü Ali'nin yoluna saldıım.

Kapınun önünden geçemem derdin
 Rızasız suyunu içemem derdin
 Serden geçüp senden geçemem derdin
 Yürü var Ali'nin yoluna saldıım

Kapunun önünde çalular bite
 Bacanın başında baykuşlar öte
 Karış vermek bilmem ocağın bata
 Yürü var Ali'nin yoluna saldıım

PIR SULTAN ABDAL'ım yar aman aman
 Üstümüzde döner bir bölük duman
 Bize yardım etsin Oniki İmam
 Yürü var Ali'nin yoluna saldıım.

9/49-50

179

PİR SULTAN ABDAL

9/47 Şu güzel diyardan güzel diyara
 Bir dem sureti kadim kal etti böyle
 9/48 Aha ben gidiyom sen.....ağla
 Ben bu diyardan Şâh'a giderim.

Güvenir güvenir pişman olursam
 Çıkar bir yönden destan olursam
 Fesattan settan usta olursam
 Ben bu diyardan Şâh'a giderim.

Birlik turnayı sevgin dediler
 Derdi yüreğimde çıkın dediler
 Diyardan ötesi yok dediler
 Ben bu diyardan Şâh'a giderim.

Altmış insanı aldılar mı ola
 Kılınmış namazı kıldılar m'ola
 9/49 Sizde Şâh diyeni öldürürler mi ola
 Ben bu diyardan Şâh'a giderim.

PİR SULTAN ABDAL'ım ben de varamam
 Ciğer kebab oldu oda yanarım
 Pir Sultan'ı deli deyü kınaman
 Ben bu diyardan Şâh'a giderim.

180

PİR SULTAN ABDAL

9/100 Bizden selâm söyleyin gül yüzlü Şâh'a
 Koyduğu yollara gitmiyor talib
 Her kişi başına bir çırak tutar
 Mürşidin emrini tutmuyor talib

Avrat erin tutmaz oldu talibi
 Farş ettiler Evliyâlar sırrını
 Gördüler mi dört kitapta yerini
 Tanksız tercüman soruyor talib

İçerü girince güzel Şâh versin
 Taşra çıkınca ikrâr yok dersin
 Senden gayrı hâlifeler çok dersin
 Verdiği ikrârdan dönüyor talib

Haber mi aldın sende nasipten
 Pazarlık ettin biraz eskiden
 Yarın korkmaz mısın ulu kişiden
 Artık alıp eksik satıyor talib

PİR SULTAN ABDAL'ım.....fakına
 Talib boyun eğip durmuyor dârâ
 Sarıklar sarılıp içmiyor bâde
 İnlete inlete ölüyor talib

181

PİR SULTAN ABDAL

10/50 Eğer ârif isen ustana danış
 Danışıp yolları aşar mı aşar
 Danışmadan yola gitse bir kişi
 Bağlar uzalır, yolları şaşar mı şaşar

10/51 Altunda bir pul olur mı kâbil
 Kâmil ile konuş ki olasın kâmil
 Konuşma cahil olursun cahil
 Kişi ayarından düşer mi düşer.

İlm-i hakikâtı bilse bir kişi
 Keremdir, ihsândır Hüdâ'nın işi
 Pîr elinden dolu içse bir kişi
 Ârifler meydanında çoşar mı çoşar

İlm-i hakikâtın gevherine dokuna
 Yalancı lâdinden serin sakına
 Hasımın karınca ise merdane takına
 Ummadığın daş başına düşer mi düşer.

PİR SULTAN ABDAL'ım bu böyle n'olur
 Bir kişi ettiğin elbette bulur
 Alıcı kuşların ömrü az olur
 Akbaba zararsız yaşar mı yaşar

10/50-51

182

PİR SULTAN ABDAL

9/81

Divâne gönlümün âhırı şundan
 Her zaman el sözüne uymalı değil
 Kazandığın mallar dökülür kalır
 Şu tatlı canına kıyma, ölüm var

Hırsın, nefsin yaylasını kışlama
 Bezirganınisteme
 Evliyâyı enbiâyı dışlama
 Ezazül donlarını giymen ölüm var

Gölgesiz ağaçtır dünyanın aslı
 Silinen kalmasın gönüller pası
 Olurdan olmazdan almayın sözü
 Şu ilin yayuğun yayman ölüm var

9/82

Bulanık çeşmeden doldurma
 Âdabı, hayâlî silkip kaldırma
 Bu dünyaya sende meyil verme
 Yedi kat perdeyi silmen ölüm var

PİR SULTAN ABDAL 'ım gördüm hâlimi
 Ne hoşça severler kızı, gelini
 Helâl, haram şu ellerin malını
 Toplayup doldurma, koyma ölüm var.

9/81-82

183

DER NUTK-I PİR SULTAN

12/55

Kalktım seher vakti bir sedâ geldi
 Dağlar Yâ Muhammed Ali çağırır
 Bülbülün feryâdı sînemi deldi
 Bağlar Yâ Muhammed Ali çağırır

Baktım felek semâ tutmuş dönüyor
 Talip olan mürşidini tanıyor
 Yüreğime bir od düşmüş yanıyor
 Bağlar Yâ Muhammed Ali çağırır

Destur oldu gökten uçan kuşlara
 Bakın şu didemden akan yaşlara
 Sular yüzün çalar taştan taşlara
 Çağlar Yâ Muhammed Ali çağırır

12/56

Âşık olanların derdi dost derler
 Buna kail olur kâmiller, pîrler
 Dertliler de gelür derman isterler
 Sağlar Yâ Muhammed Ali çağırır

PİR SULTAN ABDAL'ın vardır âşıkı
 Âşık olanların yanar ışığı
 Hasan Hüseyin'in zar-ı beşiği
 Ağlar Yâ Muhammed Ali çağırır

12/55-56

184

PİR SULTAN ABDAL

10/8

Söyleyim de dinlen mavalı canlar
 Sahipsiz kişinin hâli nice olur?
 Allah'a kul, Peygâmbere ümmet değil
 Eyzan

Ali Düldül'e binmiş, gâzâyâ gider
 Kanber öğünce, Düldül'ün yeder.
 Eski kazancına güvenen imansız gider
 Eyzan

.....kişinin lokmasın yeme
 Serini vir ama, sırrını dime
 Sahipsiz kişiye selâm virme
 Eyzan

Yaradan Allah'ın ihsânı çoktur
 Yahşu ,yamani, yaradan Hak'tır
 Tuttuğu pîrin faidesi yoktur
 Eyzan

PİR SULTAN ABDAL, sözüm âlâdır
 Terk-i selâtun başa belâdır
 Yarın Hakk'ın divanında, yüzi karadır
 Sahipsiz kişinin hâli, nice olur?

10/8

185

DER NUTK-I PİR SULTAN

12/44 Her sabah her sabah kalkar bakarım
 Karşumda üç yıldız görünüp durur
 Günahım çok deyü kaygu çekerim
 Kusurum deftere yazılup durur

12/45 Oniki yıldızın üçü terazi
 Onlara karşıur gider birazı
 Yarın mâhşer günü tartarlar bizi
 Hak mizan terazi kurulup durur

Nûrdan imiş Muhammed'in yapusu
 Besmele'siz açılmıyar kapusu
 Cehennemden öte gayya kuzusu
 Sıratın köprüsü kurulup durur

Hani sizin ile gelen erenler
 Doğru söylen gerçekleri görenler
 Şefâat kimdedir deyü soranlar
 Hak Muhammed Ali görünüp durur

PİR SULTAN ABDAL'ım ben bir fakirim
 İzin aldım dost bağında şakırım
 Aşk kitabın ele aldım okurum
 Kısmetimiz Hak'tan virülüp durur

186

PİR SULTAN ABDAL

9/79 Âh nideyim yâr hâlimden bilmedi
 Dost bende yaralar türlü türlüdür
 Öğüt verdim öğüdümde almadı
 Yar bende yâreler türlü türlüdür.

9/80 Evleri var evimize de karşı
 Bülbul figan eder güllere karşı
 Ben de âh ederim ellere karşı
 Yar bende yareler türlü türlüdür

Gülşene verdim bana gül vermez
 Tel isterim gevher turnam tel vermez
 Aşam dedim karlı dağlar yol vermez
 Dost bende yareler türlü türlüdür.

PİR SULTAN ABDAL'ım ya ben nideyim
 Yâr ben ahvâlîm kime söyleyim
 Felek beni yol eyledi neyleyim
 Yar ben de yareler türlü türlüdür.

9/79-80

187

PİR SULTAN ABDAL

- 9/69 Gidi Yezid eyi geçtin elime
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu
İki elleri bileğinden kesdiniz
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu
- 9/70 Cübbeler giydiler horon teptiler
Ali nesli olana garaz ettiler
Kellesini top ettiler, attılar
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu
- Geyikler meleşti, eller sağmadı
Ay, gün tutuldu hergizler doğmadı
Kırk gün rahmet yağmuru yağmadı
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu
- Damarlar zorlaştı, kanlar çağladı
Gökyüzünü ferishtahlar bağladı
Gökte melek, yerde insan ağladı
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu
- 9/71 Dedesi Muhammed yanına geldi
Dedesi torununun hâlini sordu
Açtı Fatma Ana saçını yoldu
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu
- PİR SULTAN ABDAL'ım sarardı, soldu.
Kanlı gömleğini anası aldı
Yezid, bu davalar mâhşere kaldı
İmam Hüsey'nin kanı nice oldu.

9/69-71

188

PİR SULTAN ABDAL

10/58 Kâfir Yezid bize Kızılbaş demiş
 İşte o sancağın kemteriyiz biz
 (Hak) beşinci katta namaz demiş
 Alınmış abdesti urmayız biz

Ne bıyık kırparız ne sakal
 Deveye it ürse olur mu melâl
 Katar da gezer oda mı bir mal
 Zarb veren onlara merdaneyiz biz

Ceddimiz İbrahim hocamız Sâni
 Meyl-i dünyayabilür fâni
 Yücedir menzil âkâ mekânı
 Hüseyin-i Kerbelâ kurbanıyız biz.

10/59 Erdebil'de yatar cedd-i celâlim
 Şikâyetim ana hem arzumanım
 Şâh İbrahim Şeyh Sâfi kaldı hayâlim
 İmdi çare gelen evlâdıyız biz

Devretme bâbından mürüvvet günahkâr
 Mürüvvetim bâbına hazretinle var
 Hazirete lâyük ne hediyem var
 Ümid-i hayâline sayılanız biz.

Yanlış fetva ile yola gidilmez
 Ârif isen bu manâna fark eyle
 Eğri hacet ile metah dokunmaz
 Üstam isen endazeni düz eyle

Maşuk olan âşıkına düş gelür
 Âşıkın başına olmaz iş gelür
 Her dem böyle kalmaz bir gün kış gelür
 Balı bab vaktinde birsürgü eyle

10/60

Kulak urda dinle arşta horozu
 Belki erişesin ilm-i kâr bize
 Konduru, buğdayı ekme ar ise
 Çiftçi isen var tarlanı herk eyle

Şu dünya bulandı ya durulmuyor
 Ârif olmayınca fark olunmuyor
 Külek ile tarla suvarılmıyor
 Muhabbet pendinden kaldır hark eyle

PİR SULTAN ABDAL'ım ihlâsı yar olsa
 Mecnun da gözlüyor Leylâ gelirse
 Bir canânın meyli sende yok ise
 Âhır fayda eylemez onu terk eyle.

10/58-60

189

PİR SULTAN ABDAL

9/92

Medet Allah Yâ Muhammed Yâ Ali
 Gitti yoldaşların beni eğlemen
 Yar gözüme şırıl şırıl görünür
 Hani bizim dehmenimiz ilimiz

Çok olmadı ben selâttan çikalı
 Doğurtmadan kahbe felek yıkalı
 Ecel kemendin boynumuzda tutalı
 Tutmaz oldu bu ayrılık belimiz

Mevlâm izin verse sılaya varsam
 Kavim kardaşların yüzünü görsem
 Dönmeyip de gurbet elde kalırsam
 Ağlayıp da nice oldu hâlimiz

9/93

Ağlarsa da bana anam ağlasın
 Elem dönsün karelerim bağlasın
 Kuzularım yad
 Kuğulu, ördekli, kazlı gölümüz

PİR SULTAN ABDAL'ım benzim bozuldu
 Ak gerdana çifte benler düzüldü
 Hasretlik çok çektim bağrım ezildi
 Bir diyara nasip oldu gülümüz.

9/92-93

190

12/97

DER NUTK-I PİR SULTAN ABDAL

(4 Teşrin 1246) bin iki yüz kırk altı (1830
YÂ ALİ YÂ MUHAMMED)

Sofî mezhebimin nesin sorarsın
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz
Gözlüye gizli yok sen ne umarsın
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

Muhammed Ali'dir Kırklar'ın başı

Onları sevmezin ne olur işi
Atarız Yezid'e nefesin taşı
Eyzan

Eğnimize kırmızılar giyeriz
Hâlimizce her mânâdan duyarız
İmam Ca'fer katarına uyarız
Eyzan

Evvel bahar açılıyor gülümüz
Çekilüp dergâha gider yolumuz
Oniki İmam'ı söyler dilimüz
Eyzan

12/98

Bektaşî değiliz alıp satmayız
Erkânda gezeriz, yoldan sapmayız
Kalbimiz güneştir kibir tutmayız
Biz Muhammed Ali diyenlerdeniz

PİR SULTAN ABDAL'ım erenler ganî
Analardan öğrendik erkânı, yolu
Evveli Muhammed âhırî Ali
Eyzan

12/97-98

191

SADIKÎ

9/221

Uğradı yolumuz Gök'ler köyüne
Kılavuz iyledik bâd-ı sâbâyı
Mihman olduk bir muhibbin evine
Kıldım namazımı serdim obayı

İcâzet okuttu dârâ durdular
Ehl-i Beyt'in muhip gördüler
Mü'min Müslüm cümle yüzün sürdüler
Sücûd eylemedi bir kadın eli

Seyran ittim ayvazına, suyuna
Civan sandım bakıncak toyuna
Davul asın pek yakışur boynuna
Veyahut eline versin zurnayı

Oturmuş köşeye tadile karış
Muharrem orucun tutmuş düşmüş
Omuzundan.....mış.yetmiş
Atını eğlemiş nefesiyle havayı

Bu nasıl heykeldir bu nasıl kılık
İşledi palanı ol burnu yıllık
Ayağına dört nal yerine alık
Yük yüklet dolansın gezsın ovayı

9/222

Toplanmış başına bir yol ahmak
Hürmet olmaz boynuna asmalı tokmak
Tokmaklı boynuna beş, on da kasnak
Dolandırmalı.....beğe kıt'ayı

SADIKÎ der bu sözde kalmasın hatır
Hiç köstek tutar mı çifteli katır
Keskince testereyle yağlı satır
Dolatsam boynuna üstüne kolanı

9/221-222

192

SADIKÎ

9/133

Şimdi kâmil katarına uymazlar
 Sırdan sıra girer toy dervişler
 Yağlı gözler yavan lokma yemezler
 Tebahat saçı hoy dervişleri

Sakildir yük toylamak arılık
 Bir hizmet buyursak ider kabalık
 Kimi sancak satar kimi babalık
 Zikirsiz tarıksız ev dervişleri

Dolaşmamış Edirne'den Ekke'ye
 Arzu geçmez Medine'den Mekke'ye
 Himmet için hizmet etmez tekkeye
 Yevmiyesin gözler ay dervişleri

Sofra vakti cem olurlar şarayar
 Hizmet vakti binde biri dilaver
 Vakıf gelip kaynayınca semaver
 Düzülür sofraya çay dervişleri

9/134

Tahammül gerektir SADIKÎ biçâre
 Bülbül de gül için dolanıyor hâre
 Harap eyleyüp goncamızı ne çâre
 Ancak böyle olur köy dervişleri

9/133-134

193

SADIKÎ

10/46 Cahil müşrikler bilmedi hâlim
 Mürg-i zârım ben bir güle bağlandım
 Görünmez gözüm, ruhları âlem
 Esirem gerdanında yetim bağlandım.

Güle hasret kaldım, hârın ucundan
 Berdâr oldum zülfi derk ucundan
 Âhu gözlüm bir dilberin ucundan
 Rahîblerile kîl u kâle bağlandım.

10/47 Ciğirim pür ateş yüreğim biryan
 Âdet oldu bize bu zâr-ı giryan
 Pîşe seli gibi eyleyüb ceryan
 Karışup Ceyhun'a sele bağlandım.

Bulmadım âlemde bir merd-i kâmil
 Dört kapuda ağâh ilmile âmil
 Kadere baş eğdim rızaya kâil
 Tarîk-ı erkânı yola bağlandım.

Ne bilür hâlimden hoyrat ile kem
 Kırk hilledir iden beni zem
 SADIKÎ'ım yardımcım Haydar'dır ne gâm
 Ervâhı ezelden ele bağlandım.

10/46-47

194

12/45

DER NUTK-I SADIK BABA

Cenân-ı seyrettim Cihân içinde
 Hayâli gönlümde mihman olan yâr
 12/46 İsmîn zikr iderdim Hüseyin-başında
 Vücûdum şehrinde sultan olan yâr

Atadan değil de anadan geldik
 İbtida farz'ile sünneti kıldık
 Cümle mü'minlere hem rehber olduk
 Kâmu âşıklara iman olan yâr

Âşık olan doğru söyler sözünü
 Talip olan Hak'ka sürer yüzünü
 Ârifler hâl eder her dem özünü
 Dergâh kapusunda Arslan olan yâr

Ümidim sensin bu iki âlemde
 Koyma bizi melûl "Kevn-i mekânda"
 Hasiret kalemi vardır sinemde
 SADIK'ın derdine derman olan yâr

12/45-46

195

DER NUTK-I SADIK BABA

12/39

Ham taş ile cevahir bilemez
 Cevher pazarında lâ'le dokunur
 Elin, yüzün yumasını bilemez
 Hatt-ı üstüvadan tele dokunur

Şu dârı fezâdan çekülür katar
 Oturmuş mecliste sofîlik satar
 Zâhira bûlbûller gülşenden öter
 Bâtında kumrudur güle dokunur

Mekteb-i irfândan dersin alamaz
 Beş vaktinin birisini kılamaz
 Ayağına don giymesin bilemez
 Her mecliste ehl-i dile dokunur

Ârif kimdir irfân kimdir fehmeyle
 İlm-i hâl aklını fikre sehmeyle
 Ehl'i dile dil uzatman rahmeyle
 Nafilenin sözü âra dokunur

SADIKî der cahile etme kelâmı
 Târik-ı merdana virme selâmı
 12/40 Münkir bu meyl ile Hak'kı bula mı
 "Enel Hak" söyleyen dâra dokunur

12/39-40

196

DER NUTK-I SADIK BABA

12/17

Arı gibi her çiçeğe konarken
 Muhabbet rahına düştü gönlümüz
 Helâl, haram dimez destim sunarken
 Hele hepisinden geçti gönlümüz

Râviyani dimen bir rivâyettir
 (Cim) ile (Dal) ile (He) hıdâyettir
 Aşk ile yudulan zehr-i hayattır
 Çeşm-i çerasından içti gönlümüz

12/18

Bu sevdaya süluk iden gâziler
 Yarası olan derdinden sızılar
 Uzun, kısa mâhılas takar buzular
 Varını meydana saçtı gönlümüz

Er olanlar bir ikrâra bağlanûr
 Hâke iner günahından peklenûr
 Katre olan ıssı görür eğlenûr
 Ummanı görünce çoştı gönlümüz

SADIK'ın maksudu hak-ı pay ola
 Kusrum çok dilerim Hak'tan zay'ola
 Hakikât ehlinin zikri bay ola
 Yahşyyı yamanı seçti gönlümüz

12/17-18

197

NUTK-I SADIK BABA

12/67

Hasiret gazeli düştü benzime
 Bak didemden akan kan ile yaşa
 Melâmet gömleğın taktım eğnime
 Ar, namus şişesin çalmışım taşa

Meded senden meded yatmaz uyumaz
 Kimsenin hakkı kimsede kalmaz
 Er olan mazlumun Hakk'ını yemez
 Adu nefis elinden düşer ateşe

Yavru şahın şikârını yitürmez
 Avın görmüş kafesinde oturmaz
 Asilzâde olan leke götürmez
 Yine kuzgun koşar mundar leşe

Tığ-ı gânzelerin olmuş haramı
 Üç ile beş ile uydur aramı
 Ondört ondört onikinin yâranı
 Yediler, Kırklar da bu durur başa

12/68

SADIK BABA der sinem döndü hûna
 Lûtf-ı ihsân eyle kıyma bu cana
 Şâh tavafim var Oniki İmam'a
 Meclis ile yâran eyleile

2/67-68

198

12/94

SEFİLÎ

Gel gönül seninle abdal olalım
 Deşt-i Kerbelâ'ya yolu çekelim
 Şâh Nahif ziyaretin kılalım
 Mest olalım dokuz tolu çekelim

Kem tamûluk idüp nefsine uyma
 Efsane sözleri köşene koyma
 Kanaat ehl-i ol çok yiyüp doyma
 Bu çok lokmalardan eli çekelim

Gerçek olan muhabbet beriye gelsin
 Bu dergâha yüzün sürüygelsin
 Zâhidin gayreti geriye kalsın
 Bezm-i dâim gayret Ali çekelim

Hızır olmaz âb-ı hayat içmeyen
 Er sayıldı gördüğünü açmayan
 Hakk'ına ulaşamaz serden geçmeyen
 SEFİLÎ meydana seyri çekelim

12/94

199

SEFİLÎ

10/80

Gene gâmlı gördüm dostun yüzünü
 Ol gözlere kurban verdim gözlerim
 Efkâr almış söylemiyor dilleri
 Ol gözlere kurban verdim gözlerim

Âduların işi gücü tuzaktır
 Nâdanın sohbeti bizden uzaktır
 Âlemi seyreden ol Ganî Şâh'tır
 Eyzan

Yusuf ol kapuda çok çekti çile
 Nicesi ümmîdir ermedi sırta
 Alemde sürmeyen ol cânım zîra
 Eyzan

Can olmazsa ışık vermez bu gözler
 Gerçek olan, gerçek izini izler
 Dost olan, dostun yolunu gözler
 Eyzan

10/81

SEFİLÎ'yem mâhlukatten âr iden
 Ar ider mi gerçeklerden kâr eden
 Bed işleri görmeyip de seyreden
 Ol gözlere kurban verdim gözlerim.

10/80-81

200

SEFİLÎ
DÜVAZ IMAM

10/120 Şefaât iyle Şâh Muhammed Mustafa
 Dertliyim derdime derman isterim
 Hidâyet kıl Yâ Aliyyel Murtaza
 Dertliyim derdime derman isterim.

İmam Hüseyin'den öğrendim fermanı tâcı
 Şâh Hasan Zeynel Bakır duâcı
 İmam Ca'fer elindedir ilâcı
 Eyzan

Mürşidimdir Musa'yı Kâzım Rıza
 Rızayı sevenler çekmezin cüda
 Takî Nakî ihsân eylesen bize
 Eyzan

Askeri Mehdi merhem iyle yarama
 Âşıkların emeğin virme araya
 SEFİLÎ döküldük mürüvvet dimeye
 Eyzan

201

SEFİL AHMED

9/229

Müslümanım dersin be hey hevariç
 Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne
 İbadet ehli ol heman tut oruç
 Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne

Meskenine varsın hatim iylesin
 Sabahtan ilim deryasın boyласın
 "Otuz iki farz"ın vücûd iylesin
 Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne

Vaiz olsan camilerde şakısan
 Beş vaktini bilmeyene kakısan
 Ezberünden dört kitabı okusan
 Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne

Ömrün tamunun yükün gidersin
 Ancak yere çokça mallar atarsın
 Şu dünyada be.....vaktini ödersin
 Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne

9/230

Bu SEFİL AHMED'e güman götürsen
 Dâim benlik ile kalkıp otursan
 Âyete, hadise mânâ yetürsen
 Ali evlâd'ın bilmeyince fayda ne

9/229-230

202

SEFİL AHMED

(1241) Bin iki yüz kırk bir senesi Hak Derviş Yadiğârı

9/125

Bozuldu şu âlem düzelmez oldu
 Yetiş koca Haydar çare sende kaldı
 Sınıktır yaralar sarılmaz oldu
 Yetiş koca Haydar çare sende kaldı

Gönül kalktı şu âlemden bozuldu
 Alnımıza kara yazı yazıldı
 Sultan Hamid devri oldu olan bozuldu
 Eyzan

9/126

Yüce dağlar boran oldu kış oldu
 Ağladım da ala gözler yaş oldu
 Padişâhlık kapulukta iş oldu
 Yetiş koca Haydar çare sende kaldı.

Vakit geldi menziline ulaştı
 Kara karga şahininen yarıştı
 Sultan Hamid devri oldu olan bozuldu
 Eyzan

Şeriat, tarikat doğru soran yok
 Kerbelâ aşkına can, ser viren yok
 Lokman Hekim gibi yara saran yok
 Eyzan

Zorba beyler gibi oturmuş posta
 Hakikâten arz-ı hâl gönderdim dostu
 Mümin olanlar da bir kuru yasta
 Eyzan

Bu SEFİL AHMED'in göz yaşı için
 Muhammed'in şehit düşen döşü için
 Ak kişinin yedi oğlan başı için
 Eyzan

9/125-126

203

SEFİL AHMED

9/127

Yezid olanlar bize Kızılbaş demiş
 Bahçede açılan gül de kırmızı
 Her ne derse desin gönül incinme
 Kitabı derc iden dil de kırmızı

Aklı, fikri olan haramı yer mi
 Yalan, iftiranın hiç yeri var mı
 Gözlerin kör kulakların sağır mı
 Ebem kuşağı doğar o da kırmızı

On yedi kapusun.....ağam
 Arısı soyunmuş içi boş kovan
 Hakk'ın kandilinde âleme doğan
 Havanın yüzünde gün de kırmızı

Gerçeğin sözünü arayıp bulan
 Şehzade sözünde var mıdır yalan
 Cennet-i âlâ'dan hediye gelen
 Yanıl elmaynan nar da kırmızı

SEFİL AHMED böyle gördüm düşümde
 Hile vardır harcının işinde
 Muhammed Mustafa'nın alnı döşünde
 Mehdi Selmanlar düz de kırmızı.

9/127

204

SEFİL AHMED

9/228

Bir karı Allah'ın emrin tutmazsa
kovandır hâli nic'olur
 Dünyada ehline teslim olmazsa
 Derdinin dermanı gâyet güç olur

Ziynet için türlü libas giyerse
 Hayırdan uzalıp şer'i duyarsa
 Tövbe için kör şeytana uyarsa
 Kaybeder imanı kalbi tuç olur

Gece, gündüz birisiyle gezerse
 Hakkında lânet var eğer azarsa
 Varup yâd ellere kuşak çözerse
 O bacıdan evlât olsa piç olur

SEFİL AHMED emri Velî Bektaşî Hacı'nın
 Ehli pektir olur "Gürûh-ı Naci"nin
 Ehlerinden izinsiz giden bacının
 Âhırında mekânı kızgın sac olur

9/228

205

SEFİL ALİ

9/90

Koca öküz de harıl harıl akıyor
 Gelene geçene mayıl mayıl bakıyor
hiç durmaz körük çekiyor
 Bin perişan koca öküzün hâlleri

Bir yara çıkınca olurdu sucuk
 Kuyruğu kalmadı oldu küsküçük
 Dişleri döküldü oldu bir çocuk
 Eyzan

Kıştan, borandan azgındır yüzü
 Kurumuş kafası görmüyor gözü
 İnişe aşağı tutmuyor dizi
 Eyzan

Yıkılırim deyü suya girmiyor
 Kalkamam deyü bir daha yatmıyor
 İnışte, yokuşta dizi tutmuyor
 Eyzan

Genciken yeğın idi bir zaman
 Şimdi kocamış da hâli pek yaman
 Dişi dökülmüş, boğazdan inmiyor saman
 Eyzan

Zemheriyi sağ selâmat geçerse
 Hâlis atlarının suyun içerse
 Haziranda bunaleklenûr kaçarsa
 Eyzan

9/91 Yokuşa yukarı yoruluverdi
 Bir öğendere urdum kırılıverdi
 Aha gözüm dedi sarılıverdi
 Eyzan

Kanadı üstünde gül gibi gökler
 Koca öküz altında huş gibi parlar
 Yuları kırıda kaçmaya zorlar
 Eyzan

Yem sanıyer uzatıyor gözere
yazık çaldırmayın nazara
 Mevlâm seni ulaştırı pazara
 Eyzan

Pazara ilettim paha etmedi
 Gelen müşterinin kanı akmadı
 Yiğirmi kuruştan yukarıya çıkmadı
 Eyzan

Arpayı, burçağı yedirdim boşa
 Ne kadar beslesem dayanmaz kışa
 Koca öküzün yaşı vardı yiğirmi beşe
 Eyzan

Bir zamanda kocaöküzü eğlesem
Ağustos ayında sırtın yağlasam
Götürsem debağlasam
Eyzan

9/92 Yaz gelende süreridim ormana
Yayılı yayılı gelse dermana
Boşa da koşa idim harmana
Eyzan

SEFİL ALİ dersim aldım hocadan
Ayak üstünde okurum heceden
Yâ ağalar canım yandı kocadan
Eyzan

9/90-92

206

SEFİL ALİ

9/186

Kible tarafından bir yeşil sancak
 Seksen bin er ile Şâm'a varacak
 Çıkıp o minarede selâ virecek
 Şaz olupta cümle âlem duyacak

Kâbe Beytullah'ın yolunu açar
 Sivas kal'asından çok kanlar saçar
 Maksadın bırakır vezirler kaçar
 Öğlen vakti Kayseri'yi alacak

Kuşlukta Ankara'ya uğradı yolu
 İbrahim de adını çağırdı velî
 Vakıt kırıldı İstanbul ili
 Dünya yedi kere ırgalanacak

9/187

Arşta melekler Sırat'a çıkar
 Ay, gün hicabından nikâbın çeker
 Kâfirler kal'asının burcunu yıkar
 Yetmiş gün uruma kılıç çalacak

Hak'kı bilmez adû nereye kaçar
 Hak bir tufan ider denize saçar
 Gâh yerde yürür gâh gökte uçar
 Ankara'ya Acem Şâhı gelecek

Şeriat eğildi doğru düzecek
 Muavi'ye ile Ca'fer-i Mansur'un icadını bozacak
 Müşir Ali Isfahan'ı gezecek
 Üç kere dolanacak iş ü cihânı

Hacı Bektaş'ın dergâhında olacak mihman
 Mehdi orada sefer olur ol Şâh-ı dehman
 Memleket saidlerini kes deyü ferman
 Hak Teala'dan taktiri heman olacak

9/188 Ay yıldızlı bayraklar dalgalanûr meydanda

Mü'min olanlar toplanûr ânında
 Aliyü'l-veliullah okunûr künde
 Mü'min olan şaz ölümûde gülecek

Yeniden kurulacak erkânı yolu
 Yolu battal iden şeytanın kulu
 Sakın gafil olma ey SEFİL ALİ
 Vallaha, billaha bu iş olacak

207

SEFİL ALİ

9/218

Kible tarafından bir yeşil sancak
 Seksen bin erinen Şâm'a varacak
 Çıkıp ak minareyle selat virecek
 Şaz olup ta cümle âlem duyacak

Kâbe-i Beytullah'ın yolunu açar
 Sivas kal'asından çok kanlar saçar
 Maksadım bırakır vezirler kaçır
 Öğlen vakti Kayseri'yi alacak

Kuşlukta Ankara'ya uğradı yolum
 İbrahim de bir ismi çağdır Ali
 Vaktinde kuruldu İstanbul ili
 Dünya yedi kere ırılanacak

Arşta melekler Sırat'a çıkar
 Ay gün hicabından nikâbın çeker
 Kâfirler kal'am burcunu yıkar
 Yetmiş gün Rum'a kılınç çalacak

9/219

Hak'kı bilmez âsi nereye kaçır
 Hak bir tufan ider deryaya saçar
 Gâh yirde görünür gâh gökte uçar
 Ol dem Acem Şâh'a karşı gelecek

Şeriat eğildi doğru düşecek
Kafirlerin icâdını bozacak
Müşir Ali İsfahan'ı gezecek
Üç kere dolanacak iş ü cihân!

Hünkâr Hacı Bektaş Velî de mihman
Mehdi orada sefer olur Şâh-ı dehman
Amansız sofaya kes deyü ferman
Hak Taala yazupta dem salacak

9/220

Yeniden kuracak erkânı yolu
Yol batal iden de şeytanın kulu
Sakın gâfil olma hey SEFİL ALİ
Vallahi billahi böyle olacak

9/219-220

208

SEFİL ALİ

9/51 Muhammed Mehdi şu kapıdan çıkıncak
 Nice münâfıklar kırılır bir gün
 Allah deyüp Zülfikâr çalıncak
 Şu fâni dünyada durulur bir gün

İsa Peygâmbere Şâh da gelecek
 Çürüğü, sağlamı Onlar da ayırt edecek
 Mehdi şu Yezid'den hayfını alacak
 Seyredin o günler görülür bir gün

Mehdi gelir şu cihâna kadem basılır
 Ne söyleyim çok başlar kesilir
 Çığırılır diller duâlar yazılır
 Hakk'ın hükmüne erilir bir gün

9/52 Hey erenler sur düdüğü çalınacak
 Her kişinin ettiği hep meydana dökülecek
 Yedi arşta ferşte gün tutulacak
 Şiddetinden dağlar, yarılır bir gün.

SEFİL ALİ'yim der ki paşalık yatar
 Sene bin üçyüz deyince her işler biter
 "Hâllac-ı Mansur" geliyor, dağları aşar
 Destur erenlere verilir bir gün.

9/51-52

209

SEFİL HASAN

9/149

Bu yıl sır ettiğimiz kızgın demürü
 Hakk'ın emriyle geldi emri
 Davut Peygâmbir yumruğuyla döktü demürü
 Körükte kızdırmış ona ne dersin.

Peygâmbir içimin perisi güzar
 Seferberlik yüzünden çoğaldı mezar
 Deryanın yüzünde gemiler gezer
 Deryanın yüzünde duman ne dersin

Deryanın yüzünde dönüyor gemi
 Seferberlik çıktı görmedik demi
 Bir gün gelür geçer dünyanın gâmi
 Deryanın yüzünden geçti ne dersin

Tuzaklıdan Hubiyar denli istendi
 Arduç kılınç taşa çaldı yaslandı
 Gönül ata ile kendi.....
 Taşı ortadan iki biçti ne dersin

İstanbul'da Hubiyar da çoğudu komaz
 Dört çeç üstünde kıldılar namaz
 Hubiyar varmayınca kimse kılamaz
 Çeç üstünde namaz kıldı ne dersin

9/150

İstanbul'a indi ağuyu içti
 Tekeli Dağı'nın çiçeği açtı
bir yandan kendi bir yanından geçti
 Çocuk kucağında geldi ne dersin

Sağ adamı aldı koydı bir yire
 Ölmeden derdine bulunûr çare
 "Allahu ekber" dedi öğdü ne çâre
 Sağ adamı ölü kıldı ne dersin

Dedi derviş biz bilmişin hâlini
 Dervişte istemez dünya malını
 Üç kere teklif itti dünya malını
 İstemedi dünya malını derviş

SEFİL HASAN teze geldi özûme
 Kâil olsam bir gerçeğin sözüne
 Arayı darayı pîrin izine
 Gezdi cevelan itti ne dersin

9/149-150

210

SEFİL HASAN

242 (İkiyüz kırk iki), senesi Hubiyar tekkesinin oğlu Yan
Hasan Ağa'nın yâdiğarı

9/148

Er olanlar ulu derya geçecek
Mehdi gelüp şu insanı seçecek
Ali çıkup ortalığı açacak
Benim âdem seyran ider güçar hey

Ezel mülkin sahipleri Ali'ler
Şimdi çıra gibi yanar deliller
Göz kara gözlümün yakın vakit gelürler
Eyzan

Şu dünyanın öte ucunda kan damlar
Acem'i öküz koşsan helbet ki hamlar
Ezelki ettiğimiz şu güzel demler
Eyzan

Şu dünyaya geldi geçti bir civan
Gavur malıyla kurulmaz divan
Öldürüp de gavuru yarışın soyan
Eyzan

Söyler SEFİL HASAN kendüsü mora
Çok kurban kesilür Hüseyin'ime
Onlar birikir de oturur deme
Eyzan

9/148

211

SEFİL KUL HİMMET

9/215 Bana söyle dirler fitne duruyor
 Âlem fitne olmuş nesin söyleyim
 Oğlolan çekemez anasından cevrim
 Şöyle dile geldi nesin söyleyim

9/216 Önünü fark iyle sonunu tanı
 Tuttuğumuz işler kalur mu yâni
 Budur kıymetin küçük nişanı
 Yaşın menzil oldu nesin söyleyim

Gör ki Kadir Mevlâm netti neyledi
 Hidâyet diyenler derya boyladı
 Her gün de üç beş âşık türedi

Alçaklar üzüldü yuhâlar itti
 Sene bin üçyüz yirmi dördte tuttu (1324)
 Evvel noktasın üstte idi şimdi alta indi
 Âlem bilici oldu nesin söyleyim

Zengin olanlar bilmiyor malını
 Hiç sormazlar fukaranın hâlini
 Terk ittiler Evliyâlar yolunu
 Kavim gayyıld durur nesin söyleyim

9/217

Softalar'da cevap virmez pîrinden
 Avratları hicap çekmez arından
gördüm mülkûn birinden
perde kalktı nesin söyleyim

Kimse duyup ermedi bu hayra
 İtibar kalmadı avrada ere
 Gerçek olan doğru bakar dîdâra
 Âlem tecelli oldu nesin söyleyim

SEFİL KUL HİMMET'im bu ateş n'ola
 Gelinler.....uğrar kızlar bile
 Dilerim bu mülkûn sahibi gele
 İş mâhşere kaldı nesin söyleyim

9/215-217

212

SEFİL MEHMED
DÜVAZİMAM

9/46

Sabahınan kutlu günlerin doğar
 Ol Habibü'l ,âlem'in esgini çıkar
 Mümin kullarına rahmet yağar
 Şükür ziyarete geldim sabahtan

Sabahınan Zülfikâr kanda sızılar
 Sabahınan ceset canı arzular
 Sabahınan yatup uyuman gaziler
 Muhammed Ali'yi gördüm sabahtan

Hasan Hüseyin'in akıyor kanları
 Zeynel'in Bakır'ın Ca'fer şanlı
 Sabahınan dağıtırlar hunları
 Kırklar'ın da meclisini verdim sabahtan

Musa'yı Kâzım'ın nûru vahdeti
 İmam Rıza'nın Hak'tan devleti
 Takî'nin, Nakî'nin geldi beratı
 Şükret yarana geldim sabahtan

9/47

Askeri'n, Mehdi'nin, Bâkî'nin nûruna
 Çağırıcı ulaşamaz mı çareme
 Oniki İmam Murtaza'nın dârına
 Desturu Şâh dedim durdum sabahtan

SEFİL MEHMED'im söyler celâlden
 Pir Hakk'ını aldım.....bilâlden
 Yüzüne bakılmaz nûrdan kâmilden
 Şükret yârana geldim sabahtan

9/46-47

213

SEFİL ÖKSÜZ

9/124 Balım Sultan Tekkesi'nin postunda
 Dediler bir suna gitti yükülen
 Ayrıldılar yaranından, eşinden
 Dediler bir suna gitti yükülen

Eşinden ayrıldı Bektaş'a vardı
 Ayrılık haberin Mucur'dan aldı
 Şol kuru çöllerde çok zarınc oldu
 Eyzan

Malına uğradı alaca karga
 Haram edip gidiyor azm-i diyarda
 Kıştır eğlenemem alaca şarda
 Eyzan

Aştı mı ola Kalankoçan Beli'ni
 Sakın yada virme yolar telini
 İndim seyran eyledim Seyfi Gölü'nü
 Eyzan

9/125 Eğerce Harkı'ndan yeten özüne
 Dediler yad avcı düşer peşine
 Kara Korkor Bağ'ını günden yüzüne
 Eyzan

SEFİL ÖKSÜZ'üm yasluyum yaslu
 Soba kömürü gibi kafasında isli
 Hünkâr Hacı Bektaş Velî'nin nesli
 Dediler Pir Sultan geidi yükülen

9/124-125

214

SEFİL ÖKSÜZ

10/107

Otuz iki seyyareden bilmeyen
 Çıkar minareden selâ mı verir
 Bana benden olur dimeyen kişi
 Hak eyü kuluna belâ mı verir?

(Cim) sözü var, köre bakanlar görür
 Mü'min olan yüzün yerlere sürür
 Hazine kıymetlidir tutanda durur
 Hak nazarın değme kula mı verir?

Nizama uymayan bülbül.....zatıdır
 Yine kendin.....kendin işidir
 Teslim tastik olmak sadık işidir
 Fitne talib meylini yola mı verir?

Neçenize gittim geldim cihâna
 Öldür hırsın, nefsin, gel irfâna
 Üç beş günah itmekle divana
 Mürşid talibini ele mi verir?

SEFİL ÖKSÜZ Hızır ilmine iriş
 Yine Hızır ile görülür her iş
 Elinden gelürse tabur kur, döğüş
 Hasmin elin ile kuia mı verir?

10/107

215

SEFİLÎ TÜRABÎ

1241 (Bin ikiyüz kırk bir) tarihinde .
Yağlı Dereli Ali Âkif yadigârı .

9/113

Kudretten dolu verdiler
Al bakalım nasıl olur
Arı bin bir çiçekten alur
Bil bakalım nasıl olur

İlden ile Hakk'a yâra
Başın gelür bir gün dâra
Şu dünyanın ötesin ara
Bul bakalım nasıl olur

Dört ârifdir benim yanımda
Ârîften ayrılmaz canım
Cümle âlemdir cennet benim
Var bakalım nasıl olur

Başında bak tâcına
Seyir et Tûba ağacına
Efendimin yamacına
Var bakalım nasıl olur

İnsan mantar gibi biter
Muhammed şefaatt ider
Şu dünyaya gelen gider
Git bakalım nasıl olur

9/114

SEFİLÎ TURABÎ söyle böyle
Âşkın Kevserini boylar
Hâlini bilene söyle
Sor bakalım nasıl olur.

9/113-114

216

DER NUTK-I SEYYİD SEYFİ

. --- / . --- / . --- / . ---

12/58

"Bihamdillah" ki islâmım delîlim Mustafa geldi
Emîrim rehberim Şâh'ım Aliyyü'l Murtaza geldi

İmamım ol keremkânı ben nice sevmeyem anı
Resûlün "Kürretü'l-aynı" Hasanü-l hulkı Rıza geldi

Fedâ olsun ana canım ki oldur dinim imanım
İki âlemde sultanım Hüseyin Kerbelâ geldi

Ana ins-i melek bendeednâ bendesi
Cihânın kutb- ı âlemde Ali Zeynel Abidin geldi

Muhammed Bakır ol Şâhım İmam Ca'fer'dir penahım
Bunlardan Musa-yı Kâzım ki ol nûr-ı Hüdâ geldi

Yüzbin "(Kaf) vel i Kur'an" göründü Kâbe
Cihâna rahmet-i rahman hem Musa-yı Rıza geldi

12/59

Takî Şâh-ı velâyettir Nakî nûr hidâyettir
Bulur makbul hazrettir ki bize rahmana geldi

İmam Askeri'dir kıblem eşiği taştır Kâbe'm
Yolunda can-ı dil veremem bana gâyet safa geldi

Belî derviş gözün aç bak cihân bunlarladır revnak
Bunların bastığı toprak gözüme tütüya geldi

Sözün SEYFİ ilhamdır kelâmın nutk-ı Şâhıdır
Hakikat burc-ı mâhıdır bu methin bî-riya geldi

12/58-59

217

SEYYİD

9/200

Engün ovalarda yurdun tuttu
 Tazece işine hile katmadı
 Hayırsızın bahçesine gitmedi
 Kendü bahçesine girdi Hubiyar

Gürgen çukurun suya aman verdi
 Ayaz iyledi çukurun sardı
 Gönül ataynan sır deme girdi
 Muhabbet güllerini derdi Hubiyar

Değirmenin kendisü battı
 Helâl kazancını bahaya tuttu
 Tâ kî uruplarından bu yola gitti
 Yolun doğrusunu sordu Hubiyar

9/201

Ab- u zemzem soğuk suyun akıttı
 Tutamını türlü otlar kokuttu
 Askerini Tekeli'ye çıkarttı
 Sultan Tekeli'de durdu Hubiyar

Sular gibi bir ummana akardı
 Cevlan gider dokuzlara çıkardı
 Mihman gelür deyü yola bakardı
 Kendü mihmanını gördü Hubiyar

Ulaştı meydana öğüne vardı
 Sultan Murad orada bir selâm virdi
 Ve "Aleykümselâm" didi selâmın aldı
 Öğümce beraber geldi Hubiyar

Dolandı ordunun öğüne geldi
 Fukara yurduna buyursun didi
 Sultan Murad orada hâlin gördü
 Öğüne beraber geldi Hubiyar

Kendü meskenine yurduna geldi
 Kendü ocağına nazarın kıldı
 Aç kalursun deyü ordusu korktı
 Küçük kazanını kurdu Hubiyar

9/202

Doksan bin orduyu davet eyledi
 Bir kazandan cümlesini toyladı
 Sultan Murad orada mest oldu kaldı
 Sofrasın meydana sardı Hubiyar

Sultan Murad der ki bu nasıl emek
 Bir kazandan çıktı bin türlü yemek
 Selat iyle derviş yemek vererek
 Cümlesini de hoş gördü Hubiyar

Dedi derviş bu yayla ne yüce yayla
 Dedem de sürmüştür dağ başı böyle
 Sofrada.....sen imdâd iyle
 Orada hayır himmet virdi Hubiyar

Didi derviş bu yaylada duruncak
 Yoktur orduya kısmet varıncak
 Sen duâ kıl bize sofra görüncük
 Bir saat öğünce vardı Hubiyar

Bir saat öğünce vardı yurduna geldi
 Kendü ocağına nazarın kıldı
 Ateşini görenler devaya geldi
 Dertlilere derman oldu Hubiyar

9/203

Gâyet sadık idi ikrâr kurtardı
 Keser koyunu kurban iderdi
 Yedi koyunu öğüne götürdü
 Sultan Tekeli'ye ordu Hubiyar

Dünya fani didi yolunu kurdu
 Helal kazancına inâyet kıldı
 Kırklar'ınan da sır deme girdi
 Aşkının irfana girdi Hubiyar

SEYYİD ne olmuşam senin derdinden
 Gevherini çeker tamam virdinden
 Dir İbrahim ayırmasın yurdundan
 Dertlülere derman oldu Hubiyar

218

SEYYİD NESİMÎ

9/157 Hacı Bektaş bahçesinin gülüsün
 Ah senin dertlerin İmam Hüseyin!
 Kerbelâ'da İmamların yarısın
 Ah senin dertlerin İmam Hüseyin!

Cem evliYânın ser-çeşme başı
 Akıttın didemden kan ile yaşı
 Gönül arz eyledi Hacı Bektaş
 Eyzan

9/158 Evliyânın kıldan ince yolu var
 Her birinin bin bir türlü hâli var
 Hacı Bektaş Balım Sultan Velî var
 Ah senin dertlerin İmam Hüseyin

Yezidlerde buğz ittiler Ali'ye
 Hacı Bektaş Balım Sultan Velî'ye
 Yolumuz uğradı Kızıl Deli'ye
 Eyzan

Hasan Hüseyin de dilimde derdim
 Zeynel Bakır Ca'fer Kâzım Rıza sen eyle yardım
 Takî Nakî Askerî Mehdî'nin dârına durdum
 Eyzan

Aslını sorarsın SEYYİD NESİMÎ
 "Gürüh-ı Naci"den aldım kıssamı
 Edna Hüseyin de anın hissemi
 Eyzan

9/157-158

219

12/87

DER NUTK-I SEYYİD SEYFİ

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Zat-ı bariden haberdar olduğum mudur suçum
Cümle âleme peygâmbere bildiğim midir suçum

Niceler gencine-i Hak'tan haberdar olmadı
Ben bu viran gönlüm içre bulduğum mudur suçum

Kâfire küfrü verüp aşkını verdi âşıka
Ben cümle Hakk'a seyran olduğum mudur suçum

Masivadan âlem-i kalbi musaffa eyleyüp
Şol muhabbet nûru ile dolduğum mudur suçum

Zâhit eğnin görüp dâhil etme SEYYİD SEYFİ'yi
Kendi özüm mâhvedip yok olduğum mudur suçum

12/87

220

DER NUTK-I SIRRÎ

12/60

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Her dü âlem sır ve Yâ Muhammed Mustafa
Emrile ferman senindir yoluna canlar fedâ

Ol Aliyyü'l-Murtaza sırr-ı velâyet bu terâ
Dürr-i derya-yı tarîkattır ana olmaz bahâ

Hem Hasanü'l hulkı Rıza Padişâhı kün mekân
Şâh Hüseyin Kerbelâ'dır ehl-i aşka rehnüma

12/61

Şâh Ali Zeynel Abâ'nın kuluyum kurbanıyım
Cân-ı dilden ben Muhammed Bakır'a oldum gedâ

Ca'fer-i Sadık İmam Murtaza'dır Şâh ile siz
Ma'den-i ilm-i Hüdâ'dır hem O'dur müşkil gûşa

Musa-yı Kâzım değil mi Padişâh bahr-ı ber
Binde bir vasfını etsem lâ'l olur diller şehâ

Şâh Ali Musa Rıza'dır kible-yi imanımız
Secdegâh-ı Evliyâdır taçedarı-ı edkiyâ

Şâh Tâki ve ba Nakî'dır asl-ı fer-i mü'minan
Hem Hasanü'l Askeri'dir Mehdi-yi sahip livâ

Bendesı olduk ise SIRRÎ bûların gâm yeme
Rûz-ı mâhşerde şefiîn ola cümle enbiyâ

12/60-61

221

SITKÎ

9/195

Söyle derim söylemezsin
 Narin mo'ldun derviş baba
 Kalkıp hizmet iylemezsin
 Narin mo'ldun derviş baba

İçin için inilersin
 Dertlerini yenilersin
 Deniz gibi gümülersin
 Harun mo'ldun derviş baba

Niçin böyle mest olursun
 İki söyler bir dinlersin
 Arayanda isteğini bulursun
 Harun mo'ldun derviş baba

Her kişi belli gayretinden
 Söyler Hak'kın hikmetinden
 Yoksa dünya lezzetinden
 Emin mo'ldun derviş baba

SITKÎ der ki ezilirsin
 Çok incinme üzülürsün
 Niçün böyle süzülürsün
 Gelin mo'ldun derviş baba

9/195

222

SITKÎ

9/134

Gel tarif ideyim enva-i hâli
 Kıl tefekkür birer birer say iti
 Bir cinsi vardır ki kalplerin kalbi
 Baş kaldırmaz taksim güzel yay iti

Bir cinsi vardır (ki) canları yakar
 Yahşi yaman dimez dişlerin takar
 Bir cinsi de vardır işmara bakar
 Sekiz nedir dört nal gider hay iti

Bazısının demir olur yüreği
 Bir cinsi vardır bilmez çöreği
 Her gün de yedirsen böreği
 Hiç terbiye kabul itmez dağ iti

Bir cinsi de vardır dolanûr gözün
 Arayup bekçiler bulamaz izin
 Yediği üzümler kör eden gözün
 Düşünce duramaz ağlar bağ iti

9/135

Bir cinsi de vardır bilmez şakayı
 Değme şikâr kurtaramaz yakayı
 Geçirsen boynuna altun tokayı
 Beklemez sürüyü kaçır ev iti

Bir cinsi de vardır asla üremez
 Ekseri onların cinsi türemez
 Bir kapuda karar idüp duramaz
 Soğuk soğuk bekler gezer hoy iti

SITKÎ'yı ârif haddini tanı
 Uğursuz şerrinden saklasın Gâni
 Virme fırsatını ısıtır seni
 Aman sakın azgın olur ay iti

9/134-135

223

12/85

DER NUTK-I SİNANÎ

- . - - / - . - - / - . -

Gelmişem vahdet ilinden âşkile Cihâna ben
 İçmişem câm-ı ezelden olmuşam mestane ben

12/86

Tâ ezelden dest-i kudret bunu yazmış âşıka
 Anın için yok kararım düşmüşem cevîlâna ben

Gönlüme nûr-ı tecellâ Hak cemâlinden doğar
 Şem'a-i pervane oldum âşkile çok yana ben

Ey SİNANÎ aşk makamı beş rızayı Hak durur
 Padişâhım hizmetinde durmuşum divane ben

12/85-86

224

SOFİOĞLU

10/35 Vücûdun şehrine girdim, dinle nesidir gönül?
Seyreder Rum'ı, Şâm'ı, bu teninle nesidir gönül?

Dün ü günü cenk nideyim, pîri perver yok bana
Bekle hemran okunan, tâlim hânesidir gönül

Ne aklım ve ne fikrim, ne sabrım var ne kararım
Dîvanelerimin sancağının, dîdede simdir gönül.

Gönül bünyâdı ma'mur imiş iki direk üstüne
Gir hâneler ulusu.....çok ötesidir gönül

10/36 Resmen derse okuram, kudrettendir tabânım
.....anda oturur, mekteb hânesidir gönül

SOFİOĞLU der, çok münacât ittim, kabûl olmadı
Lâ'l ile akîbete, bil hânesidir gönül.

10/35-36

225

SOFİOĞLU**FÂNİ**

10/35

Niceler bu sırra irmez
 Ârif bilür deyivirmez
 Âlem hâlkı bizi görmez
 Sır oldın sırdan içerü

Bir acayip şehre yettik
 Âşkıyla deryasına battık
 Cennet bahçesi seyr ettik
 Bakmayın didârdan içerü

Çalab'ın visâli zattır
 Bu sırrı bilmeyen mattır
 Şöyle acayip kudrettir
 Gönlüme serden içerü.

SOFİOĞLU arttı derdim
 Hak söylerem haktır virdim
 Her dem Hakk'ı ayân gördim
 Sıdk ile erden içerü

10/35

226

DER NUTK-I HATAYÎ SULTAN

12/4

. --- / . --- / . ---

Hatâ ittim Hüdâ için bağışla
Muhammed Mustafa için bağışla

Sofî nesl-i Cüneyt-i Haydar oğlu
Aliyü'l-Murtaza için bağışla

Hatice Fatma Kanber ile Döldül
Zülfikâr-ı gâza için bağışla

12/5

Hasan hulkı Rıza'nın hürmetine
Hüseynî Kerbelâ için bağışla

İmam Zeynel İmam Bakır u Câfer
İmam Kâzım Rıza için bağışla

Takî ba Nakî-i Askeri'nin
İmam-ı Mehlikâ için bağışla

Muhammed Mehd-i sahip zamanın
Eşiğinde geda için bağışla

Bilirüm günahım hardan aşuptur
Sen evvel Âl-i abâ için bağışla

Oniki İmam nûrdur SULTAN HATAYÎ
Ki ol nûr-ı Hüdâ için bağışla

12/4-5

227

SULTAN HATAYÎ

10/74

Himmet eylen düzilelim
 Dîdar delili Şâh-ı Merdan
 Önümüzce ıfık iden
 İder delîli Şâh-ı Merdan

Delili Rûşen olsun
 Rızâ meydanına gelsün
 Muradla muradın alsın
 Budur delîli Şâh-ı Merdan

10/75

Mağriba maşrıka gezer
 Aşkın kitabını yazar
 Mısır'a katar düzer
 Yeder delîli Şâh-ı Merdan

Hak Muhammed Âl-i abâ
 Hasan, Hüseyin, Zeynel, Bakır, Ca'fer, Kâzım, Musâ, Rızâ
 Takî, Nakî, Askerî, Kâ'be
 Mehdî, Oniki İmam babâ
 Budur delîli Şâh-ı Merdan

SULTAN HATAYÎ'mdir derdim
 "Süphan-ı Hâlika" verdim
 Cümlemize ide yardım
 Hû der delîli Şâh-ı Merdan

10/74-75

228

SULTAN MUHAMMED

10/64

Erenler üstüne pervaz dönerken
 Evliyâ cem'ine ir yanıl alma
 Cebrâil elinden gökten inerken
 Mü'minler süreğin sür yanıl alma

Muhammed Ali'dir balkıyup yanan
 Hasan Hüseyin'dir serini tutan
 Cennet bahçesinde irişüp binen
 Sana düstûr olsun dir yanıl alma

Zeynel-Abidin'den gerçekler geldi
 Bakır'ın Ca'fer'in delîli yandı
 Musa-yı Kâzım'a rahmet indi
 Rıza yurduna ir yanıl alma

10/65

Muhammed Takî'dir başımın başı
 Ali Nâki'dir rahmetin başı
 Hasanü'l-Askeri Mehdi'nin işi
 Balkuyup hayâline ter yanıl alma

SULTAN MUHAMMED'im beyleri koşa
 Çok sitemler gelür bu garip başa
 Hazreti Hızır gele yetişe
 Serin tercümana vir yanıl alma

10/64-65

229

SULTAN MUHAMMED

9/101

Gâipte bâtında gezen erenler
 Külli sırlar yâre selâmlar eyle
 Muhabbet özünde îmanım var
 Evliyâlar yâre selâmlar eyle

Hak hakîkat evidir dostun binası
 Kâbe eşiğinde sanûr hânesi
 Muhammed kendüdür gülün ânesi
 Gonca güller yâre selâmlar eyle

Hakk'ınsaklı talipler
 Hödügün göreni cansız gölükler
 Deryanın içinde ulu balıklar
 Ulu sular yâre selâmlar eyle

Kuluna bu sevdâyı verdin yel deyü
 Mü'minler seviyor gonca gül deyü
 Âşıklar, bezirganlar ulu yol deyü
 Ulu yollar yâre selâmlar eyle

O zaman olupta ağı içemem
 Bâtıl Hak'tan özüm seçemem
 İkrâr verdim: ikrârımdan geçemen
 Verdiğim ikrâr yâre selâmlar eyle

9/102

SULTAN MUHAMMED'im saydırttığımızı
 Yol, iman duâsı kıldırttığımızı
 Hak bilmez mi yârı sevdiğimizi
 Uçan kuşlar yâre selâmlar eyle

9/101-102

230

SULTAN ŞAH HATAYÎ

9/61

Muharrem içinde matem tutana
 Ol kadar sevap yazılır
 Bir orucu bin tavaftan ileri
 O da gereğünde makbûl sayılır

Bunu tutanlara tutması ferman
 Yiyenin derdine bulunmaz derman
 Bin köprü yaptırsan bir kesin kurban
 O da gereğünde fasık sayılır

Bunu tutan mü'min, tutmayan Yezid
 Anın ötesi yok defterin kazıt
 Bu sözüm sana hey münkir Yezid
 Anlar hacı değil Mervan sayılır

9/62

Bunu tutanlar da görmezler azap
 Anda Yezidlere eylerler gazap
 Bin ahâli doyurmak artık çok sevap
 Divanda, dergâhta makbul sayılır

Bunu tutanlar da Gürüh-ı Nâci
 Yerde insan gökte melek duâcı
 Aşır orucunu tutsa bir bacı
 Cennet içinde hûri sayılır

SULTAN ŞAH HATAYÎ'm sözüm nihâne
 Rahmetler olsun yasın çekene
 Kazancın var ise getür dükkâna
 Kazancı olanlar velî sayılır

9/61-62

231

ŞAH HATAYÎ

9/189

- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . -

Geldi Cebrâil buyurdu Hak Muhammed Mustafa
Hak seni Mir'aç'a okudu duâcı kadim Hoca

Evvel emanet budur kim bir rehber tutasın
Daim erkâna yatasın tarik-i müstakime

Muhammed Şâh'la vardı yoktur senden bir azîz
Şimdi senden el tutalım Hak muradı ved-duha

Cebrâil'le el tuttular Muhammed'e bel bağladı
İki gönül bir ittiler yürüdüler dergâha

Vardı dergâh kapusuna gördü bir Arslan yatar
Arslan O'na hamle kıldı başa koydu bi-feza

Çağırdı sırr-ı kâinat korkma Habîb'im dedi
Vir hatemi ağzına onda olsun nişane

9/190

Hatemi ağzına virdi Arslan oldu baz gibi
Yol virdiler Muhammed'e Arslan gitti nihana

Yürüdüler dergâha.....baz gibi

Vardı dergâh kapusuna evvel bunı söyledi
Ne şiddetli sırrın var ki hayli cevriyledi bize

Emmim oğlu Ali olaydı dayanûrdı ol zâra

Ey benim sırr-ı devletlüm sana tabîdir Habib'in
İndi eşîge niyaz kıldı kubbe-i kıblegâha

Doksan bin kelâm danıştı iki gönül dostuna
Tevhidi armağan aldı yeryüzünde insana

Muhammed ayağa kalktı ümmetini diledi
Ümmetim sana fedâ olsun didi Şâh-ı Evliyâ

9/191

Alçağa koydu özünü toprağa sürdü yüzünü
Hak Tealâ verdi iki salkum üzümü götür Hasan Hüseyne

Selman orada hazır idi "Şeydullah"ı diledi
Selman'ın keşkürüne bir üzüm tanesi koydu

İniledi secdeyledi hoşçakal Sultan'ım didi
Çekilip evine giderken yol uğrattı Kırklara

Vardı Kırklar makamına oturup oldu sâkin
Cümlesi de secdeyledi "Hazreti Emrullâh"a

Muhammed lisana geldi Yâ size kimler dirler
İçinden bir âvâz geldi Yâ bize Kırk'lar dirler

9/192

Yâ siz otuz dokuz sayarlar neden malûm Kırk'ınız
Birimiz kırk Kırk'ımız bir sayru değil varımız

Birimiz neşter urulsa biri de akar kanımız
Selman Şeydullâh'a gitti Onunla tamam varımız

Selman "Şeydullah"tan geldi hû didi içeri girdi
Keşkürü meydana koydu budur "Şeydûllah"ımız

Bir üzüm tanesi Selman'ın keşküründen
Kudretten bir el geldi ezdi engür iyledi

Hatem'i parmakta gördi uğradı müşkil hâle
O engürden yedi ,içti cümlesi de oldu hayran

Mü'min Müslüm üryan büryan hep irdiler semâha
El vurdular destigâha hatırlar olsun sefâ

9/193

Evvel sensin âhır sensin zakir sensin bâtın sensin
Gizli sırlar sana ayân didi Şâh-ı Evliyâ

ŞAH HATAYÎ'm vâkîf oldu inandık bu seyyîde
Hak sözine inanmadı özi çürük ervâhı

9/189-193

232

ŞAH HATAYÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

9/196

Geldi Cebrâil buyurdu Hak Muhammed Mustafa

Hak seni Mîr'aç'a okudu duâcı kadim Hoca

Evvel emanet odur kim bir rehber tutasın

Dâim erkânâ yanasın târik-ı müstakîme

Muhammed suale vardı yoktur senden bir azîz

Şimdi senden el tutayım Hak buyurdu vedduha

Cebrâil'den el tuttular Muhammed'e bel bağladı

İki gönül bir ittiler yürüdüler dergâha

Vardı dergâh kapusuna gördi bir Arslan yatar

Arslan O'na hamle kıldı taşa koydu bi-feza

Çıkardı sırr-ı kâinat korkuma Habîb'im didi

Vir Hatem'i ağzına anda olsun nişane

Hatem'i ağzına virdi Arslan oldu baz gibi

Muhammed'e yol virdiler Arslan gitti nihana

9/197

Yürüdüler dergâha vardı dergâh kapusuna

Anda bunu söyledi ne şiddetli sırrın var ki

Hayli cevri iyledi bize emmioğlu Ali olaydı
Dayanûrdı ol zâra hey benim sırr-ı devletlüm

Cümlesi tabîdir sana indi eşiğe pervâne oldu
Kibleyi kılan sana doksan bir kelâm danıştı

İki gönül dostuna tevhidi armağan koydı
Yeryüzünde insana kalktı ayak üzerine

Ümmetini diledi ümmetim sana nişan olsun
Didi Şâh-ı Evliyâ alçağa koydu özünü

Toprağa sürdü yüzünü Hak Teâla iki salkım üzümü
Götür Hasan Hüseyin'e Selman orada hazır idi

"Şeydullahı" diledi Selman'ın "Neşkürullaha"
Bir üzüm tanesi koydı iniledi secde iyledi

Hoşcakal Sultan'ım didi çekilip evine giderken
Yol uğrattı Kırklar'a vardı dergâh kapusuna

9/198

Oturdu oldu sakın cümlesi de secde iylediler
"Hazreti Emrullah"a yâ size kimler dirler

Yâ bize Kırk'lar dirler yâ siz otuz dokuzsunuz
Ne makbûldür Kırk'ınız birimiz Kırk'ımız bir

Sayru değildir varımız birimiz meşter ursalar
Birlikten akar kanımız Selman Şeydullah da gitti

Onunda tamamdır varımız Selman Şeydullah'tan geldi
Hu didi içerü girdi keşkürü meydana koydu

Budur "Şeydullah"ımız kudretten bir el geldi
Ezdi engür iyledi hatemi parmakta gördi

Uğradı müşkil hâle o doludan birisi içti
Cümlesi de oldu hayran mü'min Müslüm üryan büryan

Hep girdiler semâha el sürdüler destigâha
Hatırlar olsun sana evvel sensin âhırı sen

9/199

Zâhir sensin bâtın sen gizli sırlar sana ayân
Didi Şâh-ı Evliyâ ŞAH HATAYI'm vakıf oldu

İnandık bu sırran Hak sözüne inandıramadık
Özi çürük Evliyâ

9/196-199

233

ŞAH HATAYÎ

10/6

Yanayım.....bayram ideyim

Ağlama talib nittim Rum'a

Bacılar gönlünü seyrân ideyim

Ağlama talib nittim Rum'a

(Mîm) sakladı Evliyânın sırrını

Ali kokuladı bahçe gülünü

Bazıların doğru sürsün.....

Eyzan

Muhammed Ali delinin

Uğradığımız yirde ottan yanaruz

.....otağ tutaruz

Eyzan

Menzil almaya indi Şâh'ımız

İnem seyr ideyim.....Bayır'ın

Bazılar kurusuÇayır'ın

Eyzan

ŞAH HATAYÎ'm eydür canlar canısını

Oniki İmam Evliyânın sırrını

.....üstüne.....

Ağlama talib nittim Rum'a

10/6

234

ŞAH HATAYÎ

10/6

El evvel Allah'ın adı söylenir
 Cümle abuatın başıdır tevhid
 İman ile adın kalmıştır
 Şâh'ım sâkinin er mekânı tevhid

Tevhid ile talib bir karar tutmuştur
 Cümle işler inkâr bitmiştir
 Tevhid ile talib yetmiştir
 Sofi kardaşların erkânı tevhid

Sırrımızmız demansız
 Hergiz ahdı var sevse güvensiz
 Yettin ahımla sale sevse gümansız
 Sefâsız dertlerin dermanı tevhid

10/7

Her kim Şâh'ım sakinin emri
kalur menzile yetmez
 Gayrı millet ana itibar itmez
 Sofi kardaşların erkânı tevhid

ŞAH HATAYÎ'm tevhid derya, denizdir
 Tevhid etmeyenler bizim nemizdir
 Ol pir Şâh'ım saki sır arkamızdır
 Cümle ibadetin başıdır tevhid

10/6-7

235

ŞAH HATAYÎ

10/41

Şu âleme bir nûr doğdı
 Muhammed olduğu gice
 Yeşil.....dan indi
 Eyzan

Muhammed anadan düştü
 Kâfirlerin aklı şaştı
 Kırk kilise.....
 Eyzan

Huri kızları geldiler
 Kundağın nûrdan sardılar
 Eşiğine yüz sürdüler
 Eyzan

Muhammed kalktı, oturdu
 Donunu ila bitürdi
 Yer gök selâvat getürdi
 Eyzan

Huri kızlarının hepsi
 Tapdığım Hakk'ın topuzu
 Açıldı cennet kapusu
 Eyzan

Ay doğdı, beşik öğündü
Gökte melekler sevindi
Ağlayan uşaklar ondı
Eyzan

10/42 ŞAH HATAYÎ'm ey kardaşlar
Didemden akıttım yaşlar
Secdeye indi cümle ağaçlar
Eyzan

10/41-42

236

ŞAH HATAYÎ

9/118

Usul gel mürüvvet öğren
 Gel gönüle nazar iyle
 Göz görür kulak işitir
 Öten dile nazar iyle

Baştır gövdeyi götüren
 Ayaktır menzile yetüren
 Türlü hazineler bitüren
 İki elde nazar iyle

İki elim kızıl kanda
 Çok günahlar vardır bunda
 Kerem kânı mürüvvet senden
 Eksişime nazar iyle

Mü'min ise alup satma
 Helâline haram katma
 Yolun eğrisine gitme
 Doğru yola nazar iyle

ŞAH HATAYÎ'm gevherkânı
 Hak yürütür özün tanı
 Nice açtın dükkânı
 Öz dükkândan pazar iyle

10/118

237

ŞAH HATAYÎ

10/61

Tâ ezelden Hak'tan cüdâdır cüdâ
 Anın çün okuram lânet Yezid'e
 "Teberra" buyurdu şânına ol Hüdâ
 Anın çün okuram lâ'net Yezid'e

Âlem-i fahri Muhammedü'l Mustafa'dır
 Şâh-ı Merdan âbı serîrat-ı Hüdâ'dır
 Şâh İmam Hasan hulk-ı Rıza'dır
 Eyzan

10/62

Hüseyn-i Kerbelâ'dır suyu kevser
 İmam Zeynel-abâ'dır sırr-ı Haydar
 Muhammed Bakır vel-bekâ Server
 Eyzan

Ca'fer-i Sadık'ın bir kemteriyem
 Kâzım'ı sevmeyenlerden beriyem
 Şâh Ali Rıza'nın katariyam
 Eyzan

Takî gönülde sultanım uludur
 Nakî hem cismimde canım uludur
 Askeri dinim, imanım uludur
 Eyzan

Muhammed Mehdi'dir benim kıblegâhım
 Dün ü güne anlardır secdegâhım
 ŞAH HATAYÎ Hüdâ'dır penahım
 Anın çün okuram la'net Yezid'e

238

ŞAH HATAYÎ

9/160

Tokat'ın Almus nahiseyine bağı Kapucu köyünden Garip
Oğulları'ndan Duvazımam Âşık Cuma hatırasıdır

Söyledim de dinledin mavalı canlar
Onun için okurum lânet Yezid'e
Muhammed Ali'yi sevmedi onlar
Anınçün okurum lânet Yezid'e

Ali Yezid'lerin yayın yasandır
Yezid İmamların üstün basandır
Hasan Hüseyin'in başın kesendir
Anınçün okurum lânet Yezid'e

Gör ki Yezid diyeler şu ben fakire
İmam Zeynel aba, kıldı şükürü
Göz yaşınan yoğurdular İmam Bakır'ı
Eyzan

İmam Ca'fer nûr gölüne bakıttı
Heman Mevlâm bizi sırdan okuttı
Musa Kâzımakıttı
Eyzan

9/161

Kâfirler ağuyu ırafta koydu
Şâh İmam Rıza getirin didi
Takî Nakî ah idüben ağladı
Eyzan

Süpürdüler Hasan Ali Askeri'nin donlarını
Akıttılar al kırmızı kanlarını
Mehdi alur onların intikamını
Eyzan

ŞAH HATAYÎ'm boz atı böyle aluptur
Yezid'lerin Mervan'ın devri dönüptür
Hey gâziler seni Ali'm aluptur
Eyzan

9/160-161

239

ŞAH HATAYÎ

10/91

Muhammed Ali'yi candan sevenler
 Yürüyüp yollarda kalmaz İnşallah
 İmam Hüseyi'nin yüzün görenler
 Suyundan mâhrum olmaz İnşallah

İmam Zeynel'den bir tolu içtim
 Muhammed Bakır'dan kalmayub hurşidim
İmam Ca'fer'e ulaştım
 Bundan özge yola salmaz İnşallah

Musa-yı Kâzım'dan kopan erenler
 Ser başı virüp suçlu görenler
 İmam Rıza'ya ağu virenler
 Divanda, şefaât bulmaz İnşallah

Birgün olur oku dirler zikiri
 Bilendiye Şâh oğlının teberi
 Uyanırsa Takî, Nakî, Askerî
 Açılan gülümüz, solmaz İnşallah

ŞAH HATAYÎ'm, bu iş bize yetire
 Özini, katagör ulu katara
 Mehdi şavkı şu âlemi tutara
 Şâh kulına sitem olmaz İnşallah

10/91

240

ŞAH HATAYÎ

9/57

Bir senin birliğine hiç yoktur güman
 Tövbe Yârab günahımıza "Estafirullah"
 Senin huzurunda günahım çoktur
 Tövbe Yarabb günahımıza "Estafirullah"

Dünü günü hata etmektir işimiz
 Tövbe Rabbi günahımıza "Estafirullah"
 Muhammed Ali'ye bağlıdır başımız
 Tövbe Yârab günahımaza "Estafirullah"

Biz İmam Bakır'ın izinden çıkmak
 Ca'ferî Sadık'tan yükün tut ey ahmak
 Ele bak dinle ki hâneler yıkmak aman
 Tövbe Yârab günahımıza "Estafirullah"

9/58

Musa'yı Kâzım Rıza'dan maya
 Takî Nakî emeğimizi virme zaye
 Evvel âhır ettiğimiz cihanda kaya
 Tövbe Yarabb günahımıza "Estafirullah"

Hasan'ül Ali Askerinin gülleri bite
 Mehdi dedem günümüzün gümanı ata
 Yaşım başına ettiğim kov,gıybete
 Tövbe Yarab günahımıza "Estafirullah"

Hasan Hüseyin'i balkuyun nur ise
Zeynel Abidin sır içinde sırısa
Yâ Ali özümüzde benlük varise
Tövbe Yarab günahımıza "Estafirullah"

9/59

ŞAH HATAYÎ'm der Bağdat,Basra
Bak şu karınca yok şu kesre
Ali Muhammed kalmaya kusura
Tövbe Yârab günahımıza estafirullah.

9/57-59

241

ŞAH HATAYÎ

. _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ / . _ _ _ _ /

105

Hüseyn'i Kerbelâ'ya, dâim seferiniz var mı?

Üstünde reva olmasın, delil bakanınız var mı?

İkrâr ile iman ile, evvel ahd ile, aman ile

Tevhid ile, devan ile dört yolda mürşidiniz var mı?

Gaziler meydan içinde, Şâh günahlardan geçe

Bir can meydana geçince müşgil seçeniniz var mı?

Özini mum gibi eriden, talibi yere sürüden

Sohbette erkân yeriden, tarık çalanınız var mı?

Talibin belini kuşadan, özini yere döşeden

Muhabbed tuzun yumuşatan cem de mekânınız var mı?

10/6

Hakk'ın lokmasın yiyüp, cem'iniz müşgilli koyup

Yerimden üstâdım deyü, kesüb biçeniniz var mı?

ŞAH HATAYÎ'm yettün yire pirden ikrâr virdün sırra

Er, nişan koyduğu yere, sorup yeteniniz var mı?

10/5-6

242

ŞAH HATAYÎ

10/104

.....bir gürüha uğradım
 Kadir Mevlâm yargılamış onları
virdim, iradet getürdüm
 Hak onları sevmiş, biz de onları

Onlar gâm mı çeker
 İstemez cennet azmi dîdede
 Secde iylemeden kurtulmuşlar.....

Hep varısı bir mürşide tapmışlar
 Özlerinden benliğini atmışlar
 Al giymiş de yas donundan çıkmışlar
 Arı gibi sızılaşıır ünleri

Hep varısı bir mürşide uyulmuş
 Uyulmuş da birbirine koyulmuş
 Birinin niyazı, bine sayılmış
 Hüseyin'in aşkına akar kanları.

ŞAH HATAYÎ'm gerçeğindir bu meydan
 Var özini kurtar bu bed asıldan
 Kırk'ların esrüyüp içdiği meyden
 Âb-ı zemzemdir su deyü içdikleri.

10/104

243

ŞAH HATAYÎ

10/71

Bülbül oldum, gül dalında şakarım
 Meded Allah Yâ Muhammed Yâ Ali
 Şâh-ı Merdan kitabı'ndan okurum
 Meded Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

Muhammed Ali'dir dersini veren
 Hasan Hüseyin'dir okunan Kur'an
 Zeynel Abidin'in kalbinde duran
 Meded Allah, Yâ Muhammed, Yâ Ali

10/72

İmam Bakır, nûr gölünü akıttı
 İmam Câfer bizi sırdan okuttu
 Musâ Kâzım, gevher yükünü tuttu
 Meded Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

İmam Rızâ'nın yeşildir donu
 Takî'nin, Nakî'nin akıyor kanı
 Hasanü'l Askerî'ye ulaştır beni
 Meded Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

ŞAH HATAYÎ'm aynı hâlin sezedur
 Muhabbetin deryasında yüzedur
 Muhammed Mehdi'ye böyle yazadur
 Meded Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

10/71-72

244

12/96

DER NUTK-I HATAYÎ SULTAN SAFÎ

Muhammed Ali'dir "Gürûh-ı Naci"

Başına giymiştir elifi tâcı

Yürek parelendi sen vir ilâcı

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

Güvercin donuna girmiş oturur

Zemheride yanıl elma yetürür

Güzel Şâh'ım hayırlısın getirür

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

Güvercin donunda dalına konsam

Arasam eksigim elinden alsam

Çevrünüp yolunda kurbanın olsam

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

Yol oğluyuz yolu doğru süreriz

Hâlli midir hâlsiz midir sorarız

Dönüp eşiğine yüzler süreriz

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

12/97

ŞAH HATAYÎ'm eydür doğru özümüz

Evvel güzel Şâh'ım var niyazımız

Bir gün kara toprak örter gözümüz

Yetiş Allah Yâ Muhammed Yâ Ali

12/96-97

245

DER NUTK-I HATAYÎ SULTAN

12/50

Dilimde ezberim virdim

Oniki'mam Ali Ali

Sofilere ide yardım

Oniki'mam Ali Ali

12/51

Fakirim hâlimden bile

Çağırdım yardıma gele

Düşmüşlerin ele ala

Oniki'mam Ali Ali

Oniki'mam Ali Hak'tır

Şâh Ali'dir Ali Şâh'tır

Ali'nin İhsânı çoktur

Oniki'mam Ali Ali

Hasan Hüseyin'in sırrı

Zeynel cümlemizin pîri

Parlıyor Bakır'ın nûrı

Oniki'mam Ali Ali

Ca'fer'in sevgisi canda

Musa'yı Kâzım divanda

Şefaât eyleye anda

Oniki'mam Ali Ali

Oniki'mam Ali Rıza
 Şefaât eyleye bize
 Etme mücrime cezâ
 Oniki'mam Ali Ali

12/52 Muhammed Nakî'nin şânı
 Akıyor Takî'nin kanı
 Sen düşürdün kaldır beni
 Oniki'mam Ali Ali

Hak Asker Mehdi
 Gelmeğe var idi ahdı
 Yıkıla Yezid'in tahtı
 Oniki'mam Ali Ali

ŞAH HATAYÎ'm durduk dâra
 Yüz sürelim ere,pire
 Lûtf idüp imdada gele
 Oniki'mam Ali Ali

246

ŞAH HATAYÎ

Âhır-ı Tarihi (342) Üç yüz kırk iki senesi Kanunisanı

9/211

Hak nasip eylesen varsam dergâha
 Bir dem divanına dursam Yâ Ali
 Eğilsem eşîğe niyaz eylesem
 Yüzüm tabanına sürsem Yâ Ali

Yüzüm tabanına sürdüğüm zaman
 Zerrece göynümde kalmadı güman
 Ali' Zülfikâr'ı çaldığı zaman
 Öğünce kaçacak olsam Yâ Ali

Her dem ağlatsan da bir dem güldürsen
 Kaçırdığı her hizmeti bildirsem
 Çeksen Zülfikâr'ı beni öldürsen
 Kesmem eteğinden elim Yâ Ali

Kesermiyim eteğinden elimi
 Hak katında kabul kıldık ölümü
 Evliyâ cem'inde mübah gülünü
 Gülün deste deste dirsem Yâ Ali

9/212

Mü'min olan senasından bellüdür
 Haklı söyler Hak kelâmı bellüdür
 Evliyâ cem'inde mübâh gülüdür
 Mü'min kullarını görsem Yâ Ali

Mü'min olan teslimini getürsün
Getürsün de Hak emrine yetürsün
Her kardaş kökünü bülbul ötürsün
Yüzümü buyana çevirsem Yâ Ali

ŞAH HATAYÎ'm niyaz iyle pîrine
İnan Muhammed Ali yoluna
Umarım burada görünem gözüne
Yarın fırsat elden çıkar Yâ Ali

9/211-212

247

ŞAH HATAYÎ

9/63

Hey erenler benim meyil verdiğim
 Birisi Muhammed Ali değil mi
 Adına sanına kurban olduğum
 Birisi Muhammed Ali değil mi?

Âb-ı zamanım aşmalarını aştıran
 Birisi Muhammed Ali değil mi
 Cümle hasretlerî bir kavuşturan
 Birisi Muhammed Ali değil mi

O gözünen yazar Hızır Âyeti
 Birincisi Zülfikâr zahirden katı
 Gine senden olsun er kerameti
 Birisi Muhammed Ali değil mi

9/64

Ne gezersin can bûlbûlüm kafeste
 Ali'nin sırrını söylen nefeste
 Dünya kurulmadan oturan posta
 Birisi Muhammed Ali değil mi

ŞAH HATAYÎ'm bir nefesi haklayan
 Gerçek Evliyânın sırrın saklayan
 Sırat Köprüsü'nün başını bekleyen
 Birisi Muhammed Ali değil mi

9/63-64

248

ŞAH HATAYÎ

10/8

Bir müşgilim oldu, sunmağa geldim
 Müsahib düşsem, musahib düşer mi
 Mürşidinin buyruğun tutmağa geldim
 Musahib düşsem, muhasib düşer mi

Bir karara bağlı, şu âlemin vârisi
 Anın ikisi bir, imânın yarısı
 Özi hariç, inkâr oldu birisi
 Eyzan

10/9

Gezen erdir, duran er oldu
 Ânın özin yoklayup pîr oldu
 O ânın şer emeline ortak oldu
 Eyzan

Çiğ talib.....elinde pişir
 Kişinin fersizi yolından şaşar
 Rehber düşerse ülkesi düşer
 Ülkesi düşse hâlife düşer mi?

Gönlümde mekândır ol şems-i mâhı
 Mürşiddir cümle âlemin penahı
 ŞAH HATAYÎ eydür âlemler Şâh'ı
 Âleme düşsem, mürşid düşer mi?

10/8-9

249

12/90

DER NUTK-I ŞAH HATAYÎ

Muhammed Ali'nin aldım elini
 Hak deyüp tuttuğum elden ayrılmam
 Oniki İmam'ın tuttum yolunu
 Hak deyüp tuttuğum elden ayrılmam

Mürşidin nefesi Hak nefesidir
 Mürşid sözün tutmayanlar âsidir
 Mürşidin rızası Hak rızasıdır
 Hak deyüp tuttuğum elden ayrılmam

Mürşidin mesleği benim yolumdur
 Gitme dediğine giden zâlimdir
 Zâhir batın Muhammed'le Ali'dir
 Hak deyüp tuttuğum yoldan ayrılmam

Hak erenler bir araya derilse
 Cümle âşıklara kismet verilse
 Aşıkâra Hak gözüyle görülse
 Hak deyüp tuttuğum elden ayrılmam

ŞAH HATAYÎ'm Hak bil tuttuğun eri
 Zâhir, batınolma beri
 Gerçek erenlerden aldım haberi
 Hak deyüp tuttuğum elden ayrılmam

12/90

250

ŞAH HATAYÎ

- . - . - / - . - . - / - . - . - / - . - . -

10/4

Ey alemler Padişâhı, bendene virgel âman
Gözine âdem görünüp, salma gönlümde güman

Ben bende benlik koymadım, sen beni yâk
Hırs ile üstüne geldin, destine virdim demân

10/5

.....lâyık olursam, hizmetinle bel bağlayım
Kemendi boynuma takayım,.....ey Şâh'ım aman.

Ne karanlık izzeti var, ne meşayih hürmeti
Sırrına uzak bakanlar, al sana âhır zaman

Okurum haklı nefesten, pahıllardan değilim.
.....işitmedim deme, işit hem yalşı yaman

Yerde gezdim, gökte gezdim, senden âlâsın görmedim
Gözüm açtım seni gördüm, sen imişsin Yâ Süphân

Niceleri geldi cihâna, mesahibin bulmadı.
Geldi buldu ŞAH HATAYÎ, Mehdi-i sahib zaman.

10/4-5

251

ŞAH HATAYÎ

10/7

Asker Şah dimenin hatası var mı?

Şah'tı canım Şah'tı iman açılsın

Şah demeyenlerin ötesi var mı?

Eyzan

Bunu bilmeyenler.....sanûr

.....kovmuşta bilmezin tanûr

Bir kez Şâh deyince günah yunûr

Eyzan

Lâfin iletende okunan (dal) dır

Dîvanda söylenen didâr şelâledir

Mü'minler kalbinde bir kez bakandır

Eyzan

10/8

Eğer mürşid yederim dersen

Huri kızlarını göreyim dersen

Sorgusuz cennete gireyim dersen

Eyzan

ŞAH HATAYÎ der gülruz.....nefsine

Mü'minler kalbinde sırr-ı bahsini

Ol güzel Allah'ın beratı şahsını

Şah'tı canım Şah'tı inan açılsın

10/7-8

252

ŞAH HATAYÎ

9/94

Vücûdun şehrini seyran eyledim
 Dört kapunun yetmiş yedi yolu var
 Altmış altusına evvel uğradım
 On birinin türlü türlü hâli var

Yedi kapu açıldı arşın katına
 Dördü zâhirinde üçü bâtında
 Biri de güzâr gitti ucunda
 Üç yüz altmış altı aşar kolu var

Bir bedestânı var kırk ta dükkânı
 Gökte alup yerde satanı var
 Dört direk üstüne Oniki nişânı var
 Lâ'l-ı gevher alup satanı var

9/95

Gevherin kıymetini bilene satın
 Bir kal'ası vardır yapısı metin
 Kal'anın birisin açması çetin
 Kilidinin otuz iki dili var

İzin olmayınca ben de açmadım
 Ağlayanı güleninden seçmedim
 Kıldan köprü varmış ben de geçmedim
 Ondandır çok müşgilim hâlim var

Başkuşun deveyi sağdığını gördüm
 Karıncanın göğre ağdığını gördüm
 Bir anadan beş kız doğduğunu gördüm
 Bir ananın doksan dokuz oğlu var

Birinin dört eri var dahî kızım der
 Birinin dört anası var dahî öksüzüm der
 Bir koyunun on kuzusu var dahî bozum der
 O koyunun memesi yok sütü var.

Doksan dokuz oğlan ne yedi içti
 Beş kızın elinden gülleri geçti
 İçinden birisi deryaya düştü

O koyunun sütü ne tatlı ne acı
 Onun da ona göre vardır muhtâcı
 Erkân bahçesinde üç gül ağacı
 Her birinin on altışar gülü var

9/96

O gülün birine uzattım elim
 Ala deyü çağırdı boz atlı pîrim
 Bülbülkırkını gözettim
 Kırkının da özü şânı yok dili var

ŞAH HATAYÎ'm bu sırra ireyim dersen
 Şardaki Sultan'ı göreyim dersen
 Sorgusuz cennete varayım dersen
 Cem evine diri gelme ölü yar

253

ŞAH HATAYÎ

9/249 Şu dünyaya geldim diyen
 Geldim diyen yalan söyler
 Baştan başa sefâsını
 Sürdüm diyen yalan söyler

Ağaçtan dökülür gazel
 Kimi okur kimi yazar
 Bir ahdını bütün güzel
 Sevdim diyen yalan söyler

9/250 Yerler, otlar arkış arkış
 Felek döndürür hayır kış
 Bu dünyada evim barkım yok
 Vardır diyen yalan söyler

Ana doğrurur atayı
 Dilden çıkarır hatayı
 Pişmemiş cılk yumurtayı
 Soydum diyen yalan söyler

Dili olan râyet olur
 Nereye varsa pek tatlı olur
 Muhabbet baldan tatlı olur
 Kandım diyen yalan söyler

Gece olur gündüz olur
Dere, tepe dümdüz olur
Gökte kaç bin yıldız olur
Saydım diyen yalan söyler

ŞAH HATAYÎ'm varılmaz
Varılsa gerü durulmaz
Hediyemiz yâr görülmez
Gördüm diyen yalan söyler

9/249-250

254

ŞAH HATAYÎ

9/71 Hey erenler hey gaziler
 Gelen Murtaza Ali'dir
 Kafir batın kılıcı
 Çalan Murtaza Ali'dir

9/72 Süzüldü, çıktı havayâ
 Hışmınan indi ovayâ
 Cenazesi en.....
 Saran Murtaza Ali'dir

Alçaktan tuttu özünü
 Buraya sürdü yüzünü
 Kırklar'ınan bir üzümü
 Yiyen Murtaza Ali'dir

Gül devşirir kubbe kubbe
 Gülü gönderelim Hakk'a
 Ejderhayı iki şakka
 Bölen Murtaza Ali'dur

Dört yerden aktı, dört yerden
 Dördünün de yaşı nurdan
 Orda burda Şâh-ı Merdan
 Duran Murtaza Ali'dir

Gül devşürür deste deste
Gülü gönderelim dostu
Ali'yi Mir'aç'ta iste
Duran Murtaza Ali'dir

9/73

Zülfikâr'ı çaldı taşa
İki peyker geldi çoşa
Kuruları basın yaşa
Kıran Murtaza Ali'dir

Cennetten geldi bir alma
Noksanımız çoktur kalına
ŞAH HATAYÎ'm gâfil durma
Gelen Murtaza Ali'dir

9/71-73

255

ŞAH HATAYÎ

10/47 Aşur aylarında, matem gününde
 Bir cümle kullara sevap yazılır
 Pîr orucu bir taraftan ilerü
 Hakk'ın dîvanında sevab yazılır

10/48 Aşuru tutan savm tutmayan Yezid
 Ötesini fehmeyle, defterden kazıt
 Aşuru fehmi etse tutsa bir Yezid
 Mü'minler içinde mihman yazılır.

Aşuru tutan olur, görücü tâcı
 Yerde insan, gökte melekler duâcı
 Aşuru tutsa bir müslim bacı
 Cennet-i âlâda hûri yazılır.

Bunu mü'minlere ettiler ferman
 Tutmayanın derdine hiç yoktur derman
 Yâptırsan yüz köprü, yüz eyle kurban
 Aşuru tutmayan Yezid sayılır.

Aşuru tutanlara etmezler azab
 Sorulmaz mâhşerde soruynan hesab
 Dîvandan soruldu "Münkir-i kezzâb"
 Hakkıdır, mü'minlere sadık yazılır

10/49 ŞAH HATAYÎ'm Hakk'ın nutkı hakınan
 Rahmet olsun Onikisin tutana
 Mü'minler çeker alınur cennet katına
 Bir cümle kulları sevap yazılır.

10/47-48-49

256

ŞAH HATAYÎ

11/12

Hak'tan kula cefa gelse
Kazancından bilmelidir
Talip pîre belî dise
Varlığını virmelidir

Varlığın virmeyen talip
Yorulup yollarda kalıp
Kovanını eğri sarıp
Can için kurmalıdır

Çek ipini sal kapuya
Yoktur nadan doluya
Gelüben girmiş salına
Ana uzak durmalıdır

Sorun durmasın burda
Gözüne çekilür perde
Hakkun nerde bulur kör de
Gezüp atın yormalıdır

Atı yoranın bulamaz
Şükürler murad alamaz
Böyle bir fırsat olamaz
Kâfirleri kırmalıdır

11/13

ŞAH HATAYÎ'm dem bu demdir
Aşk elinden sinem kandır
Yalan dünya benim nemdir
Ev hâlinden bilmelidir

11/12-13

257

DER NUTK-I HATAYÎ SULTAN

12/65

İmam Ca'fer kullarıyız
 Sohbetimiz nihan olur
 Ölmeden evvel ölmüşüz
 Can vasıl-ı canan olur

Budur evvel budur âhır
 Bundadır sohbet-i tâhir
 Küfür her mezhepte küfür
 Bizde küfür iman olur

Bizde kibir,kin olmaz
 Hem sen ile ben olmaz
 Adam öldürsen kan olmaz
 Nefsi öldürsen kan olur

12/66

Mü'min kullar dirilür
 Dertlere derman virilür
 Mâhşer suali sorulur
 Bu da ulu divan olur

ŞAH HATAYÎ'm der kandayım
 Hak divanında gündeyim
 Sen bendesin ben sendeyim
 Ne sen olur ne ben olur

12/65-66

EK-1**10/3****TEKBİR-İ KURBAN**

"Bismillah Allah-u Ekber, Allah-u Ekber, Allah-u Ekber sübhanallahu
velhamdülullah ve ilâhe illâhu vallâhu-ekber Allahu ekber vallâhe elhamd, Ferman"
Celîl, kurban Hâlîl, delil Cebrâîl, can İsmail, fedayi Hüseyin, tekbir şâh-ı Merdan.

Allah Allah kurban saçının kurbanı kabul ola. Muradı hasıl ola. Azdı kabul ola.
Geçmiş adların, pirlerin ummanım ve hâlifelerin ruhı erenlerin şazu himmet farzları
üzerimizde hazır u nazır ola. Burda kurban orda burak ola. Tuğı başında bin bir sevab
ve hayır hasenet yazıla. İsmail Peygamber'in kurbanı kabul oldu. Bu dahi kabul, makbul
ola. "Hayr levsi" hânede kala. Allah gerçeğini demine hu.....

258**ŞAH HATAYÎ****10/3**

Kurbanın koyundur geldi meydana
Öğünde delili, Cebrâîl deyü
Güzelce koçunun haberin aldım
Hakk'a kurban oldu, İsmail deyü

Dört kimse kurbanı yerinden ala
Götürüp peymanuya nazara dura
Zakirin zikri üç Düvazimam ola
Tekbirin al da gerçek er deyü

10/4

Tekbirin alda getür meydana
 Hasan Hüseyin'den Zeynel-i câna
 Bakır ile bile girdi kazana
 Kaynadı kürede oldu hâl deyü

Tekbirini al da bıçağını ur
 Eksiğini koyma, hizmetini gör
 Keşküle boğazla, kanın ile sır
 Zîra Hak sırdadır, kanda sır deyü

Câfer, ilm-i hikmet kitabın okur
 Heman bülbül olup, gülşende şakır
 Yağani irfana bir delil yakın
 Mü'minler arzusu, şavkı nûr deyü

Postun arala, getür meydana
 Musa, Kâzım'dan kâmil bürhana
 Rıza lokmasıdır getür meydana
 Dört kapusu, tamam olan pîr deyü

Muhammed Takî'dir lokmayı sunan
 Şâh Ali, Nâkî'dir nefsin idüp kan
 Hasanü-l Askeridir zuhûra gelen
 Mehdi dü-cihanda oldu, sır deyü

Taksim eylen, o kurbanın aşından
 Hesab anın yüreğinde, dösünde
 Ehl-i haklar irfan ulu başında
 Sâki kadem sunar, Selman hû deyü.

ŞAH HATAYÎ'm, içtin aşkın dolusun
 Toluyu sunan pîrim Ali'sin
 Bir pîre armağan eyle.....
 Kanber'in serdiği sofrâ, en deyü

10/3-4

259

ŞAH HATAYİ

9/84 Hak Teala'dan nida geldi
 Yansın derya tütsün deyü
 Tütününden dağlar durdu
 Gül iken.....deyü

9/85 Arşın yolu oldu zârı
 Pîre hizmet eyle bâri
 Kandilden ayırma cânı
 Can Muhammed Ali'nindir

Can menzilden gevher ister
 Bilmem rahip ne ister
 Yâ Ali keramet göster
 Dedi Kanber "Mafiret sar"

Kanber mafiretin buldu
 Sevindi dostun yarı geldi
 Dolandı bir dahi geldi
 "Kanber'im kapuyı aç" dedi

Kapu açıldı içeri girildi
 Kırklara selâm verildi
 Yaraya neşter uruldu
 Kırkından kan döküldü

Neşter urdu kan döküldü
 Türlü badeler sunuldu
 Selman bir üzüm getirdi
 Muhammed'e ez iç deyü

Muhammed de ezdi içti
 Kırklara da zahme düştü
 Şemşesi kırk yare yetti
 "başına tâcım" dedi.

Tâcı devlet sırrı imiş
 Veis O'nun yarı imiş
 Yol Muhammed târı imiş
 Yalan söyleme hiç dedi

Anda yalan zât oldu
 Ali'nin sırrı meyt oldu
 Muhammed Mir'aç'a atıldı
 Der hey minarede taç dedi

Taş da daima Allah dedi
 Hacılar duâya indi
 Arafatta bir koç geldi
 İsmâile kurban dedi

Arafat'ta koçu meledi
 Cennet alayı ağladı
 ŞAH HATAYÎ'm balı tattı
 Her kardaşa yoldaş dedi.

260

ŞAH HATAYÎ

10/39

Saçın, dane saç olunca kırılır
 Bunu Hak'tan gayrı, kimse seçemez
 Hazine kumaşı, bahâlı olur
 Değme terzi sizi, urub biçemez.

Cennet hâmi olur, hamın hametin
 Tarık sile, âyinesin pasın
 Altında bol atası, üstünde ağusun
 Medine yurduna konmayan içemez.

Derdi yeğın olur sevdalı başın
 Nadanlar ne bilür, kıymetin taşın?
 Önünde kılavuz olmazsa kuşın
 Kanat gerüp, pervaz urup uçamaz.

Sahip musahibi bulmayıncağız,
 El tutup rehbera varmayıncağız.
 Eled Şâh-ı Merdana.....
 Hakîkatin kuyusunu açamaz.

Hakîkatin mânâsına irmeyen,
 Eyyüb gibi, her cefayı duymayan,
 ŞAH HATAYÎ'm küfrü îman saymayan,
 Hakk'a teslim olup, serden geçemez.

10/39

261

DER NUTK-I ŞEHİDÎ

- 12/94 Kurbanlar kesilüp gülbenk çekildi
Gaflet uykusundan uyanageldim
- 12/95 Devrin kapu sancağı geldi dikildi
Can, baş fedâ idüp meydana geldim

Evvel eşiğine kodum başımı
Aldılar içerü döktüm yaşımı
Erenler yolunda gör savaşımı
Can fedâ yoluna kurbana geldim

Ol demde uyandı bâtın چراغی
Rehberim boyunca bend idüp bağı
Dört adım ilerü, bastım ayağı
Koç kurban dediler inana geldim

Dört kapuya selâm virüp aldılar
Pîrin huzuruna çeküp geldiler
Âl' ile Âl Hak olsun dediler
Henüz ma'sum olup Cihâna geldim

Pir kulağım tutup eyledi telkin
Şâh-ı velâyet olmuşum yakın
Mezhebim Ca'fer-i Sadıku'l-mübin
Allah dost "eyvallah" bir yana geldim

12/96

Muhammed Ali'ye ikrâr vermişim
Aşkile şevkile candan geçmişim
Şifa hem şerbetim anda içmişim
İçüp kana kana mestane geldim

Muhammed Ali'ye vermişim ikrâr
Rehberim Muhammed Ahmed-i Muhtar
Mürşidim Ali de sahip Zülfikâr
Kulundur ŞEHİDÎ divana geldim

12/94-96

262

DER NUTK-I ŞEM'Î

_ _ _ _ / _ _ _ _ / _ _ _ _ / _ _ _ _

12/3 Bir tıfl-ı nevres fidan gördüm bugün Bektaşidir
 Gözler görmemiş cihanda onüç ondört yaşıdır
 Sihir ile bend iylemiştir çeşm-i cud-ı âlemi
 Gerçi bir tarlaktır ama âlemin kallesidir

12/4 Muntazır teşrifine ânın hezar bî-çâreler
 Payına düşmüş yatur şol âşık-ı âvâreler
 İltifatla benim nigâh itse sarar bin yareler
 Kirpiğiyiz kazayı kadere keman-ı kaşdır

Destine almış abanozdan üzengi keşkürü
 Meth ider avaz ile meydanda nâm-ı Haydar'ı
 Saf be-saf düzmüş beyaz gerdana hind ü teşkiri
 Leşkeri ser asker oldu Şâh-ı teslim taşıdır

Her makâma âşınadır okumuş ilm-i usûl
 Bende oldum ben bana etmez mi ol Şâh-ı kabul
 Dergâhında ŞEM'î'yi n'ola gulâm etseydi ol
 Bu hüsün anda iken çok dervişe taş taşıtır

12/3-4

263

DER NUTK-I ŞÎ'RÎ

12/87

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Men dila ân-ı kadim ü ân içinde bülbülüm
 Ol "Elest bezmi"ndeki mestan içinde bülbülüm
 Aşîyân-ı tende canımkan içinde bülbülüm
 Derd-mendim dertliyem derman içinde bülbülüm

12/88

Mâhz-ı Kur'an ba-yı "Bismillah" imiş gûş eyledim
 Bâb-ı aklın menşeyi makamın huş eyledüm
 Bâdeyi aşk-ı nasip oldu şükür nûş eyledim
 "Âlemü'l-Esma" yı benim furkan içinde bülbülüm

Çünkü ŞÎ'RÎ rah hak eyledim avd-ı âzim
 Hakk'a tefriki eyleyüp men şerr-i "Şeytanirracim"
 Doldurup kalbi içinde kenz-i "Rahmanirracim"
 Zahida inkârı kov vicdan içinde bülbülüm

12/87-88

264

ŞÎRÎ

10/43 Seni görmeyeli, ol melek sîma
 Yeni düştüm, türlü türlü derde ben
 Ne yer benim meskenimdir ne gök ,semâ
 Ne gök meskenimdir, bir de ben

Sana ayân olsun kameti kaktım
 Âleme sırrımı faş ettim kendim
 Demek ki vazgelürem efendim
 Ölenece âşıkınam gör beni

Bağbend oldum, bir bağ diktim yâr için
 Namus için, gayret için, ar için
 Ha kaç âşık öldü ise yâr için
 Yazılayım ol deftere, bir de ben.

İnam iyle bu ŞÎRÎ'nin sözüne
 Can dayanmaz ateşine,közüne
 Ferhad, senden gayrısının yüzüne
 Ahdım olsun, bakmayayım bir de ben

10/43

265

TESLİMOĞLU

10/79 Hakikâtte Hakk'ı bir bil özüne
 Tarıkatta budak batar gözüne
 Yalancı olma, kimse inanmaz sözüne
 Hakikâttten kuşanmışım, beli men.

Hakîkatte dediğin, ulu kapudur
 İşitmez, inemez güzel yapudur
 Tarikat dediğin yoluna tapudur
 Erenler gösterdi, gördüm yolu men.

Dört kapudur, dört tarafa açılır
 Gene dördünde yenir, içilir
 Görmüşüm Cennet'te hülle biçilir
 "Rahman" verdi de şalı men.

10/80 Marifette mülâsemet çok çektim
 Kaderine erdim, asumana aktım
 Hakikat değirmenin bendine çıktım
 Sağ yanımda, hazır gördüm Hızır'ı men.

Bana derler TESLİMOĞLU ne demdür
 Al giyene, cesed candır
 Beni abdal eden, mavi giyendür
 Şimdiden gerü, inanmayım ele men.

10/79-80

266

TESLÎM ABDAL

10/101 Hayrat bakup siz de bizi horlaman
 Bu nefisler gürî değil dünyada
 Nefis işin hilesine aldanman
 Kör pirlar de Ali değil dünyada

Mü'minlerin Hak daima virdidir
 Çekdiğin nefis işinin derdidir
 Bu yurt Şâh-ı Merdan yurdudur
 Kör pirlarin yurdi değil dünyada

Bağbancılar gülşende yatarsa
 Güller açılup da bülbül öterse
 Eğer bülbül güle hile katarsa
 O Tanrı'nın kulu değil dünyada

Ferman Padişâhın, emir Hakk'ındır
 Tanrı'nın nazır u huzır-ı pakindir
 10/102 Cennet müyesserdir, cömerd sakındır
 Yalancının pîri değil dünyada

Tepegöz'ün karşusunda sorulmak
 Kör pirlarin susuz ilen görölmek
 Nefsiniz ucundan boşa sürölmek
 Bu firkaların yol değil dünyada

Her kişide bu kulu göremez
Binde biri doğru yola gidemez
Her arıda, çiçek de bal idemez
Gelip hayâlarî değil dünyada

TESLİM ABDAL eydür binde biridir
Lânet avcının saklı sırrıdır
Sırrın, faziletin murad arıdır
Yalancılar darı değil dünyada.

10/101-102

267

11/7

TESLİM ABDAL

Hızır'a Tanrı desem
 Küfür m'ola imanım m'ola
 Mâhlûkun içinde bu söz
 Yahşi m'ola, yaman m'ola

.....dir

Kokan misk-i anberdir
 Ali'nin yârı Kanber'dir
 Dost mu ola dâmen m'ola

Hak'tır der, aslını bilen
 Ara yerde vardır yalan
 Evliyâya muhip olan
 İhlas m'ola, iman m'ola

Şurda çok gönül sorudan
 Metağ çekmez her uludan
 Deryada gemi yürüten
 Yelken m'ola dümen m'ola

.....der üstâdın dediği

.....erkân koyduğu

11/8

Hâlkın dünyada yediği
 Dane m'ola saman m'ola

Eğer dost ol, eğer yâran
Nasibin üstüne varan
Kıyamette baş kurtaran
Ali m'ola amel m'ola

TESLİM ABDAL eydür n'oldu
Sarardı gül benzim soldu
Hak bâtıla esir oldu
Münkir âhır zaman m'ola

11/7-8

268

TESLİM ABDAL NUTKÎ

9/214

Ol kadar Allah'ın kel kelâmından
 Uğrumuz açık ola bu demde
 Gitmişim benlik âleminden
 Gönüller şaz ola güle bu demde

İndürürler bir gün dünya atından
 Bineği yürütürler üstünden
 İhsân ola nebatından
 Yaranlara sağlak vire bu demde

Kiminin vahdeti devasından
 Kimisinin sohbeti yuvasından
 Ol yedi kimsenin duâsından
yapumuzu yapa bu demde

9/215

TESLİM ABDAL bu hırkamız cana çağırır
 Yâr elinden yaralarım geç kurur
 Cümle hacet yolları açılır
 Cümlenin muradını vire bu demde

9/214-215

269

11/3

TESLİM ABDAL

Dahî bundan gayrı büyüyecek miyiz
 Düşünüp de hayrın şerrin bilsene
 Ömür gittierişti
gittin, piç işlikten dönsene

Hakk'ın malın ne her yere saçarsın
 Delilin olursa kanmaz göçersin
 Ölüm var her ne yana desem kaçarsın
 Düşünüp de düşmüşüm elin al sana

11/4

Elde kadeh iken zehir oldunuz
 Döndünüz ikrârdan zâhit oldunuz
dutmayup da kâfir oldunuz
 Dinleyüp de tutup,insan olsana

O göz ile ol yüzü görünce
 Fayda nedir arkamıza ürünce
 Bu yüzünen ol divana varınca
 Başına ne geleceğin bilsene

TESLİM ABDAL eydür ahdım bütündür
 Aslımı sorarsan Ali zâtıdır
 Can vermesi kolay, ölmek çetindir
 Can canda iken bir yük olsana

11/3-4

270

DER NUTK-I TESLİM ABDAL

12/34

Bozuk düzen ile gelme meydana
 Ali evlâda iman eyle gör fakî
 Ömer'den Osman'dan ne fayda sana
 Ali evlâda İman eyle gör fakî

Ömer Osman Sıddık kavî-i nâr olur
 Senin gibi tabileri hor olur
 Huzur -ı mâhşerde yüzü kara olur
 Ali evlâda iman eyle gör fakî

12/35

Muavi'ye işleğine gidersen
 İlm-i tarikatı inkâr edersen
 Benlik davasını görmeyin dersin
 Ali evlâda iman eyle gör fakî

Ham kalmışsın pişmemişsin kürede
 Hak düşmanı ne ararsın sırada
 Yetmez menzile kalursan arada
 Ali evlâda iman eyle gör fakî

TESLİM ABDAL şeytan türap ola mı
 İnkârdır âdeme secde kıla mı
 Sâir kimselerden necat ola mı
 Ali evlâda iman eyle gör fakî

12/34-35

271

TESLİM ABDAL

9/119

Düvazımam söylenürken
 Kulak virse dinlenürken
 İki gönül bir olurken
 Kılavuzu neylemeli

İki gönül bir oturur
 Hazrete selâm yetürür
 Rehber erkân getürür
 O'na niyaz iylemeli

O'na niyaz indi Hak'tan
 Korkmaz mısın ulu Allah'tan
 Şu insanın çoğu bühtan
 Olmasını söylemeli

Olmasını söyleyenler
 Şu erkânı boylayanlar
 Bir eyülük eyleyenler
 Kötülüğü neylemeli

Kötülük kötüden çıkar
 Şu demden bir ırmak akar
 TESLİM ABDAL delil yıkar
 Ona niyaz iylemeli.

9/119

272

TESLİM ABDAL

.. _ _ _ / . . _ _ _ / . . _ _ _ / . . _ _ _ /

11/4 Var nefesin taç olsun yele verme emeğini
İki gözün var görsün ite dökme yemeğini

11/5 Mü'minliğin nişanını göster bize kapu nedir
Tattı ise aşk tozunı fehm idesin sulağını

Dünü gün Hak için döner çok çok selâlar verilür
Merkep gibi dökme yaşın aç göster kulağını

Kendi suçun kendi özüne bilür de fehm idersen
Bin gerçeğe yeter olan kabûl eyle dileğimi

TESLİM ABDAL der bu demde sal değirmene un eyle
Ununu yele verirsen yükün tutma eleğini

11/4-5

273

TESLİM ABDAL

9/155

Eğer ârif isen çalı çırpıya konma
 Eğer bülbül isen gonca güle bak
 Azazüle uyup yoldan ayrılma
 Hakk'a doğru giden cadde yola bak

Sen özünün bed huyları aşagör
 Sermayeni pahasında canlı gör
 Tuttuğu dümeni kadim tutagör
 Ürüsün sağ olursan bir gün ele bak

Bülbül de gülşende güllerde
 İsmimiz söylensin kalsın dillerde
 Bu ne bize kazanç gurbet illerde
 Gözlerimden akan kanlı sele bak

Hûri olmayınca hülle biçilmez
 Mürşit olmayınca müşkil seçilmez
 Bir saatte sırlar kapusu açılmaz
 Bin saatte bir kez düşer dile bak

TESLİM ABDAL eydür intizâr güle
 İtibarım yoktur kaidesiz ile
 Her yüze gülteni dost bile bile
 Şu garip başıma gelen hâle bak.

9/155

274

DER NUTK-I TESLİM ABDAL

12/22

Mürvetim var Hak Muhammed Ali'ye
 Dahî onlardan gayrı kimim var benim
 Hızır ile Hacı Bektaş Velî'ye
 Dahî onlardan gayrı kimim var benim

Dahî şimden sonra asandır ölüm
 Bastılar elimi kestiler kolum
 Hasan'la Hüseyin'e ma'lûm hâlim
 Eyzan

İmden sonra kabûl kıldık ölümü
 Yâ Zeynel Abidin sen al elimi
 İmam Bakır'a soracaktım hâlimi
 Eyzan

İmam Ca'fer hâlimizden bilesin
 Biz düşmüşüz elimizi alasın
 12/23 Musa Kâzım bize meded kılasın
 Eyzan

Şâh İmam Rıza'dan ola inâyet
 Muhammed Takî'den ire hidâyet
 Şâh Aliyü'l-Nakî kıla şefaet
 Eyzan

Oniki İmam'dan tutmuşam damen
"Ondört Masumu Pak" ol sahip zaman
Askeri Muhammed Mehdi eleman
Eyzan

TESLİM ABDAL eydür hâsıl-ı kelâm
Umarım anlardan ihsân tamam
Aman merd-i hürmet Oniki İmam
Dahî onlardan gayrı kimim var benim

12/22-23

275

TESLİM ABDAL

11/2

Dönük müslüman mı olur
 Selâvatı virmeynen
 Gelür bize dost mu olur
 Hâlimizi sormaynan

Fıkr etsen Hakk'ı görürsün
 Derdine derman bulursun
 Şehidan ne durursun
 Aşın temiz durmaynan

Şehîd eyledikaz
 Zebun düştük avım arz
 Yandım yüreğim soğumaz
 Malın canın olmaynan

Sen başka gideceksin
 Haram helâl yutacaksın
 Kivram dünün nideceksin
 Malın canın almaynan

11/3

TESLİM ABDAL der selâsı
dün ü gün belâsı
 Ger Haydar'ındır kölesi
 Mü'min mi olur girmeynen

11/2-3

276

TESLİM ABDAL

- 11/5 Dinleyip tuttuğu yoktur
Boşa bizi söyletirler
- 11/6 Sermayeden zarar çoktur
Boşa bizi çığnetirler

Yitürdüler itikadı
Bozarlar bu sıfatı
Toklu toklu zerafatı
Dün ü günü kaynatırlar

Zerafatın din örtüsü
İman bulmaz hiç birisi
Yıkılmış yoktur yarısı
Hemin sunup yaylatırlar

Sevindi kalmaz işleri
Dini yoktur nayişleri
Yolcu olan kişileri
Tutup yükün taylatırlar

TESLİM ABDAL eydür ne idüp
İnanmayupdevre gidip
Peygâmberi maskara idüp
Evliyâyı oynatırlar

11/5-6

277

TESLİM ABDAL

10/105

Dört duvar arası olsa mekânım
 Dış, yüzden esen yel bana neyler
 Yânımdaki kulun hayfin çekerim
 Kenarda çağlayan, sel bana neyler.

Bastığım toprak, üstâdım Ali
 Muhammed nesline dimişim beli
 Çekelim gayreti, sürelim yolu
 Hak'tan korkan, kul bana neyler

Gerçek âşık olan, katara uydu
 Aşkile muhabbet, Kırklar'ın bendi
 Pîrimden almuşum hayr-ı gülbeni
çok olan, bel bana neyler

Şu dünyada, gerçek erenler çoktur
 Potaya girmeyen yeleksiz oktur
 Bana dirler, Kerem geçidi yoktur
 Yüzmesin bildiğim, göl bana neyler.

TESLİM ABDAL eydür, gözden akan yaş
 Cihânda görmedim, sevdasız (bir) baş
 Herkesin ameli kendüne yoldaş
 Ameli.....olan, kul bana neyler.

10/105

278

TESLİM ABDAL

- . - - / -

11/9

Ettiğin bulmayınca gönül nerde eğlenür
Sevdiği yer olmayınca, sanki oda dağlanır

Her gönülden bir yel eser, yahşi yaman gezinen
Her canın sohbeti olur ceset anda dinlenir

11/10

Cahile yüz kitap açsan bir tabaka okunmaz
Ârifler katında türlü mânâ haber anlanûr

Mü'mine koyundur derler yılda bir kez kırkılur
Adı koyun yündür günde bir tutulur.....

TESLİM ABDAL okuyalım kitabın dört katını
Mü'minin ziyade sırrı bir kul ile bağlanûr

11/9-10

279

TESLİM ABDAL

10/99

Karınca kantar götürmüş
 Evliyâya övkünüyor
 Geri Arslan'ı karşılamış
 Gerilerde çekiniyor.

Kuzgunlar doğan olmuştur
evin almuştur
 Kargalar şahin olmuştur
 Yâr yerinde oturuyor.

Kara çalılar gül olmuş
 Kargalar bülbül olmuş
 Zebun bağda ile gelmiş
 Marifet mülkine ağıyor.

Serçe güvercin olmuş
bile gelmiş
 Erkek eşekler bir olmuş
 Zırıl zırıl zırlıyor.

.....düşürmüş gelmiş
 Geri cem'i takîb olmuş
 Tilki semâha girmiş
 Eline kına yakıyor.

10/100

Maymunlar çer çöp olmuş
 Çakallar müsahib olmuş
 Ayı eline iğne almış
 Gelmiş cem'de bakınıyor.

Ala kargam yaz olmaya
 Dullar bekler kız olmaya
 Tavuk külde kaz olmaya
 Dün ü gün tepiniyor.

Çemenderyanmaya
 Kim koyunu tutmaya
 Deve gazezlik etmeye
 İncelenib silkiniyor.

Yâlançılar dar olmaya
 Zinacılar ar olmaya
 Fitneler derman bulmaya
 Gelmiş cemde depiniyor.

Yün sarıklar derviş olmuş
 El fakiri.....gelmiş
 Kimi kürk, börk, çuha giymiş
 Ön.....yatınıyor.

10/101

Yuka demirciler gelüp
 Kurbağalar çeküç çalup
 Saksığan sıra unutup
 Kendi evine yeter diyor

TESLİM ABDAL deva yazmış
 Şeytan uyup yoldan azmış

 Sarı.....oturakta dartilur

10/99-101

280

11/1

TESLİM ABDAL

Kalk gidelim deli gönül
 Bizi burda bilür yoktur
 Arz idelim hâlimizi
 Yanımızda gelür yoktur

Mihman olan yatak dedik
 Gâm yükünü atak dedik
 Dükkân açık satak dedik
 Burda kumaş alur yoktur

Meyin içtimgül den
 Savuştuk doğru yoldan
 Ârif olan anlar telden
 Bunu burda bilür yoktur

.....iyle kemâlini
 Satlık iyle malını
 Sakunalar cemâlini
 Burda kumaş alur yoktur

11/2

TESLİM ABDAL gönül açar

Geda yıllar gelir geçer
 Ârif olan anlar seçer
 Cahillere bilür yoktur

11/1-2

281

TESLİM ABDAL

10/77 Hakk'ın kulu olmayân vallah
 Lâ'net taşıdır, lâ'net oku
 Kim yemin edip, size billah
 Lâ'net taşıdur, lânet oku.

10/78 Bulanık da sel, mil akar mı?
 Azazil er hatırın yıkar mı?
 Ali nesline eğri bakar mı?

Eyzan

Âşıkı tan edipolan
 Muaviye O'nun donuna giren
 Evliyâ özünde şifâsı olan
 Eyzan

.....ile nûr donunu soyarsa
 Kastedip de Hak korkusu sayarsa
 Taklit takva idüpuyarsa
 Eyzan

TESLİM ABDAL eydür Hak deyü naçar
 Peygâmbere savaşı, uğrundan kaçır
 Her kim ki, evliyâ sırrını açır
 Lânet taşıdır, lâ'net oku.

10/77-78

282

TURABÎ

10/50

Şeriat suyunda abdest almayan
 Tarîkat de yundum dese inanma.
 Hilâfette beş vaktini kılmayan
 Hakîkate döndüm dese inanma

Okumamış yedi farzı, sünneti
 "Ahsen-i takvim"de bilmedi zâtı
 Şikeste etmemiş "lâtı menâtı"
 Lâ-nazîrden döndüm derse inanma.

TURABÎ'der etmen bunun methini
 Arıtmamış Kâbe'sinde putunu
 Âlemi ervah da bilmez zâtını
 Dört kitaba kandım derse inanma.

10/50

283

DER NUTK-I TÜRABÎ BABA

.---/.---/.---/.---

12/64 Selâmet köşesin tutsam bu bir şaşkın geda dirler
Kemâl-i rütbe kesb etsem aceb terzi edâ dirler

12/65 Hâlâyıktan biri olsam hemîşe pür-sükût olsam
Tekebbür kin ile dolmuş derûni pür-riya dirler

TÜRABÎ âleme kendin beğendirmek ne mümkündür
Cehâletten beri ol ki buna ilm-i fenâ dirler

12/64-65

284

TÜRABÎ

11/14

Selâmet köşesin tutsam
 Bu bir şaşkın gedâ dirler
 "Kemâl-i rütbe kesb" etsem
 Acep tavr-ı edâ dirler

Halâyıktan beri uzlet makamı ihtibar etsem
 Bakın hâlâsı hizmetten kaçır dönek revâ dirler

Otursam irfan söylesem
 Ve hem mir-i kelâm olsam
 Tamun hâlkı usandırdı
 Derûnı pür ziya dirler

11/15

Eğer ârif olsa birisi kimse
 Bir sohbet demez isem
 Tekebbür kendini almış
 Dün-i berriya dirler

TÜRABÎ kendini hâlka
 Beğendirmek ne mümkündür
 Cehâletten biri olsam
 Buna âlem fenâ dirler

11/14-15

285

VELÎ**DÜVAZİMAM**

9/121

Sene bin iki yüz yetmiş
 Yetmiş ola Allah Allah
 Bizi kendine âşık itmiş
 İtmiş ola Allah Allah

Âşık mâşık ile sen
 Bizi Mecnun ittin güle
 Efendim sen ihsân iyle
 Etmiş ola Allah Allah

Ali'nin ihsânı budur
 Hasan Hüseyin'i sen güldür
 İmam Zeynel elim kaldır
 Tutmuş ola Allah Allah

İmam Zeynel İmam Bakır Mehdi Rıza
 Takî Nakî ihsân iyle bize
 Askeri el at yaramıza
 Atmış ola Allah Allah

VELÎ'm eydür Mehdi dediği
 Güldür erenlerin dediği
 Çalınûr surrun düdüğü
 Ötmüş ola Allah Allah.

9/121

286

VELÎ

9/83

Şu yalan dünyada üstaz koymadım
 Kimseyi katmıyor işine felek
 Şakit olan şaşkın olur dimezdin
 Dahî ne gözünün yaşına felek

Gevher düzdüm konmaz oldu dönerken
 Felek avlamıştır güle konarken
 Diz be diz oturup derdim yanarken
 Şimdi gösteriyon düşüme felek

Haydarî de yuvada,yurtta.....
 İsmi söyleniyor dillerde virtte
 Sene bin iki yüz otuz dördte
 Yükledin göçünü kışana felek.

984

Üç sünnetin yedi farzın kılmıştır
 Dört kapuya kırk makama ermiştir
 Ulemadan elli gün evvel ölmüştür
 Niçin kahreyliyon düşüne felek

Soralım feleğe kemteri yetti
 Balım Sultan Tanrı'sına mı gitti
 Yoksa delirdi de huyumu tuttu
 Gine mi kan döktü dişine felek

Kemter türlü kemhâları dokurdu
Balım Sultan Tanrı'sına şakırdı
Doksan bin âyeti.....okurdu
Baykuşlar kondurdun taşına felek

VELÎ'm eydür dostum gine kimim var
Kemteri aldıldım yükte gâmım var
Üstaz imdi yayılacak dağın var
.....bir taşı koymadın felek.

9/83-84

287

VELÎ

10/96

Arz-ı hâl sunayım, gül yüzli yâre
 Hocam arz iylesün hâlimi benim
 Derdine düşeli oldum, divane
 Öürsem, yâr yusun ölümi benim.

Dağların çektiği, karın elinden
 Bülbülün çektiği, hârın elinden
 Başım alup gidem, yârın elinden
 Âhır terk idersin, ilimi benim.

VELÎ'm eydür, dost gözleri ayulur
 Haçan yâre gitsem, engel duyulur.
 Yârelerim, maden gibi oyulur
 Gine bu yâr bilsün, hâlimi benim.

10/96-97

288

VELÎ

10/42

Pek yarelemiştir beni de bir yâr
 Bu yareyi çeken ölmezse eğer
 Ya benim yaremi yâr kimler sarar
 Yarayı oyup, sarmazsa eğer.

Kan, revan olmuş dîdem akar
 Perçe urmuş, bu sineme el takar.
 Yâr bize darılmış, kaşların yıkar
 Sevdakâr olurum, gülmezse eğer.

Kime ne diyeyim, küstürdüm yârı
 Kalmadı namusum, terk ettim arı
 Hançere düşüp de öleyim bâri
 Bu kez de bir selâm gelmezse eğer.

Hiç gitmiyor, garib başım dumamı
 Küfrüm atam derken, attım imânı
 Güldüreyim derken, ağlatı beni
 Kan akar dîdemden, silmezse eğer.

VELÎ'm eydür, bu dert beni almaz mı?
 Can hasret, kıyâmete kalmaz mı?
 Bu yarayı çeken âşık, ölmez mi?
 Yâr derdime, derman kılmazsa eğer.

10/42

289

VELÎ

10/57

Kimi inandı da Ali dost dedi
 Kîmi inanmadı nişan istedi
 Şâh ol dem mübarek elin gösterdi
 Budur nasip veren Ali dediler

Şâh der ki, Bektaşî'yem Bektaşî
 Ol kimdi nasip veren ulu kişi
 Sıktı un eyledi örs gibi taşı
 İsmi Bektaşî'ydi kulu dediler

Şâh Horasan'dan Rum'a geldi
 Yol ile erkân yâbanda kaldı
 Rum erlerine hediye geldi
 Budur Hakk'ın doğru yolu dediler.

.....ın fermanı o zaman geldi
 Şâh mertebesin oldem bildi
 Evvel Ali'di sonra oldu velî
 Tabii ol Sultan'a belî dediler.

10/58

Şu gelen Şâh-ı Merdan sanmadı
 Kimi inandı kimi inanmadı
 Çekildi postları çerağ yanmadı
 Yeni bildin bizden ulu dediler.

VELÎ'm eydür cümle erden uludur
 Cümlesi de ol Sultan'ın hâlidir
 Şifa pir Allah Muhammed Ali'dir
 İnanmayan kâfir olur dediler.

10/57-58

290

VİRANÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . - - /

10/12

Yâ Muhammed Mustafa. Yâ Aliyyü'l-Mürtezâ
 Sacidim uş secdegâhım tâ ezel Âl-i abâ
 Söylerem dâim Yezid'in cânına lânet sezâ
 (Nun) Nakî'den bulmuşum, ben derdime ayn-ı şifâ

Şâh Hasan hulkı Rıza, Şâh-ı şehid-i Kerbelâ
 Hem Ali Zeynel-abâ'ya cânımı verdim bahâ
 Kim saadet cân-ı cismim ola evlâda fedâ
 (Nun) Nakî'den bulmuşum, ben derdime ayn-ı şifâ

Bakır u Câfer değil mi "Nûr-ı zât-ı Kibriyâ"
 Zâhide inkâra düşme, bunı zikret dâimâ
 Tesbihinde "Vird" in'olsun Kâzım-ı Musa, Rıza
 (Nun) Nakî'den bulmuşum ben derdime ayn-ı şifâ

10/13

Şâh Takî'dir Askeri hem Mehdi-i sâhib livâ
 Söylerim dilde müdami Yâ Ali Yâ İlyâ
 Mürteza'dan virilübdür kismetim uşte bana
 (Nun) Nakî'den bulmuşum, ben derdime ayn-ı şifâ

Bu VİRANÎ hâk-ı pâye enbiyâ ve evliyâ
 İsterem Âl-i Nebî'den irişe lûtf u atâ
 Söylerem illâ, Ali methin dilde daimâ
 (Nun) Nakî'den bulmuşum, ben derdime ayn-ı şifâ

10/12-13

294

VİRANÎ

10/1

Yezid'e kılsam dâim teberrâ
 Hevarecden olup câna müberra
 Gönül âyinesin kıldım musaffa
 Eyzan

Hüseyin'im Kemteri'yem, Cakeri'yem
 Ana düşman olanlardan biriyem
 İdüp lânet hariçten kerim
 Eyzan

Hüseyin'i Kerbelâ'dur Padişâh'ım
 VİRANÎ'yim O'dur poşt-u penâhım
 İlâhım'dır, İlâh'ımdır, İlâh'ım
 Hüseyin'iyem, Hüseyin'iyem, Hüseyin

10/1

292

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

12/33

Kudret kandilinde parlayıp duran
 Muhammed Ali'nin nûrudur "Vallah"
 Zuhur idüp kâfir leşkerin kıran
 Eli Zülfikâr'lı Ali'dir "Vallah"

Elinde Zülfikâr altında Düldül
 Öğünce Kanber'in dilleri bülbül
 Hatice Fatıma cennette bir gül
 Ana serim dedi, Hak "Habîbullah"

Andan zuhur oldu Hasan Hüseyin
 Anların nûrundan ziyâlandı din
 Kırk pâre bölündü Zeynel Abidin
 Çekerim yasını "hasbetenillah"

Muhammed Bakır'dan Ca'fer-i Sâdık
 Musa-yı Kâzıma Rızâ'dır dedik
 Tarikat âbından cesedi yuduk
 Hak dedi mü'minin kalbi "Beytullah"

Takî Nakî İmamların civanı
 Hasanü'l-Askeri Mehdi devranı

12/34

Elinde Zülfikâr sahib zamanı
 Vakıt tamam oldu gönder Yâ "Allah"

Tâ ezelden bina böyle kuruldu
Hariciler bu"dergâhtan sürüldü
"Kün" deyince yedi kat gök dürüldü
Bir hurufla bina tuttu "Arşullah"

VİRANÎ'yim niyazım var üstâda
Elinde Zülfikâr hem ehl-i gâzâ
Binbir dondan baş gösteren Murtaza
Biz bir dildik mürşüdimiz "Eyvallah"

12/33-24

293

VİRANÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . - - /

- 10/6 Mustafa'nın dinle imdi ârif-i evrâdımı
Gel berü gör Murtezâ'dan dembedem feryâdımı
- 10/7 Tâ ezelden hubb-ı Haydar didiler bünyâdımı
Sevmişem cân-ı gönülden men imâm-ı Kâzım'ı

Şâh Hasan hulkı Rıza'dan zâhir oldı her sıfat
Hem Hüseyin'i Kerbelâ'dan keşf olur, envâr-ı zât
Nesl-i Şâh-ı herki, sevdi girmedi hergiz memât
Sevmişem cân-ı gönülden men imâm-ı Kâzım'ı

Şeyh Ali Zeynel-abâ'dır cânımız, cânânımız
Hem Muhammed Bakır, Ca'fer durur bürhânımız
Ali evlâd'ına candur kurbanımız.....
Sevmişem cân-ı gönülden men imâm-ı Kâzım'ı

- 10/8 Şâh Ali, Musa, Rıza'dır kıblegâh-ı Mü'minan
Şâh-ı Takî ve bâ Nakî zikrim dilimde her zaman
Bunların dostluğuna var oldı cümle-i cihân
Sevmişem cân-ı gönülden men imâm-ı Kâzım'ı

Men VİRANÎ derdimendem medh-i Şâh'ı söylerem
Askerî ve hem Mehdi poşt-ı penâhı söylerem
Gayrıdan el çekmişem ol Padişâhı söylerem
Sevmişem cân-ı gönülden men imâm-ı Kâzım'ı

10/6-8

294

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

. --- / . --- / . ---

12/6

Edepsiz adamın olmaz imânı
İçinde dopdolu dağı gümânı

Sahipsiz olanın yanına varma
Kulak vir de işit iş bu beyânı

Amelsiz âlim ilim ehli olmaz
Ana lânet iden yoktur ziyânı

Şeytana uyana lânet hemişe
Kimin kim duâsı varsa lâyıkı

VİRANÎ'm ben Şâh'ın gerçek kuluyum
Odur müşterinim ismim vir Ali

12/6

295

VİRANÎ

- 12/25 İkiliği gönülden atamazsa bir can
Herkes didâr yüzü görmez vallahi
Evliyânın buyruğun tutmaz bir can
- 12/27 Nihâyet gerçeğe irmez vallahi

Evliyânın gevherinden almazsa
Arıdub da kalp evini silmezse
Gıybet ile kovdan fariğ olmazsa
Eli kesik yüzü kara vallahi

Bir mü'min kızını Yezid'e verse
Anası babası hem lâıyk görse
Yüz bin kere Şâh Kerem'e varsa
Dertlerine dermaz olmaz vallahi

Bir mü'min Yezid'e uçkur çözerse
Seyyah olup şu âlemi gezerse
Doksan bin kelâmı okur yazarsa
Âlim değil arif olmaz vallahi

Bir mü'mine bacı Yezid'e baksa
Yezid güzel deyü hem meyli aksa
Bacıdan bir evlât meydana çıksa
Arasat meydanından gelmez vallahi

VİRANÎ çekeriz Hakk'ın adını
Bile idin âşıkların yâdını
Bir mü'min boşasa hem avradını
Hinzır olsun insan olmaz vallahi

2/26-27

296

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

12/46

Derdimin dermanı sensin "Lâ feta illâ Ali"

Ömrümün fermânı sensin " Lâ feta illâ Ali"

Düşmüşüm elden ayağa pay ider olmaz Vücûd

Zahımın timarı sensin "Lâ fetâ illâ Ali"

12/47

Geceler ya subh olunca zâr efgan ideyim

Âşıkın didârı sensin "Lâ feta illâ Ali"

Şeş cihet hem çar-ı Enasırdan mürekkep bir kalem

Dünyanın mimarı sensin "Lâ feta illâ Ali"

Çün beşerden gelüben VİRANÎ doğdu anadan

Dönderen devranı sensin "Lâ feta illâ Ali"

12/46-47

297

VİRANÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . - - /

10/5

Dinle imdi nutkı, kim ne direm ey din eri
 Sevmişem cân-ı gönülden Mustafa ve Haydar'ı
 Gezmezem hergiz, cihanda serseri ve serseri
 Ca'ferî'yim Ca'ferî'yim, Ca'ferî

Şâh Hasan, hulkı Rıza Şâh, Şehidü' l Kerbelâ
 Abidin ve Bakır ve Kâzım, Ali, Musa, Rızâ
 Bende-i Âl-i Nebî'yim, handân-ı mübtelâ
 Ca'ferî'yim, Ca'ferî'yim, Ca'ferî

10/6

Hem Muhammed'dür, Takî tâcım serimde Şâh var
 Nun Nakî'den bulmuşum ben, din ü mülkü âşikar
 Lânetim vardır dilimde ol Yezid'e sad hezar
 Ca'ferî'yim, Ca'ferî'yim, Ca'ferî.

Men gulâm-ı Kanber'em, gulâm Askerî
 Dü cihânın Mehdi'dir, bil âfitâb enverî
 Dört kitabı söylerem, aynı cemâlin defteri
 Ca'ferî'yim, Ca'ferî'yim, Ca'ferî

Ca'ferîndir ey VİRANÎ ilm-i kudret cavidân
 Ca'ferîdir haktır, kim remz-i andan olmuştur beyân
 Biz Gürûh-ı Nâci'yüz söyler zübanım her zaman
 Ca'ferî'yim, Ca'ferî'yim, Ca'ferî.

10/5-6

298

DER NUTK-I VİRANÎ

.---/.---/---

12/73

Cihânın sır şerrinden emin ol
Sana derim sözüm işit sakın ol

Kanâat kıl ibadet eyle her dem
Elin çek gayrıdan Hakk'a yakın ol

Beri gel talip isen rah-ı Hakk'a
Oku bu defteri ehl-i yemîn ol

VİRANÎ kıl tevâzû handânâ
Kamû âşıklar içinde cayan ol

12/73

299

NUTK-I VİRANÎ SULTAN

12/29 Her dem dilimde bu kelâm
 Zikrim hermiſe subh u sam
 12/30 Tesbihle savt-ı selam
 Zikr ederim anı müdam

Ezel ,ebed Ali derim
 Düşsem medet Ali derim
 Ahad Ahmet Ali derim
 Sensin Samet Ali derim

Evvel O'dır âhır O'dur
 Tabîb O'dur gevher O'dur
 Batın O'dur zâhir O'dur
 Hazır O'dur nazır O'dur

Oldur kitâb-ı cavidan
 Oldur olan hem bî-nişân
 Oldur her eşyaya nişan
 Oldur hayat ins ü can

Zerre-i şems-i mâhımız
 Biz bizeyiz O Şâhımız
 Mü'minleriz penahımız
 Hâlk eyleyen İlâh'ımız

Hasan Hüseyin Abidin
 Bakır İmam Şâh-ı din
 Ca'fer'dür Hakke'l-yakın
 Sırr-ı cümle keramet

12/31 Kâzım Ali Rıza Takî
 Oldur Şâh Aliyü'l-Nakî
 Dünyada hem hayyü'l-bâkî
 Fehm eyle gel bilgil Hakkı

İmam Askeri rehnümâ
 Hem Mehdi-i sahip livâ
 Ma'sum-ı pâk Âl-i abâ
 Tak ibtida vü intiha

VİRANİ'yim sürdüm yüzüm
 Tapşurmuşam ana özüm
 Kan da baksa görür gözüm
 Evvel, âhır budur sözüm

12/29-31

300

VİRANİ

-./-./-./-./-./

10/13 Yâ Muhammed Mustafâ Yâ dinüm imânum benim
 Yâ Aliyyü'l Murtezza Yâ Şâh-ı Merdanım benim
 Kalmadı dedi cihânda zerre gümanım benim
 Askeri'dir gönlümün tahtında sultanım benim.

10/14 Yâ Hasan hulkı Rıza Yâ mir-ü Kur'ân'ım benim
 Yâ Hüseyin'i Kerbelâ Yâ merd-i merdânım benim
 Yâ Ali Zeynel-abâ Yâ dilde destânım benim
 Eyzah

Yâ Muhammed Bakır'ı derde dermânım benim
 Yâ İmam Ca'feri Yâ fazl-ı Yezdâ'nım benim
 Yâ İmam Kâzım'ı Yâ nûr-ı Rahmânım benim
 Eyzan

Yâ Ali Yâ Musa, Rıza Yâ cân-ı cânanım benim
 Yâ Takî ve ba Nakî ve Yâ Şâh-ı irfânım benim
 Yâ Muhammed Mehdi Yâ mâh-ı tabanım benim
 Eyzan

Yâ Ali Yâ İlyâ Yâ Şâh-ı VİRANÎ'm benim
Yâ Ali Yâ ilyâ Yâ günde ayânım benim
Yâ bu dem bünyâd olubtur cism-i VİRANî'm benim
Askeridir gönlümün tahtında sultanım benim.

10/13-15

301

VİRANÎ

. --- / . --- / . ---

12/64

Aliyy'en geldi Kur'an da bil ey can

Vâz-ı Mustafa evvel Şâh-ı Merdan

Ki İncil'de durur hem adı İlya

Zebur'dadırismi pinhan

Veli Tevratiler böyle bilürler

Biryadır birya günden ayan

Biri dâhi türabidir ana nâm

Bir ismi dâhi Haydar sırr-ı Süphan

Ey VİRANÎ çü ismi oldu tamam

"Manîde şakkü'l kamer Sebb'ü'l-Mesan"

12/64

302

VİRANÎ

10/3

Hakikat cismim bed cân-ı cenân
Efendim, sevdiğim ol Şâh-ı Merdan
Gulâm oldum, ölüm emrine ferman
Muhammed Bakır ol Sultan-ı devran

10/4

Hasan hulkı Rıza'dur miri Kur'ân
Hüseyn'i Kerbelâ'dır din ü îman
Ali Zeynel-abâ'dur, merd-i meydan
Muhammed Bakır ol Sultan-ı devran

İmam Ca'fer, Hakk Şâh-ı irfân
Delîlim Kâzım ve Şâh-ı Horasan
Takî'dür rehberi mü'min müsliman
Muhammed Bakır ol Sultan-ı devran

Nakî'dür şûle veş nûr-ı Rahman
Hasan Şâh Askerî'dür günden ayân
Zuhûr-ı Mehdi'dir gel dinle ey cân
Muhammed Bakır, ol Sultan-ı devran.

10/5

Vîran Abdal garibin ismi VİRANÎ
Velî ışk'î demez oldu pinhânı
Onulmaz zahmın derdine dermanı
Muhammed Bakır, ol Sultan-ı devran.

10/3-5

303

VİRANÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . - - /

10/15

Yâ Muhammed Mustafa, Yâ hatm-i Şâh-ı mürselin
 Yâ Aliyyü'l Mürteza, Yâ Şâh-ı Emîrû'l mü'min
 Yâ erenler Serverî, Yâ Şâh-ı sultan-ı zemin
 Mehdi-yi sahib zamandır evvelin-ü âhırın

Yâ Hasan hulkı Rıza sensin Şâh-ı nûrî kevnin
 Yâ Hüseyin'i Kerbelâ ve Yâ şefiü'l-müznibin
 Yâ Ali Zeynel-abâ Yâ Rahmetü'l-âlemin
 Mehdi-i sahib zamandır evvelin-ü âhırın

Yâ Muhammed Bakır, Yâ Tayyib'in-el Tahir'in
 Yâ İmam Ca'ferî, Yâ batın-ı Yâ zâhirin
 Yâ İmam Kâzım Yâ kıblegâh-ı heştümin
 Mehdi-i sahib zamandır, evvelin-ü âhırın

10/16

Yâ Takî ba Nakî Yâ dü ser üzre emin
 Yâ Hasan Yâ Askerî Yâ Şâh-ı Kur'an-ı mübin
 Yâ İmam-ı "Çıhardeh Masumu pâk-ı din"
 Mehdi-i sahib zamandır, evvel-ü âhırın

Yâ bî-hakkı Âl-i evlâdına hakkı benden hemîn
 Bu VİRANÎ derdimende eylesen Şâh-ı yâkîn
 Lûtfidüp etme şimali eylegil ehl-i yemîn
 Mehdi-i sahib zamandır evvel-ü âhırın.

10/15-16

304

NUTK-I DİĞER VİRANÎ

- . - - / - . - - / - . -

12/71

Gel berü olma bu demde "Gâfilûn"

"Ekrarü'l-nas fehüm-i lâ yuminûn"

O sebepten söylerim size kitap

"Vasiyyüküm lâelleküm tef'âlûn"

Her kim tastik eylemez nutk-ı Hakk'ı

"Ve Resulühüm fahüm lehu münkirûn"

Kim ki anlara hıyanet eyledi

"Lânetullâh Aliyüllâküm el zâlimün"

Ey VİRANÎ nutk-ı Hakk'ı kim görür

"Ve innehüm aleyhi pâciûn"

12/71

305

VİRANÎ

9/140

Bugün mâh-ı Muharrem'dir
can ağlar bugün
 Terk idüp köhne cihânı
 Aşıkân ağlar bugün

Sen nice gâfil durursun
 Ey muhibbi hânedan
 Firkâtınle hû çeker
 Cümle cihân ağlar bugün

Her kim Ali evlâdıdır
 Kılsın benden ülfeti
 Ol sebepten Kerbelâ
 Kan ağlar bugün

9/141

Tuttı Yezid nâzik tenin
 Eyledi susuz şehit
 Ol sebepten zâr idüp
 Her fakıran ağlar bugün

Bunca pîr buncageldi
 Hiç kalmadı ağlamayân
madan
 Ağlar bugün

Yer, gök arz-ı felek
Ey zemin dahî
Katre katre nem döker
Asuman ağlar bugün

Akıl irmez ey VİRANÎ
"Lâfeta"nın sırrına
Yâ nice ağlamayım
Ol bî-mekan ağlar bugün

9/140-141

306

NUTK-I VİRANÎ SULTAN

. --- / . --- / . --

12/59

Gel ey mü'min beri fazl-ı Hüdâ'dır
Hak bilmeyen çü kulu Mustafa'dır

Hak bilmiyen dillerin bil Ali'yi
Oku ilmin kapusu Murtaza'dır

Hasan'dır hem Hüseyin'dir Abidin'im
Gözüm nûru İmam Bakır bekâdır

Beri gel Ca'fer-i Kâzım Rıza'ya
Takî'ye vir özün nutk'-ı sehadır

Nakî Askeri Mehdi-yi hâdi
VİRANÎ dir bulur derde devâdır

12/59

307

VİRANÎ

12/73

- . - - / - . - - / - . -

Hakk'ı yüzünde görmeyen âmâdır
Her ki gördü zübde-yi âlâdır

12/74

Gâfil olma gözün aç ey ehl-i din
Hatt-ı zatın "Allemü'l-la esmâ"dır

"Men âref" le nefsini fehm eyle sen
O ki bildi vâkıf-ı Mevlâ'dır

İşte her kim bilmedi bu hikmeti
Cahil lâ-baştır rüsvadır

Ey VİRANÎ zülf-i kaşın ve kirpiğin
Arş-ı Rahman "Leyletü'l esrâ"dır

12/73-74

308

DİR NUTK-I VİRANÎ SULTAN

. --- / . --- / . --- / . ---

12/9

Bihamdullah şikârım elimde defterim vardır

Dilimde dâim "İllallah Âli-yi Ekrem" vardır

Bugün mest-i harabatım elimde cer-i ayati

İcip mest-i harab oldum Ali'den Kevserim vardır

Ne gâm gussa hevareçten bana bir zerre havfım yok

İki âlemde billahi benim bir Haydar'ım vardır

12/10

Hasan'ım var Hüseyin'im var hem İmam Abidin Bakır

Hakikat âlemine hadi tarık Ca'fer'im vardır

Kâzım Musa Rıza'yla Takî dinim Nâkî imanım

Temamet altı bin Nâci güzide Asker'im vardır

Muhammed Mehdi-i Şâh'ın yolunda cana şâr ettim

Mücessim ezel-i demde içinde cevherim vardır

VİRANÎ'yim benim canım fedâdır Ali evlâdı

Münâfık delmeğe dilimde hançerim vardır

12/9-10

309

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

12/69

Ay cemâlin harfı "Bismillah"tır
Dest-i kudret-i hikmet-i Allah'tır

Kim ana secde idüp şükr etmedi
Lâ'neti ol şeytana gümrahtır

Uş salât-ı savm ile hac-ı zekât
Bilmişem hüsnin ana miftahtır

Her kim pirlerin izini izlemedi
İrmedi maksuda ol bî-Rah'tır

Men VİRANÎ derd-mendim hâki-paye
Dilde virdim dem-bedem ola Şâh'tır

12/69

310

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

- . - - / - . - - / - . -

12/70

Her kim irdi pirlere evvel nûrdur
Dört kitap ânın yüzünden mesturdur

Üş sekiz-i cennet yüzüne enzâr
Hilkatin aynasında meşhurdur

Kim ki virmez Âl-i evlâda özüm
Balı yoktur bur kuru zenburdur

Maksuda irmeye serdir sonucu
Bu sıfattan akîbet ol dūr

Ey VİRANÎ kıl tevellâ handane
Cân-ı dilden çün sana destûrdur

12/70

311

VİRANÎ

10/1

Gel ey mü'min Hakk'ın bilürsen
 Ali yolunu mutlak bilürsen
 Nazar kıl dikkâtinle bak bulursun
 Ali Âbidin gerçek velîdür

Muhammed hem Ali'nin nesli Âl-i
 Hasan hem Şâh Hüseyin'in hak zülâli
 Bu nutkı zikr idüp kaldur melâli
 Ali Âbidin gerçek velîdür

Muhammed Bakır'ın aslı, atası
 İmam Ca'fer'in cedd-i bekâsı
 İmam Kâzım, Musa, Rıza'sı
 Ali Âbidin gerçek velîdür

Takî ba Nakî'dür dün ü iman
 Hasanü'l-Askeridir Şâh-ı Merdan
 Muhammed Mehdi ol Sultan-ı devran
 Ali Âbidin gerçek velîdür

10/3

VİRANÎ'dür. VİRANÎ'dür, VİRANÎ
 Ali evlâd'ına virdi bu cânı
 Dilinde tesbih ü zikr ü beyânı
 Ali Âbidin gerçek velîdür

10/2-3

312

NUTK-I DİĞER VİRANÎ

- . - - / - . - - - / - . -

12/71

Ay yüzündür harf-i "Bismillâhımız"

Sûretin hak hatm-i "Beytullâhımız"

(Kâf) (Nun) dan perde-yi refî eyledik

Zuhur oldu "Küntü Kenzullâhımız"

12/72

Ayn-ı zâtın (Lam) (Ba)'nın mânâsı

Âşikar-ı gün gibi Allahımız

Hâl-i hattın sure-yi Yâsin durur

Uş "Sıratü'l müstakîm" dur "Rahımız"

Ey VİRANÎ perdeyi refî eyledin

Göster ledün gül yüzün ol Şâh'ımız

12/71-72

313

VİRANÎ

- . - - / - . - - / - . - - / - . - - /

10/8 Bil Muhammed Mustafa'dır fahr-i Fahrullâh'ımız
 Hem Aliy'ül Mürteza'dur ba-yı "Bismillâh'ımız"
 Bu sözü tasdik idüp, oldu bizim hem Râh'ımız
 Biz Urum abdalıyuz Musa, Rıza'dur Şâh'ımız

10/9 Şâh Hasan, hulkı Rıza'dur dilde "Zikrullâh'ımız"
 Şâh Hüseyin'i Kerbelâ'dur bize "Beytullâh'ımız"
 Kim Ali Zeynel-abâ'dır ayn-ı "Zatullah'ımız"
 Biz Urum abdalıyuz, Musa, Rıza'dur Şâh'ımız

Uş Muhammed Bakır u Ca'fer İmam-ı Râh'ımız
 Kâzım Şâh Takî'dür dilde "İllallah'ımız"
 Hem Nakî'ye başkoyuben vardır "Eyvallah'ımız"
 Biz Urum abdalıyuz, Musa, Rıza'dur Şâh'ımız

Askeri'dür tefsir-i nutkı "Kelânullâh'ımız"
 Mehdi sâhip zamanıdur, uş "Hayâtullâh'ımız"
 Giymişüz fahri-i.....gör "Sıfatullâh'ımız"
 Biz Urum abdalıyuz, Musa, Rıza'dur Şâh'ımız.

10/10 VİRANÎ doğdu, çünkim gün gibi ol mâhımız
 Âşikâr oldu güneşteki Hak "Veliyullah'ımız"
 Ruz u şeb, nûrî cemâlin Şâh-ı "Seydullah'ımız"
 Biz Urum abdalıyuz, Musa Rıza'dur Şâh'ımız

10/8-10

314

NUTK-I DİĞER VİRAN ABDAL

- . - - / - . - - / - . -

12/70

Lâ'net olsun ol Yezid'in cânına

Aldığı hem sattığı dükkânına

Şol kişiye hem der ki lânet olur

Kim varur öyle yalancı yanına

Tâ ezel ahd eylemiş Hakk'ı bile

Kan şol ahd-ı lâ'net ânın peymanına

Kim de vardır şehvet-i hırs-ı tamâh

Lâ'net ânın dembedem erkânına

12/71

Bu VİRAN ABDAL hak-i pay Ali'ye

Yüz sürüp başın indürür dâmanına

12/70-71

315

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

. --- / . --- / . --

12/66 Gel ey mü'min bulam dîrsen hayatı
Gider küfr-i dile nuh-ı nebati

Oku hatt-ı hududun defterini
Göresin aynıyle esma zevatı

Erit Kâbe-i kalbin pak-ı baz ol
Ara yerden sür ol "lât-ı menatı"

Tavaf ile oku "Elhamdülillah"
Yedi âyet sıfat-ı ümmühatı

12/67 VİRAN ABDAL Ali'nin sayesinde
Muayyen eyledi her müşkilâtı

12/66-67

316

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

. --- / . --- / . --

12/63

Gel ey âşık kabûl et bu fenâyı
Fenâdan maksut uş bulmak bekâ-yı

Kimin ki yoktur refikâr-ı Resûl'i
Muhakkak görmez ol şu likâyı

Ki bundan kör olan anda dahî kör
Olısardur gümansız bil burayı

12/64

Geçüp nefsinden idrak iyledinse
Kimdir mürüvveti çok Murtaza'yı

VİRAN ABDAL şükreyle Hakk'a her dem
Gözünle gördün uş Âl-i abâ'yı

12/63-64

317

DER NUTK-I VİRANÎ SULTAN

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

12/75

.....nûr Hüdâ'sın Yâ Muhammed Yâ Ali
 Şehîdim Şâh evliyâsın Yâ Muhammed Yâ Ali

12/76

Hem Hatice Fâtıma hulkı Rıza'nın hakkı çün
 Gözlerime rûşinasın Yâ Muhammed Yâ Ali

Men Hüseyin'in bendesiyim bendesinin bendesi
 Bilmişem Zeynel abâ'sın Yâ Muhammed Yâ Ali

Bakır-ı Ca'fer yolunda canımı kıldım fedâ
 İsterim virgil Hüdâ'sın Yâ Muhammed Yâ Ali

Musa-yı Kâzım Rızâ'dır hem Takîyyi ba Nakî
 Hem ceddi Âl-i abâ'sın Yâ Muhammed Yâ Ali

Askeri ve Mehdi-yi sahib-i gedanın hürmeti
 Mücrimin affet hatasın Yâ Muhammed Yâ Ali

Bu VİRAN ABDAL gayrısın derdine derman eden
 Gayrı yoktur sen devâsın Yâ Muhammed Yâ Ali

12/75-76

318

NUTK-I DİĞER VİRAN ABDAL

- . - - / - . - - / - . -

12/72

(Lâm Elif) ten arş-ı seyran eyledim

Hakk'ı bildim cismi can eyledim

Nuh felek bir hüsnde kurdum hâmeyi

Tahta çıktım akı sultan eyledim

(Kaf) (Nun) emrinde kıldım meskeni

Dile geldim nutkı kân eyledim

Keşte-yi Nuh ile gezdim sert eser

Neft-i derya seyr-i umman eyledim

Men VİRAN ABDAL'ım garibsem Şâh'ım

Şükr-i minnet-i dilde mihman eyledim

12/72

319

VİRAN ABDAL

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

10/10

Dinle imdi Mustafa methim ey şehriyâr
 Bil bana kısmet idübdür tâ ezel perverdigar
 Mürtaza'nın bendesiyim yok dilimde gayr'ı kâr
 Şâh Muhammed Takî'dür, tâc-ı serimde Şâh var

Şâh Hasan hulkı Rıza'dır, gözüm ruşen-i didâr
 Şâh Hüseyin'i Kerbelâ'dur Padişâhım âşikâr
 Şâh Ali Zeynel-abâ'dur bülbülü men gülizar
 Şâh Muhammed Takî'dür, tâc-ı serimde Şâh var

10/11

Şâh Muhammed Bakır'ı nutkum dilimde ber-karar
 Şâh İmam Ca'ferî, Kâzım Velî yok bende var
 Şâhbazam söylerim seyri "Enel-Hak" zâr u zâr
 Şâh Muhammed Takî'dür, tâc-ı serimde Şâh var

Şâh Ali, Musa, Rıza'dır kıblegâh-ı mur-ı mar
 Şâh Nakî'dendir benim cismim binası her ne var
 Şâh İmam Askerî, hem Mehdi ol Şâh-ı Şehsuvar
 Eyzan

Ben VİRAN ABDAL fakirem cismim olsa sad hezar
 Âşık didâr-ı yârım olmuşam ihtiyâr
 "Lâfeta illâ Ali Seyfiillâ Zülfikâr"
 Şâh Muhammed dür Takî tâcım serimde Şâh var.

10/10-11

320

NUTK-I VİRANÎ SULTAN

.---/.---/---

12/2

Beri gel dinle imdi ey birader
Cevabımdır cevap Hak mukarrer

Eğer dinler isen sen tut kulağın
Muradın virdi server-i Şâh Haydar

Yürü nefsin hevasından hezar kıl
Sakın şeytan ile olma beraber

Birader evvel insana hemişe
Gezer nefsin hevasiyle ser-aser

VİRAN ABDAL heman vallahü âlem
Nasihat kendi kendine başına ver

12/2-3

321

DER NUTK-I YÜMNÎ SULTAN

12/61

. --- / . --- / . --- / . ---

Nebîler serveri bil ki Muhammed Mustafa geldi

Vilâyet mülküne Sultan Aliyü'l-Murtaza geldi

.....saidin şehidin ve Şâh-ı Evliyâ Şâh-ı evlâd

Hasan hulkı Rıza ile Hüseyin'i Kerbelâ geldi

Çü Zeynel Abidin oldu Ali evlâd'ın anası

Muhammed Bakır-ı Ca'fer gözüme tutiya geldi

12/62

Şehit heftüm olmuştur yoktur bil Musa-yı Kâzım

İmam heştüm ol Şâhım Ali Musa Rıza geldi

Takî takvayı dinin bil iman-ı rahnümasıdır

Nakî devrân-ı âlemde kamu derde devâ geldi

Hasanü'l-Askeri geldi pirdir Mehdî-yi devrana

Hüdâ'nın fazlı erişti şükür sahib liva geldi

YÜMNÎ ehl-i din oldur Ali'yi etmeye inkâr

Vilâyet mülküne sultan İmam Pişva geldi

12/61-62

322

NUTK-I ZEKÂYÎ

12/21

Bâd-ı sabâ söyle ol nev civana
 Zulmetteyim nûr-ı ziya göndersin
 Merhamet eylesin men nartüvâna
 Verdiği dertlere devâ göndersin

Neyleyim ne söylesem ol çeşm-i meste
 Eyledi gönlümü zülfüne beste
 Sitem firkâtinden hastayım hasta
 Şirinim vuslatdan şifa göndersin

12/22

ZEKÂYÎ derdinden nâ tüvân oldu
 Hazan gonca gülüm sarardı soldu
 Vakitler yetişti vadeler doldu
 Verdiği ikrârda vefa döndersin

12/21-22

MAHLASSIZ ŞİİRLER

323

MANİLER

Altun saat boynunda
 Hamaylusu koynunda
 Yâ ben nasıl yanayım
 Yârim eller koynunda

9/18

Evleri karşımızda
 Sevdası başımızda
 Bu nasıl sevda imiş
 Geldi genç yaşımızda

9/29

Ben gidince senin hâlin nic'olur
 Hatem yüzük parmağında güç olur
 Sevip sevip ayrılması güç olur
 Bu da her yiğidin şânına

9/22

Saçının çilesine
 Uyandım yar sesine
 Yârim şahin ben doğan
 Düşerim arkasına

9/30

Hey vara vara vara
 Ateş düştü şalvara
 Ağzım dilim kurudu
 Çok yalvara yalvara

9/16

Irmak sıra çay sıra
Yeni hıyar masura
Koyun olsam yayılsam
Yârimin ardı sıra

9/7

Leblebi koydum tasa
Doldurdum basa basa
Yarım pek güzel amma
Azıcık boyu kısa

9/22

Şu dağlar sarar olsa
Aşka bir karar olsa
Yıkarım vatan seni
Yâre bir selâm olsa

9/5

Çorap ördüm dizleme
Ciğer oldu gözleme
Gittiğim kâfir içi
Gelir diye gözleme

9/8

9/12

Yiğit gelir merdane
Âşık gelir meydane
Ben yârimin yolunda
Serim koydum meydane

9/12

Merdivenden ilsene
Bana doğru gelsene
Ben sana âşık oldum
Bakışımдан bilsene

9/5

Şu tepe nasıl tepe
 Kar yağar sepe sepe
 Girdim yârin koynuna
 Uyardım öpe öpe

9/7

Bir ay doğdu maşallah
 Çok yaşarız İnşallah
 Ayrılan kavuşmaz mı
 Kavuşuruz İnşallah

9/29

Akşam arada kaldı
 Hançer yarada kaldı
 Benim biricik yârim
 Acep nerede kaldı

9/28

Çakmak yakdım kav yandı
 Kutusundan yer yandı
 Şu benim âh ü zârımdan
 Altmış iki dağ yandı

9/21

Şu dağlar olmayaydı
 Çimeni solmayaydı
 Ölüm Allah'ın emri
 Ayrılık olmayaydı

9/19

Kaşların çarkı çarkı
 Gözlerin mısır harkı
 Verin yârimi bana
 Yitirmeyim evi markı

9/15

Siyah üzüm salkımı
 Yâr burada saklı mı
 Verin yârımı bana
 Yitiririm aklımı

9/10

Karanfil aşlanır mı
 Dipi gümüşlenir mi
 Yenile bir yâr sevdim
 İlle yakışlanûr mı

9/12

Şeftali ağaçları
 Türlü çiçek başları
 Kurulu yaya benzer
 O yârin bakışları

9/5

Çanaktandır kâsesi
 Buhurdandır nefesi
 Cennette varmı ola
 Çift yatmanın hatası

9/9

Kar yağar kepek gibi
 Yâr gelir ipek gibi
 Yârin kokusun aldım
 Türlü bir çiçek gibi

9/7

Çiğniyoruz kar gibi
 Ak memeler nar gibi
 Dönüp dönüp bakıyor
 Sanki gönlü var gibi

9/18

Varın söylen şu dilbere
 Hâyâlimde düş gibi
 Gönül çoş eylemiş
 Gökte uçan kuş gibi

9/16

9/18

Ay doğar sini gibi
 Yar gelir selvi gibi
 Yârin kokusun aldım
 Erzurum güli gibi

9/18

Mektup yazdım yaz idi
 Kalemim beyaz idi
 Daha çok yazacaktım
 Mürekkebin az idi

9/15

Pencerene taşın değdi
 Sallanûr sarhoş geldi
 Eller yârim dedikçe
 Gözlerimden yaş geldi

9/18

9/20

Kapım önü sekili
 Gül ü reyhan ekili
 Dünyada güzeller çok
 Gönüm sende bekili

9/20

Minarenin alemi
 Kaşa çekmiş kalemi
 Mevlâ'm yârimi verde
 Ne yakıyon âlemi

9/14

İnsan böyle eder mi
 Bırakırda gider mi
 Benim gözümün yaşı
 Seni iflâh eder mi

9/21

Yârim donan hünkârı
 Cengile aldım seni
 Cengile aldım ise
 Düşmana vermem seni

9/9

Rafta altın sini
 Canımdan sevdim seni
 Yerine bin altın verseler
 Gine vermem ben seni

9/20

Çayır üstünde hâlî
 Yârim karanfil dalı
 Mâşallah diyin komşular
 Kimin var böyle yarı

9/20

Şu dağın yoluna bak
 Çitimin moruna bak
 Elem çekme sevdiğim
 Ayırma gözüme bak

9/18

Altun veznime bak
 Mal verem hazneme bak
 Bey yanında yâr olmaz
 Ayırma gözüme bak

9/14

Bahçelerde pıtırak
 Yârim gelsin oturak
 Yâ gelsen ya gelmesen
 Biz de gâmdan kurtulak

9/9

Kaşların telden ak
 Geçme yârim benden ırak
 Niçin bu can burada
 Bu kadar senden uzak

9/21

Aristakda örümcek
 Artık bizi sürümcek
 Bir daha yâr sevmiyem

.....

9/11

9/14

Karanfil deste gerek
 Danesi dosta gerek
 Komşuluktan yar seven
 Gayretle usta gerek

9/4

9/16

Fırın üstünde kürek
 Yine âh etti yürek
 Her dertlere katlandın
 Buna da katlan yürek

9/16

Dam başında aralık
 Benzim oldu sarılık
 Ellere üçer,beşer
 Bize düştü ayrılık

9/12

Ceviz dibi karanlık
 Biz sizleri ararık
 Gökte uçan kuşlara
 Haberini sorarık

9/4

Bahçelerde şâkayık
 Ne sarhoşum ne ayık
 Yedi türlü bahçe var
 O da sana ilâyık

9/5

Ördek isen göle gel
 Şâhin isen dîle gel
 Muhabbetlü yâr isen
 Bir söz ile yola gel

9/15

Karanfıl destesiyim
 Güzeller hastasıyım
 Kız memeler yanadır
 Ben anın ustasıyım

9/13

Armut aşlama yârim
 Beni daşlama yârim
 Eller sözüne uyup da
 Beni boşlama yârim

9/14

Perçemin burma yârim
 Zülûfû sırma yârim
 Benden gayrı seversen
 Murada erme yârim

9/19

Entarisi ak yârim
 Hârın benden çok yârim
 Yemin dersin edeyim
 Senden gayrı yok yârim

9/19

Gidersen tez gel yârim
 Eğlenme tez gel yârim
 Beni candan seversen
 Cümleden tez gel yârim

9/14

Kaşların kara yârim
 Dilin bademdir yarım
 Her nereye gidersen
 Fikrimde sensin yârim

Kazmam olsa kazarım
 Kalem olsa yazarım
 Yârime uçur beni
olsa çizerim

9/12

Ekin ekdim herk ettim
 Erken çıktım yol gittim
 Bir yavrunun yüzünden
 Malı mülkü terk ettim

9/28

Altunu bozdurayım
 Boynuna düzdüreyim
 Yârim almazsa getir
 Koynumda gezdireyim

9/15

Kaşların düzüm düzüm
 Gözlerin kara üzüm
 Aramız ırak ise
 Kavlimiz birdir bizim

9/22

Irmaktan geçemiyom
 Düş gördüm seçemiyom
 Sen benden geçtin ise
 Ben senden geçemiyom

9/19

Arabaya taş koydum
 Bir yastığa baş koydum
 Anasının yanında
 Kızına bıçak koydum

9/13

Lalam der güne düştüm
 Gölgeden güne düştüm
 Felek gözün kör olsun
 Dediğin güne düştüm

9/31

Elde fincana kurban
 Kolda mercana kurban
 Ellere üçer beşer
 Bizde bir yâre kurban

9/8

Kahve içtim fincandan
 Etrafi da mercandan
 Al hançeri ur beni
 Ben de geçtim bu candan

9/22

Bir ay doğdu Pasin'den
Bahçeler arasından
Kız memeler görünür
İlik, düğme arasından

9/12

Bahçelerde ısırgan
Beri dön hey müslüman
Yüzünü ağzıma ver
Vallaha.....

9/10

Bir pencere bir de ben
Yeni düştüm derde ben
Kavuşmadan ölürsem
Nasıl yatam yerde ben

9/8

Has bahçenin gülünden
Sevdiğim Tokat ilinden
Bülbül yüz dala konar
Vazgeçer mi gülünden

9/20

Gidiyom ilinizden
Kurtulam dilinizden
Yeşil baş ördek olsam
Su içmem gölünüzden

9/20

Arpa biçtim südiken
İçinde sarı diken
Gel yârim sarılalım
Sen kız, ben oğlan iken

9/5

Çitimin ucu nişan
 Alda beline kuşan
 Benden gayrı yâr seversen
 Kara yerlere döşen

9/6

Dağlar duman olanın
 Hâli yaman olanın
 Gözüne uyku girmez
 Yâri güzel olanın

9/21

Bostana tatar mısın
 Şeftali satar mısın
 Bir gecelik bir altun
 Koynumda yatar mısın

9/13

Ay mısın yıldız mısın
 Gelin misin kız mısın
 Bu gece size gelem
 Odanda yalnız mısın

9/22

Sır ile sırdaşımsın
 Yol ile yoldaşımsın
 Elini benden çeksen
 Benim karındaşımsın

9/9

Ayva dalda sararsın
 Bir gün beni ararsın
 Gel yârim sarılalım
 Ateşimiz kararsın

9/10

Irmaktan geçti gelin
Yaşmağı düştü gelin
Eğil bir yol öpeyim
Yüreğim geçti gelin

9/19

Gidersen uğur olsun
Çamlıbel'ler düz olsun
Benden gayrı yâr seversen
Cellatlar boynun vursun

9/4

Kar yağar ırgün ırgün
Ağlarım her gün her gün
Ben bu dertten ölürsem
Kanlım olursun bir gün

9/22

Ufacık çil akçeler
Mor sümbüllü bahçeler
Öldüğümü kayırmam
Düşman duyar oh çalar

9/5

Bir kuş idim vurdular
Kanağımı kırdılar
Değme dala konmazdım
Bana tuzak kurdular

9/15

İki lüleli pınar
Bülbüller ona konar
Doya doya sevmedim
Yüreğim ona yanar

9/6

Limonumu sıktın yâr
 Hatırımı yıktın yâr
 Ben seni candan sevdim
 Sen muhannet kaldın yâr

9/20

Bahçemizde tutî var
 Bir acayip dili var
 Yârim bir şeftali ver
 Şeker gibi tadı var

9/14

Bahçelerde gülüm var
 Aç koynunu gelem yâr
 Eski yâr kalk yerinden
 Yeni yârdan selâm var

9/30

Küp içinde kömem var
 Mevlâ'dan ümidim var
 Yârim benim olursa
 Tekkelere mumum var

9/12

Kağıtta biberim var
 Bağımda dilberim var
 Ben ardından yanarım
 Senin ne haberin var

9/20

Bağdad'a paşa gider
 Memeler koşa gider
 Vefâsız yâr sevenin
 Emeği boşa gider

9/8

Karanfil uzar gider
 Yaprığın düzer gider
 Yâr yolunu saşırmiş
 İnşallah bize gide

9/4

Şu taşı kaldırsalar
 Yılanı öldürseler
 Küçükten yâr sevini
 Cennete gönderseler

9/4

Bahçede gül titirer
 Gülde bülbül titirer
 Açma beyaz memeler
 Göz görür can titirer

9/15

Elinde fincan titrer
 Kolunda mercan titrer
 Geçme yârin öğünden
 Göz görür can titirer

9/7

Kar yağar kürek ister
 Elmalar direk ister
 Yârim hamamdan çıkmış
 Öpmeye yürek ister

9/6

Kaşları sünbüle benzer
 Yanağın güle benzer
 Söyledikçe ağlarım
 Dilin bülbüle benzer

9/28

Yârim mani yazdırır
 Elinde köy gezdirir
 Varma eller yanına
 Eller seni azdırır

9/9

Çitin ucu sendedir
 Bir ucu bedendedir
 Cennetten hûri çıksa
 Gine gözüm sendedir

9/6

Dut ağacı dut verir
 Yaprğını kıt verir
 Senin gibi âşıklar
 Beş paraya..... verir

9/13

Keklik bana ot getir
 Yârimden mektup getir
 Eğer yârim gelmezse
 Perçeminden tut getir

9/10

Yüce dağlar yol olur
 Şeftalisi bol olur
 Taht-ı Padişâh olsa
 Sevdiğine kul olur

9/16

Bir ay doğdu gidiyor
 Gözlerin kan ediyor
 Öper sen işte gerdan
 Kim sana ne ediyor

9/16

Gökte yıldız yüzaltmış
 Mevlâm neler yaratmış
 Anası çölden çöpten
 Yâri Arslan yaratmış

9/9

Atlılar hazır oldu
 Ağalar vezir oldu
 İnşallah kavuşuruz
 Kurbanlar hazır oldu

9/8

Arpalar filiz oldu
 Hekimlere arz oldu
 Sen yanımdan gideli
 Ölüm bana farz oldu

9/4

Irmak susuz olur mu
 Dibi kumsuz olur mu
 Ben müftüye danıştım
 Cahil yarsız olur mu

9/7

Ay doğdu düze düştü
 Zülûfler yüze düştü
 Şu dünyanın içinde
 Eziklik bize düştü

9/28

Kırmızı gül uzamaz
 Ak gül ana benzemez
 Benim bir yârim var ki
 Kimse ona benzemez benzemez

9/8

Irak düştü aramaz
Bulunmaz mı çaremiz
Sen orada ben burda
İçeriden deryamız

9/28

Karşıdan gelir baldız
(Bizi) göz görmez baldız
Ben yârimi yitirdim
Ararım gece gündüz

9/21

324

9/11

ŞARKI DEFTERİ

Soru Sazım söyler perde perde
İmtihan olam bu yerde
Kırklar'ın mekânı nerde
Senden bir haber isterim.

Cevap Seni gördüm nazarında
Yusuf Kenan pazarında
Bana sual mi sorarsın
Gördüm şehit mezarında

Soru Âşık kendi hâlinde
Söylenir hâlk dilinde
Âşıklar mekânında
Senden haber isterim.

Cevap Fuzuli bir duvar gördüm
Dostumu yitirüp durdum
Bana sual mi sorarsın
Ellerinde kitap gördüm

Soru Hazreti ata bindirdi
Kula yardımcı gönderdi
Dört kitap kim indirdi
Senden haber isterim

Cevap Yerimden.....ettim

Bilirim.....

Bana sual mi sorarsın

Cebrâil indirdi dört kitabı

9/12 Soru Âşıklar böyle dertlidir
Söylenir gider anlıdır
Cebrâil kol kanatlıdır
Senden haber isterim.

Cevap Mevlâ'm bize yârdır

Çekticeğim o zârdır

Bana sual mi sorarsın

Üç yüz altmış kanatlıdır

Soru Kaşların kalem kalem
Malım yok seni alam
Baban köle tutmaz ki
Kapuna köle olam

Cevap Havada uçan kuşlar

Gider sahrada kışlar

Babam köle neylesin

Beni sana bağışlar

Soru Bahçenizde gül var mı
Gül dibinde yol var mı
Bu gece size geliyem
Karyolada yer var mı

9/14

9/6

Cevap Bahçemizde gül de var
Gül dibinde yol da var
Hemen gelecek olsan
Karyolada yer de var.

9/6

325

10/103

Hey ağalar şaz gönlümü gâm alur
 İkrâr alup hayâline dolanda
 Naçar gözümde kızıl kan ağlarım
 Hasretin intizara dolanda

Bilmem kim ile yarışam koçum
 Şu yanan hararetlenmiş çahım
 Ahdım olsun koç(u) kurban keseyim
 Kadem basıp bizim ile gelende

Gurbet elde kader kısmet az olur
 Ay dolanûr geçer bahar yaz olur
 Ferahlanûr gönlüm gâmdan şaz olur
 Sağlığından hayır haber alanda

Ah vah idüp dîdelerim dolunca
 Belki senden vazgeçerüm ölünce
derki İsrâfil sûr çalanda

10/103

326

9/31

Şu karşıki yüce dağlar
 Acep bizim dağlar m'ola
 Ak saçları yetim anam
 Oğul derde ağlar m'ola

Kâbe'den gelir hacılar
 Yürekte çoktur acılar
 Evdeki çifte bacılar
 Kardaş derde ağlar m'ola

Yol üstünde biten otlar
 Her gelen yâri öğütler
 Kavim kardaş koç yiğitler
 Yoldaş derde ağlar m'ola

Nedir cürmüm nedir hatam
 Nice bin yıl gurbette yatam
 Ak sakallı benim atam
 Oğul derde ağlar m'ola

9/31

327

10/53 Ol Allah'ın didâr yüzün görmesem
İşt'o zaman hayvah bana vah bana
Muradıma,maksuduma ermesem
Eyzan

Aciz kulun defterine baktırsan
.....'nin o na rahatım yoktur san
Yerin yoktur cehennemden çıktırsan
Eyzan

10/54 Asi kulun defterini göndersen
Sol eline bir âyeti verdiren
Yerin, göğün arasından çıktırsan
Eyzan

"Evliyaullah" buyruğun şaşarsan
İmanlı kullardan ayırt düşersen
Nar içinde cehennemde pişersem
Eyzan

Yunus dervişiner... aramış
Arasakta mahmuz görmemiş
Ölüm Allah'ın lütf u keremi
İşt'o zaman hayvah bana vah bana

10/53-54

328

SÜRURİ**YANARAK DUL KİŞİNİN, DUL KARININ, BİR EVLİNİN İKİ
EVLİNİN, ÜÇ EVLİNİN, DÖRT EVLİNİN HÂLLERİNİ BEYÂN**

9/152 Dinlen ağalar vasf ideyim size
 Yanarak ahvâlin söyleyim size
 Kuşu candan kulağını ver bize
 Yanarak ahvâlin söyleyim size

9/253 Anan baban var'sa yanarak eli
 Öğünde çalışıp döğerdik eli
 Güler yüz tatlı söz şekerden alı
 Yanarak ahvâlin söyleyim size

Dokuzunu geçip varın on dörde
 On beşe varınca düşersin derde
 Kızlarla kaş atan açılan perde
 Yanarak ahvâlin söyleyim size

Beklendik yerde kızlar'la naz iden
 Gelinlere cünbüş edip söz iden
 Nerde güzel görsen ona naz iden
 Eyzan

Kaşı eğri durur nazik yolları
 Der ki kızlar benim nişanlım zorlu
 Baban düğün eder hep şanlı namlı
 Eyzan

Küçük isen senden büyük kız alma
 Gelenden gidenden olgun söz alma
 Aran açtığı hatunu yüz alma
 Eyzan

Gez dolan civarı hüsnini ara
 Aramışsın boşa hiç etme yara
 Tutmazsın sözümü düşersin zâra
 Eyzan

9/254

Akl'olan idare eder bu sözler
 Darılmasın bana gelinler kızlar
 Gönlüne gelene zikr ider sözler
 Eyzan

9/252-254

DUL GİŞİNİN AHVÂLİ

9/254

Oğlanın karı öldü ise eğer
Önüne gelene yüzünü eğer
İyi, kötü dimez geleni sever
Dul kişinin hâlin söyleyim size

Karı yoktur kimse sormaz hâlini
Gözü görmez bu dünyanın malını
İkrâr ider andan kızı, gelini
Eyzan

Vaktinde öğüne gelmez çorbası
Yuyum dirken pek kirlendi urbası
Çifte gider kuru ekmek torbası
Eyzan

Beni everin deyü komşuya düşer
Kirlendi çamaşır sırtında pişer
İpekler çürüdü yamalık düşer
Eyzan

9/255

Dul kişi kız alsa şekere benzer
Ergen oğlan dul alsa bekâra benzer
Eğer dul, dul alsa nökere benzer
Eyzan

Dul alsan rahmetlik aradan çıkmaz
 Kız alırsan başa bir kaku kalkmaz
 İyi, kötü kızdır dul gibi bakmaz
 Eyzan

Sana vasiyetim dul karı alma
 Gönül mihnetini girdaba salma
 Rahmetlik der gece efkâra dalma
 Eyzan

Malları harcayıp düğün et kız al
 İster çirkin olsun isterse güzel
 Yeşil yaprak döküp olmasın gazel
 Eyzan

9/256

Ergencelik ister ver gümüş altun
 Hak emri paraynan alınmaz satun
 Beş yüz lira değer bir güzel hatun
 Eyzan

Taktirde yazılan gelür serine
 Kız olsun dul olsun baksın erine
 Gönül kimi severse güzel görüne
 Eyzan

9/254-256

DUL KARILARIN HÂLİNİ BEYÂN

9/256

Gişiler ölen karıların hâli
Eğer güzel ise açılır yolu
Dünürü çok olur çok ise malı
Dul karının hâlin söyleyim size

Kendi çirkin çocukları var ise
Kimse almaz onu dursun durursa
Cömert olan kimse hacat verirse
Eyzan

Eğer güzel ise açılır bahtı
Güzelin nerde olsa kurulur tahtı
Eğer çirkin ise bulamaz ahdı
Eyzan

9/257

Bahtı açılırsa bir dul karısı
Geçer gider ol ömrünün yarısı
Dir malını satmış bana darısı
Eyzan

Yaşı genç ise kaşları kara
Ona da kız gibi hiç ider yara
Namerde bakanın yüzleri kara
Eyzan

Kişiden yana bakan karılar
Yer zıkımı cehenneme verirler
Zebaniler divanında dururlar
Eyzan

9/256-257

BİR EVLİNİN HÂLİ BEYÂNI

9/257

Bir evliler bir döşeğe yatıyor
Muhabbeti balı yağa katıyor
Bir ere bir avrat daim yetiyor
Bir evlinin hâlin söyleyim size

Bir ere avradın muhabbeti çok
İki ise tadıyla düzeni yok
Üç evlinin zerre tane ızan yok
Eyzan

9/258

Bir evli olan sâde kol kola yaşar
Bacağı bacağın üstüne atar
İki evli olan birbirine şer satar
Eyzan

Bir evli olan takar altun akçeyi
Kim neder malını bağı, bahçeyi
Sabaha kadar atlasnan bohçayı
Bir evlinin hâlin söyleyim

9/257-258

İKİ EVLİNİN BEYÂNI

9/258

Geldi bu kez iki evlinin sözü
 Birine yan bakar birine doğru gözü
 Söğünce çok söyler kötü sözü
 İki evlinin hâlin söyleyim size

Güzeline oturur da naz ider
 Çirkin nemrut söz idüp kapuya gider
 Dışarda eyvah diyüp koşar gider
 İki evlinin hâlin söyleyim size

9/259

Akşam olur aşağısı döşek serer
 Eri güzelin döşegine iner
 Çirkinin yüreğine ağrı girer
 Eyzan

Sabahaca uyku girmez gözüne
 Sabr idemez söyler erin yüzüne
 Gerçek emeklerim dursun gözüne
 Eyzan

İkisini bir gözleyen er olur
 Cennet alâ "Didârullah"a yol olur
 Er emeğin bilmeyen avrat kör olur
 Eyzan

Ne alursan ikisine alagör
 Sıra ile döşegine gelegör
 Gelmezsen yanında hazır bilegör
 Eyzan

Çirkinin sopa sırtından inmez
 Güzelceye öte var bile denmez
 Çirkinin çorbası bal olsa yenmez
 Eyzan

Berü otur entariyle zıbını
 İki ise yetüremen sabunu
 Bir örter bir açar yatağını
 Eyzan

9/260

İki ise muhabbet takım olur
 Biri geri biri ileri kalur
 Birisine şehirden entari alur
 İki evlinin hâlin söyleyim size

Öbürüne almaz bir tek yazmayı
 Öfkesinden taş çalar kazmayı
 Bilmezse de öğrenir ol gezmeyi
 Eyzan

Tazenin rüyası cidden olacak
 Aşağısı yamalıklar bulacak
 Gözlüyor ki döşegime gelecek
 Eyzan

Er olan tazenin yanına yatar
Aşağısı dōekte şanın satar
Der ki Yarabbi beni kurtar
Eyzan

Biri ekmek verirbirisuyunu
Gūzelcenin haz idiyor sayunu
Çirkincenin beğenmiyor huyunu
Eyzan

Çirkene çarığın çıkartmaz bile
Dir güzelce hatun yanıma gele
Üç evlinin vasfın görüyor hele
Üç evlinin halin söyleyim size

9/258-260

ÜÇ EVLİNİN HÂLİ BEYÂNI

9/261

Üç evlinin zerrece tadı kalmaz
Aralıkta birinin adı kalmaz
Üçünü de severse yanı kalmaz
Üç evlinin hâlin söyleyim size

Aşağısı geri serer döşegi
Ortancası sallanıyor beşii
Güzelcenin çabuk gelir keşigi
Eyzan

Biri der ki benimle yatacak
Biri der ki sana sopa atacak
Biri der ki bu dert bize yetecek
Eyzan

Döversen üçünü bile döv kardaş
Seversen üçünü bile sev kardaş
Üçün döşegine bile gir kardaş
Eyzan

Bacıların uyku gelmez gözüne
Erim gelse yüzüm sürsem yüzüne
Sıra geldi dört evlinin sözüne
Dört evlinin hâlin söyleyim size

9/261

DÖRT EVLİNİN HÂLİ BEYÂNI

9/262

Eğer dört evli isen hâlin yaman
Biri gömlek bulamaz biri tuman
Hüdâ'nın emridir hoş geçin aman
Dört evlinin hâlin söyleyim size

Biriyle ikiye üç ile dördü
Allah yazmış cümlesin sana verdi
Er kişi olan cümlesin bir gördü
Eyzan

Ne alırsan cümlesine bile al
Hak geçirme keşiknen yanına al
SÜRURÎ bu sözlerin şeker'le bal
Cümle ahvâllerin söyleyim size

9/262-263

329

9/132

Münkirler didâr görmedi
 Kaçar tozudı tozudı
 Ali evlâd'ına Hak dimedi
 Gider vızıdı vızıdı

Yalancılar yalan söyler
 Hâlince arzumanı boylar
 Güzel yârim anı neyler
 Gezer azıdı azıdı

Aşk Hak çağırır koyar
 Anlar isen doğru haber
 Mehdi'dir tig ü teber
 Kıran Yezid'i Yezid'i

9/133

Taşıyana gayret düşer
 Münkir olan yoldan şaşar
 Şeytan yüzlerine işer
 Anın cavzıdı cavzıdı

9/132-133

330

10/45

Efsane sözlere uyucu olma
 Yiğidin aklı başına, yar gerek
 Gül deyü dikene konucu olma
 Eğer bülbül isen, güle zâr gerek.

Bazı yiğit düştüğünü aramaz
 Asilzâdelerden fitne töremez
 Yeğnicek adam bir şeye yaramaz
 Birazıcık namus ile ar gerek

Kâmil olan az şeylere bakmaya
 Varup bir sefilin gönlün yakmaya
 Adam olup il içine çıkmaya
 Yiğidin her yerde eli var gerek

10/46

Gerçek âşık, dünya için döğünmez
 Ârif olan azarlanup söğülmez
 El sofrasında adam öğünmez
 Yiğit kendi haznesinde er gerek.

Eğer gerçek âşık olayım dersen
 Olup da burada kalayım dersen
 Âhirette iman bulayım dersen
 Kulakların sağır, gözün kör gerek.

10/45-46

331

9/144

(242) İkiyüz kırk iki senesi yarânı Fatımaefradından olup
Gümüşhacıköy Kazası'nın Çavuş Karyesinin Aydınogulları'ndan Ali
Oğlu İki yüz on sekiz tevellüdü (218) Hamza'nın yadigâr hatırasıdır:

Otuzun şeriat otuz iki farz
Oniki bin mes'eleyi de bakalım
Cebrâil İmam iken.....vaiz
Bilal Hüseyin ile selat bakalım

9/145

Abdestin farzı dört oldu bildik
El ile yüz oldu yaş ile ayak
Yetmiş iki darp niyet sayak
Topraktan abdesti vir de bakalım

Sabah namazını kıldım dört oldu
Selâmında melek Kur'an mert oldu
Tan gelmeden uruf kubbeye doldu
Daha neler söyler ne de bakalım

Öğlen namazını kıldım on oldu
İkindiyi sekiz kıldım şan oldu
Sekizinci uçmağa bir nişan oldu
"Mâhrum itmen" dedi Hûda bakalım

Akşam namazını kıldım beş oldu
Din Muhammed dini îman iş oldu
Yatsuyu on üç kıldım namaz beş oldu
Bize Hak'tan gelen nida bakalım

Savum didim oruç tuttum Cihânda
 Selat verdim namaz kıldım bu handa
 Bir haberin bin oluna dîvanda
 Ol malın zekâtını vir de bakalım

9/146

Bir günün farzını on yedi bildim
 Yigirmi sünneti üç farz kıldım
 Altıyüz teravihe meyl oldum geldim
 Daha niye kaldık ne de bakalım

Bir günün farzını Oniki yaşta
 Altısı içinde altısı dışta
 Dışı dünya içi âhiret ne hoşta
 Kul da uykuya can gıda bakalım

"Altısı hadesten taharet necasetten taharet"
avret olmazdan âhiret
 "İstikbâli kible vaktinde niyet"
 Seri Hak yoluna ko da bakalım

İmanın yudur ki, it tekbir
 Kıyam kıratta tastik olur şâr
 Rükû, sücû kaide âhır
 Teşehhüt miktarına ora da bakalım

Evvel "guslün farzı üçtür" dediler
 Bilmeyenin emeği hiçtir dediler
 Mızımıza istinşak hoştur dediler
 Sayrı bedenlerini yu da bakalım

Altı bin yüzdür farzın kelâmı
 Yedi bin iki yüz sünnet âlâ mı
 Dört bin sekiz yüz seksen sekiz selâmı
 Bin seksen farz vacipse de bakalım

9/147

İsa Musa ile Hâlil İbrahim
 Otuz "Esmaylu" yazı ol mâhım
 Ahkâmı serime sekiz râhım
 Hele kırk suali vir de bakalım

Yüz dört kitapolduk kıssaya
 Zebur Davut'a indi İncil İsa'ya
 Kur'an Muhammed'e dedi Tevrat Musa'ya
 Zinde misin noksan sen de bakalım

Yüz kitabın otuzun okudu âdem
 Onu İbrahim'de onu Hâlil'de müdam
 Altısı Şit'e buyurdu Hüdâ'm
 Buna cevap virsin kadı bakalım

Mezhep dörtlür kitap dörtlür kıbleyiş
 Din Muhammed dîni îman oldu iş
 Donu yuyanın yolu olur boran, kış
 Ulaştıran haber vir de bakalım

.....dedim
 Ehlimi kendime nikâh eyledim
 İkrârım, imanım Hakk'a bağladım
 Yedi türden haber vir de bakalım

Cehennem tâbileri narıma nar ise
 Cennet tâbileri nûruma nûr ise
 Daha bundan özge soracağın var ise
 Buna kul hakkı derler de bakalım.

9/144-147

332

10/71

Hak Teâlâ yaratmadan cihânî
 Men lûtf-ı ihsâna uğradım, geldim
 Bir kandil hâlk etti gördüm sîneden
 Hazreti sultana uğradım, geldim

Ziyaret eyledim Hacı Bektaş-ı
 Keramet gösterdi, yürüttü daşı
 Arz bâbına kodum canile başı
 Yoluyla erkâna uğradım, geldim

Kâmil olanokudum, yazdım
 Çar-enasırdan her şeyi sezdım
 Hayatı, insanı sert eser gezdim
 Hekim-i Lokmana,uğradım geldim

Mecnûn'um Leylâ'nın sevdasına gezdim
 Ferhad gibi dağların bendini sökdüm
 Yakub gibi gözden kanlı yaş dökdüm
 Yusuf-ı Kenan'a uğradım geldim.

333

9/174 Kudret haznesinden bir kapu açtım
 Şükür birliğinden dolusun içtim
 Şâh-ı Merdan ile sevdım seviştım
 Geçitten aştı belimiz bizim

9/175 İmam Hasan da zehirler içti
 İmam Hüseyin de müşkilim şaştı
 Bir mânâ söyleyip dolusun içti
 Kudret-i hubdur ilâcımız bizim

İmam Zeynel'den de müşkilim kandım
 Muhammed Bakır'dan içtim uyandım
 Size hizmet ettim nûra boyandım
 Ca'fer-i Sadık'tır yolumuz bizim

Musa Kâzım Rıza'dan coşkuna
 Öğüt virme kendin bilmez şaşkına
 Takî Nakî Muhammed'in aşkına
 Selâvat viriyor dilimiz bizim

Hasan Askerinden Hak'kı bilelim
 Rehber öğünde makbûl olalım
 Okunan meşayıhtan haber alalım
 Nereye çıkıyor elimiz bizim

.....'ım söyler Hak nefesinden
 Tıraş olmak İmamların yasından
 Mehdi dedem çıkar mağarasından
 Acılur tomurcuk gülümüz bizim

334

10/66

Cennette mekân ararsın
Hakk'ın oduna yanarsın
Müslümanlığı sorarsın
Sorduğunu bil göreyim

Cesette mücessem olmak var
Gelür cesedini yoklar
Seksen üç bin sekiz yüz on dört Allahu Ekber
İmanını bil göreyim

Gezdim yedi tamusunu
Nuh Peygâmbere gemüsünü
Arşta "Hicap camisini"
İmamın bil göreyim

10/66

335

9/32

Öldüm.....inden düştüm

Ecel şerbeti içtim

Vefâsız dünyadan göçtüm

Yalan dünya değil misin

Ecel geldi belim büktü

Azalarım canı gitti

Gözümün güherin döktü

Yalan dünya değil misin

Döner durur çark-ı felek

Ne insan kalır ne melek

Bir ensiz yakasız gömlek

Giyem ağlayı ağlayı

Gelmişim gitmek kastına

Canım ulaştır dostuna

Çıkam teneşir üstüne

Yunam ağlayı ağlayı

Bu dünyanın vefâsı yok

Hemen cevri cefâsı çok

Bize bir gömlek biçerler

Eni ile yakası yok

Bu dünyaya hâkim olsan

Kimseye hükmü eylemen

Kaftan kafa hükmedene

Ana da kalmadı dünya

9/32

336

9/33

Tutmaz oldu tutan eller
Çürür kalır tuti diller
Serip köşkler güzel evler
Bu dünyaya kalır bir gün

Bu dünyanın dört köşesi
İnsandır Allah'ın.....
Candır Allah'ın şişesi
Urur yire kırar bir gün

Şu dünyaya gelmeyenler
Öğüt, nasihat almayanlar
(Elif) (Be)yi bilmeyenler
Arap dilini okur bir gün

9/33

337

10/102

Güz ayı mı geldi şıta irişdi
 Eser yerdı, boran tufandır dağlar
 Sılada sevdiğim hatırıma düştü
 Aşılmaz belleri, yamandır dağlar

10/103

Metağınım evsaflara varmaya
 Canım intizar, cânanım görmeye
 Mürizatım var, dosta gidevarmaya
 Dost ile vuslatım gümandır dağlar

.....derya gibi coşuran
 Yüce dağlar, bellerden aşırın
 Beni sevdiğimden cüda düşüren
 Gül yüzlü cânandır dağlar

Hey ağalar şaz gönlümü gâm olur
 Efkâr alup hayâline dalanda
 Niçün gözlerimden kızıl kan akar
 Hasret (ile) intizara dalanda

Bilmem kim ile yarışam, küsem
 Şu sineme.....den basayım
 Ahtım olsun, koyun kurban keseyim
 Kadem basup, bizim ile gelende

Gurbet ilde kader kısmet az olur
Ay dolanûr geçer, bahar yaz olur
Ferahlanûr gönlüm gâmdan şaz olur
Sağlığından hayır haber alanda

Ah, vah idüb didelerim dolunca
Belki senden vazgelirem ölünce

.....

.....derik İsrail sur çalanda

10/102-103

338

ALİ HUBİYAR

9/232

Ateş yok iken çiğler pişiren
 Dalga urup gelip onu coşuran
 Muhannet köprüsünün suyun şaşırın
 Kurtardı zulmetten yolu Hubiyar

Bakmıyor mu faiklerin hâline
 "İsm-i Âzam" geldi anda diline
 Bir avuç kum aldı hindin eline
 Az kaldı gülü kuruta Hubiyar

Eşiğin dibinde kitap sırrına
 İki cihân boyatmıştır gözüne
 Ali Baba ile girdi fırına
 Estürdü karınan yeli Hubiyar

9/233

Yedi gün yedi gece ocak yaktılar
 Onu yansın deyü nâra attılar
 Yirmi dört saatten sonra baktılar
 Sakalı buz tuttu çıktı Hubiyar

Sağ adamı musallaya koydular
 Buyur derviş cenazeye dediler
 Orda hazır idi "Kırklar yediler"
 Sağ adamı ölü kıldı Hubiyar

Ayrılanlar hep sıraya dizildi
Kerametın "Arş-a Kürs"e sezildi
Gürgen çukuruna berat yazıldı
Baltasını dala astı Hubıyar

Bağrıma kâr etti dolunun tası
Dinleyen gerçeğe erin nefesi
Uzatın da niden bunun ötesi
Kuldur derviş aslım ALİ HUBİYAR

9/232-233

339

10/52

Seyran bahçesinde bir yağıl alma
 On sekiz bin âlemin nûr dediler
 Mustafa Mürteza Haydar-ı Kerrar
 On sekiz bin âlemin nûri dediler

Kalktı Rumeline tâcın uruna
 İki cihân boyanmıştır nûruna
 Tekmil Oniki İmam ecel serine
 Arşta mâhlar mâhı âlâ dediler.

Hocası aldı, mektebine götürdü
be demeden mâna yetürdü
 Akıttı pınarı susam yetürdü
 Hacası, hocası belî dediler

Rum eri Horasan'a gelübdür
 Her kişi aklınca bir yer bulubdur
 Üstlerinden er geçdiğin bilübdür
 Kadıncık anaya dolı dediler

10/53

Bir yere döşendi Hâlife Pirlar
 Bektaş isminde er görmedik dediler
 Bir yeşil el nasip verir dediler
 Görünce tanırız eli dediler

Er isen.....oturur dediler
 Ulu isen nasip yetür dediler
 Söz senet olmaz senet getür dediler
 Görünce tanırız eli dediler.

10/52-53

340

10/33 Maye-i sırrı-ı vahdet
 Mürşidimin nutkıdır
 Vaye-i feyz-i himmet
 Mürşidimin nutkıdır

Pâk eyler dilleri
 Açan doğru yolları
 Azâd eden kulları
 Eyzan

Ukra eden dünyayı
 Ulu eden uhrayı
 Kübra eden sofrayı
 Eyzan

10/34 Bildirdi Hakk'ı ayan
 Zerre kalmadı nihan
 Mefrud ayan beyân
 Eyzan

Terk ideli Leylâ-yı
 Buldı gönül Mevlâ'yı
 İzhar iden Âlâ'yı
 Eyzan

Eyleyen nârımı nûr
Nefs-i marımı mur
Mekânımı iden tur
Eyzan

.. nalân iden
Derdine dermân iden
Âleme sultan iden
Mürşidimin nutkıdır.

10/33-34

341

DÜVAZİMAM

10/56

"Allahümme salli alâ"**"Muhammed Mustafâ"****"Allahümme salli alâ"****"Nûr-ı Ali el Mürteza"****"Allahümme salli alâ"****"Hatice, Fatma Kübra-i Zehra"****"Allahümme salli alâ"****"Ol İmam Hasan hulk-ı Rızâ"****"Allahümme salli alâ"****"Şâh Hasan şehid-i Kerbelâ"****"Allahümme salli alâ"****"Şâh İmam Zeyne'l-Abidin"****"Allahümme salli alâ"****"İmam Muhammed Bakır"****"Allahümme salli alâ"****"İmam Ca'fer-i Sâdık"****"Allahümme salli alâ"****"İmam Musa Kâzım"****"Allahümme salli alâ"****"İmam Muhammed Bakır"**

"Allahümme salli alâ"

"İmam Ali Nakî"

"Allahümme salli alâ"

"İmam Hasanü'l-Askerî"

"Allahümmme salli alâ"

İmam Muhammed Mehdi-i sahip zaman

10/56

342

DÜVAZİMAM

9/135

Sultan celâl dünyadan göçti
 Anda tabib ü lokman ağladı
 Erenler sağından soldan geçti
 Hazreti Pîr Balım Sultan ağladı

Sabah namazında koptı bir fıgan
 Hatice,Fatma eyledi efgan
 Bu işi işitti "Fahrullah Sultan"
 Anın için ehl-i iman ağladı

9/136

Saatler tutuldu canlar canı
 Âdemden âdeme dengi bulunmaz
 Dâhi selâvatsız ismi anılmaz
 Ulu katta sabi sübyan ağladı

Teneşir üstüne koyup yudular
 Ol dem muradını aldı adûlar
 Sultan Fahrullahi yalnız kodılar
 Cennet mekân Şâh-ı Merdan ağladı

Kible tarafına döndü yüzünü
 Dört ferîştah gelür okşar tenini
 Oniki İmamlar'ın giydi donını
 Onun için Ehl-i İmam ağladı

Muhammed sağında Ali solunda
 İmam Hasan Şâh Hüseyin salında
 Dedeler, dervişler talip kulunda
 Gökte melek yerde insan ağladı

Hâfızlar yanında ana Fâtıma
 Okunûr "Kur'an-ı azîm-i Mevlâ"
 Zeynel Abidin
 İmam Bakır'ınan zindan ağladı

9/137

Üçler kapusundan içerü girdi
 Musalla taşında namazın kıldı
 Hazreti Hünkâr'a yüzünü sürdi
 İmam Ca'fer "Âli imran" ağladı

Musa Kâzım'ın indi belinden
 İmam Rıza'nın koktu gülünden
 Has bahçenin şakır bülbüllerinden
 Kan akardı çeşmi püryan ağladı

İmamı bilmeyenin kalbi kör oldu
 Muhammed Takî Nakî Ali nûr oldu
 Kırklar meydanına girdi sır oldu
 Bir nûr doğdu Şâh-ı Cihân ağladı

O nûr doğdu "Feyzullahın" başına
 Kadim bastı Muhammed'in yaşına
 Hasan Ali Askeri Mehdi çuşuna
 Haykırdı da saib zaman ağladı

Kelâm cavide oldu cevabı
 İçmedi kabirde gördü hesabı
 Sene bin iki yüz yetmiş dört şâdı (1274)
 Kerbelâ da ulu meydan ağladı

9/135-137

343

DÜVAZİMÂM

9/130

"Bihamdillah" din-İslâmı**Dilim Mustafa geldi****Emîrim, rehberim vardır****Aliyy-el Murtaza geldi****İmamımız keremkânı****Biz nice sevmeyelim ânı****Ar Resul'ün.....imanı****Hasan hulkı Rıza geldi****Ona olsun fedâ canım****O'dur din ile imanım****İki âlemde Sultanım****Hüseyni Kerbelâ geldi****O'na insi melek bende****El ednâ bendesi bende****Cihân kubbesi âlemde****Ali Zeynel abâ geldi****Muhammed Bakır ol Şâh'ım****İmam Ca'fer türlü mâhım****Bunlardan Musa'yı Kâzım****.....bize hoca geldi**

9/131

Yüzündür Gâfile Kur'an
 Göründü Kâbe-i irfan
 Cihâna "Râkuz-i er Rahman"
 Ali Musa Rıza geldi

Takî Şâh'ı velâyettir
 Nakî nûrî hidâyettir
 Bunlar makbûli hazrettir
 Dini bize rahnuma geldi

İmam Askeri Kâbe'm
 İşini tabındır kılâm
 Yolunda canla baş virem
 Âyet bana sefâ geldi

Muhammed Mehdi âhır
 Gele bir gün ola zâhir
 Bu vaktin harici kâfir
 Bu dergâhtan cüda geldi

Be hey derviş gözün aç bak
 Cihân bunlar ile nûr,ak
 Bunlardan Bektaşîye durak
 Gözüme tutya geldi

9/132

Sözün "Sefiyullahı"dır
 Kelâmın nutkı Şâhıdır
 Hakikat burcu mâhıdır
 Mezhebin bin sefâ geldi

344

10/54

Ol Muhammed Mustafa

"Esselâvatü vesselâm"

Hem Aliyy-ül Mürtaza

"Essalavatü vesselâm"

Hem Hatice, Fatma

"Esselâvatü vesselâm"

Şâh Hasan Hulk-ı Rızâ

"Esselâvatü vesselâm"

10/55

Nûr-ı aynı Mustafa'nın

Yarı gayrı Haydar'ın

Şâh Hüseyin Kerbelâ'ya

"Esselâvatü vesselâm"

Şâh Zeyne'l-Abidin'e

Hem Muhammed Bakır'a

Ca'fer-i Kâzım, Rızâ'ya

"Esselâvatü vesselâm"

Şâh Takî Ali bağına

"Sad Hezeran" kıl duâ

Askeri mehlıkaya

"Esselâvatü vesselâm"

Eline, evlâdına ashabına

Ashabına, erbabına

Musa Mehdi-i sahib zamana

"Esselâvatü vesselâm"

10/54-55

345

10/75

Budur İmamların başı
 Vah güzel İmam Hüseyin
 Bir şehadet yoldaşı
 Vah güzel İmam Hüseyin

Hüseyin'dir yolun adı
 Kâfirler kıldı inadı
 Hazreti Ali evlâdı
 Eyzan

Fatma Ana yolun baktı
 Gözlerinden kan, yaş aktı
 Sandığından nûrlar çıktı
 Eyzan

10/76

Oniki İmam'ın biri
 Zârı kıldı, cümle vâri
 Şehri yâra inanın bâri
 Eyzan

Yetmişiki adam birdi
 Kâbe-i Şerife erdi
 Süphân'ı kanda gördü
 Eyzan

Kurulu yayın bastı
Şehid olmayadır kastı
Kâfir Şimir başın kesti
Eyzan

Suda olanlar ağlaştı
Deryâlar kaynadı, coştı
Mü'minlere vatan düştü
Eyzan

Kara buluta yürüdü
Arş'ın yüzünü bürüdü
Meleklerden kan yürüdü
Eyzan

10/75-76

346

REDİF DESTANI

9/53

(1324) Bin üç yüz yirmi dördte TOKAT'ın başına gelen
felâketi beyâneder:

Dinleyin ağalar destan eyleyim
Tokat'ın ahvâlin beyân eyleyim
Tokat bütün yandı ne söyleyim
Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Kardaşlar, serencamı vasfı ideyim
Hakk'ın birliğine şükür ideyim
Bu hışım Allah'tan geldi, buna ne ideyim
Aman Allah aman Sen imdâd eyle!

Ahâli bu destanı iyice dinlesin
Herkes kazandığı malı neylesin
.....yazılar varise gelesin gün
Aman Allah aman Sen imdâd eyle!

Tokat'ın başına hışım indi
Nice adamların hâlini yaktı
Redif mevtası Turhâl'dan çıktı
Aman Allah aman Sen imdâd eyle!

9/54

Hayliden bir sel geldi, hâneleri yıktı
 Ahâli ağlamaktan evvela güldü
 Hay cem'inde çok gelenler kaldı
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Tokat'ın üstüne bir ağıt düştü
 At, merkep kaldı hep suya düştü
 Ne kadar ağaç varsa kökünden düştü
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Sel gâyet çok geldi köprüden taşı
 Nice insanların tebdili şaştı
 Mekânı, mâhâllesi yerinden göçtü
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

.....mahallesi gâyet selâmet
 Dibagcesi sorarsan koptu kıyamet
 Nizam-ı Asker'inden istedin imdâd
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Sel geldi, Meydan Camisi'ne doldu
 Hâlis kilimler büsbütün soldu
 Caminin içinde çok canlar kaldı
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

9/55

Sel çok geldi meydana aktı
 Redif askeri sorarsan deryaya doldu
 Nizam Askeri imdada geldi
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

İnâyet çok geldi.....tuttu
 Nice insanların.....sildi
 Redif askerin de elinden tüfekleri düştü
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Redif askeri suya düştü, alamak
soldu üstünde, sulamak
 Boşa cana bakıldı hayır bulamak
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Çadır kurduk namazgâhın düzüne
 Bakılmaz oldu, redif askerin yüzüne
 Çok analar ağlar redifin yüzüne
 Aman Allah aman, Sen İmdad eyle!

Yanuk yanuk imdâd borusu urulur
 Redif askeri suda çevrine çevrine yorulur
çavuş çok kimseler ile dolanûr
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Amansız hacet diler insanın bazısı
 Böyle imiş alnımızın yazısı
 Çokların öksüz kaldı körpe kuzusu
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

9/56

Od düştü şu Tokat'ın içine
 Bakın şu düşman feleğin işine
 Kimse bilmez ne gelecek başına
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Redif askeri der ki Tokat'ta kalamak
 Dolu yağdı deryalarda dolamak
 Bir defa oldu da bir dahi olamak
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Yaşa Sultan Hamit binler yaşa
 Tokat'a ihsân ettin sen çok yasa
 Redif askerin emeği gitmiş boşa
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Hiçbir şehre benzemez Tokat'ın huyu
 Yıkıldı harkları, kurudu suyu
 Ara sıra bulunûr o yerde kuyu
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Aklını çıldırdı karıların nicesi
 Hepsi suya gitti gelinleri bacısı
 Köprü başa indi.....gecesi
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

Ne yaman kara yazılı imiş redifin başı
 Kan irin aktı gözümün yaşı
 Çok redif çıkardı Sadık Yüzbaşı
 Aman Allah aman, Sen imdâd eyle!

347

9/222

(1330) bin üç yüz otuzda devlet düğünü oldu

Sahipler sahibi çar sende kaldı

Bunca mâhsulatlar mâhvoldu kaldı

Sahipler sahibi çar sende kaldı

Dirildi millet öksüz kaldı yavrular

Oğul uşak adı geçer sızılar

Himmet edin ey erenler gaziler

Eyzan

Toplandı millet sancağı açtılar

Genci ile ihtiyarı seçtiler

Şaz olunacak yola düştüler

Eyzan

9/223

Toplandı millet şehirler doldu

Zengin fakir cümlesi bir oldu

Tazeler kocasından dur oldu kaldı

Eyzan

Erişti ekinler kelle döküldü

Nice kimselerin beli böküldü

Haz'rolun merdanlar sancak çekildi

Eyzan

Yigirmiden kırk yaşına asker oldular
tecavüzi şaştı kaldılar
 Şimdiki hâlde müstahfızlar güldüler
 Eyzan

Hep bir oldu engün ile yüceler
 Yakasını kurtardı seksen üçlü kocalar
 Duâ etsin kurtarılur kocalar
 Eyzan

9/224

Kâfir ordusu baş kaldırdı aradan
 Karadeniz yağlandı yüzdürelim karadan
 Gayret sana düştü imdâd Yaradan
 Eyzan

Yüzdürdük de selâmettir başımız
 Kadir Mevlâm sana kaldı işimiz
 Vatan uğruna aksın kanlı yaşımız
 Eyzan

Haydin kuzularım çevirmen yüzi
 Kadir Mevlâm mâhrum iylemez bizi
 Ölürsen şehidin sen..... gazi
 Eyzan

Haydin yavrular tutmayın "Yâ Allah"
 Devlet nefestir biridik "Maşallah"
 Zâhir Mehdi yakındır "İnşallah"
 Eyzan

9/225

Sabredelim kardaş Ali tanedir
Dinlesen destanı güzel sunandır
Hamdolsun Mevlâya akd Şâhânedir
Eyzan

Tokatta olmadı böyle alâmet
İnşallah Mevlâ'dan bizimdir nusret
Tevellüt doksan dört bu aşk Muhammed
Eyzan

9/222-225

348

9/3

Dinleyin ağalar bakın kadere
 Kısmet kalktı bende gittim askere
 Nasip olup alamadım teskere
 Ne tez kırdın çark-ı devranım felek

Bir günoldu ağrıttı başım
 Başıma cem oldu yâran yoldaşım
 Ol zaman fikrime düştü kardaşım
 Akıttın gözümünden yaşımı felek!

Hasta idim dolanı ben geldiler
 Arkadaşım sana noldu dediler
 Varup doktora haber verdiler
 Kırdı kollarımı ol zaman felek

Doktor geldi şerbet ezdi fincana
 Tuttu bileğim baktı nişana
 Dedi heyvah yazık olmuş civana
 Büktü kavmeti ol zaman felek

Raporum yazdılar hastahâneye
 Anam yoktur yastığama dayana
 Görünmez bir kimsem baktım.....
 Hepsinden hasret eyledik felek

9/3

349

9/2

Bahçede ümmete bir selâm geldi
 Ümmetin gözleri kanla doldu
 Bizim kavuşmamış mâhşere kaldı

Yol verin aşalım dağlar, boranlı dağlar
 Elleri koynunda gelinler kuzular, yavrular ağlar.

Kışlanın öğünde bir büyük havlı
 Askerler geliyor elleri bağlı
 Kimimiz nişanlı, kimimiz evli
 Eyzan

Evlerinin öğünde bir pınar akar
 Anam ağlar bacım yollara bakar
 Çifte kardaş dutarsa sarayı yıkar
 Eyzan

Ankara'dan bindirdiler trene
 Benden selâm söylen dosta, yarana
 Canlı olup da sılasına varana
 Koyun kurban olsun canına
 Eyzan

Karımgelmiş kaldı dizler
 Anam ağlarda bacım yolumu gözler
 Karşıma çıktı gelinler kızlar
 Eyzan

Vapura binerken kunduram kaydı
 İpekli mintanım tayfalar aldı
 Bizim kavuşmamız mâhşere kaldı
 Eyzan

Sürüden ayırdılar kara koyunu
 Hiç kimse görmedi böyle olanı
 Hem babam askerde hem kayını
 Eyzan

9/3 Evlerinin öğünde.....diziler
bacım.....
 Nice yetim kaldı kollar-kırık
 Eyzan

Tepe açtı.....aşırdılar yolumu
 Canım canım bağladılar kolumu
 Hasta düştüm soran olsa hâlimi
 Hasta hâlimden bilen ağlarım
 Eyzan

350

9/246

DESTAN-I GEYİK

Geyik neye melersin
Dağı,taşı delersin
Bir yavrunun uğruna
Daha nice melersin

Gülüme bak gülüme
O saç sünbülüne
Daha nice meleyim
Kurtulur düşse dileme

Derviş var git işine
Bu canda nakışın ne
Ben yavrumu aldıldım
Tek burada işin ne

Yavrum üç günlük idi
Atandan yönlik idi
Avcı gözün kör olsun
Yanıma şenlik idi

Dört atlı hapardılar
Tuz tuza kotardılar
Geyik senin yavrunu
Nerede apardılar

9/247

Dört atlı hapardılar
 Tuz tuza kotardılar
 Derviş benim yavrumu
 Burada apardılar

Meskinine ireyim
 Gonca gülün dereyim
 Himmet eyle boz geyik
 Ben yavrumu bulayım

Okuyup yazandadır
 Kalemî çizendedir
 Yavrum nerede bulun
 Yavrum şimdi kazandadır

Okuyup yazanda ise
 Kalemî çizende ise
 Ben yavrunu buluram
 Yavrun kazanda ise

Geyiknen himmetleşti
 Derviş yola düştü
 Karşudan ocak gördü
 Derviş ocağ'ulaştı

Felek döndürsün çarkın
 Yıkılsın evin barkın
 Anası şöyle meliyor
 Hiç yok Allah'tan korkun

9/248

Oynayup utmaz idim
 Can cana katmaz idim
 Allah'tan korkar idim
 Avcılık itmez idim

Oynadık utmaz mısın
 Can cana katmaz mısın
 Avcılık ayıp değil
 Evini satmaz mısın

Oynadık utan yoktur
 Can cana katan yoktur
 Dört altundan aşağı
 Evini satan yoktur

Meskenine ireyim
 Gonca gülün dereyim
 İstedğin dört altın
 On dört altın vireyim

Derviş çöktü oturdu
 Eksigin Hak yetirdi
 Avcıdan yavruyu aldı
 Anasına götürdü

Meskenine ireyim
 Gonca gülün dereyim
 Gel aşağı boz geyik
 Ben yavrunu vireyim

9/249

Oynadık utmaz mısın
Can cana katmaz mısın
İnsanoğlu çiğ süt emmiş
Sözünü tutmaz mısın

Oynadık utan yoktur
Can cana katan yoktur
Peygâmberin.....
Seni burada tutan yoktur

Derviş yavruyu kurtardın
Şöylece meleştiler
Oğul ile boz geyik
Gün boyu söyleştiler.

9/246-249

351

ÇIRAK İÇİN LÂZİM OLAN DUÂLAR

9/242

Selâm âlâ Ali nûrî Muhammed Mustafa

Selâm âlâ Ali nûrî Aliyyü'l-Murtaza

Selâm âlâ Ali nûrî Hatice'nin elekber Fatımanü'l-Murtaza

Selâm âlâ Ali nûrî Şâh Hasan Hüseyin şehit Kerbelâ

Pir Cemâl Muhammed kemâl Hasan Hüseyin bandıra selâvat

(Duâ Okunacak)

9/243

Allah Allah çün çerağı fakr uyandırdık ol Hüdâ'nın aşkına

"Seydül kevnî" Muhammed Mustafa'nın aşkına

Takî'yi götür Aliyyü'l-Murtaza'nın aşkına

Hatice Fatma Hayrünnisa aşkına

Şâh Hasan hulkı Rıza ve Hüseyin'i Kerbelâ

Ol İmamıZeynel abâ'nın aşkına

Muhammed Bakırü'l kim nesl bâkî Murtaza

Ca'fer'ı Sadık İmam-ı Rahman'ın aşkına

Musa Kâzım İmam Sefer-i Âzam ehl i hak

Hem Ali Musa Rıza ve Sofî'nin aşkına

Şâh Takî Bin Nakî hem Hasanü'l-Askeri

Ol Muhammed Mehdi beni sahip yuvanın aşkına

Sırr-ıMustafa hem Murtaza çırağıdır
Çar-deh Müslüm Bin Ali abâ'nın aşkına

Pîrimiz hünkârımız Hacı Bektaş ı Velî
"Kutb-ı Âlem" hatmi Evliyâ birbirinin aşkına

Suzi aşkım nûrı BALIM DERVİŞ büryan idüp
Haşre dek yakılan ulu Hüdâ'nın aşkına

9/237-243

352

9/237

SOFRA DUÂSI

Sâki iki erkek bir kadın olarak kadın eline hâlini sakiler bir taşı alup Meydana gelüp sağ ayak sol ayağın üzerine koyup bir ayak koya.

9/238

"Ve hemelna minelmâh-ı külli şeyin haninen Allahümme ihmelû hüve şifen min külli dâim"

"Selâmûllah" Ali nûr-ı İmam Hüseyin ve Ali İmam, Hüseyin

"Lanetullah" Ali katl-i İmam Hüseyin ve Ali katl-i İmam Hüseyin

(Bunu iki defa diye)

(Bir ayak dâhi varup bunu okuya Düvazİmam)

- . - - / - . - - / - , - - / - . -

Lütfuna muhtâcız her dem eyle ihsân Yâ Hüseyin

Derdimizin dermanı senden eyle derman Yâ Hüseyin

Gayrıya muhtaç kılma âşıkınan iyle aman

Sen murad kıl bizlere her vakit her an Yâ Hüseyin

İsmi bâki aşk ile zikir ideni kıl kami yap

Ben murad it diyeni giryanu nalân Yâ Hüseyin

9/239

Aşkile dermek içün bir kimse sualım ala

Aşkile içene ab u hayat kıl Yâ Hüseyin

"Deyüp meclise ve cemaat içinde tekmi1 oldukta
"Yahû erenler bize deyip" diye cemaat göklerde yük diye"

Gönülde olan gözden çıkmaz ne bunu elden koymak olur
Ne buna doymak olur burada bir oymak olan ahrete güzel
oymak olur.

9/237-239

(DÜVAZİMAM Söyleyecektir)

-. - - / -. - - / -. - - / -. - -

9/239

"Allahümme salli alâ" nûrî nazik cemâle din Muhammed
Dinidir gözetin baş viren Şâh Ali'dir Şâhsuvar

Hem safîdir hem sâkî kâinatın ayn-ı budur
Bu sırrı değmeler bilmez Hak bilür Perverdigâr

Dediler ki şu cihânın nûrî kimdir kim ola
Şâh Hasan Şâh Hüseyin Alî abâ girdigâr

Yedi şamdan açıldı geldi Düldül Zülfikâr
Şâhımız Zeynel Abidin oluptur pîri pîr var

9/240

Hak Muhammed Bakır'ın sırrına irmedi şol bî-necat
Ol sebepten eyledi güzel Şâhı eyledi inkâr

Ca'ferî Sadık yoluna olsun canımız fedâ
Bunca yıldır eşiğinde olmuşam külli ensar

Şâh Musa-i Kâzım Rıza'nın ak sabahlarını boylayan
Ol cevahir madenin de oluptur türlü gevher

Muhammed Takî Aliyyü'l- Nakî Şâh Hasan Ali Askeri
Mehdî zuhur
Mü'min gelince haricinin yönünü urmaya elinde tığ ile şebler

Cömertsin cömertlik eyle ey Emîr-i

Cömertliğin erkâmı budur dedi Kanber Ca'fer'e şâr

CAN HATAYÎ'm kanda isen yolunu söyle gel

Lâfete illa Ali Lafeta illa Ali lâ illâ Zülfikâr

"Ve kul elhamdülillâhilezi li emşeyd tehadde velien ve lem
yekün lahu veliyyedün min tetu lüküm ve keredahu."

Tekbir alandan sonra iki Dûvazimam okunacaktır.

9/239-240

9/241

Tekbirden sonra

"Sadıksak Selman Bin Ahmed ü Muhtar Haydar gûzar oldu ki
İmamların ruhuna hediye eyledik. Ey yâr hû dedik içerde
rahmet göçenlere rahmet mü'mine, lânet Yezid'e susuz ser
verenler aşkına gözüm yaşın zail ettim.

"Şâh Hüseyin'in aşkına safâ İmam Hasan Şâh Hüseyin
Rahmetullâhu İmam Hasan Şâh Hüseyin Cennetullahu İmam
Hasan Şâh Hüseyin"

Andan sonra meclisin etrafına saçarak böyle diye Yâ Hüseyin
kıl şefaât katresi düşene dü-cihanda mahrum itme Yâ Hüseyin
Ca'fer aşkına"

Andan sonra meydana ayak ayak üzerine çöküp bunu okuya

9/242

- . - - / - . - - / - . - - / - . -

Vir muradımız Allah Mustafa'nın aşkına

Sâki götür Aliyyü'l-Murtazanın aşkına

Genç HATAYÎ'mizden murad affet kusur çorumuz
Rahım Hatice, Fatma hidâyet şânın aşkına

Defteri isyanımız seyret atıp.....el aman
Şâh Hasan hulkı Rıza Hüseyin Kerbelâ'nın aşkına

Bizlere gösterme azabın tuzağın el aman
Ol İmam Abidin Bakır bekânın aşkına

.....kıl mâhşerde Ali Ahmed eyle bizlere
Ca'fer-i Sadık Kâzım Ali Musa Rıza'nın aşkına

Çaresiz koyma bizi darında lûtf-ı mâhzur et
Şâh Takî dayan Nakî pür sefânın aşkına

Nefsimizi ma'lup kılma demde Naci den et
Askeri Mehdi saib-i duânın aşkına

Yâ Allah Yâ Allah kılma mâhrum eyle şad
Gönlünü bir eyleyen Âl-i abâ'nın aşkına

(Selâvat getir selâvat)

9/243

Allah Allah çün çerağı fakr uyandırdık ol Hüdâ'nın aşkına
 "Seydül kevni" Muhammed Mustafa'nın aşkına

Takî'yi götür Aliyyü'l-Murtaza'nın aşkına
 Hatice Fatma Hayrünnisa aşkına

Şâh Hasan hulkı Rıza ve Hüseyin'i Kerbelâ
 Ol İmamıZeynel abâ'nın aşkına

Muhammed Bakırü'l kim nesl bâkî Murtaza
 Ca'fer'ı Sadık İmam-ı Rahman'ın aşkına

Musa Kâzım İmam Sefer-i Âzân ehl- i Hak
 Hem Ali Musa Rıza ve Sofî'nin aşkına

Şâh Takî Bin Nakî hem Hasanü'l-Askeri
 Ol Muhammed Mehdi beni sahip yuvanın aşkına

Sırr-ıMustafa hem Murtaza çırağıdır
 Çar-deh Müslüm Bin Ali abâ'nın aşkına

Pîrimiz Hünkârımız Hacı Bektaş-ı Velî
 "Kutb-ı Âlem" hatmi Evliyâ birbirinin aşkına

Suzi aşkım nûrî BALIM Dervîş büryan idüp
 Haşre dek yakılan ulu Hüdâ'nın aşkına

9/237-243

SÖZLÜK

KELİMELEER

A

- Abdal** : 1.Dünya ile ilişkisini kesip Tanrı'ya bağlanmış olan derviş. 2. Evliyâdan yetmiş kişilik bir cemaat veya zümreye verilmiş bir addır. Afganistan'da bir topluluğun Amerika'da göçebe halkın adıdır. Aşırı Alevî olup kendilerine Seyyid Gazi yetimleri, büyüklerine de "Dede" derlerdi. 2. Abdal, şaşkın, akli ahmak, budala gibi kullanılır. (151/1)
- Ağmak** : 1. Çıkmak, yükselmek. 2. Ağır, gelip aşağı sarmak. (115/3).
- Ağlamak (Ağulamak)** : 1.Zehirlenmek. 2.Haşerata karşı meyve ağaçlarını, sebzelerini ve tarım bitkilerini ilaçlamak (109/2).
- Ahsen-i Takvim** : 1.En güzel şekil. 2. Allah'ın en mükemmel mazharı, halifesi, ergin ve olgun insan. İnsan, ben ve ruh bakımından varlıkların en mükemmelidir (333/2).
- Âl-i abâ** : Peygamber'imizin kendisi ile birlikte kızı Fatma, damadı Ali, torunları Hasan ve Hüseyin'den mürekkep ailesi (270/8).
- Âl-i evlâd** : Yüce, yüksek, şan, şeref sahibi evlât (90/3).
- Âl-i İmrân suresi** : Hz. Meryem ve Hz. İsa'nın faziletleri ve Hz. İsa'nın doğumundaki fevkaladelikleri ile yanlış itikatları tashih ve Yahudilerin Hz. İsa'ya karşı nasıl davrandıklarını ve getirdiği hakikatleri nasıl tahrip ettiklerini bildiren iki yüz âyetten meydana gelen Medine'de nazil olmuş, Kur'ân-ın 3. suresidir (31/2).
- Arslan** : 1.Kuvvet ve saldırganlığı ile tanınan hayvan. 2. Yiğit, cesur, gürbüz adam, bahadır. 3. Hz. Ali'nin adı (19/5).
- Arş-ı Kürsü** : Göğün arş ve onun altındaki kürsü kısmı (30/4).
- Aşağı** : Eski (398/3)

Ayne'l yakın : Bir şeyi bizzat gözüyle görüp ne olduğunu kestirmek (44/4, 12/11).

B

Bakıtmak : Büyü bozdurmak (47/2,284/4).

Balkımak : 1.Parıldamak, parlamak. 2. Suyun içinde oynamak. 3.Yumuşaklığından dolayı olgun halde bulunmak. 4.Hayvanların otlakta sere serpe otlaması. 5.Çıbanın olgunlaşması (272/4).

Bedestan (Bedesten) : Değerli mücevher ve eşyaların satıldığı üstü kapalı çarşı (299/3).

Bergüzar : Küçük hediye, hatıra (135/5, 153/8).

Birya : Hz. Ali'nin Tevrat'taki adı (353/3).

Buncağız : 1.Küçük, az, kısa, hafif. 2. Bu kadarlık (141/4).

Bünyad : 1. Esas, temel, asıl. 2. Bina, yapı (41/1).

C

Çağırma : Niyaz etmek, imdadını istemek (203/5).

Çavmak : 1.Güneş doğmak. 2.Amaçtan şaşmak, yol değiştirmek. 3.Koku yayılmak. 4.Benzemek. 5.İvmek, çabalamak. 6.Sinmek. 7.Duymak. 8.Temizliği güzelliği göz almak. 9.Dolaşmak, gezmek. 10.Yıldız kaymak. 11.Hasta yoklamak. 12.Ekinler başak vermeden boy atmak, uzayıp, yükselmek. 13.Kuşun kanatlarını sıkarak uçuşması (61/4).

Çeç : 1. Tahıl yığını, zahire kümesi, samandan ayrılmış, yığın halindeki tahıl. 2. Tahıl elenen kalbur (251/5).

Çemkirmek : Kötü ve sert söylemek, azarlamak (52/4).

Çerağ : 1. Fitil mumu, çıra. 2. Yağ kandili, lamba. 3. Kılavuz, mürşit, pir. 4. Parlayan şey, ışık. 5. Çırak (101/5).

Çırak : 1.Bir ustanın yanında, hizmetinde bulunan kimse.

2.Güzel sanatlardan birini üstadından öğrenmiş kimse. 3.Saraylarda hizmet ettikten sonra evlendirilerek azat edilmiş köle ve cariye (161/2).

Çöğmek

: 1.Alçalmak, aşağı inmek. 2.Birdenbire fırlamak. 3.Bir tarafa kaymak. 4.Otururken ayağa kalkar gibi yapmak, doğrulmak. 5.Çömelmek (126/1).

D

Dalga

: 1.Kader. 2.Kitap ve defter yaprağı, sayfa (151/4).

Dalgalanmak

: Başı dertte olmak, düşmek (151/4).

Dane

: 1.Tohum, tane, çekirdek. 2.Kurşun, gülle. 3 Adet, töre. 4. Kuş yemi. 5. Ben (103/5).

Dâr

: 1.Ev, yuva, yer, mesken. 2.Ülke, yurt, diyar. 3.Direk, dar ağacı (262/5).

Dem

: 1.Kan. 2.Soluk, nefes. 3.İçki. 4.An, vakit, saat, zaman. 5.Şekerli çay (304/6).

Dergâh

: 1.Tarikata girmiş dervişlerin tarikat âdab ve erkânını öğrendikleri, dervişlerin ibadet ve zikir maksadıyla bir araya geldikleri yer. 2.Büyüklerin müracaat yeri olan kapıları, huzur. 3.Kapı önü, eşik. 4.Saray. 5.Sığınılacak yer (230/4).

Divan

: 1.Osmanlılarda devlet adamlarının kurduğu büyük meclis, padişahlarla vezirlerin bir araya gelerek devlet işlerini görüşmek üzere yaptıkları toplantı. 2.Divan şairlerinin şiirlerini belli bir sisteme göre topladıkları kitap. 3.Yüce bir varlığın katı. 4.Sedir. 5.Türk musikisinde bir form (34/5).

Divane

: 1.Deli, aptal, budala, meczup. 2.Bir şeyin aşırı düşkünü, düşkün, tutulmuş, aşık, mübtela (138/4).

Dolak

: 1.Başörtüsü, yamuc (65/1).

Dolu

: 1.İçine bir şeyler konmuş olan, içi boş olmayan, dolmuş olan. 2. Çok, bol, fazla miktarda yüklü, çok

birikmiş. 3. İçinde atılacak mermi bulunan. 4.Boş zamanı olmayan. 5. Bir şeyle, bir duygu ile baştan başa kaplı olan, hissen yüklü. 6.Bir ölçüyü dolduran miktar. 7.Yuvarlak buz tanesi. 8.Şarap ve benzeri ile dolu bardak, kadeh (220/3).

Dört kapı : 1.Şariat. 2.Tarikat. 3.Marifet. 4.Hakikat. Hz. Peygamber'in sözü şariat fiili tarikat, hakiki marifet sırrı hakikattir. Şariat farz, tarikat vacip, marifet sünnet, hakikat nafi'dir. Şariat baba, tarikat ana, marifet oğul, hakikat torundur (136/1).

Düldül : 1.Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye verdiği kır renkli katır. 2.Kötü at. 3.Eski, külüstür otomobil (2/1).

Düvazımam : 1.Oniki İmam. 2.Oniki İmam'lar dan bahseden şiirlere Alevi ve Bektaşilerin verdikleri isim (321/1).

E

Eğın : Sırt, arka (5/5).

Ehl-i Beyt : Hz. Muhammed'in kızı Fatma, Hz. Ali, Hasan ve Hüseyin'le birlikte oluşturdukları ev halkı (187/1).

Elest Demi (Bezm-i Elest) : Yüce Allah'ın insanları yaratmadan önce onların ruhlarını bir araya toplayıp, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" diye sorduğu toplantı. Ruhlar "Kal u Belâ" yani "Evet" dediler (67/4, 118/5).

Eletmek (İletmek) : 1.Götürmek, ulaştırmak, nakletmek. 2. Akım, ısı, gaz gibilerini üzerinden geçirmek, bir yerden başka bir yere götürmek (52/1).

Emenmek : Zahmet çekmek, emek vermek (157/8).

Enel Hak : Hallacı Mansur'un söylediği "Ben Hakkım" manasında bir söz (235/5).

Erincek : Üşengeç, tembel (145/1).

Erkân : 1.Kökenler, direkler, dayanaklar, temel esaslar. 2.Bir topluluğun ileri gelen büyükleri önemli kılmak.

3.Yol, usûl, metot, hareket şekli. 4.Üst rütbeli, general seviyesindeki subaylar (20/8).

Esmâ-yı Hüsn : 1.Allah'ın güzel adları. 2.Sufiler ve bu isimleri zikr ederken okurlar (191/5).

Eşgince : Eskiden beri, uzun zamandan beri (9/6).

F

Fetih Suresi : “Mümin erkeklerle mümin kadınlar Allah'ın altından ırmaklar akan, içinde kalacakları, cennete sokulacaktır. Günah ve kusurlar affedilecek, Allah hakkında kötü zanda bulunan iki yüzlü dönek erkekler ve kadınlar, Allah'a ortak koşan kadın ve erkekler, Allah'ın lânetine uğrayacaktır. Dinin, devletin ve milletin bekası uğrunda savaşa katılmak farz olunmuştur. Son din Hak dindir, İslâm önünde ve sonunda bütün dinlere üstün gelecektir.” Tasavvufa göre bu yedi âyetin yüzdeki yedi hattı iki kaş, dört kirpik olduğu söylenir (88/2).

G

Gişi : Er kişi (394/5).

Gubarlanmak : Tozlanmak (119/3).

Gülbenk (gülbank) : 1.Gül sesi, bülbül şakıması. 2.Hep bir ağızdan yüksek sesle söyleyen ilâhi veya duâ (152/1).

Güruh-ı Naci (Lugat-ı Naci) : Kurtulmuş topluluk, Hz. Peygamber'in “Ümmetim yetmiş üç bölüğe ayrılacak, hepsi cehennemdedir. Ancak bir bölümü cennetliktir, kurtulmuştur” dediği söylenir. Âlevî, Bektaşîler bu kurtulmuş bölümün kendileri olduğuna inanırlar (244/3).

H

- Hâtem (Hıtam)** : 1.Mühür, üstü mühürlü yüzük. 2.Arap kabileleri arasında tanınmış “Tayyip” kabilesine mensup ve cömertliği ile meşhur olan İbn-ü Abdullah Bin Sa’d’ın lakabı. 3. Çok cömert adam (20/9).
- Hırlamak** : 1.Saldırmadan önce bir hır diye ses çıkarmak. 2.Hırıltılı bir şekilde nefes alıp vermek ve uykuda hırlamak. 3.Ters ters söylenmek, sebepsiz yere lafla sataşmak (124/1).
- Hon** : 1.Ekin biçerken sıralama işçi takımı bölüğü. 2.Ekin biçilirken sıralanan işçilerin tarlanın sonuna kadar açtığı yer. 3.Han (25/2).

I

- Irgalanmak** : Sallanmak, kımıldamak, salınmak (247/3).

İ

- İhlâs** : 1.Müşteriyi aldatma, iflâs etme. 2.Halis, temiz, doğru, sevgi. 3.Gönülden gelen dostluk, samîmiyet, doğruluk, bağlılık (152/5).
- İkrâr** : 1.Saklamayıp söylemek. 2.Dil ile söylemek, bildirmek. 3.Tadik, kabûl. 4.Birinin, başka birisine kendisinde olan hakkını, alacağını haber vermek (406/1).
- İlm-i Erkan** : Yol, tarikat ilmi (159/4).
- İlyâ** : Hz. Ali’nin Tevrat’taki adı (353/2).
- İpdi** : Önce (35/2).
- İrmek** : Vâsıl olmak, erişmek, ulaşmak, yetişmek (53/1).
- İrte** : Sonra (160/6).
- İssi** : 1.Yakıcı ve bunaltıcı bir sıcak, ısı. 2.Hamam. 3.Akıl, düşünce. 4.Sert bakışlı kimse, sert ve kötü bakışlı hayvan (163/2).

K

- Kabe Kaseyn ev edna** : Hak (C.C.) ile ittihat ve aynu'l-am makamı "Tadarei azamiyenin ünvanı olan Arş'ı azamına girerek, ta Kab-ı Kavseyn'e yani, imkan ve vücub ortasında görüşecektir." (Necm/9, 44/1).
- Kadem** : 1.Ayak. 2.Adım. 3.Yarım arşın uzunluğunda bir ölçü. 4.Uğur, 5.İz (99/2).
- Kaf u Nun** : Arap alfabesinden iki harf. "Kün" diye okunur. "Kün" yaradılışı izah eder (44/1).
- Kebir** : 1.Büyük, ulu. 2.Yaşça büyük, yaşlı. 3.Çocukluktan çıkmış genç (39/3).
- Ken'an** : 1.Filistin. 2.Hz. Yakub'un oğlu Yusuf'u kaybettiği belde ve ağladığı belde. 3.Manevi alem melekut âlemi, Hz. Yusuf'un içine atıldığı kuyu, Tasavvufta maddi ve cismani alemi, dünyayı, Ken'an beldesi ise kudsiler alemini temsil eder. Beden karanlığına ve zindana kapsedilen şerefli insan ruhuna da Yusuf'ı kudsi denir (378/2).
- Kervankıran** : Çoban yıldızının diğer adı. Zühre yıldızı (42/4).
- Keşik** : Münavebe, nöbet, sıra (400/2).
- Kevni mekan** : Varlık, kainat (234/4).
- Keyvan** : Zuhal (Satürn) yıldızı (161/2).
- Kible** : 1.Kabe, Kabe yönü. 2.Sevgili, Hak dostu olan mürşid. Avamın kiblesi Kabe kubbesi, gökteki arş. Havassül-havassun kiblesi kamillerin gönlü, ariflerin canıdır (17/1).
- Kiblegah-ı heştümün** : Sekizinci kible (355/3).
- Kırk Makam** : 1.Şariat. 2.Tarikat. 3.Marifet. 4.Hakikat. Dört kapıdır. Bu dört kapıda, onlardan kırk kapıdır (1/1).
- Kırklar** : Kırk ermiş kişi, kırk mübarek zat, kırk evliya (21/1).
- Kıldirtmak (kıldirmek)** : 1.Kılmak işini yaptırmak, ettirmek. 2.Namaz

kılınmasını sağlamak, eda etmek (273/6).

- Kıssa** : Hikaye, rivayet, masal, menkıbe, anlatış. Kur'ân'da anlatılan ibretli hikayelere kıssa denilmişse de kelime Osmanlılar arasında "Olağanüstü durumları anlatan yazı ve menkıbe" anlamında kullanılmıştır (262/6).
- Kıyam** : 1.Kalkma, ayağa kalkma, ayakta durma. 2.Namazın iftihan tekbiriyle rüku arasındaki ayakta durma kısmı. 3.Bir işe kalkışma, başlama. 4.Ayaklanma, 5.Ölümden sonra dirilip ayağa kalkma, 6.Kin (138/5).
- Koğ (kov)** : Arkadaş çekiştirme, yerme (125/2).
- Küfür (küfr)** : 1.Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, Cenab-ı Hakk'a ortak koşma. 2. Dinsizlik, imansızlık. 3.İslâm dinine uymayan inanışlarda bulunma. 4.Nankörlük. 5.Sövüp, sayma, fena, kaba söz söyleme. 6.Örtme ve gizleme (305/2).
"Ol" demektir. Allah bir şeyin olmasını dileyince
- Kün** : "Kün" der, hemen olur, meydana çıkar. Tasavvufta Allah'ın bu sözlü emrine "Kelimetü'l-hazret veya Kelime-i tekvin" "Kün hitabı" denir.
- Künti Kenz** : "Ben bir hazine idim" anlamında Hz. Muhammed'in kutsal bir sözü (44/4).
- Künye** : 1.Bir kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve yılı, mesleği ve benzeri vasıfları gösteren bu gibi belgelerinin yazılı olduğu kolye, bilezik. 2.Bir şahsa veya aileye verilen unvan, lakap (68/2).

L

Lâfeta illâ Ali Seyfi Zülfikâr : Ali'den başka fütüvvet ve şücaat sahibi insan yoktur. Zülfikârdan üstün de başka bir kılıç yoktur (371/5).

Lâ'l

: Kırmızı ve değerli bir süs taşı, yakuta benzermiş. Rivâyete göre aslında ak bir taş olduğu halde ciğer kanıyla boyanıp güneşe bırakılır ve güneşin etkisiyle kırmızı renge boyanır. Bunun en değerlisi Bedahşan dağlarında bulunurmuş. Lâ'l-i Rummânî denilen nar çiçeği rengindeki lâ'l de çok ünlüdür. Bu taş kemer, gerdanlık, yüzük, kadeh, küpe, hokka, cilt kapağı gibi eşyaların süslenmesinde kullanılır. Edebiyatta en çok sevgilinin dudağı için benzeyen olur. Bazen âşığın gözü ve kanlı gözü ve kanlı göz yaşları da lâ'l'e benzer. Kıymetli oluşu nedeniyle şâirler kendi şiirlerini de lâ'l'e eş değerde gösterirler (198/7).

M**Makam**

: 1.Merhale, menzil, derece. 2.Mürşid için usul-i aşer denen on mertebeden ibarettir. 3.Tövbe. 4.Züht. 5.Tevekkül. 6.Kanaat. 7.Uzlet. 8.Zikir. 9.Hak'ka yönelme. 10.Sabır. 11.Murakabe. 12.Rıza (26/4).

Men Aref

: Hz. Muhammed'in "Kendini bilen Rabb'ini de bilir." Anlamına gelen "Men Aref'e nefsehu fakat Arife Rabbehu" dediği rivayet olunmuştur (45/6, 359/3).

Mey

: 1.Salihin gönlüne gelen zevk, onu hoş-kal eden zevk. 2.Aşkın üstün gelmesi (149/5).

Mi'raç

: Kelime manası merdiven ise de Peygamber'imizin göğe yükselmesine ad olunmuştur. Peygamber'imiz Recep ayının 27. gecesine Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'ya gelmiştir. Buna İsrâ denilir. Peygamber'imizin Mescid-i Aksâ'dan Sıdretü'l-Müntehâ'ya dek olan yolculuğu

da Mi'raç adını alır. Kur'ân-ı Kerim'de Mi'raç ve İsrâ'nın anlatıldığı sureye de İsrâ adı verilmiştir. Bu yolculuk bizim bilgi hududumuzu aşar. İsrâ ve Mi'raç hadiseleriyle ilgili bir çok rivâyetler anlatılır. Kur'ân-ı Kerim'de ve hadiselerde konuyla ilgili bilgi mevcuttur. Mi'raç olayı şöyle vukû bulmuştur: Peygamber'imiz amcasının kızı Ümmü Hanî'nin evinde bulunurken Cebrail, yanında cennet bineği olan Burak ile birlikte geldi. Peygamber'imiz Burak'a bindi ve önce Mescid-i Aksâ'ya gittiler. Orada bütün Peygamber O'nu karşılayıp arkasında namaz kıldılar. Sonra mescitten çıktılar ve Mi'raç ile karşılaştılar. Cebrail, Peygamber'imizi kanadına alarak veya bir rivâyete göre Burak'a bindirerek göğe çıkardı. Peygamber'imiz birinci kat gökte melekler tarafından karşılanır. Sonra her kat gökte ayrı ayrı peygamberlerle karşılaşp sohbet ederler. Yedinci kat gökte meleklerin Beyt-i Mağmûr'u tavâf ettiklerini görür. Sonra Sidretü'l-Müntehâ'ya varırlar. O zaman Cebrail "Buradan ileriye varırsam yanarım" diyerek Peygamber'imize yalnız gitmesini söyler. Yalnız yetmiş hicap sonra Refref denilen yeşil yaygı ile bir müddet daha yolculuk eder. Refref Peygamber'imizi Kürsi'ye dek götürür. Buradan itibaren yalnız başına ilerleyerek yetmiş hicap daha aşp Arş'a varır. Bu yetmiş hicap içinde Cennet ve Cehennem'i de görmüştür. Arş'a varınca Arş'ın nuru kendisini kaplamıştır. O sırada kalp gözüyle veya beden gözüyle Allah'ı görür. Buna vasıtasız vahy geldi

diyenlerde vardır. Orada “namaz” emrini alır ve Bakara Sûresinin son ayetiyle geri döner. Geri dönüş sırasında aynı yolu izler. Refref ile Sidretü’l-Münteha’ya gelirler ve oradan Burak’a binip Ümümü Hanî’nin evine dönerler. Bu manevî yolculuk Allah’ın yardımı ile o kadar kısa bir zamanda gerçekleşmiştir ki dönüşte Peygamber’imiz hâlâ yatağını sıcak bulur. Hadiseyi Peygamber’imiz, bir hadîs-i şerifte şöyle anlatır: Ben Mekke’de iken evimin tavanı yarıldı. Cibril indi. Göğsümü yarıdıktan sonra içini zenzem ile yıkadı. Sonra hikmet ve iman ile dolu altın bir leğen getirip içindekini göğsümün içine boşalttı ve göğsümü kapadı. Sonra elimden tutup beni semaya çıkardı (20/1).

- Musahip** : 1.Biriyle musahabe eden, sohbette bulunan, konuşan arkadaş. 2.Büyük bir zatın yanında bulunarak onu sözüyle, sohbetiyle eğlendiren. 3.Padişahların hususi işlerinde bulunanlardan her biri. 4.Tarikat arkadaşı (27/4).
- Münkir** : 1.İnkâr eden, kabul etmeyen. 2.İmansız, inanmayan, dinsiz. 3.Mezarda sual soracak olan iki melekten biri (203/4).
- Mürşit** : 1.İrşad eden, doğru yolu gösteren kılavuz. 2.Tarikat piri, şeyhi (159/5).
- Mürüvvet** : 1.Erlik, kahramanlık, mertlik, yiğitlik, adamlık, insanlık, iyilikseverlik, cömertlik. 2.Bir ailede çocukların doğumu, sünneti, evliliği gibi olaylardan duyulan, sevinç, bahtiyarlık, saadet, mutluluk, bahtiyarlık (165/1).

N

- Nahm ü Kessemna** : “Biz onların dünya hayatındaki geçim rızıklarını aralarında böldük (Zuhruf/32)” Ayetinden iktisab olan bu söz, Allah’ın kâinatı yaratmadan önce her kulun kısmetini belirlemiş olduğunu ve kimsenin rızkının kimseye gitmeyeceğini anlatır (36/1).
- Nazar** : 1.Bakma göz atma. 2.Düşünme. 3.Göz değmesi. 4.İltifat. 5.İtibar. 6.Yan bakış (21/5).
- Nişan** : 1.Nişan, iz, belirti. 2.İşaret, fabrika işareti. 3.Yara izi. 4.Amaç, hedef vurulması. 5.Vurulacak noktaya silahı çevirmek. 6.Yavuklunun işareti. 7.Bu işareti takmak için yapılan tören. 8.Hatıra için dikilen taş. 9.Tura. 10.Taltif için verilen madalya. 11.Ferma (277/12).

O

- Okumak** : Dügün, mevlit gibi yerlere çağırarak (16/1).
- Onca** : 1.Onun açısından, onun düşüncesine göre, ona göre. 2.O kadar, ne kadar çok, çok fazla (25/5)
- Oniki İmam** : Hz. Ali’nin çocuklarından ve torunlarından oluşan imamların topluluğu (47/5).

Ö

- Övünmek** : Övünmek, kendini üstün görmek, taklit etmek (329/1).

P

- Pahl** : 1.Elinden iş geldiği halde yapmayan, savsaklayan, tembel. 2.Cimri. 3.Bencil, kıskanç. 4.İnatçı. 5.Ters, aksi (297/5).
- Pir** : 1.Yaşlı kişi, ihtiyar. 2.Şeyh, mürşid (1/5).
- Post** : 1.Koyun derisinden yapılan minder veya seccade olarak kullanılan sergi. 2.Tekkelerde post belli bir makamı ifade eder (28/2).

R

- Rakip** : 1.Aynı şeyi isteyen, aynı elde etmek için birbiriyle yarışan kişilerden her biri, hasım. 2.Bekçi. 3.Gözüp gözeten Allah. 4.Dünya, şeytan (176/2).
- Rehber** : 1.Yol gösteren kimse, kılavuz, delil. 2.Bir kimseye veya topluluğa iyi ile kötülüğü gösteren ve doğru yolu bulmasında yardımcı olan kimse. 3.Tarikata girmek isteyen adayı hazırlayan derviş. 4.Şeyh, derviş (143/6).
- Rum Abdâlları (Rum erenleri)** : Anadolu'nun fethini ta'kip eden çağlarda doğudan özellikle Horasan'dan Anadolu'ya gelen dervişler (365/1).

S

- Sağır** : 1.Sağır olmak, işitme duygusunu kaybetmek, kulağı duymayan. 2.Ses geçirmeyen. 3.Vurulduğunda boğuk ses veren. 4.İçi görülmeyen. 5.Gerekli alâkayı göstermeyen, ilgisiz (79/7).
- Sağalmak** : İyileşmek, derdine çare olmak (29/1).
- Sağlak** : Sağlık, sıhhat (318/2).
- Sayru** : Sağlığını kaybetmiş olan hasta, keyifsiz, üzgün (108/2).
- Sağır** : 1.Sağır olmak, işitme duygusunu kaybetmek, kulağı duymayan. 2.Ses geçirmeyen. 3.Vurulduğunda boğuk ses veren. 4.İçi görülmeyen, kapalı, donuk. 5.Sıcaklığı az geçiren. 6.Gerekli alakayı göstermeyen, ilgisiz (79/7).
- Sebbü'l Mesâni** : Yedi ayetten meydana gelen ve Kur'ân-ı Kerim'in ilk suresi olan Fâtiha Suresi'ne verilen

addır. Kelime olarak “tekrarlanan yedi âyet” anlamına gelir. Fâtiha kelimesi fatih sıfatından nakledilerek” açılacak veya tedrici olarak meydana gelecek bir şeylerin başlangıcı anlamında kullanılan suredir. Bu süreye pek çok isim verilmiştir. Bunlar şunlardır: 1.Kur’ân’da ilk sure olması, namazda ve her yerde çok okunduğu veya ilk nâzil olan sure olduğu için Fâtihatül-Kitap denmiştir. 2.El-Fâtiha: Birinci ismin kısaltılmış şekli veya başlı başına bir isimdir. 3.Ümmü'l-Kur'an. 4.Ümmü'l-Kitap: Kur’ân’ın bütün surelerinin esası ve menşei olması dolayısıyla bu isimleri almıştır. 5.El-Esas. 6.El-Vâfiye. 7.El-Kenz. 8.Es-Sebbü'l Mesâni: Süb’u dan maksat yedi ayet olması, Mesâni’den ise muradın tekrarlanması kast olunmuştur. Her müslümanın günde en az on yedi defa bu sureyi farz namazlarda tekrarlamaıdır. Buna sünnetleri de ilâve edecek olursak bu tekralayış iki misli daha artar. 9.El-Kifâye. 10.Es-Salât: Fâtiha’sız namaz olmaması sebebiyle bu isim verilmiştir. 11.Eş-Şükür. 12.Ed-Dûa. 13.Eş-Şifâ veya eş şifa kalbin manevi hastalıklarını giderdiği için bu adları almıştır. 14.Ta’limü'l-Mes’ele : Dilek yollarını çiyrettiği için bu isim verilmiştir. Surenin bir kısmının Mekke’de namaz kılındığı zaman diğer yarısının da Medine’de kıble değiştirilirken nâzil olunduğu söylenmiştir (149/1).

Seme

:

Sersem, ahmak (171/4).

- Ser Çeşme** : 1.Çeşme başı, pınar, kaynak suyun çıktığı yer.
2.Osmanlı ordusunda düzensiz birlik komutanı (140/7).
- Sınık** : 1.Kırık, çıkık. 2.Bozulmuş (242/1).
- Suvarmak** : Sulamak, su vermek (207/4).
- Sünek** : 1.Esnek nesne. 2.Cimri. 3.Birleşme yeri.
4.Sünepe, sümsük, uyuşuk (125/5).
- Sürüşmek** : Mücadele etmek, savaşmak (143/5).
- Şeyh Safi** : Hz. Ali'nin lakabı (18/6).

T

- Taşlamak** : 1.Taş atmak, taşa tutmak. 2.Bir şeyin içindeki taşları ayıklamak. 3.Bir yere taş döşemek.
4.Metal bir parçayı törpüleyerek yuvasına alıştırmak. 5.İğneleyici söz söylemek, sözle sataşmak, yermek, hicvetmek. 6.Taşlamak işine konu olmak (129/1).

U

- Uçmak nimetleri** : Cennet yiyecekleri (84/8).
- Urulmak** : Vurulmak (136/1).
- Urmak** : 1.Cennet. 2.Almak, havada hareket etmek (8/6).
- Uruşmak** : Vuruşmak (120/2).
- Uzalmak** : 1.Uzun hale gelmek, büyümek. 2.Çok zaman almak. 3.Sürüncemede kalmak, bitmemek.
4.Daha uzun süreliymiş gibi beklemek.
5.Çoğalmak, artmak. 6.Büyümek (220/3).

Ü

- Üçler** : Tasavvufla kutup ile imameyn denilen iki yardımcısına verilen addır. Tanrı erenlerinin en uluları olarak bilinirler (417/8).
- Ülker Yıldızı** : Boğa burcunda yedi yıldızdan meydana gelen yıldız kümesi, Pervin, Süreyya (42/1).
- Üleşmek** : Pay etmek, bölüşmek, paylaşmak, taksim etmek (150/7).
- Ütmek** : 1.Ateşte veya yüksek bir ısıda bir süre tutmak. 2.Bir şeyi tüylerinden temizlemek maksadıyla ateşten geçirmek. 3.Taze buğday, nohut, mısır gibi yiyecekleri ateşe tutup, alazlamak. 4.(Oyunda) Kumarda yenmek, kazanmak (37/3).
- Üzülmek** : 1.Üzmek işine konu olmak. 2.Üzüntü duymak, kaygılanmak, meraklanmak, canı sıkılmak. 3.Hastalanarak bitkin düşmek, zayıflamak. 4.İncelmek, yıpranmak, eskimek, kopacak duruma gelmek (265/5).

Y

- Yarmalamak** : Uzunlamasına kesmek, biçmek, doğramak (100/4).
- Yediler** : Kutup (Üçler) den sonra gelen ve dünyanın manevî idaresinde söz sahibi olan Tanrı erenleridir. Üçler ile dünyanın dört bir yanında birer tane bulunan erenler “Yediler”i oluşturur. Bunlardan sonra Kırklar gelir (413/6).
- Yeğil** : Yeğni, hafif (65/1).
- Yezîd** : Muaviye’nin oğlu ve Emevî devletinin ikinci halifesidir (357/4).
- Yezind (yazund)** : Yezid (27/3).

Yol	:	1.Kez. 2.Düğünde oğlan evinin kız evine verdiği para, mal, armağan. 3.Bir yerden başka bir yere giderken geçilen yer, geçit. 4.Yolculuk, seyahat, sefer. 5.Çizgi, hat. 6.Hız,seyir. 7.Bir amaca ulaşmak için başvuru Çare, usul, tarz. 8.Defa, kez, kere. 9.Usul, nizam, adet, yol, yordam. 10.Uğruna ölmek. 11.Gerek ilim ve san’atta gerek zahitlik, ibadet ve tasavvufta bir kimsenin koyduğu esas, prensip, erkan (20/8).
Yuyucu	:	Kurban kesen kişi (160/6).
Yüğük	:	1.Hızlı giden, iyi koşan, süratli, yürük. 2.Çalışkan. 3.Çevik, güçlü (19/1).
Yügürmek	:	1.Çiftleşmek, çiftleşmek isteği göstermek. 2.Sallanmak. 3.Candan istemek (15/5).
Yükletmek	:	Yükletmek işini yaptırmak (89/2).
Z		
Zemzeme	:	1.Ezgili, nameli ses, name. 2.Müzikte bir makam (89/4).
Zülfikar	:	Yarısından itibaren ucu çatallaşan bir çeşit kılıç, Hz. Ali’nin kılıcı. Peygamber’imiz tarafından Hz. Ali’ye verilen bu kılıç Bedir savaşında ele geçmiştir. Ortasında kanın akması için yivler bulunmaktadır. Demirinin Yemen’den geldiği rivayeti vardır. İlk defa Uhud Savaşı’nda kullanılmıştır. Başa, gövdeye ve kola değince ikiye bölmüş (147/3).

DEYİMLER

A

- Arayı tarayı (Arayıp taramak) :** Bir şeyi araştırıp bulmak (252/1).
- Armağan kılmak :** Hediye etmek (277/11).
- Arşa kalem çalmak :** 1.Halk dilinde yazmak anlamındadır.
2.Yükselmek, göğe ulaşmak, adını duyurmak (132/3).
- Arz eylemek :** Yüksek bir mevkide bulunan birine bir şey bildirmek, göstermek, anlatmak (262/2).
- Aşk oduna yanmak :** Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak (40/2).
- Ayan olmak :** Açıkça belirtmek, bilinir olmak, görünmek (213/5).

B

- Balkayıp durmak :** Parlamak (47/2).
- Bel bağlamak :** Güvenmek, dayanmak (297/3).
- Bendesi olmak :** Kul köle olmak, bağlanmak (264/9).
- Benlik etmek :** Kibirlenmek, kendini bir şey sanmak (134/3).
- Beri olmak :** Uzak olmak (283/4).
- Biat kılmak :** 1.Kabul etmek, tastik etmek. 2.El tutup uyumak, birisine tabi olmak (1/4).
- Boz olmak (etmek) :** Olmamış, olgunlaşmamış, basit olan (253/7).

C

- Cem'de mekan aramak :** Toplantıda kendisine ikamet edecek yer, mekan, mahal aramak (287/5).

Ç

- Çar'a yetmek :** Yardıma koşmak (57/5).
- Çeç üstünde namaz kılmak :** Tahıl yığını üstünde namaz kılmak (251/5).
- Çerağ yakmak :** 1.Çıra, ışık yakmak. 2.Marifet nuru ile aydınlanmak (101/4).
- Çıhardeh Masum-ı Pak :** Hz. Ali'nin soyundan gelen ve henüz mas'um çocuklar, şehit edilen on dört masum çocuk (118/5).

D

Dalga saymak	:	Alay etmek (5/7).
Dâr'a çekmek	:	Dar meydanına çıkmak, asılmak (210/5).
Dâra durmak	:	Pîr huzurunda meydana çıkıp durmak. Peymenceye durmak adı da verilir (27/1).
Devr eylemek	:	Dönme, dönüş, bir şeyin kendi etrafında dönmesi. Zaman, zaman parçası, çağ, asır. 3.Her baştan okuma. 5.Bazı tarikat dervişlerinin dönerek yaptıkları zikir veya sema. 6.Elden ele geçirme. 7.Birinin, bir kuruluşun vb. idare ettiği zaman, süre, dönem. 8.Tur, dolaşma (227/5).
Devre gitmek (etmek)	:	Bir şeyin aslına rücu etmesi. Birden gelen çoğun tekrar ona dönüşü, manevî âlemde maddî âleme gelen ruhların ilk ve asıl vatanlarına geri gitmelerini açıklayan tasavvufî bir görüş (284/7).
Ders almak	:	İbret almak (170/6).
Ders vermek	:	İbret olmak (130/6, 289/2).
Dile vird etmek	:	Belli zamanlarda Kur'ân cüzlerinin ve dualarının sürekli okunması (152/1).
Dile destan etmek	:	1.Dile düşmek. 2.Herkesin konuştuğu konu haline gelmek, herkes tarafından duyulmak, yayılmak. 3.Kötü şöhret sahibi olmak, adı kötüye çıkmak (103/4).
Divan kurmak	:	Herhangi bir konuyu görüşmek üzere divan üyelerini toplamak (157/5).
Dona girmek (Don değiştirmek)	:	Bedenen şekil değiştirmek (332/3).
Dur olmak	:	Uzak kalmak, uzak düşmek (326/4).

E

- Ehl-i dil olmak** : Gönül sahibi, âşık, derviş, gönül dilinden anlayan, kalender olmak (61/1).
- El almak** : 1.Bir sanatı tek başına yapabilmek için ustasından izin (icâzet, diploma) almak; bir ustadan san'at öğrenmek. 2.Tarikata intisap eylemek, derviş olmak, irşade makamına ulaşan mürşidin, mürşidinden başkalarına yol gösterme izni almak, mürşitten yetki almak (47/2).
- El kesmek** : Ümidini kesmek, vazgeçmek (112/4, 293/3).
- El tutmak** : Uzun müddet uğraştırmak, vakit kaybettirmek (19/3).
- El yetmek** : 1.Eşe, dosta ulaşamamak. 2.Yardımcı olamamak (13/2).
- Eli kesik olmak** : İş yapmamak (346/2).
- Em bulmak** : İlaç, deva, çare, merhem bulmak (6/1).
- Emeği zaya vermek** : Emeğin boşa gitmesi (103/5).
- Eşiğe gitmek** : Mürşidin, şeyhin kapısının eşiğine gitmesi (28/5).
- Eşiğe yüz sürmek** : 1.Bir dilekte bulunmak için nüfuzlu kimseye yalvarmaya gitmek, yakarıp bir dilekte bulunmak. 2.Pîrin ya da dedelerinden yardım istemek (159/5).
- Eşik taşı** : 1.Saray, konak veya tekkelerin kapılarının önü. 2.Dergâh, bargâh, anitra. 3.Herhangi bir şeyin başlangıç, noktası, giriş (56/3).
- Etek tutmak** : Yardım istemek (143/3).

F

- Faş etmek** : Meydana çıkarmak, açığa vurmak, dile vermek, duyurmak (314/2).
- Ferman almak** : Kanun, yol, kural, emir dilemek (47/4).

G

- Gam yükünü taylamak** : Dertlerle, tasalarla dolmak.
- Gülbenk çekmek** : Duâ okumak (143/1, 208/4).
- Gönül katmak** : Desteklemek, yardım etmek, sevmek.
- Güvercin donuna girmek** : Güvercin kılığına şekline bürünmek (208/1).

H

- Harman savurmak** : Tanelerle karışık olan ince samanı ayırmak için yabayla rüzgâra karşı savurmak (103/5).
- Harabekul** : Madden veya mânen yıkılmış kimsesiz insan (40/1).
- Hat yazmak** : Çizgi çizmek, hizmet vermek (90/3).
- Hayret kılmak** : Şaşmak, şaşa kalmak (28/3).
- Hızır Ellez** : Ebedî hayatın sembolüdür. Âb-ı hayat'ı bulup içerek ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılan Kur'ân tefsirlerinden ismi zikredilen peygamber veya veli. İlyas'la beraber yardım isteyen kulların yardımına koşarlar. Hürşit ü Ferahşat adlı aşk hikayesinin kadın kahramanıdır (3/1).
- Hizmet etmek** : 1.Bir şey için çalışmak, emeği geçmek, iş görmek, 2.Faydalı olmak için birinin hizmetinde bulunmak, hizmetini görmek. 3.Yardımcı olmak (265/1).
- Horon tepmek** : Horon oyununu oynamak (226/2).
- İ**
- İbrahim Ethem** : Belh Sultanının oğlu iken tasavvuf yolunu seçen güçlü bir sofidir (128/3).

İkrâr vermek	:	1.Söz vermek. 2.Bir tarîkata bağlanmak (42/4, 127/6).
İkrâra sahip olmak	:	Verdiği sözün arkasında durmak (4/2).
İkrârda durmak	:	1.Verdiği sözde durmak. 2.Bir tarikattan ayrılmamak (171/3).
İkrârdan üzülmek	:	Verdiği sözden dönmek (49/1).
İsm-i Âzam	:	Allah'ın en büyük ismi. Allah'ın bin adından üç yüzü Tevrat'ta, üç yüzü Zebur'da, üç yüzü de İncil'de anılır. Kur'ân-ı Kerim'e de geçip üç yüzü geçip 99'u Esmâ-i Hüsn olarak bilinen yüz adından açıkça bildirilmiş olan en büyüğü ve en etkilisine denir (136/7).
İtaat kılmak	:	Alınan emre göre davranmak (25/6).
K		
Kail olmak	:	1.Söylemek, demek. 2.Razı olan, boyun eğen (13/5).
Kaku kakmak (kakınç)	:	Kızgınlık, öfke, sitemserzeniş, başa kakmak (241/3).
Kalbi çürük olmak	:	1.Niyeti, düşüncesi kötü olmak. 2.Haset ve kıskanç olmak (145/3).
Kalplerin silinmesi	:	Kalplerin kötü niyet ve düşünceden uzaklaştırılması (160/4).
Kanı akmak	:	Meyli olmak, ilgi duymak (236/4).
Karış vermek	:	1.İlenmek, beddua etmek. 2.Bir ermişin veya yatırın gazabına uğramak. 3.Batın kılıcı, tahtakılıç (217/4).
Kaş indirmek	:	Kaş çatmak, öfkelenmek, surat asmak (120/5).
Katar tutmak	:	1.Lokomotif ve onun çektiği vagonların meydana getirdiği dizi, vagon dizisi, tren. 2.Çeşitli taşıtların meydana getirdiği dizi. 3.Birbiri arkasına sıralanmış şeyler dizisi.

- 4.Halk ve Âşık edebiyatlarında hâne, kıt'a, dörtlük. Bu dörtlüklerin ardarda sıralanması (127/5).
- Kebirin kebiri olmak** : Büyükten daha büyük, yüce, kamil insan olmak (39/3).
- Kemter demek** : Aciz, itibarsız, hakir, noksan olmak (39/3).
- Kenar olmak (kanar) (kanmak)** : 1.İnanmak, riya göstermek, kanaat getirmek, öyle olduğunu kabul etmek.
- Keramet göstermek (Keramette bulunmak)** : Keramet sayılabilecek zor işler yapmış olmak (43/1).
- Kerbelâ vak'ası** : O'nun zamanında olduğu için özellikle Maktel-i Hüseyin'lerde adı çok anılır. Alevî-Bektaşiler onun düşmanı olup "Yezîd" kelimesini bir küfür sözü olarak kullanırlar (357/3).
- Kıyam etmek** : 1.Kalkma, ayağa kalkmak, ayakta durma. 2.Başkaldırma, ayaklanma, karşı durmak isteyen. 3.Namaz, ibadet. 4.Namazın ayakta geçen kısmı. 5.Kıyamet, ölümden sonra dirilip ayağa kalkma. 6.Bir işe kalkışma, teşebbüs (138/5).
- Kudretten el gelmesi** : İnsan eli değmeksizin tabii olarak Allah tarafından bir elin görünmesi (278/8).
- Kulak vermek** : Anlatılan bir şeyi dikkatlice dinlemek (392/1).
- Konar olmak** : 1.Bir yere konmak, yerleşmek. 2.Terkedilmek, bırakılmak. 3.Çıkarılmak, meydana getirilmek (403/1).
- Konup göçmek** : 1.Çadırlarda göçebe hayatı yaşayan kimseler, göçebe. 2.Fani dünya (110/1).
- Kurban etmek** : 1.Dinin emrini getirmek için kurban kesmek.

2.Gözden çıkarmak, harcamak, feda etmek (121/4).

Kusur çizmek : Başkasında hata aramak (51/6).

Kusura kalmamak (bakmamak) : Üzücü bir söz veya davranışı hoş karşılamak, hoş görmek, affetmek (286/7).

Kuşak çözmek : Abdest bozmak (244/3).

Kuşak kuşanmak : Bir işe aday olmak, bir işi yapmak için ortaya çıkmak (208/2).

L

Lânet okumak : Bir kimsenin Allah'ın merhametinden mahrum kalmasını dilemek, beddua etmek, ilenmek (332/1).

M

Mânâ vermek : 1.Kendince bir hükme varmak, yorumlamak, tefsir etmek. 2.Mânâlandırma, anlatılan şeyi anlamak veya anlam vermek (146/1).

Menzil almak : Yol almak, gayesine ulaşmak, hedefe ulaşmak, hedefe varmak için çabalamak (279/4).

Meyli olmak : 1.Eğilmek, yönelmek. 2.Belli bir konuya yönelmek, bir şeye veya bir kimseye alâka göstermek, yakınlık duymak (155/6).

Minnet çekmek : 1.Birinin iyiliğine karşı kendisini borçlu saymak. 2. Bir iyiliğe karşı teşekkür etme, iyilik bilme, memnuniyetini ifade etme. 3. İyilik, lûtuf, bağış, yakarma, yardım dileme, aşağıdan alma, boyun eğme. 5.Yapılan iyiliği başa kakma (132/5).

Mürşide uğramak : Rehber, pire, şeyhe uğramak (43/1).

Müşkül seçmek : Bir iş yaparken ortaya güçlükler, zorluklar koyma işi, işi zorlaştırmak, engellemeye çalışmak (287/3).

N

- Nasip vermek** : Birisinin payını, hissesini, payına düşen şeyi vermek (340/1).
- Nazar etmek** : 1.Bakmak. 2.Bir şey veya konu hakkında düşünmek, değerlendirmek (21/5).
- Niyaz kılmak** : 1.Yalvarmak, yakarmak. 2.Dua etmek. 3.Bazı tarikatlarda küçüğün büyüğe karşı selam, saygı ve duası. 4.İhtiyaç, muhtaçlık. 5.Beştaşı edebiyatında rica ve duayı muhtevi manzum veya mensur sözler. 6.Müzikte makam (275/11).
- Nura boyanmak** : 1.Işıklanmak, aydınlanmak, nur içinde kalmak. 2.Aziz söz ve mutlu olmak. 3.Temiz hale gelmek (47/6).

P

- Pak eylemek** : 1.Temizlenmek, arınmak. 2.Günahlarından arındırmak. 3.Bölüştürmek. 4.Herkesin payını vermek, pay edip paylaşmak (58/3).

R

- Rahmet demek** : Ölmüş bir insanı hayırla anmak, ölümlere hayır dua etmek (116/3).

S

- Sabır sınamak** : Kişinin sabırlı, tahammüllü, çeşitli olaylar karşısında dirençli olup olmadığını sınamak, denemek (35/3).
- Secde eylemek** : 1.Namaz kılarken alnı, ellerini, dizlerini, ayak parmaklarını yere değdirmek. 2.Ayaklarına kapanıp aman dilemek, üstünlüğünü kabul etmek, baş eğmek (276/8).
- Semâh dönmek** : Özellikle Sivas ve Tokat yöresinde müzik eşliğinde oyun oynamak (115/5).

Sırra ermek	:	Gizli tutulan veya sır durumunda olan şeyi anlamak, kavramak, vâkıf olmak (269/1).
Sırra yetmek	:	İlâhi gerçeklere ulaşmak (269/1).
Sırrı meydana vermek	:	İlâhi gerçekleri söylemek (24/4).
Sitem sormak	:	Bir kimseye kırıldığıının, öfkelenildiğinin nedenini sormak (160/1).
Sohbetin sır olması	:	Dostça ve arkadaşça konuşup hoş vakit geçirirken, sohbetin ansızın akıl almaz bir şekilde, yok olması, gizlenmesi (92/7).
Sözü olmak	:	Kesin olarak vâdetmek, taahhüt etmek (141/18).
Suâl etmek	:	Bir konu hakkında bilgilendirmek için bilgi yöneltmek (18/1).
Süpürmek	:	1.Bir şeyin üstündeki çer çöp, toz gibi şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek. 2.Çıkarıp atmak, kovmak. 3. Tüketmek, bitirmek, bitirmek, yok yok etmek (162/2).

Ş

Şefaât etmek	:	Bağışlanması için yardımcı olmak (291/4).
Şefaât ummak	:	Bir suçlu veya ihtiyaç sahibinin affa ve iyiliğe kavuşması için yardım beklemesi (216/7).

T

Takatı tak etmek	:	Gücü, enerjisi, dermanı kesilmek (179/4).
Tay etmek	:	1.Eşitlemek, denkleme, yaşıt etmek (87/5).
Tebarra kılmak	:	1.Uzaklaşmak, uzak durmak. 2.Sevmeyip yüz çevirmek (158/1)
Tebdili şaşmak	:	Ne yapacağını,nasıl hareket edeceğini şaşırarak, aklı başından gitmek (166/6).
Tefekküre dalmak	:	Düşünceye dalmak (266/1).

- Tekbir almak** : “Allahü ekber” demek veya böyle başlayan duayı okumak (306/2).
- Tıraş olmak** : Saçını, sakalını kesmek ya da berberde kestirmek (408/6).
- Tolu içmek** : İçki ikram etmek (161/4, 285/2).

U

- Uğruna gelmek** : 1.İnsana iyilik getirdiğine inanılan kutsal veya böyle bir iyiliğin habercisi sayılan herhangi bir işaretin veya şeyin karşısına çıkması. 2.Hayır, ibadet, iyilik bulmak (9/6).

Ü

- Üst olmak** : 1.Çok önemli bir konuda birinci sırada bulunan. 2.Kendisini çok üstün görmek (5/2).

V

- Vade yetmek** : 1.Eceli gelmek, ömrü sona ermek. 2.Zamanı gelmek, süresi dolmak, müddeti tamamlamak (121/4).
- Varını yoğa saymak** : Malını mülkünü hiçe saymak (45/6).
- Vazgelmek** : İstememek, yüz çevirmek, terk etmek, bırakmak (77/1).

- Ve lekad keremna** : “And olsun biz Adem oğullarına çok ikram ettik” anlamına gelir (83/3).

- Vird etmek** : Daima tekrarlayıp durmak (123/4).

Y

- Yol göstermek** : Rehberlik, kılavuzluk etmek, örnek olmak, yardımcı olmak.
- Yoldan düşmek** : Doğru yoldan ayrılmak (189/5).
- Yürek parelemek** : Acındırmak, çok üzme, ızdırap vermek (290/1).
- Yüz çevirmek** : Alakayı kesmek, ilgisiz kalmak, vazgeçmek.

Yüz sürmek : Aşırı sevgi ve saygı göstermek için huzurunda yerlere kadar eğilmek (366/5, 400/5).

Yüz yüze sürmek : Karşılıklı olarak yüzlerinin birbirlerine değdirmek (22/1).

Z

Zay etmek : Kaybetmek, ziyan etmek (87/5).

KAYNAKÇA

1. BANARLI, Nihad Sami, **Resimli Türk Edebiyatı, Tarihi**, Milli Eğitim Yay., İst., 1979. C.7-10.
2. DEVELİOĞLU, Ferit **Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Yay., Ank., 1070.
3. DİZDAROĞLU, Hikmet, **Cönklerde Güvenirlik Derecesi**, T.F.A., CXVIII. İst., 1978.
4. ELÇİN, Prof. Dr. **Şükrü, Halk Edebiyatına Giriş**, Akçağ Yay., Ank., 1973.
5. ERÖZ, Prof. Dr. Mehmet, **Türkiye’de Alevîlik ve Bektaşilik**, Kültür Bakanlığı Ank., 1990.
6. GÜLPINARLI, Abdülbaki, **Tasavvuf’tan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözler**, İnkılap Yay., İst., 1990.
7. GÜZEL, Abdurrahman, **Bektaşilik ve Bektaşî Şiiri, Şükrü ELÇİN Armağanı**, Ank., 1983.
8. **İslam Ansiklopedisi**, Türk Diyanet Vakfı Yay., C.8, İst., 1983.
9. KABAKLI, Ahmet, **Türk Edebiyatı**, Türkiye Yay., C.2., İst., 1993.
10. KAYA, Haydar, **Alevî, Bektaşî Erkanı, Evradı Ve Edebiyatı**, Engin Yay., İst., 1993.
11. KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Türk Edebiyat Tarihi**, Edebiyat Yay., Ank., 1968.
12. KOCATÜRK, Vasfi Mahir, **Tekke Şiiri Antoloji**, Edebiyat Yay., Ank., 1964.
13. KÖPRÜLÜ, Ord. Prof. Mehmed Fuad, **Türk Saz Şairleri**, Milli Kültür Yay., Ank., 1962.
14. KÖPRÜLÜ, Prof. Dr. Fuad, **Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar**, Diyanet İşleri Bşk., Yay., Ank., 1976.
15. KÖPRÜLÜ, Ord. Prof. Mehmed Fuad, **Edebiyat Araştırmaları**, Ötüken Yay., Cilt 1-2. İst., 1995.
16. ULUDAĞ, Prof. Dr. Süleyman, **Tasavvuf Terimler Sözlüğü**, Maarif Yay., İst., 1995.
17. OYTAN. M. Tevfik, **Bektaşiliğin İç Yüzü {Dibi, Köşesi, Yüzü ve Astarı Nedir?}**, Maarif Kitaphanesi Ve Matbaası, C. 1, İst., 1962.

18. **Örnekleriyle Türkçe Sözlük**, M.E.B. Yay., C.1. Ank., 1995.
19. **Tarikatlar Ansiklopedisi**, Milliyet Yay., İst., 1990.
20. **The Golden Dictinonary English-Turkish**, Data Yay., İst., 1990.
21. **Türkçe Sözlük**, T.D.K. Yay., C. 1,2., Ank., 1983.
22. YARDIMCI, Mehmet, **Başlangıcından Günümüze Halk Şiiri, Tekke Şiiri, Âşık Şiiri**, Ürün Yay., Ank., 1998.
23. **Yeni Tarama Sözlük**, T.D.K., Yay., Ank., 1983.

DİZİN

A

Abdulkadir	:212
Âdem	:55
Ahmet	:98,99,374
Ahmet Hoca	:9,10
Âl-i abâ	:300
Ali Baba	:469
Ali Hubiyar	: 279,289,290,291,469
Allah	:18,26,28,29,79,25,228,232,234,270,312,334,359,362
Ankara	:491
Arafat	:347
Arslan	:24,260,305,306,371,378
Arş-ı âlâ	:140
Arş-ı Kürsü	:34,113,464,470
Âşık Garib	:6,10,11,12,13,14
Azrail	:28,161,237

B

Baba Emir	:106
Baba Korkur	:130
Bağdat	:130
Balım Sultan	:55,57,200,234,285,292,504,476,379,380
Behlül	:130
Bezirgan Ahmed Hoca	:10,11,12,13,14
Bilâl	:459
Burak	:112

C

Cebraîl	:26,98,109,112,113,115,136,221,302,308,344,459
Cehennem	:250
Cennet	:35,40,56,269,354
Cüneyd-i Haydar	:300
Ceyhun	:259

Ç

Çalap	:299
-------	------

D

Davut	:279,461
Düldül	:113,169,300,386
Düvazımam	:344,462

E

Edirne	:258
Eğerce Harkı	:285
Ehl-i Beyt	:136,212,257
Ekke	:258
Elest	:79,352

* Ehl-i Beyt ve Oniki İmam'ın adları tezin genelinde geçtiği için, dizinde yer verilmemiştir.

Ensari	:114
Erdebil	:253
Erzurum	:426
Evliya	:119,130,282,293,294,303,330,371,374,498
Eyüp	:45,130,348
F	
Fatma	:128,130,169,177,252,221,300,386,476,481,504
Ferhat	:51,70,353,462
Firdevs	:
Fuzuli	:110,440
G	
Gökler Köyü	:257
Güruh-û Nâci	:21,270,292,304,325
H	
Hacer	:221
Hakk	:7,19,21,22,25,29,33,36,39,49,52,54,58,60,82,87,96,262 237,264,269,279,284,293,295,297,299,303,313,367,463 332
Halep	:13
Halil	:15,461
Hallacı Mansur	:36,71,28,274,278
Hayrunnisa	:504
Havva	:55
Hatice	:70,386,470,481,504
Hatayî	:108,118
Harun	:295
Hemşire	:10
Hızır Ellez	:28,31,62,120,172,232,286,302,354,357
Horasan	:28,29,58,383,472
Hûda	:7,8,24,82,300,498
Hünkâr Hacı Bektaş Veli	:57,67,69,87,136,143,159,165,174,177,188,200,275,277 285,292,365,462,498,504
Hürre	:130
i	
İbrahim	:72,291
İlyas	:62
İmam Haysel	:184
İsa	:46,63,278,461
İsfahan	:274,276,280
İsmail	:72
İsrafil	:28,443,468
İstanbul	:274,276,279
K	
Kâbe	:15,49,104,105,288,375,479
Kalankoçan Beli	:285
Karaca Ahmet	:159
Kara Korkor Dağı	:285

Kanber	:113,115,127,130,156,186,300,346,357,386
Kayseri	:274,276
Kemter	:71,380
Ken'an	:440,462
Kerbelâ	:70,110,128,166,199,253,212,232,264,268,292,294,322, 385,419,444,479,480,497
Kerem	:236
Kırklar	:25,58,100,101,202,232,256,262,291,306,307,339,346, 477
Kırım	:77
Kızıl Deli Sultan	:159,292
Konya	:135
Kûfe	:212

L

Lebbeyk	:221
Leyla	:233,254,462,472
Lokman Hekim	:7,268,462,476

M

Malatya	:92
Mecnun	:76,86,233,254,378,462
Medine	:180,258,348
Mehlîka	:300
Meryem	:46
Mervan	:77,304,318
Mekke	:87,180,258
Mevlâ	:15,47,272,317
Meydan Camisi	:484
Mısır	:69,224,301
Mir'aç	:98,147,156,304,308,340
Mikâil	:109,187
Mucur	:285
Musa	:55
Muaviye	:274,276,261,374

N

Nene	:9
Nesimî	:128,71
Nuh	:94,464

O

Oniki İmam	:23,35,58,105,172,186,187,191,235,243,256,263,311, 326,366,481
Ondört Masum-ı Pâk	:138,366
Osman	:235,361

Ö

Ömer	:211,235,361
------	--------------

P

Pasin	:432
Pir Sultan Abdal	:71,244

		R
Rum	:46,472,383	
		S
Sadık Yüzbaşı	:484	
Samet	:374	
Selman	:68,71,113,115,309	
Sersem Ali Baba	:67	
Seyfi Gölü	:285	
Sırat	:40,61,274,276,330	
Sivas	:274,276	
Söğüt	:147	
Sultan Hamid	:268,484	
Sultan Murad	:290	
Sultan Süleyman	:15	
Sur	:130	
Süleyman	:179	
		Ş
Şah İsmail	:116	
Şam	:29,199,274,276,298	
Şehriban	:172	
Şeytan	:62	
Şah Senem	:11,12,13,14	
Şit	:461	
		T
Tebriz	:9	
Tekeli	:280,289	
Tiflis	:12	
Tokat	:483,485,489	
Tur-ı Sina	:55	
Turhal	:413,486	
		U
Urfa	:239	
Ulu Beyt	:110	
		Ü
Ülker Yıldızı	:53	
		V
Valide	:10	
Veysel	:112	
Viranî	:70	
		Y
Yarab	:454	
Yakub	:462	
Yezid	:256,269,278,292,304,317,318,327,341,385,390,402,413	
Yunus	:445	
Yusuf	:69,83,84,88,89,165,192,193,224,265,440,462	

Z

Zâl-ı Rüstem :149
Zühre Yıldızı :165

